

CONCILIO DE TRENTO (1545-1563)

Sacrosancti et oecumenici
 Concilii Tridentini sub Paulo
 III. Julio III. Paulo IV. ponti-
 ficibus maximis celebrati ca-
 nones et decreta iuxta exem-

plar Romae editum ann. MDCXIV
 ... /accesserunt duorum erudit
 virorum Joannis Sotelli... et
 Horatii Lucii... utilissimae anno-
 tationes. — * Retriti; Ex typogra-
 phia Placidi Baucó López, 1781

00

10.49.35

SACROSANCTI
ET OECUMENICI
CONCILLII
TRIDENTINI,

sub PAULO III. IULIO III. PAULO IV.
Pontificibus Maximis.

CELEBRATI

CANONES ET DECRETA
iuxta exemplar Romae editum Ann. MDLXIV.

*Accesserunt duorum erudit. virorum
D. Ioannis Sotealli Theologi, et Horatii
Lucii I. C. utilissimae annotationes.*

Bullis etiam Pii IV. Pontificis Maximi ad
calcem adiectis.

MATRITI: MDCCLXXXI.

Ex Typographia PLACIDI BARCO LOPEZ.
Superiorum permisso.

R. 100060

Loy de Mariani

Leguerricault

DESCRIPTIO TRIDENTINAE CIVITATIS.

TRidentina civitas in finibus Venetae Provinciae inter montes in planicie posita est; muris vallata lapideis, quam ex Septentrione abluit Athesis fluvius, ambitus milliarius Itali. In ea vias latas et lapidibus structas, domos verò ita honorificas cernes, ut novam non veterem civitatem praeseferat. Tempia satis pulchra conspicias, sed in omnibus iis parum structurae: arcem habet conspicuam, ut domum auream dicas potius, et quam possint et Imperatores et Reges per commodè inhabitare; à Bernardo Clésio Trid. Praeside auctam, et illustratam non multos antehac annos. Influit placidè in urbem per muros ab Oriente aquae rivus, super quo aedificia sericea, et molae frumentariae multae sunt, unde item plurimi rivuli deducuntur per medias vias in usum et publicam commoditatem. Super Athesim, ad portam quae dicitur S. Laurentii, pontem habet magnificum, sed ligneum 140. passuum longitudinis. Montes circum se habet nivius continuè obsitos, scopulosos inaccessos, praecipites; et ita praealtos, ut dicas coelum montium cacumina contingere. Fauces habet duas, quarum altera verget ad Septentrionem, altera verò ducit Veronam. Planiciem admodum parvam, sed ridentem et arboribus, et vitibus mirum in modum consitam, quam Athesis circuit, et lambit undequaque. Promiscua habitantibus lingua, scilicet Teutonica, et Itala; sed Itali omnes etiam,

cùm placet, Teutonicæ loquuntur. Tridentum Germanorum sentina, Itatorum verò refugium est, cùm quid infortunii illis occurrit. Parum frumenti, sed plurimum vini ac persuave habent, album et subrubrum. Per aestatem coelum temperatum est: diebus autem canicularibus sol apprimè fervens. Hyberno verò tempore propter nivium et glacierum ingentes horrores, vix huiusmodi regio habitari potest, neque satis sunt hominibus hypocausta ad depellenda frigora, quae eo tempore tam magna sunt, ut non sinant aquas descendere in terram, sed statim venientes convertant in nives, et quod datur miraculo, ut putei ipsius civitatis per tempus id aquis omnino careant. Boves et vaccas pro mulis, assellis, et equis onerariis habent, cum eorum plaustris tam ad res convehendas facilibus, ut ad montium cacumina sic properent, ac si essent in planicie; à viarumque publicarum curatoribus ita iuga aptata sunt, ut usque ad culmen accessibile quorumcumque montium ab eisdem iri possit. Nunc demum civitas ista et opulenta, et clara effecta est propter Concilium, quod in ea fuit per plurimos annos, et nunc viget maximè. Nam hic convenere quinque primum Card. Praesidentes et Legati Concilii pro S. D. N. D. Pio IV. Pontif. Opt. Max. Duo similiter Cardinales, Lotharingius, et Madru-tius, Patriarchae 3. Archiepiscopi 33. Episcopi 235. Abbates 7. Ordinum Generales 7. cum Theologis 146. et ultra, saecularibus, et regularibus, Ferdinandique Caesaris, Regis Galliae, Hispaniarum, Portugalliae, Hungariae, Bohemiae, Poloniae, Venetiarum, Septem Cantonum Helvetiorum, Bavariae, Sabaudiae, Florentinae, et aliorum Principum Ecclesiasticorum Oratores.

BUL-

BULLA INDICTIONI
SACRI OECUMENICI
ET GENERALIS
CONCILLII
TRIDENTINI,
SUB PAULO III. PONT. MAX.

*Paulus Episcopus , servus servorum Dei. Ad futuram
rei memoriam.*

Initio nostri huius Pontificatus , quem non ob me-
rita nostra , sed propter suam magnam bonitatem
Dei omnipotentis providentia nobis commisit , cer-
nentes iam tum in quas perturbationes temporum,
quotque incommoda rerum ferè omnium nostra Pas-
toralis sollicitudo et vigilia esset vocata ; cupie-
bamus quidem mederi Christianae Reipublic. ma-
lis , quibus illa iamdudum vexata , et propemodum
oppressa est : sed ipsi etiam , ut homines , circumdati
infirmitate ad tantum onus tollendum impares vires
nostras esse sentiebamus : nam cum pace opus esse
intelligeremus ad liberandam et conservandam à
plurimis impendentibus periculis Rempubl. omnia
invenimus odiis et dissensionibus plena , dissen-
sientibus praesentim Principibus iis inter se , qui-
bus summa rerum pene omnis à Deo permissa est.

Cum unum ovile, et unum Pastorem Dominici esse gregis, ad integritatem Christianae Religionis, et ad coelestium bonorum spem in nobis confirmandam, necessarium duceremus: schismatibus, dissidiis, haeresibus erat Christiani nominis divulsa iam penè, et lacerata unitas. Cum tutam, atque munitam ab infidelium armis, atque insidiis Remp. optarem; nostris erratis, nostraque cunctorum culpa, Dei videlicet ira peccatis nostris imminente, Rhodus fuerat amissa, Hungaria vexata, conceptum et meditatam contra Italiam, contraque Austriam et Illyricum terra marique bellum: cum impius, et immitis hostis noster Turca nullo tempore requiesceret; nostrorumque inter se odia, et dissensiones suam benè gerendae rei occasionem duceret. Igitur, ut dicebamus, in tanta haeresum, dissensionum, bellorumque tempestate, tantisque excitatis fluctibus, cum essemus ad moderandam et gubernandam Petri naviculam vocati, nec viribus ipsi nostris satis fideremus, primùm coniecimus in Domino cogitatus nostros, ut ipse nos nutriret, animumque nostrum firmitate, et robore, mentem consilio, sapientiaque instrueret. Deinde animo repetentes, maiores nostros, sapientia admirabili et sanctitate praeditos, saepè in summis Christianae Reipubl. periculis remedium optimum, atque opportunissimum, oecumenica Concilia, et Episcoporum generales conventus adhibuisse; ipsi quoque animum ad generale habendum Concilium adiecimus; exquisitisque Principum sententiis, quorum nobis videbatur utilis imprimis, et opportuna ad hanc rem esse consesio: cum eos tunc non alienos ab hoc tam sancto opere invenissemus, oecumenicum Concilium, et generalem:

lem eorum Episcoporum, aliorumque Patrum, ad quos pertineret, conventum in civitate Mantuae indiximus, anno Incarnationis Domini, sicut litteris et monumentis nostris testatum est, millesimo quingentesimo trigesimo septimo, Pontificatus nostri tertio, ad x. Kalend. Iun. inchoandum; spem propè certam habentes fore, ut cum illic in nomine Domini essemus congregati, ipse, sicut promissit, Dominus in medio nostrum affuturus, (1) et bonitate, ac misericordia sua omnes temporum procellas, omniaque pericula spiritu oris sui facilè depulsurus esset. Sed, ut semper insidiatur piis actionibus humani generis hostis, primum contra omnem spem, et expectationem nostram, denegata fuit nobis Mantuana civitas, nisi aliquas condiciones subiremus, ab institutis maiorum nostrorum, et conditione temporum, nostraque ac huius Sanctae Sedis, ac nominis Ecclesiastici dignitate libertateque prorsus alienas; quas in aliis nostris litteris expressimus. Quapropter alium invenire locum, aliamque deligere civitatem, necesse habuimus: quae cum non statim nobis occurreret idonea et apta; ad sequentes Kalend. Novemb. prorogare Concilii celebrationem fuimus coacti. Interim saevus et perpetuus hostis noster Turca ingenti classe Italiam adortus, aliquot oppida in litoribus Apuliæ cepit, vastavit, diripuit, praedas hominum abegit: nos in maximo timore, et periculo omnium, muniendis litoribus nostris, finitimisque auxilio iuvandis fuimus occupati: nec tamen interea destitimus consulere et hortari Christianos Principes, ut de idoneo ad habendum Concilium loco, quid sentirent, nobis exponere

(1) Matth. 18.

rent: quorum cum essent incertae variaequè sententiae; tempusque diutius, quam erat opus, videretur extrahi; nos optimo animo, atque ut arbitramur, etiam consilio, Vincentiam elegimus, urbem copiosam, et Venetorum, qui eam nobis concedebant, virtute, auctoritate, potentia cum aditum patentem, tum stationem omnibus liberam, atque tutam in primis in se habentem: sed, cum iam tempus longius progressum esset, novaeque urbis electionem omnibus significari conveniret; iamque Kalendae Novemb. appetentes facultatem huius divulgati nis excluderent, hiemsque esset propinqua; rursus altera prorogatione tempus Concilii differre in proximum sequens ver, Maiique futuras Kalendas compulsi fuimus. Qua re firmiter constituta atque decreta, cum et nos ipsos, et caetera omnia ad eum benè agendum, Deo iuvante, celebrandumque conventum pararemus, plurimum reputantes interesse cum celebrationis Concilii, tum universæ Christianae Reipubl. Christianos Principes pace inter se et concordia consentire; charissimos in Christo filios nostros, Carolum Romanorum Imperatorem semper augustum, et Christianissimum Regem Franciscum, duo praecipua Christiani nominis firmamenta atque subsidia, orare atque obsecrare institimus, ut ad colloquium inter se, et nobiscum una convenirent: quorum quidem apud utrumque litteris, Nuntiis, et à latere nostro missis, ex venerabilium Fratrum nostrorum numero, Legatis, saepissimè egeramus, ut ex simultate et dissidiis ambo in unum foedus et piam amicitiam vellent convenire, labentibusque succurrere Christianis rebus: quarum servandarum cum esset illis potestas à Deo prae-

praecipuè tributa , si id non agerent , et ad commune Christianorum bonum sua consilia non dirigerent, acris et severa ratio eidem Deo ab ipsis reddenda esset. Qui aliquando precibus nostris annuentes , Nicaeam se contulere : quò nos quoquè longum iter, et senili aetati nostrae vehementer contrarium , Dei et pacis conciliandae causa suscepimus ; neque praetermissimus interea , cum tempus Concilii praestitutum , Kalendae videlicèt Maiiae appropinquarent, tres Legatos summae virtutis ac auctoritatis à latere nostro , de numero eorundem Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium , Vincentiam mittere , qui initium Concilii facerent , Praelatosque undique venientes exciperent , et ea , quae iudicaret esse opus, agerent et tractarent , quoad nos ab itinere et negotio pacis reversi , omnia accuratiùs dirigere possemus. Interim vero in illud sanctum opus , maximèque necessarium , tractationem videlicèt pacis inter Principes , incubuimus , et quidem omni animi studio , omni pietate , ac diligentia. Testis est nobis Deus , cuius freti clementia , nosmetipsos itineris et vitae periculo exposuimus. Nostra testis conscientia , quae nihil habet in hac re quidem , in quo nos arguat aut praetermissae , aut non quaesitae ad pacificandum occasionis. Principes ipsi testes , quos tam saepe , tamque vehementer Nuntiis , litteris, Legatis , monitis , hortatu , precibusque omnibus obsecravimus , ut simultates deponerent , ut societatem coirent , ut Christianae Reipubl. in maximum et propinquum iam adductae discrimen , communibus studiis et subsidiis opitularentur. Iam verò testes illae vigiliae atque curae , illi diurni nocturnique animi nostri labores , gravesque sollicitudines , quas

ob hanc rem et causam plurimas iam suscepimus: nec tamen ad optatum exitum nostra consilia et acta adhuc perducta sunt: ita enim visum Domino Deo est: quem tamen non desperamus aliquando optata nostra benignius respecturum: ipsi quidem, quantum in nobis fuit, nihil, quod esset nostro Pastoralis officio debitum, in hac re omisimus. Quod si qui sunt, qui actiones pacis nostras in aliam interpretentur partem, dolemus quidem, sed tamen in dolore nostro gratias Deo omnipotenti agimus, qui ad exemplum et doctrinam patientiae nostrae suos voluit Apostolos (1) haberi dignos, qui pro nomine Jesu, qui pax nostra est, contumeliam paterentur. Verum in illo congressu, colloquioque nostro, quod Nicaeae habitum est, etsi, peccatis nostris impediens, inter duos Principes vera et perpetua pax non potuit confici, iudiciae tamen decennales factae sunt: quarum opportunitate nos sperantes et sacrum Concilium commodius celebratum iri, et deinde ex Concilii auctoritate perfici posse pacem; apud Principes institimus, ut et ipsi venirent ad Concilium, et Praelatos suos praesentes ducerent, absentesque accerserent. Qui cum de utroque se excusassent, quod et ipsis redire in regna sua tum necesse esset, et Praelatos, quos secum habuissent, itinere atque impendiis fessos atque exhaustos recreari, et refici oporteret; nos hortati sunt, ut aliam quoque prorogationem temporis habendi Concilii decerneremus. Qua in re concedenda cum essemus aliquantum difficiles, litteras interim à Legatis nostris, qui Vincentiae erant, accepimus, transactam, et longius praeterito Concilii ineundi die, unum

vix

(1) Act. 5. in fin. et 2. Cor. 11.

vix aut alterum ex externis nationibus Praelatum Vicentiam se contulisse. Quo nuntio accepto, cum videremus eo tempore nulla iam ratione haberi Concilium posse, ipsis Principibus concessimus, ut differretur tempus agendi Concilii usque ad sanctum Pascha, diemque festum futurae Dominicae Resurrectionis. Cuius nostri praecepti, expectationisque decretae litterae Genuae, anno Incarnationis Dñi. M. D. XXXVIII. iv. Kalend. Iul. factae publicataeque sunt: atque hanc dilationem eo, propensius fecimus, quod pollicitus est nobis uterque Princeps, Legatos suos Romam ad nos se missurum, ut ea, quae ad perfectionem pacis reliqua essent, neque Nicaeae ob brevitatem temporis potuerant omnia confici, Romae commodius coram nobis agerentur et tractarentur: et ob hanc rationem etiam à nobis ambo petierunt, ut haec pacificationis procuratio Concilii celebrationi praeponeretur; cum ipsum Concilium, pace facta, multò deinde utilius et salutaris Christianae Reipubl. futurum esset: semper enim haec pacis spes nobis iniecta Principum nos voluntatibus assentiri hortata est, quam spem vehementer auxit post discessum à Nicaea nostrum ipsorum duorum Principum inter se benevola amicaque congressio: quae maxima nostra cum laetitia à nobis intellecta, confirmavit nos in bona spe, ut tandem aliquando nostras preces apud Deum exauditas, et vota pacis accepta esse crederemus. Hanc igitur pacis conclusionem cum et expeteremus, et urgeremus: nec solum duobus antedictis Principibus, verum etiam charissimo in Christo filio nostro Ferdinando Regi Romanorum videretur, actionem Concilii, nisi pace facta, suscipi non oportere; cunctique à nobis

bis per litteras , suosque Oratores contenderent , ut alias rursus temporis prorogationes faceremus ; praecipuè autem instaret Serenissimus Caesar promississe se demonstrans iis , qui à Catholica unitate dis-sentiunt , se operam suam apud nos interpositurum , ut aliqua concordiae ratio iniretur ; quod ante suam in Germaniam perfectionem aptè non posset fieri : nos eadem semper spe pacis , et tantorum Principum voluntate adducti , cum praesertim cerneremus , nec ad dictum quidem Resurrectionis festum alios Praelatos Vincentiam convenisse , prorogationis nomen iam fugientes , quod tam saepe frustra fuerat repetitum , celebrationem generalis Concilii ad nostrum et Sedis Apostolicae beneplacitum suspendere maluimus : itaque fecimus ; et de suspensione huiusmodi litteras ad singulos supradictorum Principum x. die Iunii M. D. XXXIX. dedimus , sicut ex illis perspicue potest intelligi. Ea itaque suspensione necessariò per nos facta , dum tempus illud magis idoneum à nobis , pacisque aliqua conclusio expectatur ; quae et dignitatem postea , frequentiamque Concilio , et Christianae Reipubl. praesentio rem salutem erat allatura ; Christianae interea res in deterius quotidie prolapsae sunt , Hungaris , Rege ipsorum mortuo , Turcam vocantibus : Ferdinando Rege bellum in eos movente ; Belgis ad defectionem à Caesare ex parte quadam incitatis : cuius defectionis comprimandae causa per Galliam amicissimè , et cum Rege Christianissimo concordissimè , magno benevolae inter eos voluntatis indicio , transiens in Belgas Serenissimus Caesar , et illinc deinde in Germaniam profectus , Conventus Germaniae Principum , et civitatum tractandae eius , quam dixerat , concordiae causa

habere coepit. Sed cum, spe pacis iam deficiente, ille quoque modus curandae in conventibus, tractandaeque concordiae ad maiores potius discordias conciliandas aptus esse videretur; inducti fuimus ad primum Concilii generalis remedium reverti; idque per Legatos nostros S. R. E. Cardinales ipsi Caesari obtulimus, quod etiam postremò, et praecipuè in Ratisponensi Conventu egimus: cum illic dilectus filius noster Gaspar, titul. S. Praxedis, Cardinalis Contarenus summa doctrina et integritate Legatum nostrum ageret: nam cum id, quod ne accideret, antea veriti eramus, ex eius Conventus sententia peteretur à nobis, ut ab Ecclesia dissentientium quosdam articulos tolerandos declararem, quoad per oecumenicum Concilium illi excuterentur, et deciderentur; idque nobis ut concederemus, neque Christiana et Catholica veritas, neque nostra, et Sedis Apostolicae dignitas permetteret; palam potius Concilium, ut quam primum fieret, proponi mandavimus: neque verò in alia umquam sententia et voluntate fuimus, quam ut primum quoque tempore Concilium oecumenicum et generale congregaretur: sperabamus enim ex eo et pacem populo Christiano, et Christianae Religionis integritatem posse recuperari: verumtamen id cum bona gratia et voluntate Christianorum Principum habere volebamus: quam voluntatem dum expectamus, (1) dum observamus tempus absconditum, tempus beneplaciti tui, ò Deus; aliquando tandem discernere compulsi sumus, omne esse tempus beneplacitum Deo, cum de rebus sanctis, et ad Christianam pietatem pertinentibus, consilia ineuntur. Quapropter videntes, maximo quidem animi nostri cum do-

lo-

(1) Psalm. 68.

lore, rem Christianam quotidie in peius ruere, Hungaria à Turcis oppressa, Germanis periclitantibus, caeteris omnibus metu moeroreque afflictis: nullius iam Principis consensum expectare, sed tantum Dei Omnipotentis voluntatem, et Christianae Reipubl. utilitatem attendere constituimus. Itaque cum Vincentiam amplius non haberemus; cuperemusque cum universae Christianorum saluti, tum Germanicae nationis incommodis in eligendo per nos novi Concilii habendi loco consulere; aliquotque locis propositis, ipsam Tridentinam civitatem ab ipsis desiderari videremus; nos etsi in citeriore Italia commodius omnia tractari posse iudicabamus, ad eorum tamen postulationes nostram voluntatem paterna charitate defleximus: itaque Tridentum civitatem elegimus, qua in civitate oecumenicum Concilium ad proximè venturas Kalend. Novemb. haberetur; idoneum locum illum statuentes, quòd ex Germania quidem, aliisque Germaniae finitimis nationibus facillimè ex Gallia, Hispania, caeterisque Provinciis remotioribus non difficiliter Episcopi et Praelati convenire possent. Dies autem Concilii ea à nobis expectata est, quae spatium in se habere et publicandi per Christianas nationes nostri huius decreti, et facultatis omnibus Praelatis ad veniendum tribuendae. Quominus autem annum tempus praefiniremus mutando Concilii loco, sicut quibusdam constitutionibus aliàs praescriptum est, ea res fuit in causa, quod longius extrahi spem sanandae aliqua in parte Christianae Reipubl. quae tot detrimentis et calamitatibus affecta est, nolimus: et tamen videmus tempora; agnoscimus difficultates; quid sperari possit ex consiliis nostris, incertum esse intelligimus: sed

quia

quia scriptum est : Revela Domino viam tuam, (1) et spera in eo, et ipse faciet ; magis Dei clementiae et misericordiae confidere, quam nostrae imbecillitati diffidere, constituimus. Saepe enim fit in bonis operibus incipiendis, ut quod humana consilia non valent, divina virtus efficiat. Huius igitur ipsius Dei omnipotentis Patris, et Filii, et Spiritus sancti, ac Beatorum eius Apostolorum Petri et Pauli, auctoritate, quas nos quoque in terris fungimur, freti atque subnixi, de Venerabilium item Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio et assensu, sublata, amotaque suspensione, de qua supra commemoratum est, quam per praesentes tollimus et amovemus; sacrum oecumenicum et generale Concilium in civitate Tridentina, loco commodo et libero, omnibusque nationibus opportuno, ad Kalendas proximas Novembr. anni praesentis ab Incarnatione Domini M. D. XLII. incipiendum, proseguendum, et eodem Domino adjuvante, ad ipsius gloriam atque laudem, et Christiani totius populi salutem absolvendum perficiendumque indicimus, annuntiamus, convocamus, statuimus, atque decernimus : omnes omnibus ex locis tam Venerabiles Fratres nostros Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, et dilectos filios Abbates, quam alios quoscumque, quibus iure aut privilegio in Conciliis generalibus residendi, et sententias in eis dicendi permissa potestas est, requirentes, hortantes, admonentes, ac nihilominus eis vi iurisiurandi quod nobis, et huic sanctae Sedi praestiterunt ac sanctae virtute obedientiae, aliisque sub poenis iure, aut consuetudine in celebrationibus Conciliorum adversus non accedentes ferri et proponi solitis:

(1) Psalm. 36.

tis, mandantes, arctèque praecipientes, ut ipsimet, nisi fortè iusto detineantur impedimento, de quo tamen fidem facere compellantur, aut certè per suos legitimos Procuratores et Nuntios, sacro huic Concilio omnino adesse, et interesse debeant. Supra autem dictos, Imperatorem, Regemque Christianissimum, necnon caeteros Reges, Duces, Principes, quorum praesentia, si aliàs umquam, hoc quidem tempore maximè sanctissimae Christi fidei, et Christianorum omnium futura est salutaris, rogantes atque obsecrantes per viscera misericordiae Dei et Domini nostri Jesu Christi, cuius fidei veritas, religio, et intus et extrà graviter iam oppugnatur, ut, si salvam volunt Christianam esse Remp. si se Domino obstrictos, et obligatos pro maximis illius erga se beneficiis intelligunt, ne deserant ipsius Dei causam et negotium; ipsimet ad sacri Concilii celebrationem veniant, in quo ipsorum pietas, atque virtus communi utilitati, salutique suae, ac caeterorum, et temporali, et aeternae plurimum est profutura: sin autem, id quod nollemus, accedere ipsi non poterunt; at graves saltem viros legatos cum auctoritate mittant, qui personam Principis sui quisque et cum prudentia et cum dignitate possint in Concilio referre. In primis verò ut id curent, quod ipsis facillimum est, ut ex suis cuiusque regnis ac provinciis Episcopi et Praelati sine tergiversatione et mora ad Concilium proficiscantur: quod maximè quidem à Praelatis Principibusque Germaniae Deum ipsum, atque nos impetrare aequum est; ut cum eorum praecipuè causa, ipsisque cupientibus Concilium indictum sit, et in ea civitate indictum, quae ab eis est desiderata; non graventur ipsi sua cunc-

torum praesentia id celebrare et ornare ; quo melius, atque commodius, quae ad integritatem et veritatem Christianae Religionis, quae ad bonorum morum reductionem, emendationemque malorum, quae ad Christianorum inter se tam Principum quam populorum pacem, unitatem, concordiamque pertineant, et quae ad repellendos impetus barbarorum et infidelium, quibus illi universam Christianitatem obruere moliuntur, sint necessaria, Deo nostris consultationibus praeunte, et lumen sapientiae suae ac veritatis mentibus nostris praefereute, agi in dicto sacro oecumenico Concilio, et conspirante omnium charitate, censuli, tractari, confici, ad optatosque exitus deduci quamprimum, et quam optimè possint. Atque ut nostrae hae litterae, et quae in eis continentur, ad notitiam cunctorum quorum oportet, perveniant; nevé quis illorum ignorantiae excusationem praetendat, cum praesertim etiam non ad omnes eos, quibus nominatim illae essent intimandae, tutus forsitan pateat accessus; volumus, et mandamus, ut in Basilica Vaticana Principis Apostolorum, et in Ecclesia Lateranensi, cum ibi multitudo populi ad audiendam rem divinam congregari solita est, palam clara voce per Curiae nostrae cursores, aut notarios aliquos publicos legantur, lectaeque in valvis dictarum Ecclesiarum, itemque Cancellariae Apostolicae portis, et Campi Florae solito loco affigantur, ubi ad lectionem et notitiam cunctorum aliquandiu expositae pendeant, cumque inde amovebuntur, earum nihilominus exempla in eisdem locis remaneant affixa. Nos enim per lectionem, publicationem, affixionemque huiusmodi, omnes et quoscumque, quos antedictae nos-

trae litterae comprehendunt, post spatium duorum mensium à die litterarum publicationis, et affixionis, ita volumus obligatos esse atque adstrictos, ac si ipsismet illae coram lectae et intimatae essent; transumptis quidem earum, quae manu publici notarii scripta, aut subscripta, et sigillo personae alicuius Ecclesasticae in dignitate constitutae munita fuerint, ut fides certa et indubitata habeatur, mandamus, atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae indictionis, annuntiationis, convocationis, statuti, decreti, mandati, praecepti et observationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli, Apostolorum eius, se noverit incursum. Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicae MDXLII. xi. Kalend. Iun. Pontificatus nostri anno VIII.

SESSIO PRIMA
 SACROSANCTI OECUMENICI
 ET GENERALIS
 CONCILII TRIDENTINI,

SUB PAULO III PONTIF. MAXIM. CELEBRATA

DIE XIII MENSIS DECEMBRIS,
 Ann. Dom. MDXLV.

Decretum de inchoando Concilio.

Placetne vobis, ad laudem et gloriam sanctae et individuae Trinitatis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti, ad incrementum, et exaltationem fidei et religionis Christianae, ad extirpationem haeresum, ad pacem et unionem Ecclesiae, ad reformationem Cleri et populi Christiani, ad depressionem et extinctionem hostium Christiani nominis, decernere, et declarare, sacrum Tridentinum et generale Concilium incipere, et inceptum esse? *Responderrunt*: Placet.

Indictio futurae Sessionis.

Et cum proxima sit celebritas Nativitatis Domini nostri Iesu Christi, et subsequantur aliae festivitates labentis et incipientis anni; placetne vobis, pri-

nam futuram Sessionem habendam esse die Iovis post Epiphaniam, quae erit septima mensis Ianuar. anno Domini MDXLVI. ? *Responderunt* : Placet,

SESSIO SECUNDA

Celebrata die VII. Mensis Januarii MDXLVI.

Decretum de modo vivendi, et aliis in Concilio servandis.

SACROSANCTA Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, in ea praesidentibus eisdem tribus Apostolicae Sedis Legatis, agnoscens cum beato Iacobo Apostolo, quod (1) omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre luminum, qui iis, qui postulant à se sapientiam, dat omnibus affluenter, et non improperat eis, et simul sciens, quod (2) initium sapientiae est timor Domini; statuit, et decrevit, omnes, et singulos Christi fideles, in civitate Tridentina congregatos, exhortandos esse, prout exhortatur, ut se à malis et peccatis hactenus commissis emendare, ac de caetero in timore Domini ambulare, (3) et desideria carnis non perficere, orationibus instare, saepius confiteri, Eucharitiae Sacramentum sumere, Ecclesias frequentare, praecepta denique Dominica, quantum quisque poterit, adimplere, necnon quotidie pro pace Principum Christianorum, et unitate Ecclesiae privatim orare velint: Episcopos verò, et quoscumque alios, in ordine sacerdotali constitutos, oecumenicum Concilium

(1) *Iacob. 1.* (2) *Prov. 1. et 9. Psalm. 110. Eccli. 1.*

(3) *Galat. 5.*

lium in ea civitate concelebantes, ut assidue in Dei laudibus incumbere, hostias, laudes et preces offerre sacrificium Missae quolibet saltem die Dominico, in quo Deus lucem condidit, et à mortuis resurrexit, ac (1) Spiritum sanctum in discipulos infudit, peragere satagant; facientes, sicut idem Spiritus sanctus per (2) Apostolum praecipit, obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro sanctissimo Domino nostro Papa, pro Imperatore, pro Regibus, et caeteris qui in sublimitate constituti sunt, et pro omnibus hominibus: ut quietam et tranquillam vitam agamus, pace fruamur, et fidei incrementum videamus. Praeterea hortatur, ut ieiunent saltem singulis sextis feriis in memoriam passionis Domini, et eleemosynas pauperibus erogent: in Ecclesia autem Cathedrali singulis quintis feriis celebratur Missa de Spiritu sancto cum Litanis, et aliis orationibus ad hoc institutis: in aliis verò Ecclesiis eadem die dicuntur ad minus Litaniae, et Orationes: (3) tempore autem quo sacra peraguntur, colloctiones et confabulationes non fiant, sed ore, et animo celebranti assistatur. Et quoniam (4) oportet, Episcopos esse irreprehensibiles, sobrios, castos, domui suae benè praepositos, hortatur etiam, ut ante omnia quilibet in mensa (5) servet sobrietatem, moderationemque ciborum: deinde, cum in eo loco saepe otiosi sermones oriri soleant, ut (6) in ipsorum Episcoporum mensis divi-

B 3

na-

(1) *Actor. 2.* (2) *1. Tim. 2.* (3) *Infrà Sess. 22. in Decreto de observandis in celebr. Miss.* (4) *1. Tim. 3.*

(5) *Tit. 1. 1. Tim. 3. c. fin. 2. q. 7. cum sim. Conc. Tol. 3. c. 7. Conc. Rhem. c. 27 Eus. in 4. Decret. et infrà Sess. 25. c. 1. de Ref.* (6) *C. Pro reverentia dist. 44.*

narum Scripturarum lectio admisceatur: familiares verò suos unusquisque instruat et erudiat, ne sint rixosi, vinosi, impudici, cupidi, elati, blasphemii, et voluptatum amatores; vitia demum fugiant, et virtutes amplectantur; et in vestitu, et cultu, et omnibus actibus honestatem prae se ferant, sicut deest ministros ministrorum Dei. Ad haec, cùm huius sacrosancti Concilii praecipua cura, sollicitudo et intentio sit, ut, propulsatis haeresum tenebris, quae per tot annos operuerunt terram, Catholicae veritatis lux, Iesu Christo, (1) qui vera lux est, annuente, candor puritasque refulgeat; et ea, quae reformatione egent, refoventur: ipsa Synodus hortatur omnes Catholicos hic congregatos, et congregandos, atque eos praesertim, qui sacrarum litterarum peritiam habent, ut sedula meditatione diligenter secum ipsi cogitent, quibus potissimum viis, et modis ipsius Synodi intentio dirigi, et optatum effectum sortiri possit; quo maturius et consultius damnari damnanda, et probanda probari queant; ut per totum orbem omnes uno ore, et eadem fidei confessione honorificent Deum, et Patrem Domini nostri Iesu Christi.

In sententiis verò dicendis, iuxta (2) Toletani Concilii statutum, in loco benedictionis considerantibus Domini Sacerdotibus, nullus debeat, aut immodestis vocibus perstrepere, aut tumultibus perturbare; nullis etiam falsis, vanisvè, aut obstinatis disceptationibus contendere: sed quidquid dicatur, sic mitissima verborum prolatione temperetur, ut nec

au-

(1) *Ioann. 1.* (2) *Conc. Tolet. 11. c. 1. Conc. Constant. Sess. 1. in princ. c. in loco 5. q. 4. Vide et 4. Tolet. cap. 3.*

audientes offendantur, nec recti iudicii acies perturbato animo inflectatur.

Insuper ipsa sacra synodus statuit, ac decrevit, quod si fortè contigerit aliquos debito in loco (1) non sedere, et sententiam, etiam sub verba *Placet*, proferre, Congregationibus interesse, et alios quoscumque actus facere, Concilio durante, nulli propterea praeiudicium generetur, nullique novum ius acquiratur.

Deinde indicta fuit futura Sessio ad diem Iovis quartam mensis Febr. proximi venturi.

SESSIO TERTIA

Celebrata die iv. Mensis Februar. MDXLVI.

Decretum de Symbolo Fidei.

IN nomine sanctae et individuae Trinitatis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti.

Haec sacrosancta oecumenica, et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, in ea praesidentibus eisdem tribus Apostolicae Sedis Legatis, magnitudinem rerum tractandarum considerans, praesertim earum, quae duobus illis capitibus, de extirpandis haeresibus, et moribus reformandis continentur, quorum causa praecipuè est congregata; agnoscens autem cum Apostolo, (2) non esse sibi colluctationem adversus carnem et sanguinem, sed adversus spirituales nequitas in

B 4

coe-

(1) *Idem in conclusione reperitur. Episcopis forma praescripta est 1. Brac. cap. 23. et c. Episcop. 17. dist.*

(2) *Ephes. 6.*

coelestibus, cum eodem omnes et singulos in primis hortatur, ut confortentur in Domino et in potentia virtutis eius, in omnibus sumentes (1) scutum fidei, in quo possint omnia tela nequissimi ignea extinguere, atque galeam spei salutis accipiant, cum gladio spiritus, quod est verbum Dei. Itaque, ut haec pia eius sollicitudo principium, et progressum suum per Dei gratiam habeat, ante omnia statuit, et decernit, praemittendam esse confessionem fidei, (2) Patrum exempla in hoc secuta, qui sacratioribus Conciliis hoc scutum contra omnes haereses, in principio suarum actionum apponere consueverunt, quo solo aliquando, et infideles ad fidem traxerunt, haereticos expugnarunt, et fideles confirmarunt. Quare symbolum fidei, quo sancta Romana Ecclesia utitur, tamquam principium illud, in quo omnes, qui fidem Christi profitentur, necessario conveniunt, ac fundamentum firmum et unicum, contra quod (3) portae inferni nunquam praevalerunt, totidem verbis, quibus in omnibus Ecclesiis legitur, exprimendum esse censuit: quod quidem eiusmodi est.

Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem coeli, et terrae, visibilium omnium, et invisibilium; et in unum Dominum Iesum Christum, Filium Dei unigenitum, et ex Patre natum ante omnia saecula: Deum de Deo, Lumen de Lumine, Deum verum de Deo vero; genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt: qui propter nos homines, et propter nostram salutem

(1) *Ephes. 6.* (2) *Conc. Nicaen. Conc. Rom. sub Iul. 1. Conc. Hippon. in princ. Conc. Constan. 6. Actione 17. cum sim. c. 1. dist. 15. c. Baptizandos, cum seq. de Cons. Dist. 4. cap. 1. de Summ. Trin.* (3) *Matth. 16.*

tem descendit de coelis : et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine , et Homo factus est : crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato , passus , et sepultus est : et resurrexit tertia die secundum Scripturas : et ascendit in coelum . sedet ad dexteram Patris : et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos , et mortuos ; cuius regni non erit finis : et in Spiritum sanctum Dominum , et vivificantem ; qui ex Patre , Filioque procedit ; qui cum Patre , et Filio simul adoratur , et conglorificatur ; qui locutus est per Prophetas : et unam sanctam Catholicam , et Apostolicam Ecclesiam . Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum : ex expecto resurrectionem mortuorum , et vitam venturi saeculi . Amen .

Indictio futurae Sessionis.

Eadem sacrosancta oecumenica , et generalis Tridentina Synodus , in Spiritu sancto legitime congregata , in ea praesidentibus eisdem tribus Apostolicae Sedis Legatis , intelligens multos Praelatos ex diversis partibus accinctos esse itineri , nonnullos etiam in via esse , quo huc veniant ; cogitansque omnia ab ipsa sacra Synodo decernenda , eò maioris apud omnes existimationis , et honoris videri posse , quò (1) maiori fuerint , et pleniori Patrum consilio , et praesentia sancita , et corroborata ; statuit , et decrevit , futuram Sessionem post praesentem celebrandam esse die Iovis , quae subsequetur Dominicam *Laetare* , proximè futuram : interim tamen non differri discussionem et examinationem eorum , quae ipsi Syodo discutienda , et examinanda videbuntur .

SES-

(1) *Vide infra Catalogum eorum , qui Concilio interfuere sub Pio IV.*

SESSIO QUARTA

Celebrata die VIII. Mens. April. MDXLVI.

Decretum de Canonicis Scripturis.

SACROSANCTA oecumenica, et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu Sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem tribus Apostolicae Sedis Legatis, hoc sibi perpetuò ante oculos proponens, ut sublatis erroribus, puritas ipsa Evangelii in Ecclesia conservetur; quod (1) promissum antè per Prophetas in Scripturis sanctis, Dominus noster Iesus Christus, Dei filius, proprio ore primùm promulgavit, deinde per suos Apostolos, tanquam fontem omnis et salutaris veritatis, et morum disciplinae, (2) omni creaturae praedicari iussit; perspicuensque hanc veritatem, et disciplinam contineri in libris scriptis, et sine scripto Traditionibus, quae ipsius Christi ore ab Apostolis acceptae, aut (3) ab ipsis Apostolis, Spiritu sancto dictante, quasi per manus traditae, ad nos usque pervenerunt; orthodoxorum Patrum exempla secuta, omnes libros tam Veteris, quàm novi Testamenti, cum utriusque unus Deus sit auctor, necnon traditiones ipsas, tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tanquam vel ore tenus à Christo, vel à Spiritu sancto dictatas, et continua successione in Ecclesia Catholica conservatas, pari pietatis affectu, ac reverentia suscipit et

(1) *Ier 31. 1.* (2) *Matth. et Marc. ult.* (3) *2. Thes. 2. c. Ecclesiasticorum, Dist. 11. et c. Cùm Marthae de celebr. Miss. Conc. Senon tempore Clement. VIII. dec. 5.*

et veneratur. Sacrorum verò librorum (1) indicem huic Decreto adscribendum censuit; ne cui dubitatio suboriri possit, quinam sint, qui ab ipsa Synodo, suscipiuntur: sunt verò infrà scripti. Testamenti Veteris: quinque Moysi, id est: Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, Iosue, Iudicum, Ruth, quatuor Regum, duo Paralipomenon, Esdrae primus, et secundus, qui dicitur Nehemias, Tobias, Iudith, Esther, Iob, Psalterium Davidicum, centum quinquaginta Psalmorum, Parabola, Ecclesiastes, Canticum Canticorum, Sapientia, Ecclesiasticus, Isaias, Ieremias cum Baruch, Ezechiel, Daniel, duodecim Prophetæ minores, id est, Osea, Ioel, Amos, Abdias, Ionas, Micheas, Nahum, Habacuc, Sophonias, Aggaeus, Zacharias, Malachias, duo Machabeorum primus, et secundus. Testamenti Novi: quatuor Evangelia, secundum Matthaeum, Marcum, Lucam, et Ioannem: Actus Apostolorum à Luca Evangelista conscripti: quatuordecim Epistolae Pauli Apostoli: ad Romanos; duae ad Corinthios; ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, ad Colossenses; duae ad Tessalonicenses; duae ad Timotheum; ad Titum, ad Philemonem, ad Hebraeos: Petri Apostoli duae: Ioannis Apostoli tres, Iacobi Apostoli una: Iudae Apostoli una; et Apocalypsis Joannis Apostoli. Si quis autem libros ipsos integros cum omnibus suis partibus, prout in Ecclesia Catholica legi consueverunt, et in veteri vulgata Latina editione habentur, pro sacris et canonicis non sus-

(1) *In can. Apost. c. 84. Innocent. 1. epist. 3. c. 7. Gelasius in Conc. 70. Episc. Conc. Laod. c. 59. Conc. Carth. 3. c. 47. cap. sancta Romana, dist. 15. et fine Epist. Eugen. in Conc. Flor. ad Armenos.*

susceperit ; et traditiones praedictas sciens et prudens contempserit ; anathema sit. Omnes itaque intelligant , quo ordine et via ipsa Synodus , post jactum fidei confessionis fundamentum , sit progressura , et quibus potissimum testimoniis , ac praesidiis in confirmandis dogmatibus , et instaurandis in Ecclesia moribus sit usura.

Decretum de editione , et usu sacrorum librorum.

Insuper eadem sacrosancta Synodus considerans , non parum utilitatis accedere posse Ecclesiae Dei , si ex omnibus Latinis editionibus , quae circumferuntur , sacrorum librorum , quaenam pro authentica habenda sit , innotescat ; statuit et declarat , ut haec ipsa vetus et vulgata editio , quae longo tot saeculorum usu in ipsa Ecclesia probata est , in publicis lectionibus , disputationibus , praedicationibus , et expositionibus pro authentica habeatur ; et ut nemo illam reiicere quovis praetextu audeat , vel praesumat.

Praeterea , ad (1) coercenda petulantia ingenia , decernit , ut nemo suae prudentiae innixus , in rebus fidei et morum , ad aedificationem doctrinae Christianae pertinentium , sacram Scripturam ad suos sensus contorquens , contra eum sensum , quem tenuit , et tenet sancta mater Ecclesia , cuius est iudicare de vero sensu et interpretatione Scripturarum sanctarum , aut etiam (2) contra unanimem consensum Patrum , ipsam Scripturam sacram interpretari audeat ;

(1) *C. Haeresis , et c. Quidam in fin. 24. q. 3. infra Sess. 13. cap. 1.* (2) *Sic Synodus in Trull. c. 19. quam putant Constant. 6. c. Exit circa fin. de verb. sign. in 6.*

deat; etiam si huiusmodi interpretationes nullo unquam tempore in lucem edendae forent. Qui contraverint, per Ordinarios declarentur, et pœnis à iure statutis puniantur.

Sed et (1) Impressoribus modum in hac parte, ut par est, imponere volens, qui iam sine modo, hoc est putantes sibi licere quidquid libet, sine licentia Superiorum Ecclesiasticorum, ipsos sacrae Scripturae libros, et super illis annotationes, et expositiones quorumlibet indifferenter, saepè tacito, saepè etiam ementito praeio, et, quod gravius est, sine nomine auctoris imprimunt; alibi etiam impressos libros huiusmodi temerè venales habent; decernit, et statuit, ut posthac sacra Scriptura, potissimum verò haec ipsa vetus est vulgata editio, quàm emendatissimè imprimatur, nullique liceat imprimere, vel imprimi facere quosvis libros de rebus sacris sine nomine auctoris; neque illos in futurum vendere, aut etiam apud se retinere, nisi primùm examinati probatique fuerint ab Ordinario, sub poena anathematis et pecuniae in canone (2) Concilii novissimi Lateranensis apposita. Et si Regulares fuerint, ultra examinationem, et probationem huiusmodi, licentiam quoque à suis Superioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris, iuxta formam suarum ordinationum. Quiautem scripto eos communicant, vel evulgant, nisi antea examinati probatique fuerint, eisdem pœnis subiaceant, quibus Impressores, et qui eos habuerint, vel legerint, nisi prodiderint auctores, pro auctoribus habeantur. Ipsa vero hu-

(1) *Vide infra de libr. prohib. regul. 10. Nunc etiam censuris Bullae Coenae Impressores librorum prohibitorum innodantur.* (2) *Vide infra 1.*

iusmodi librorum probatio in scriptis detur, atque ideò in fronte libri, vel scripti, vel impressi, authenticè appareat: idque totum, hoc est, et probatio, et examen gratis fiat: ut probanda probentur, et reprobentur improbanda. Post haec, temeritatem illam reprimere volens, qua ad profana quaeque convertuntur, et torquentur verba et sententiae sacrae Scripturae, ad scurrilia scilicet, fabulosa, vana, adulationes, detractones, superstitiones, impias et diabolicas incantationes, divinationes, sortes, libellos etiam famosos; mandat, et praecipit, ad tollendam huiusmodi irreverentiam et contemptum, ne de cetero quisquam quomolibet verba Scripturae sacrae ad haec, et similia audeat usurpare; ut omnes huius generis homines, temeratores, et violatores verbi Dei, iuris, et arbitrii poenis per Episcopos coerceantur.

Indictio futurae Sessionis.

Item haec sacrosancta Synodus statuit, et decernit, proximam futuram Sessionem tenendam, et celebrandam esse feria quinta post sacratissimum festum proximum Pentecostes.

SESSIO QUINTA

Celebrata die xvii. Mens. Iun. MDXLVI.

Decretum de peccato originali.

UT fides nostra Catholica, (1) sine qua impossibile est placere Deo, purgatis erroribus, in sua sinceritate integra, et illibata permaneat; et ne populus Christianus (2) omni vento doctrinae

(1) *Hebr. 11*, (2) *Ephes. 4*.

circumferatur; cùm (1) Serpens ille antiquus, humani generi perpetuus hostis, inter plurima mala, quibus Ecclesia Dei his nostris temporibus perturbatur, etiam de peccato originali, eiusque remedio non solùm nova, sed vetera etiam dissidia excitaverit; sacrosancta oecumenica, et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, praesidentibus in ea eisdem tribus Apostolicae Sedis Legatis, iam ad revocandos errantes, et nutantes confirmandos accedere volens, sacrarum Scripturarum, et Sanctorum Patrum, ac probatissimorum Conciliorum testimonia, et ipsius Ecclesiae iudicium et consensum secuta, haec de ipso peccato originali statuit, fatetur, ac declarat.

1 Si (2) quis non confitetur, primum hominem Adam, cum mandatum Dei in Paradyso fuisset transgressus, statim sanctitatem, et iustitiam, in qua constitutus fuerat, amisisse, incurrisseque per offensam praevaricationis huiusmodi iram, et indignationem Dei, atque ideò mortem, quam antea illi (3) comminatus fuerat Deus, et cum morte captivitatem sub eius potestate, (4) qui mortis deinde habuit imperium, hoc est, diaboli, totumque Adam, per illam praevaricationis offensam, secundum corpus, et animam in deterius commutatum fuisse; anathema sit.

2 Si quis Adae praevaricationem sibi soli, et (5) non eius propagini asserit nocuisse, et acceptam à Deo sanctitatem, et iustitiam, quam perdidit,

(1) *Gen.* 3. (2) *Coelest.* 1. *Epist.* 1. *cap.* 4.
 (3) *Gen.* 3. (4) *Hebr.* 2. *Conc. Arausicanum* 2.
cap. 1. (5) *Rom.* 5. 1. *Cor.* 15. *Conc. Arausicanum* 2.
cap. 2.

sibi soli et non nobis etiam eum perdidisse, aut inquinatum illum per inobedientiae peccatum, mortem, et poenas corporis tantum in omne genu humanum transfudisse, non autem et peccatum, quod mors est animae; anathema sit: cum contradicat Apostolo dicenti: Per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors: et ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt.

3 Si quis hoc Adae peccatum, quod origine unum est, et propagatione, non imitatione transfusum omnibus, inest unicuique proprium, vel per humanae naturae vires, vel per aliud remedium asserit tolli, quam per meritum unius mediatoris Domini nostri Iesu Christi, (2) qui nos Deo reconciliavit in sanguine suo, factus nobis (3) iustitia, sanctificatio, et redemptio; aut negat ipsum Christi Iesu meritum per Baptismi Sacramentum in forma Ecclesiae ritè collatum, tam adultis, quam parvulis applicari; anathema sit: quia (4) non est aliud nomen sub coelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri. Unde illa vox: (5) Ecce agnus Dei: ecce qui tollit peccata mundi. Et illa: (6) Quicumque baptizati estis, Christum induistis.

4 Si quis parvulos recentes ab uteris matrum baptizandos negat, etiam si fuerint à baptizatis parentibus orti; aut dicit, (7) in remissionem quidem pec-

(1) Rom. 5. cap. Placuit 153. c. Regenerante, et cap. Quaerit in fin. de Conc. dist. 4. (2) 1. Tim. 2. Colos. 1. (3) 1. Cor. 1. (4) Actor. 4. (5) Ioann. 1. (6) Gal. 3. (7) Conc. Milevitan. cap. 2. Conc. African. c. 77. et cap. Placuit 153. de Const. dist. 4.

peccatorum eos baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lavacro necesse sit expiari ad vitam aeternam consequendam; unde fit consequens, ut in eis forma Baptismatis, in remissionem peccatorum, non vera, sed falsa intelligatur; anathema sit: quoniam non aliter intelligendum est id quod dixit Apostolus: (1) Per unum hominem peccatum intravit in mundum: et per peccatum mors: et ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt: nisi quemadmodum Ecclesia Catholica ubique diffusa semper intellexit. Propter hanc enim regulam fidei ex traditione Apostolorum, etiam parvuli, qui nihil peccatorum in semetipsis adhuc committere potuerunt, ideò in remissionem peccatorum veraciter baptizantur, ut in eis regeneratione mundetur, quod generatione contraxerunt. (2) Nisi enim quis renatus fuerit ex aqua, et Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei.

5 Si quis per Iesu Christi Domini nostri gratiam, quae in Baptismate confertur, reatum originalis peccati remitti negat; aut etiam asserit, non tolli totum id, quod veram et propriam peccati rationem habet; sed illud (3) dicit tantum radi, aut non imputari; anathema sit. In renatis enim nihil odit Deus: quia (4) nihil est damnationis iis, qui verè (5) consepulti sunt cum Christo per Baptisma in mortem; qui (6) non secundum carnem ambulant

(1) Rom. 5. c. Placuit. c. Quaeris in et fin. cap. Regenerante de Conf. dist. 4. (2) Ioann. 3. c. Filius et cap. Non dubito de Conf. dist. 4. c. Debitum cum seq. de Bap. (3) Ex cap. 13. lib. 1. contra 2. epist. Pel. (4) Rom. 8. (5) Rom. 6. et c. Propriè. de cons. dist. 4. (6) Roman. 8.

lant, sed (1) veterem hominem exuentes, et (2) novum, qui secundum Deum creatus est, induentes, innocentes, immaculati, puri, innoxii, ac Deo dilecti effecti sunt, (3) haeredes quidem Dei, cohaeredes autem Christi, ita ut nihil prorsus eos ab ingressu Coeli remoretur. Manere autem in baptizatis concupiscentiam, vel fomitem, haec sancta Synodus fatetur, et sentit: quae cum ad agonem relicta sit, nocere non consentientibus, et viriliter per Christi Iesu gratiam repugnantibus, non valet: quin imò (4) qui legitimè certaverit, coronabitur. Hanc concupiscentiam, quam aliquando (5) Apostolus *peccatum* appellat, sancta Synodus declarat, Ecclesiam Catholicam numquam intellexisse, peccatum appellari, quod verè et propriè in renatis peccatum sit, (6) sed quia ex peccato est, et ad peccatum inclinat. Si quis autem contrarium senserit; anathema sit.

Declarat tamen haec ipsa sancta Synodus, non esse suae intentionis comprehendere in hoc Decreto, ubi de peccato originali agitur, Beatam et Immaculatam Virginem Mariam, Dei genitricem; sed observandas esse (7) constitutiones felicis recordationis Sixti Papae IV. sub poenis in eis constitutionibus contentis, quas innovat.

De

1. *Coloss. 3.* (2) *Ephes. 4. cap. Quomodo renovari de Poenit. àist.* 2. (3) *Rom. 8. Galat. 3.* (4) *2. Tim. 2.* (5) *Rom. 6. 7. et 8. Coloss. 3.* (6) *Respicit. cap. 13. lib. 1. contra 2. epist. Pelag. et alios locos eiusdem* (7) *Vide infra 11.*

Decretum de Reformatione.

CAPUT I.

De instituenda Lectione sacrae Scripturae, et liberalium artium.

EAdem sacrosancta Synodus, piis summorum Pontificum, et probatorum (1) Conciliorum constitutionibus inhaerens, easque amplectens, et illis adiiciens, ne coelestis ille sacrorum librorum thesaurus, quem Spiritus sanctus summa liberalitate hominibus tradidit, neglectus iaceat; statuit, et decrevit, quòd in illis Ecclesiis, in quibus praebenda, aut praestimonium, seu aliud quovis nomine nuncupatum stipendium pro lectoribus sacrae Theologiae deputatum reperitur, Episcopi, Archiepiscopi, Primates, et alii locorum Ordinarii eos, qui praebendam, aut praestimonium, seu stipendium huiusmodi obtinent, ad ipsius sacrae Scripturae expositionem, et interpretationem per se ipsos, si idonei fuerint, alioquin per idoneum substitutum, ab ipsis Episcopis, Archiepiscopis, Primatibus, et aliis locorum Ordinariis eligendum, etiam per subtractionem fructuum cogant, et compellant. De caetero verò praebenda, praestimonium, aut stipendium huiusmodi non nisi personis idoneis, et quae per se ipsas id munus explicare possint, conferantur; et aliter facta provisio nulla sit, et invalida. (2) In Ecclesiis autem Metropolitanis, vel Cathedralibus, si civitas insignis, vel

C 2

po-

(1) *Conc. Lateran. sub Innoc. III. cap. 11. Cabilon. n. cap. 3. cap. De quibusdam 37. dist. (2) Quia, et c. p. de Magistr. et inf. sess. 23. de Ref. cap. 18.*

populosa, ac etiam in Collegiatis existentibus in aliquo insigni oppido, etiam nullius Dioecesis, si ibi Clerus numerosus fuerit, ubi nulla praebenda, aut praestimonium, seu stipendium huiusmodi deputatum reperitur, praebenda quomodocumque, praeterquam ex causa resignationis, primò vacatura, cui aliud onus incompatibile iniunctum non sit, ad eum usum ipso facto perpetuò constituta, et deputata intelligatur: et quatenus in ipsis Ecclesiis nulla, vel non sufficiens praebenda foret, (1) Metropolitanus, vel Episcopus ipse per assignationem fructuum alicuius simplicis beneficii, eiusdem tamen debitis supportatis oneribus, vel per contributionem beneficiarum suae civitatis, et dioecesis, vel aliàs, prout commodiùs fieri poterit, de Capituli consilio ita provideat, ut ipsa sacrae Scripturae lectio habeatur, ita tamen, ut quaecumque aliae lectiones, vel consuetudine, vel quavis alia ratione institutae, propter id minimè pretermittantur. Ecclesiae verò quarum annui proventus tennes fuerint, et ubi tam exigua est Cleri et populi multitudo, ut Theologiae lectio in eis commodè haberi non possit, saltem (2) magistrum habeant ab Episcopo cum consilio Capituli eligendum, qui Clericos, aliosque scholares pauperes grammaticam gratis doceat, ut deinceps ad ipsa sacrae Scripturae studia, annuente Deo, transire possint: ideoque illi (3) magistro grammaticae

(1) *Infr. sess. 24. cap. 15. de Reform.* (2) *Concil. Constantin. 6. c. 5. c. 1. et cap. Quia de Mag. Conc. Later. sub Alex. III. c. 18. et sub Innoc. III. c. 11. et infr. sess. 23. cap. 18. de de Ref. Clem. Ne in agro de statu Mon. cap. 2. de Mag.* (3) *Is ad professionem fidei tenetur ex Bulla Pii IV. in Sacrosancta 1564.*

tices , vel alicuius simplicis beneficii fructus , quos tandiu percipiat , quandiu in docendo perstiterit , assignentur ; dum tamen beneficium ipsum suo debito non fraudetur obsequio ; vel ex Capitulari , vel Episcopali mensa condigna aliqua merces persolvatur , vel aliàs Episcopus ipse aliquam rationem ineat suae Ecclesiae et Dioecesi accommodam ; ne pia haec , utilis , atque fructuosa provisio quovis quaesito colore negligatur. In Monasteriis quoque Monachorum , ubi commodè fieri queat , etiam lectio sacrae Scripturae habeatur : qua in re si Abbates negligentes fuerint , Episcopi locorum , in hoc ut Sedis Apostolicae delegati , eos ad id opportunis remediis compellant. In Conventibus verò aliorum Regularium , in quibus studia commodè vigere possunt , sacrae Scripturae lectio similiter habeatur : quae lectio à Capitulis Generalibus , vel Provincialibus assignetur dignioribus Magistris. (1) In gymnasiis etiam publicis , ubi tam honorifica , et caeterorum omnium maximè necessaria lectio hactenùs instituta non fuerit , religiosissimorum Principum , ac Rerumpublicarum pietate , et charitate ad Catholicae fidei defensionem et incrementum , sanaeque doctrinae conservationem et propagationem instituatur ; et ubi instituta foret , et negligeretur , restituatur. Et , (2) ne sub specie pietatis impietas disseminetur , statuit eadem sancta Synodus , neminem ad huiusmodi lectionis officium tam publicè quam privatim admittendum esse , qui priùs ab Episcopo loci de vita , moribus et scientia

C 3

tia

(1) *Cui addidit Paulus V. Lectionem Hebraicam , Graecam , et Arabicam. Constit. Apostolicae 1610.*

(2) *Hinc emanavit Bulla Pii IV. de Profess. fidei 13. Decemb. 1564.*

tia examinatus, et approbatus non fuerit: quod tamen de lectoribus in claustris Monachorum non intelligatur. Docentes verò ipsam sacram Scripturam, dum publicè in scholis docuerint, et (1) scholares, qui in ipsis scholis student, privilegiis omnibus de perceptione fructuum, praebendarum, et beneficiorum suorum, in absentia à iure communi concessis, plenè gaudeant, et fruantur.

CAPUT II.

De Verbi Dei Concionatoribus, et Quaestoribus eleemosynariis.

Quia verò Christianae Reipublicae (2) non minus necessaria est praedicatio Evangelii, quàm lectio, et (3) hoc est praecipuum Episcoporum munus; statuit, et decrevit eadem sancta Synodus, omnes Episcopos, Archiepiscopos, Primate, et omnes alios Ecclesiarum Praelatos teneri per se ipsos, si legitimè impediti non fuerint ad praedicandum sanctum Iesu Christi Evangelium. Si verò contigerit Episcopos, et alios praedictos legitimo detineri impedimento, iuxta formam (4) generalis Concilii viros idoneos assumere (5) teneantur ad huiusmodi praedicationis officium salubriter exequendum, si quis autem hoc adimplere contempserit, districtae subiaceat ultioni. Archipresbyteri quoque, Plebani, et quicumque Parrochiales, vel aliàs curam animarum habentes, Ecclesias quocumque modo obtinent, per se, vel alios idoneos, si legitimè impediti

(1) *Cap. fin. de mag.* (2) *Infrà Sess. 24. de Reform.*
 (3) *Tol. cap. 3.* (4) *c. Inter caetera de Off. Iud. ord. vide inf. VIII.* (5) *Inf. Sess. 24. de Ref. cap. 4.*

ti fuerint, (1) diebus saltem Dominicis, et festis solemnibus, plebes sibi commissas pro sua et earum capacitate pascant salutaribus verbis; docendo ea, quae scire omnibus necessarium est ad salutem, annuntiandoque eis cum brevitate, et facilitate sermonis vitia, quae eos declinare, et virtutes, quas sectari oporteat; ut poenam aeternam evadere et celestem gloriam consequi valeant: id verò si quis eorum praestare negligat; etiam si ab Episcopi iurisdictione quavis ratione exemptum se esse praetenderet; etiam si Ecclesiae quovis modo exemptae dicerentur, aut alicui monasterio, etiam extra dioecesim existenti, forsann annexae, vel unitae, modo re ipsa in dioecesi sint, provida pastoralis Episcoporum sollicitudo non desit; ne illud impleatur: (2) Parvuli petierunt panem, et non erat qui frangeret eis. Itaque, ubi ab Episcopo moniti, trium mensium spatium muneris suo defuerint, per censuras Ecclesiasticas, seu aliàs ad ipsius Episcopi arbitrium cogantur, ita ut etiam, si ei sic expedire visum fuerit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id praestet, honesta aliqua merces persolvatur, donec principalis ipse respiscens officium suum impleat.

Si quae verò Parrochiales Ecclesiae reperiantur subiectae Monasteriis in nulla dioecesi existentibus: si Abbates, et Regulares Praelati in praedictis negligentibus fuerint, à Metropolitanis, in quorum Provinciis dioeceses ipsae sitae sunt, tamquam quoad hoc Sedis Apostolicae delegatis, compellantur, neque huius Decreti executionem consuetudo, vel

C 4

exemp-

(1) *Conc. Constantinop. 6. c. 8. c. Exiit*, §. *Habetur etiam de verb. sign. in 6. Conc. Lateran. ult. sess. 11.* (2) *Ier. Th. 4.*

exemptio, aut appellatio, aut reclamatio, sive recursus impedire valeat, quousque desuper à competenti Iudice, qui summarie, et sola facti veritate inspecta procedat, cognitum et decissum fuerit. (1) Regulares verò cuiuscumque Ordinis, nisi à suis superioribus de vita, moribus et scientia examinati et approbati fuerint, ac de eorum licentia, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum, praedicare non possint: cum qua licentia personaliter se coram Episcopis praesentare, et ab eis benedictionem petere teneantur, antequam praedicare incipiant. In Ecclesiis verò, quae suorum Ordinum non sunt, ultrà licentiam suorum Superiorum, (2) etiam Episcopi licentiam habere teneantur: sine qua in ipsis Ecclesiis non suorum Ordinum nullo modo praedicare possint: ipsam autem licentiam gratis Episcopi concedant.

Si verò, quod absit praedicator errores, aut scandala disseminaverit in populum, etiamsi in Monasterio sui, vel alterius Ordinis praedicet, Episcopus ei praedicationem interdicit: quod si haereses praedicaverit; contra eum, secundum iuris dispositionem, aut loci consuetudinem procedat; etiam si praedicator ipse generali, vel speciali privilegio exemptum se esse praetenderet: quo casu Episcopus auctoritate Apostolica, et tamquam Sedis Apostolicae delegatus procedat. Curent autem Episcopi, ne quis praedicator, vel ex falsis informationibus, vel aliàs calumniosè vexetur, iustamve de eis conquerendi occasionem habeat.

Caveant praeterea Episcopi, ne aliquem, vel eorum,

(1) *Conc. Lateran. ult. Sess. II. de modo praed.*

(2) *Cap. Excommunicamus, §. Quia verò de haeret. infra sess. 24. c. 4. de Reform.*

rum, qui, cùm sint nomine Regulares, extra claustra tamen, et obedientiam Religionum suarum vivunt; vel Presbyterorum saecularium, nisi ipsis noti sint, et moribus atque doctrina probati, etiam quorumlibet privilegiorum praetextu, in sua civitate, vel dioecesi praedicare permittant, donec ab ipsis Episcopis super ea re sancta Sedes Apostolica consulatur: à qua privilegia huiusmodi, nisi tacita veritate, et expresso mendatio, ab indignis extorqueri verisimile non est.

(1) Quaestores verò eleemosynarii, qui etiam Quaestuarii vulgò dicuntur cuiuscumque conditionis existant, nullo modo nec per se, nec per alium praedicare praesumant: et contra facientes, ab Episcopis, et Ordinariis locorum, privilegiis quibuscumque non obstantibus, opportunis remediis omninò arceantur.

Indictio futurae Sessionis.

Item haec sacrosancta Synodus statuit, et decernit, primam futuram Sessionem tenendam, et celebrandam esse die Iovis, feria quinta post festum B. Iacobi Apostoli.

Prorogata deinde fuit Sessio ad diem XIII. mensis Ianuarii M. D. XLVII.

SES-

(1) *Conc. Later. sub Innoc. III. c. 62. c. Cùm ex eo de Poenit. et remiss. Clement. Abusionibus, eo tit. infr. Sess. 21. de Ref. c. 9. c. Ut officium, §. Compescendi de haer. in 6. Ex Bulla Pii V. Etsi Dominici 1567. sublatae sub indulgentiae etiam praeperpetuae, quae quaestuandi praebeant occasionem.*

SESSIO SEXTA

CELEBRATA

Die XIII. Mensis Ianuarii M. D. XLVII.

Decretum de Iustificatione.

Prooemium.

CUM hoc tempore, non sine multarum animarum iactura, et gravi Ecclesiasticae unitatis detrimento, erronea quaedam disseminata sit de iustificatione doctrina; ad laudem, et gloriam omnipotentis Dei, Ecclesiae tranquillitatem, et animarum salutem, sacrosancta oecumenica, et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, praesidentibus in ea nomine Sanctissimi in Christo Patris, et Domini nostri, Domini Pauli divina Providentia Papae Tertii, Reverendissimis Dominis, Dominis Io. Maria, Episcopo Praenestino de Monte, et Marcello tit. S. Crucis in Ierusalem Presbytero, sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus, et Apostolicis de latere Legatis: exponere intendit omnibus Christi fidelibus veram, sanamque doctrinam ipsius iustificationis, quam (1) Sol iustitiae Christus Iesus, (2) fidei nostrae auctor et consummator docuit, Apostoli tradiderunt, et Catholica Ecclesia, Spiritu sancto suggerente, perpetuò retinuit: districtiùs inhi-bendo, ne deinceps audeat quisquam aliter credere, praedicare, aut docere, quam praesenti Decreto statuitur, ac declaratur.

CA-

(1) *Malach. 4.* (2) *Hebr. 12.*

CAPUT I.

De naturae et legis ad iustificandos homines imbecillitate.

Primùm declarat sancta Synodus, ad iustificatio-
nis doctrinam probè et sincerè intelligendam,
oportere, ut unusquisque agnoscat, et fateatur, quòd
(1) cùm omnes homines in praevaricatione Adae in-
nocentiam perdidissent, (2) facti immundi, et, ut
Apostolus inquit, (3) natura filii irae, quemadmo-
dum in decreto de peccato originali exposuit, usque
adeò servi erant peccati, et (4) sub potestate diaboli,
ac mortis, ut non modò gentes per vim naturae, sed
ne Iudaei quidem per ipsam etiam litteram legis Moy-
si, inde liberari, aut surgere possent; tametsi in
eis liberum arbitrium minimè extinctum esset, (5)
viribus licet attenuatum, et inclinatum.

CAPUT II.

De dispensatione, et mysterio adventus Christi.

Quo factum est, et coelestis Pater, (6) Pater
misericordiarum, ut Deus totius consolationis,
Christum Iesum, Filium suum, et antè legem, et
legis tempore multis sanctis (7) Patribus declara-
tum, ac promissum, cum venit beata illa (8)
plenitudo temporis, ad homines miserit, ut et Iu-
daeos, qui sub lege erant, redimeret, et (9) gentes,
quae

- (1) *Coelest. 1. epist. 1. cap. 4. 1. Cor. 15. Rom. 5.*
(2) *Isai. 64.* (3) *Ephes. supr. sess. 5. in princip.*
(4) *Rom. 3. et 6. Hebr. 2.* (5) *Concil. 2. Araus. cap. 25.*
(6) *2. Cor. 1.* (7) *Gen. 49. cum sim.* (8) *Galat. 4.*
(9) *Rom. 9.*

quae non sectabantur iustitiam, iustitiam apprehenderent, atque omnes adoptionem filiorum reciperent. Hunc (1) proposuit Deus propitiatorum per fidem in sanguine ipsius pro peccatis nostris, (2) non solum autem pro nostris, sed etiam pro totius mundi.

CAPUT III.

Qui per Christum iustificantur.

Verum, etsi ille (3) pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis eius beneficium recipiunt; sed ii dumtaxat, quibus meritum passionis eius communicatur: nam, sicut revera homines, (4) nisi ex semine Adae propagati nascerentur, non nascerentur iniusti, cum ea propagatione, per ipsum dum concipiuntur, propriam iniustitiam contrahant: ita, nisi in Christo renascerentur, numquam iustificarentur: cum ea renascentia per meritum passionis eius, gratia, qua iusti fiunt, illis tribuatur. Pro hoc beneficio Apostolus (5) gratias nos semper agere hortatur Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum in lumine, et eripuit de potestate tenebrarum, transtulitque in regnum filii dilectionis suae; in quo habemus redemptionem, et remissionem peccatorum.

CA-

(1) Rom, 3. et 5. Coloss. 2. 1. Tim. 2. et 2. Tim. 1. c. Multiplex de poen. dist. 1. (2) 1. Ioan. 2. (3) 2. Cor. 5. (4) Allusio ad verb. Aug. epist. 89. Omnes qui renascuntur in iustificationem &c. quae alibi crebrius inculcat infra can. 1. (5) Coloss. 1.

CAPUT IV.

Insinuatur descriptio iustificationis impii, et modus eius in statu gratiae.

QUibus verbis iustificationis impii descriptio insinuatur, ut sit translatio ab eo statu, in quo homo nascitur (1) filius primi Adae in statum gratiae, et adoptionis filiorum Dei, per secundum Adam Iesum Christum, Salvatorem nostrum: quae quidem translatio post Evangelium promulgatum, sine lavacro regenerationis, aut eius voto, fieri non potest; sicut scriptum est: (2) Nisi quis renatus fuerit ex aqua, et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.

CAPUT V.

De necessitate praeparationis ad iustificationem in adultis, et unde sit.

DEclarat praeterea, ipsius iustificationis exordium in adultis à Dei per Christum Iesum praeveniens gratia sumendum esse, hoc est, ab eius vocatione, qua, nullis eorum existentibus meritis, vocantur; ut, qui per peccata à Deo aversi erant, per eius excitantem, atque adiuvantem gratiam ad convertendum se ad suam ipsorum iustificationem, eidem gratiae liberè assentiendo, et cooperando, disponantur: (3) ita ut, tangente Deo cor hominis per Spiritus sancti illuminationem, neque homo ipse nihil omnino agat, inspirationem illam recipiens,

quip-

(1) Galat. 4. Tit. 3. (2) Ioann. 3. cap. Filius, et cap. Non dubito de Consec. dist. 4. (3) Inf. Can. 3.

quippe qui (1) illam et abiicere potest, neque tamen sine gratia dei movere se ad iustitiam coram illo libera sua voluntate possit; unde in sacris litteris cùm dicitur: (2) Convertimini ad me, et ego convertar ad vos: libertatis nostrae admonemur. Cùm respondemus: Convertete nos Domine ad te, et convertemur; Dei nos gratia praeveniri confitemur.

CAPUT VI.

Modus praeparationis.

Disponuntur autem ad ipsam iustitiam, dum excitati divina gratia, et adiuti, (3) fidem ex auditu concipientes, liberè moventur in Deum, credentes vera esse, quae divinitùs revelata, et promissa sunt; atque illud in primis, à Deo iustificari impium per gratiam eius, (4) per redemptionem, quae est in Christo Iesu: et dum peccatores se esse intelligentes, à divinae iustitiae timore, quo utiliter concutiuntur, ad considerandam Dei misericordiam se convertendo, in spem eriguntur, fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore; illumque, tamquam (5) omnis iustitiae fontem, diligere incipiunt; ac propterea moventur (6) adversus peccata per odium aliquod, et detestationem, hoc est, per eam poenitentiam, quam ante Baptismum agi oportet: denique dum proponunt suscipere Baptismum, inchoare novam vitam, et servare divina mandata. De hac

(1) *Prosp. lib. 2. de Voc. gentium. cap. 28. et 29.*

(2) *Zach. 1. à Ioel. 2. cap. Convertimini de Poenit. dist. 1. Thren. 5. d. et cap. 31. c. (3) Rom. 10. (4) Rom. 3. (5) Psalm. 41. (6) Inf. cap. 14. et Sess. 14. cap. 4. de Contritione.*

hac dispositione scriptum est: (1) Accedentem ad Deum oportet credere, quia est, et quod inquirentibus se remunerator sit. Et, (2) Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua. Et, (3) Timor Domini expellit peccatum. Et, (4) Poenitentiam agite, et baptizetur unusquisque vestrum in nomine Iesu Christi, in remissionem peccatorum vestrorum, et accipietis donum Spiritus sancti. Et, (5) Euntes ergò docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, docentes eos servare quaecumque mandavi vobis. Denique, (6) Praeparate corda vestra Domino.

CAPUT VII.

Quid sit iustificatio impii, et quae eius causae.

HANC dispositionem, seu praeparationem iustificatio ipsa consequitur; quae non est sola peccatorum remissio, sed est sanctificatio, et renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiae, et donorum, unde homo ex iniusto fit iustus, et ex inimico amicus, ut sit (7) haeres secundum spem vitae aeternae. Huius iustificationis causae sunt, finalis quidem, gloria Dei, et Christi, ac vita aeterna: efficiens verò, misericors Deus, qui gratuitò (8) abluit, et (9) sanctificat, signans, et ungens (10) Spiritu promissionis sancto, qui est

(1) *Hebr.* 11. (2) *Marc.* 2. et *Matth.* 9. (3) *Eccli.* 1. (4) *Act.* 2. c. *Agunt.* et c. *Propriè, de cons. dist.* 4. (5) *Matth.* et *Marc.* ult. c. *Prima, c. Si quis.* 79. et c. *Propriè de Consec. dist.* 4. (6) *1. Reg.* 7. a (7) *Tit.* 3. (8) *1. Cor.* 6. (9) *Tit.* 3. (10) *Ephes.* 2. pig-

pignus haereditatis nostrae: meritoria autem, dilectissimus unigenitus suus Dominus noster Iesus Christus, qui, cum (1) essemus inimici, propter nimiam charitatem, qua dilexit nos, sua sanctissima passione in ligno crucis nobis (2) iustificationem meruit, et pro nobis Deo Patri satisfecit: instrumentalis item, Sacramentum Baptismi, quod (3) est Sacramentum fidei, sine qua (4) nulli umquam contigit iustificatio: demùm unica formalis causa est iustitia Dei; non qua ipse iustus est, sed qua nos iustos facit; qua videlicet ab eo donati, renovamur spiritu mentis nostrae, et non modò reputamur, sed verè iusti nominamur, et sumus, iustitiam in nobis recipientes, unusquisque suam secundùm mensuram, quam (5) Spiritus sanctus partitur singulis prout vult, et secundùm propriam cuiusque dispositionem et cooperationem. Quamquam enim nemo possit esse iustus, nisi cum merita passionis Domini nostri Iesu Christi (6) communicantur; id tamen in hac impii iustificatione fit, dum eiusdem sanctissimae passionis merito per Spiritum sanctum (7) charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui iustificantur, atque ipsis inhaeret: unde in ipsa iustificatione cum remissione peccatorum haec omnia simul infusa accipit homo per Iesum Christum, cui inseritur, fidem, spem, et charitatem: (8) nam fides, nisi ad eam spes accedat, et charitas, neque unit perfectè cum Christo, neque corporis eius vivum membrum efficit: qua ratione verissimè dicitur, (9) Fidem

si-

(1) *Ephes. 2. Rom. 5.* (2) *Ephes. 2. Rom. 4. d.*
 (3) *Nihil est de Consec. dist. 4.* (4) *Hebr. 11.* (5)
1. Cor. 12. Ephes. 4. (6) *Philip. 3.* (7) *Rom. 5.* (8)
Infr. c. 10. (9) *Iacob. 2.*

sine operibus mortuam, et otiosam esse: et, (1) in Christo Iesu neque circumcisionem aliquid valere, neque praeputium, sed fidem, quae per charitatem operatur. Hanc fidem ante Baptismi Sacramentum ex Apostolorum traditione Catechumeni ab Ecclesia petunt, cum petunt fidem, vitam aeternam praestantem: quam sine spe, et charitate fides praestare non potest: unde et statim verbum Christi audiunt: (2) Si vis ad vitam ingredi, serva mandata. Itaque veram, et Christianam iustitiam accipientes, eam (3) ceu primam stolam pro illa, quam Adam sua inobedientia sibi et nobis perdidit, per Christum Iesum illis donatam, candidam, et immaculatam iuventur statim renati conservare, ut eam perferant ante tribunal Domini nostri Iesu Christi, et habeant vitam aeternam.

CAPUT VIII.

Quomodo intelligatur, impium per fidem et gratis iustificari.

CUM verò Apostolus dicit (4) iustificari hominem per fidem, et gratis; ea verba in eo sensu intelligenda sunt, quem perpetuus Ecclesiae Catholicae consensus tenuit, et expressit: ut scilicet per fidem ideò iustificari dicamur, quia fides est humanae salutis initium, fundamentum, et radix omnis iustificationis, (5) sine qua impossibile est placere Deo, et ad filiorum eius consortium pervenire: gratis autem iustificari ideò dicamur, quia nihil eor-

D

rum

- (1) Galat. 5. et 6. c. Circumcissio de Poenit. dist. 1.
 (2) Matth. 19. (3) Luc. 15. cap. Quomodo renovari de Poenit. dist. 2. (4) Rom. 3. (5) Heb. 11. infr. Can. 9i

rum, quae iustificationem praecedunt, sive fides sive opera, ipsam iustificationis gratiam proniuntur: si enim (1) gratia est, iam non ex operibus: alioquin, ut idem Apostolus inquit, gratia iam non est gratia.

CAPUT IX.

Contra inanem haereticorum fiduciam.

QUAMVIS autem necessarium sit credere, neque remitti, neque remissa umquam fuisse peccata; nisi gratis divina misericordia propter Christum: nemini tamen fiduciam, (2) et certitudinem remissionis peccatorum suorum iactanti, et in ea sola quiescenti, peccata dimitti, vel dimissa esse dicendum est: cum apud haereticos et schismaticos possit esse, imò nostra tempestate sit, et magna contra Ecclesiam Catholicam contentione praedictur vana haec, et ab omni pietate remota fiducia. Sed neque illud asserendum est, oportere eos qui verè iustificati sunt, absque ulla omninò dubitatione apud semetipsos statuere se esse iustificatos, neminemque à peccatis absolvi, ac iustificari, nisi eum, (3) qui certò credat se absolutum et iustificatum esse; atque hac sola fide absolutionem, et iustificationem perfici, quasi qui hoc non credit, de Dei promissis, deque mortis et resurrectionis Christi efficacia dubitet: nam sicut nemo pius de Dei misericordia, de Christi merito, deque Sacramentorum virtute, et efficacia dubitare debet; sic quilibet, dum seipsum, suamque propriam in-

(1) *Rom. 11. Ephes. 2. Tit. 3.* (2) *Inf. Can. 12. et 13.* (3) *Inf. Can. 14.*

firmitatem et indispositionem respicit, de sua gratia formidare, et timere potest; cum nullus scire valeat certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum.

CAPUT X.

De acceptae iustificationis incremento.

Sic ergo iustificari, et amici Dei, ac (1) domestici facti, euntes de virtute in virtutem renovantur, ut Apostolus inquit, de die in diem, hoc est, (2) mortificando membra carnis suae, et (3) exhibendo ea arma iustitiae in sanctificationem, per observationem mandatorum Dei, et Ecclesiae, in ipsa iustitia per Christi gratiam accepta, cooperante fide bonis operibus, crescunt, atque magis iustificantur; sicut scriptum est: (4) Qui iustus est iustificetur adhuc. Et iterum: (5) Ne verearis usque ad mortem iustificari. Et rursus: (6) Videtis quoniam ex operibus iustificatur homo, et non ex fide tantum. Hoc verò iustitiae incrementum petit sancta Ecclesia, cum orat: (7) Domine fidei, spei, et charitatis augmentum.

CAPUT XI.

De observatione mandatorum, deque illius necessitate, et possibilitate.

Nemo autem, quantumvis iustificatus, liberum se esse ab observatione mandatorum putare debet; nemo temeraria illa, et à Patribus sub

D 2

ana-

(1) *Eph. 2.* (2) *Ps. 83. Infra. Can. 14.* (3) *2. Cor. 4. in fin.* (4) *Colos. 3.* (5) *Rom. 6. d. 5. Apoc. ult.* (6) *Eccli. 18. c.* (7) *Iac. 2. d. d. (8) Dominica 13. post Pentecost.*

anathemate prohibita voce uti, Dei praecepta homini iustificato ad observandum esse impossibilia: nam (1) Deus (2) impossibilia non (3) iubet, sed (4) iubendo monet, et facere quod possis, et petere quod non possis; et adiuvat, ut possis. (5) Cuius mandata gravia non sunt: cuius (6) iugum suave est, et onus leve: qui enim sunt Filii Dei, Christum diligunt: qui autem diligunt eum, ut ipsemet testatur, servant sermones eius; quod utique cum divino auxilio praestare possunt. Licet enim in hac mortali vita quantumvis sancti et iusti in levissima saltem et quotidiana, quae etiam venialia dicuntur, peccata quandoque cadant, non propterea desinunt esse iusti: nam (8) iustorum illa vox est et humilis, et verax: Dimitte nobis debita nostra. Quod fit, ut iusti ipsi eo magis se obligatos ad ambulandum in via iustitiae sentire debeant, quod liberati iam à peccato, (9) servi autem facti Deo, (10) sobriè, iustè, et piè viventes proficere possunt per Christum Iesum, (11) per quem accessum habuerunt in gratiam istam. (12) Deus namque sua gratia semel iustificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur. (13) Itaque nemo sibi in sola fide blandiri debet, putans fide sola se haeredem esse consti-

(1) *Ex Aug. cap. 43 lib. de Nat. et Grat.* (2) *1. Ioan. 5. infr. Can. 18* (3) *Conc. Araus. 2. c. 25.* (4) *Hier. in Epist. ad Cresiph.* (5) *Ioan. 5.* (6) *Matth. 11* (7) *Ioan. 14. Conc. Afric. cap. 81. 82. et 83. Concil. Milevitan. cap. 7. 8. et 9.* (8) *Matth. 6. Luc. 11. cap. Adhuc, et cap. de Quotidianis, de Poenit. dist. 3.* (9) *Rom. 6.* (10) *Tit. 2.* (11) *Rom. 5.* (12) *Aug. lib. de Nat. et Grat. cap. 26. et Prosp. Sent. 7. ad cap. Gallorum, et resp. ad 7. obiect. Vincent.* (13) *Infra Can. 20.*

titutum, haereditatemque consecuturum, etiam si Christo non (1) compatiatur, ut et conglorificetur: nam et Christus ipse, ut inquit Apostolus, (2) cum esset Filius Dei, didicit ex iis, quae passus est, obedientiam; et consummatus, factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis aeternae. Propterea Apostolus ipse monet iustificatos, dicens: (3) Nescitis quod ii qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium? sic currite, ut comprehendatis. (4) Ego igitur sic curro, non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aerem verberans, sed castigo corpus meum, et in servitutem redigo: ne forte cum aliis praedicaverim, ipse reprobus efficiar. Item princeps Apostolorum Petrus: (5) Satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis: haec enim facientes, non peccabitis aliquando. (6) Unde constat, eos orthodoxae religionis doctrinae adversari, qui dicunt, iustum in omni bono opere saltem venialiter peccare: aut, quod intolerabilius est, poenas aeternas mereri: atque etiam eos, qui statuunt, in omnibus operibus iustos peccare, sine illis suam ipsorum socordiam excitando, et sese ad currendum in stadio cohortando, cum hoc, ut in primis glorificetur Deus, mercedem quoque intuentur aeternam: (7) cum scriptum sit: Inclinavi cor meum ad faciendas iustificationes tuas propter retributionem; et de Mose dicat (8) Apostolus, quod respiciebat in remunerationem.

D 3

CA-

(1) *Rom. 8.* (2) *Philip. 2.* *Hebr. 5* (3) *1. Corinth.*
 9. (4) *Ibid.* (5) *2. Pet. 1.* (6) *Infr. Can. 25.* (7) *Infr.*
Can. 31. Psalm. 118. n. (8) *Hebr. 11.*

CAPUT XII.

Praedestinationis temerariam praesumptionem cavendam esse.

Nemo quoque, quandiu in hac mortalitate vivitur, de arcano divinae praedestinationis mysterio usque adeo praesumere debet, ut certo statuat se omnino esse in numero praedestinatorum; (1) quasi verum esset, quod iustificatus aut amplius peccare non possit; aut si peccaverit, (2) certam sibi resipiscentiam promittere debeat; nam nisi ex speciali revelatione, sciri non potest, quos Deus sibi elegerit.

CAPUT XIII.

De perseverantiae munere.

Similiter de perseverantiae munere, de quo scriptum est: (3) Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit: quod quidem aliunde haberi non potest, nisi ab eo; qui potens est eum, (4) qui stat, statuere, ut perseveranter stet, et eum, qui cadit, restituere: nemo sibi certi aliquid absoluta certitudine polliceatur: tametsi in Dei auxilio firmissimam spem collocare et reponere omnes debent. Deus enim, nisi ipsi illius gratiae defuerint, sicut (5) coepit opus bonum, ita perficiet, operans velle, et perficere. Verumtamen qui se (6) existimant

(1) *Inf. Can. 15. et 16. cap. Corripiant. in fin. 24. q. 3.* (2) *Ezech. 18. Galat. 3.* (3) *Matth. 10. et 14. cap. Sug. gestum 7. q. 1. et c. Non revertentur de Poenit. dist. 2. inf. Can. 16. et 22. Ezech. 33.* (4) *Rom. 14. Phil. 1. 2. Cor. 8.* (5) *Philip. 1. et 2.* (6) *1. Cor. 10.*

mant stare, videant, ne cadant, et (1) cum timore et tremore salutem suam operentur in laboribus, in vigiliis, in eleemosynis, in orationibus, et oblationibus in ieiuniis, et castitate: formidare enim debent, scientes, (2) quod in spem gloriae et nondum in gloriam renati sunt, de pugna, quae superest cum carne, cum mundo, cum diabolo, in qua victores esse non posunt, nisi cum Dei gratia Apostolo obtemperent, dicenti: (3) Debitor sum non carni, ut secundum carnem vivamus: si enim secundum carnem vixeritis moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.

CAPUT XIV.

De Lapsis, et eorum reparatione.

Qui vero ab accepta (4) iustificationis gratia per peccatum exciderunt, rursus iustificari poterunt, cum, excitante Deo per Poenitentiae Sacramentum, merito Christi amissam gratiam recuperare procuraverint; hic enim iustificationis modus est lapsis reparatio: quam secundam post naufragium deperditae gratiae tabulam sancti (5) Patres apte nuncuparunt: etenim pro iis, qui post Baptismum in peccata labuntur, Christus Iesus Sacramentum instituit Poenitentiae, cum dixit: (6) Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis,

D 4

tis,

(1) *Philip. 2.* (2) *1. Pet. 1.* (3) *Rom. 8.* (4) *Inf. Can. 23. et 29.* (5) *Hier. tom. 1. in Epist. ad Demet. quae incipit: Inter omnes. et in cap. Secunda post naufrag. de Poenit. dist. 1.* (6) *Ioan. 20. Matth. 16. caput Ut constitueretur, dist. 50.*

tis, retenta sunt. Unde docendum est, Christiani
 hominis poenitentiam post lapsum multò aliam esse
 à baptismali, eaque contineri non modò cessatio-
 nem à peccatis, et eorum detestationem, (1) aut
 cor contritum et humiliatum, verùm etiam eorum-
 dem sacramentalem confessionem saltem in voto,
 et suo tempore faciendam, et sacerdotalem abso-
 lutionem; itemque satisfactionem per ieiunia, elee-
 mosynas, orationes, et alia pia spiritualis vitae
 exercitia: non quidem pro poena aeterna, quae vel
 Sacramento, vel Sacramenti voto unà cum culpa re-
 mittitur; sed pro poena temporali, quae ut sacrae
 Literae docent, non tota semper, ut in (2) Baptis-
 mo fit, dimittitur illis, qui gratiae Dei, quam (3)
 acceperunt, ingrati, Spiritum sanctum contrista-
 verunt, et (4) Templum Dei violare non sunt ve-
 riti. De qua poenitentia scriptum est: (5) Memor
 esto unde excideris: age poenitentiam, et prima
 opera fac. Et iterum: (6) Quae secundùm Deum
 tristitia est, poenitentiam in salutem stabilem ope-
 ratur. Et rursus: (7) Poenitentiam agite, et facite
 fructus dignos poenitentiae.

(1) *Cap. Ut evidenter 1. q. 1. Cùm sim. inf. sess.*
14. de Poenit. cap. 3. (2) *Psalm. 50. c. Sacrificium de*
Poen. dist. 1. (3) *Florent. Concil. in Decret. Eugen.*
 (4) *Ephes. 4. g.* (5) *1. Cor. 3.* (6) *Apoc. 2. cap. Quia*
sanctitas 50. dist. et cap. Miror de Poenit. dist. 1. (7)
2. Cor. 7. Matth. 3. et 4. Luc. 3.

CAPUT XV.

Quolibet mortali peccato amitti gratiam, sed non fidem.

ADversus (*) etiam hominum quorundam callida ingenia, qui (1) per dulces sermones, et benedictiones seducunt corda innocentium, asserendum est, non modò infidelitate, per quam et ipsa fides amittitur, sed etiam quocumque alio mortali peccato, quamvis non amittatur fides, acceptam iustificationis gratiam amitti: divinae legis doctrinam defendendo, (2) quae à regno Dei non solùm infideles excludit, sed (3) et fideles quoque, fornicarios, adulteros, molles, masculorum concubitores, fures, avaros, ebriosos, maledicos, rapaces, caeterosque omnes, qui lethalia committunt peccata: (4) à quibus cum divinae gratiae adiumento abstinere possunt, et pro quibus à Christi gratia separantur.

CAPUT XVI.

De fructu iustificationis, hoc est, de merito bonorum operum, deque ipsius meriti ratione.

HAc igitur ratione iustificatis hominibus, sive acceptam gratiam perpetuò conservarint, sive amissam recuperaverint, proponenda sunt Apostoli verba: (5) Abundate in omni opere bono, scientes, quòd labor vester non est inanis in Do-
mi-

(*) *Inf. Cant. 27.* (1) *Rom. 16.* (2) *1. Tim. 1.*
(3) *1. Cor. 6.* (4) *Philip. 4. 2. Cor. 12. cap. Quod dicit distinct. 41.* (5) *1. Cor. 15.*

mino: (1) non enim iniustus est Deus, ut obliviscatur operis vestri, et dilectionis, quam ostendistis in nomine ipsius. Et, Nolite (2) amittere confidentiam vestram, quae magnam habet remunerationem: atque ideo benè operantibus (3) usque in finem, et in Deo sperantibus proponenda est vita aeterna, et tamquam gratia filiis Dei per Christum Iesum misericorditer promissa, et (4) tamquam merces ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus, et meritis fideliter reddenda. Haec est enim illa (5) corona iustitiae, quam post suum certamen, et cursum repositam sibi esse aiebat Apostolus, à iusto Iudice sibi reddendam, non solum autem sibi, sed et omnibus qui diligunt adventum eius. Cùm enim ille ipse Christus Iesus tamquam caput in membra, et tamquam (6) vitis in palmites, in ipsos iustificatos iugiter virtutem influat; quae virtus bona eorum opera semper antecedit, comitatur, et subsequitur; et sine qua nullo pacto Deo grata et meritoria esse possent; nihil ipsis iustificatis amplius deesse credendum est, quominus plenè illis quidem operibus, quae in Deo sunt facta, divinae legi pro huius vitae statu satisfecisse, et vitam aeternam suo etiam tempore, (7) si tamen in gratia decesserint, consequendam, verè promeruisse censeantur: cùm Christus, Salvator noster, dicat: (8) Si quis biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum: sed fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam. Ita, (9) neque propria nostra ius-

(1) *Heb. 6. cap. Non est tam iniustus, de Poenit. dist. 2.* (2) *Heb. 10. in fin. inf. Can. 26.* (3) *Matth. 10.* (4) *Psal. 102. Rom. 6.* (5) *2. Tim. 4.* (6) *Ioan. 15.* (7) *Apoc. 14.* (8) *Ioan. 4.* (9) *Rom. 10.*

titia, tamquam ex nobis propria statuitur: neque ignoratur, aut repudiatur iustitia Dei: quae enim iustitia nostra dicitur, quia per eam nobis inhaerentem iustificamur; illa eadem Dei est, quia à Deo nobis infunditur per Christi meritum. Neque verò illud omittendum est; quòd licet bonis operibus in sacris Literis usque adeò tribuatur, ut etiam (1) qui uni ex minimis suis potum aquae frigidae dederit, promittat Christus, eum non esse sua mercede cariturum; et Apostolus (2) testetur, id, quod in praesenti est momentaneum, et leve tribulationis nostrae supra modum in sublimitate aeternum gloriae pondus operari in nobis: absit tamen, ut Christianus homo in se ipso vel confidat, (3) vel gloriatur, et non in Domino: cuius tanta est erga omnes homines bonitas, ut (4) eorum velit esse merita, quae sunt ipsius dona. Et quia (5) in multis offendimus omnes, unusquisque sicut misericordiam, et bonitatem ita severitatem, et iudicium ante oculos habere debet, neque se ipsum aliquis, (6) etiamsi nihil sibi conscius fuerit iudicare: quoniam omnis hominum vita non humano iudicio examinanda, et iudicanda est; sed Dei, (7) qui illuminabit abscondita tenebrarum, et manifestabit consilia cordium: et tunc laus erit unicuique à Deo, qui, ut scriptum est, (8) reddet unicuique secundum opera sua.

Post hanc Catholicam de Iustificatione doctrinam, quam nisi quisque fideliter firmiterque rece-

pe-

(1) *Matth.* 10. *in fin.* et *Marc.* 9. *circa fin.* (2) *2. Cor.* 4. (3) *1. Cor.* *in fin.* *2. Cor.* 10. *in fin.* *Gal.* 6. *Ierem.* 9. (4) *Ex Epist. Caelest.* 1. *cap.* 2. (5) *Iacob.* 3. (6) *1. Cor.* 4. (7) *Ibid.* 8. *Matth.* 16. *Rom.* 2.

perit, iustificari non poterit, placuit sanctae Synodo hos Canones subiungere; ut omnes sciant non solum quid tenere et sequi, sed etiam quid vitare, et fugere debeant.

DE IUSTIFICATIONE

CANON I.

Si quis dixerit, (1) hominem suis operibus, quae vel per humanae naturae vires, vel per legis doctrinam fiant, absque divina per Iesum Christum, gratia posse iustificari coram Deo; anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, ad hoc solum divinam gratiam per Christum Iesum, dari, ut facilius homo (2) iuste vivere, ac vitam aeternam promereri possit; quasi per liberum arbitrium sine gratia utrumque, sed aegrè tamen, et difficulter possit; anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, sine praeveniente (3) Spiritus sancti inspiratione, atque eius adiutorio, hominem credere, sperare, diligere, aut poenitere posse, sicut oportet, ut ei iustificationis gratia conferatur; anathema sit.

CANON IV.

Si quis dixerit, (4) liberum hominis arbitrium à Deo motum, et excitatum nihil cooperari assentien-

(1) *Suprà cap. 1. et 3. Rom. 3. 1. Cor. 15.* (2) *Conc. Afr. cap. 80. et cap. ultim. de Con. dist. 4. ex Conc. Milevit.* (3) *Conc. Araus. 2. cap. 6. sup. cap. 5. Rcu. 5.* (4) *Araus. 2. cap. 3. 4. 5. 6. . . t 25.*

tiendo Deo excitanti atque vocanti, quo ad obtinendam iustificationis gratiam se disponat; ac (1) praeparet: neque posse dissentire, si velit; sed velut inanime quoddam nihil omninò agere, merèque passivè se habere; anathema sit.

C A N O N V.

Si quis (2) liberum hominis arbitrium post Adae peccatum amissum ei extinctum esse dixerit; aut rem esse de solo titulo, imò titulum sine re, figmentum denique à Satana invectum in Ecclesiam; anathema sit.

C A N O N I V.

Si quis (3) dixerit, non esse in potestate hominis, vias suas malas facere, sed mala opera ita ut bona, Deum operari, non permissivè solùm, sed etiam propriè, et per se, adeò, ut sit proprium eius opus non minus proditio Iudae, quam vocatio Pauli; anathema sit.

C A N O N V I I.

Si quis dixerit, opera omnia, quae ante iustificationem fiunt, quacumque ratione facta sint, verè esse peccata, vel odium Dei mereri; aut quantò vehementius quis nititur se disponere ad gratiam, tantò eum gravius peccare; anathema sit.

C A N O N V I I I.

Si quis dixerit, (4) gehennae metum, per quem
ad

(1) *Eccl.* 15. (2) *Vide Aug. lib. 1. contra 2. Epist. Pelag. cap. 2.* (3) *Vid. Aug. Ibid. cap. 3. et Prosp. Sentent. 14. ad Cap. Gallor. et respond. ad 10. obiect. Vincent. Ioan. 1. Conc. Arausicanum 2. circa fin.* (4) *Psalms. 17. Lucae 12. et Matth. 9. in fin.*

ad misericordiam Dei de peccatis dolendo confugimus, vel à peccando abstinemus, peccatum esse, aut peccatores peiores facere; anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, (1) sola fide impium iustificari, ita ut intelligat nihil aliud requiri, quod ad iustificationis gratiam consequendam cooperetur, et nulla ex parte necesse esse eum suae voluntatis motu praeparari, atque disponi; anathema sit.

CANON X.

Si quis dixerit, homines (2) sine Christi iustitia, per quam nobis meruit, iustificari, aut per eam ipsam formaliter iustos esse; anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, homines iustificari vel sola imputatione iustitiae Christi, vel sola peccatorum remissione, exclusa gratia, et charitate, quae (3) in cordibus eorum per Spiritum sanctum diffundatur, atque illis inhaereat; aut etiam gratiam, qua iustificamur, esse tantum favorem Dei; anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, (4) fidem iustificantem nihil aliud esse, quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua iustificamur; anathema sit.

(1) *Supr. c. 7. et 8.* (2) *Supr. cap. 7. Gal. 2. et 5. Ephes. 1. et 4.* (3) *Rom. 5.* (4) *Supr. cap. 6.*

CANON XIII.

Si quis dixerit , omni homini ad remissionem peccatorum assequendam necessarium esse , ut credat certò , et absque ulla haesitatione propriae infirmitatis et indispositionis , peccata sibi esse remissa , anathema sit.

CANON XIV.

Si quis dixerit , (1) hominem à peccatis absolvi , ac iustificari ex eo quod se absolvi , ac iustificari certò credat , aut neminem verè esse iustificatum , nisi qui credat se esse iustificatum ; et hac sola fide absolutionem , et iustificationem perfici ; anathema sit.

CANON XV.

Si qui dixerit , (2) hominem reatum , et iustificatum teneri ex fide ad credendum se certò esse in numero praedestinatorum ; anathema sit.

CANON XVII.

(3) Si quis magnum illud usque in finem perseverantiae donum se certò habiturum absoluta , et infallibili certitudine dixerit , nisi hoc ex speciali revelatione didicerit ; anathema sit.

CANON XVII.

Si quis iustificationis gratiam non nisi praedestinati ad vitam contingere dixerit ; reliquos verò omnes , qui vocantur , vocari quidem , sed gratiam non accipere , utpote (4) divina potestate praedestinos ad malum ; anathema sit.

CA-

(1) *Supr. cap. 9.* (2) *Aug. c. 13. lib. de Correp. et Grat. Supr. c. 12.* (3) *Aug. lib. de Bon. persev. cap. 13. sup. c. 12. et 13. Galat. 5. Ezech. 18.* (4) *C. Araus. 2. c. 25.*

CANON XVIII.

Si quis dixerit, (1) Dei praecepta homini etiam iustificato, et sub gratia constituto, esse ad observandum impossibilia; anathema sit.

CANON XIX.

Si quis dixerit, (2) nihil praeceptum esse in Evangelio praeter fidem, caetera esse indifferentia, neque praecepta, neque prohibita, sed libera; aut decem praecepta nihil pertinere ad Christianos; anathema sit.

CANON XX.

Si quis hominem iustificatum, et (3) quantumlibet perfectum dixerit non teneri ad observantiam mandatorum Dei, et Ecclesiae, sed tantum ad credendum; quasi verò Evangelium sit nuda, et absoluta promissio vitae aeternae sine conditione observationis mandatorum; anathema sit.

CANON XXI.

Si quis dixerit, Christum Iesum à Deo hominibus datum fuisse ut redemptorem, cui fidant, (4) non etiam ut legislatorem, cui obediant; anathema sit.

CANON XXII.

Si quis dixerit, (5) iustificatum vel sine speciali auxilio Dei in accepta iustitia perseverare posse, vel cum eo non posse; anathema sit.

CA-

(1) *Suprà cap. 11. 1. Ioan. 5.* (2) *Clement. Ad nostram, §. 3. de Haeret.* (3) *Suprà cap. 11.* (4) *Isai. 33. d. Matth. 1. 2. 6.* (5) *Suprà cap. 13.*

C A N O N X X I I I .

Si quis hominem semel iustificatum dixerit (1) amplius peccare non posse, neque gratiam amittere; atque ideò eum, qui labitur, et peccat, numquam verè fuisse iustificatum; aut contrà, posse in tota vita peccata omnia, etiam venialia, vitare, nisi ex speciali Dei privilegio, quemadmodum de Beata Virgine tenet Ecclesia; anathema sit.

C A N O N X X I V .

Si quis dixerit, (2) iustitiam acceptam non conservari, atque etiam non augeri coram Deo per bona opera; sed opera ipsa fructus solùmmodo, et signa esse iustificationis adeptae, non autem ipsius augendae causam; anathema sit.

C A N O N X X V .

Si quis in quolibet bono opere iustum (3) saltem venialitè peccare dixerit; aut quod intolerabilius est, mortalitèr, atque ideò poenas aeternas mereri; tantumque ob id non damnari, quia Deus ea opera non imputet ad damnationem; anathema sit.

C A N O N X X V I .

Si quis dixerit, (4) iustos non debere pro bonis operibus, quae in Deo fuerint facta, expectare, et sperare aeternam retributionem à Deo per eius misericordiam, et Iesu Christi meritum, si benè agendo, et divina mandata custodiendo usque (5) in finem perseveraverint; anathema sit.

E

CA-

(1) *Suprà cap. 14.* (2) *Suprà cap. 10.* (3) *Suprà cap. 11. in fin.* (4) *Suprà cap. 16.* (5) *Matth. 24.*

C A N O N X X V I I .

Si quis dixerit , (1) nullum esse mortale peccatum , nisi infidelitatis ; aut nullo alio quantumvis gravi et enormi , praeterquam infidelitatis peccato , semel acceptam gratiam amitti ; anathema sit.

C A N O N X X V I I I .

Si quis dixerit , amissa per peccatum gratia , simul et fidem semper amitti ; aut fidem , quae remanet , non esse veram fidem , licet non sit viva ; aut eum , qui fidem sine charitate habet , non esse Christianum ; anathema sit.

C A N O N X X I X .

Si quis dixerit , (2) eum , qui post Baptismum lapsus est , non posse per Dei gratiam resurgere ; aut posse quidem , sed sola fide amissam iustitiam recuperare sine Sacramento Poenitentiae , prout sancta Romana , et universalis Ecclesia à Christo Domino , et eius Apostolis edocta , hucusque professsa est , servavit , et docuit ; anathema sit.

C A N O N X X X .

Si quis post acceptam iustificationis gratiam , cuilibet peccatori poenitenti ita culpam remitti , et reatum aeternae poenae deleri dixerit ; (3) ut nullus remaneat reatus poenae temporalis exsolvendae , vel in hoc saeculo , vel in futuro in (4) Purgatorio , antequam ad regna coelorum aditus patere possit ; anathema sit.

CA-

(1) 1. Cor. 6. *suprà* cap. 15. (2) *Suprà* cap. 14.

(3) *Infr.* Sess. 14. c. 8. (4) *Infr.* Sess. 25. *in princ.*

C A N O N X X X I.

Si quis dixerit , iustificatum peccare , (1) dum intuitu aeternae mercedis benè operatur ; anathema sit.

C A N O N X X X I I.

Si quis dixerit , hominis iustificati bona opera ita esse dona Dei , ut non sint etiam bona ipsius iustificati merita ; qui ipsum iustificatum bonis operibus , quae ab eo per Dei gratiam , et Iesu Christi meritum , cuius vivum membrum est , fiunt , non verè mereri augmentum gratiae , vitam aeternam , et ipsius vitae aeternae , si tamen in gratia decesserit , consecutionem , atque etiam gloriae augmentum ; anathema sit.

C A N O N X X X I I I.

Si quis dixerit per hanc doctrinam catholicam de iustificatione , à sancta Synodo hoc praesenti Decreto expressam , aliqua ex parte gloriae Dei , vel meritis Iesu Christi Domini nostri derogari , et non potius veritatem fidei nostrae , Dei denique , ac Christi Iesu gloriam illustrari ; anathema sit.

(1) *Suprà cap. 11. in fin.*

Decretum de Reformatione.

C A P U T I.

Praelatos convenit in Ecclesiis suis residere; si secus fecerint, iuris antiqui poenae in eos innovantur, et novae decernuntur.

EAdem sacrosancta Synodus eisdem praesidentibus Apostolicae Sedis Legatis, ad restituendam collapsam admodum Ecclesiasticam disciplinam, depravatosque in Clero, & populo Christiano mores emendandos se accingere volens, ab iis, qui maioribus Ecclesiis praesunt, initium censuit esse sumendum: (1) integritas enim Praesidentium salus est subditorum. Confidens itaque per Domini, ac Dei nostri misericordiam, providamque ipsius Dei in terris (2) Vicarii solertiam, omninò futurum, ut ad Ecclesiarum regimen, onus quippe angelicis humeris formidandum, qui maximè digni fuerint, quorumque prior vita, se omnis aetas à puerilibus exordiis usque ad perfectiores annos per disciplinae stipendia Ecclesiasticae laudabiliter acta, testimonium praebeat, secundum venerabiles beatorum (3) Patrum sanctiones assumantur; omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, et Cathedralibus Ecclesiis quibuscumque, quovis nomine, ac titulo praefectos monet, ac monitos esse vult, ut, (4) attendentes sibi, et universo gregi,
in

(1) *C. Miramur. 61. dist.* (2) *Cap. Inter corporalia de Translat. Episc.* (3) *Cap. in Sacerdotibus, et cap. Episcop. 61. dist. cap. fin. 59. dist. Conc. Sardic. cap. 13. et infra Sess. 24. de Ref. cap. 1.* (4) *Act. 20.*

In quo Spiritus sanctus posuit eos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo, vigilent, sicut Apostolus praecipit, (1) in omnibus laborent, et ministerium suum impleant: implere autem illud se nequaquam posse sciant, si greges sibi commissos mercenariorum more deserant; atque ovium suarum, quarum (2) sanguis de eorum est manibus à supremo Iudice requirendus, custodiae minimè incumbant: cum certissimum sit (3) non admitti pastoris excusationem, si lupus oves comedit, et pastor nescit. Ac nihilominus quia nonnulli, quod vehementer dolendum est, hoc tempore reperiuntur, qui propriè etiam salutis immemores, terrenaque coelestibus, ac divinis humana praeferentes, in diversis curiis vagantur, aut in negotiorum temporalium sollicitudine, ovili derelicto, atque ovium sibi commissarum cura neglecta, se detinent occupatos; placuit sacrosanctae Synodo (4) antiquos Canones, qui temporum, atque hominum iniuria penè in desuetudinem abierunt, adversus non residentes promulgatos innovare; quemadmodum virtute praesentis Decreti innovat; ac ulterius pro firmiori eorundem residentia, ac reformandis in Ecclesia moribus, in hunc, qui sequitur, modum statuere, atque sancire. (5) Si quis à Patriarchali, Primatiali, Metro-

E 3

po-

(2) 1. *Tim.* 4. *Ioan.* 10. *cap.* *Sit rector* 43. *dist.* *cap.* *Adversitas* 7. *q.* 1. *pal. cap.* *Nisi de Renunt.*

(3) *Ezech.* 33. et 44. *Act.* 20. (3) *Cap.* *Ephesis* 43. *dist.* 1. 13. *q.* 1. et *infra Sess.* 24. *cap.* 1. *in fin.* *de Ref.*

(4) *Cap.* *Pervenit, cum multis seq.* 7. *q.* 1. *de Cleric. non resid. per totum, et cap.* *Cum ex eo de elect.* in 6.

(5) *Novas adhuc poenas adjecit Pius IV. in Bulla In suprema* 1564.

politana, seu Cathedrali Ecclesia, sibi quocumque titulo, causa, nomine seu iure commissa, quacumque ille dignitate, gradu, et praeeminentia praefulgeat, legitimo impedimento, seu iustis, (1) et rationalibus (2) causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam dioecesim morando abfuerit; quartae partis fructum unius anni fabricae Ecclesiae, et pauperibus loci per superiorem Ecclesiasticum applicandorum poenam ipso iure incurrat. (3) Quod si per alios sex menses in huiusmodi absentia perseveraverit; aliam quartam partem fructuum similiter applicandam eo ipso amittat. Crescente verò contumacia, ut severiori sacrorum Canonum censurae subjiciatur, Metropolitanus Suffraganeos Episcopos absentes, Metropolitanum verò absentem Suffraganeus Episcopus antiquior residens, sub poena interdicti ingressus Ecclesiae eo ipso incurrenda, infra tres menses per litteras, seu nuntium Romano Pontifici denuntiare teneatur; qui in ipsos absentes, prout cuiusque maior, aut minor contumacia exegerit, suae supremæ Sedis auctoritate animadvertere, et Ecclesiis ipsis (4) de Pastoribus utilioribus providere poterit, sicut in Domino noverit salubriter expedire.

(1) *Vide Sess. 23. c. 2. de Ref. ubi causae subinducantur.* (2) *ap. Ex tuae de Cler. non resid. cap. Quoniam, §. Porro utili non est.* (3) *Infrà Sess. 23. de Reform. c. 1.* (4) *Cap. Ex parte, de Cler. non resid.*

Nulli beneficium exigens personalem residentiam obtinenti, abesse licet, nisi iusta de causa ab Episcopo approbanda: qui tunc etiam Vicarium subducta parte fructuum, substituat ob curam animarum.

EPiscopis inferiores, quaevis beneficia Ecclesiastica personalem residentiam de iure, sive consuetudine exigentia, in titulum, sive commendam obtinentes, ab eorum Ordinariis, quemadmodum eis pro bono Ecclesiarum regimine, et divini cultus augmento, locorum, ac personarum qualitate pensata, expediens videbitur, opportunis iuris remediis residere, cogantur: nullique privilegia, seu indulta perpetua de non residendo, aut de fructibus in absentia percipiendis, (1) suffragentur: indulgentiis verò, et dispensationibus temporalibus ex veris, et rationabilibus causis tantum concessis, et (2) coram Ordinario legitimè probandis, in suo robore permansuris; quibus casibus nihilominus officium sit Episcoporum, tamquam in hac parte (3) à Sede Apostolica delegatorum, providere, ut per deputationem idoneorum Vicariorum, et (4) congruae portionis fructuum assignationem, cura animarum nullatenus negligatur; nemini, quoad hoc, privilegio, seu exemptione quacumque suffragante.

E 4

CA-

(1) *Cap. fin. de Ref. in 6*, (2) *Roboratur dec. Pii V. 1564. 24. Nov.* (3) *Cap. Cum ex eo, de Elect. in 6. cap. Beneficium, de Reg. eod. et infra Sess. 7. cap. 5. et 7. de Ref.* (4) *Vide Constit. Pii V. Ad exequendum 1567.*

CAPUT III.

Excessus saecularium Clericorum, et Regularium degentium extra monasteria, ab Ordinario loci corrigantur.

Eccliesiarum Praelati ad corrigendum subditorum excessus prudenter, ac diligenter intendant: et nemo saecularis Clericus, cuiusvis (1) personalis, vel regularis extra monasterium degens, etiam sui ordinis privilegii (2) praetextu, tutus censeatur, quominus si deliquerit, ab ordinario loci tamquam super hoc à Sede Apostolica delegato, secundum Canonicas sanctiones visitari, puniri, et corrigi valeat.

CAPUT IV.

Ecclesias quascumque Episcopi, et alii maiores Praelati, quoties opus fuerit, visitent omnibus, quae huic decreto obstare possent, sublatis.

Capitula (3) Cathedralium, et aliarum maiorum Ecclesiarum, illorumque personae, nullis exemptionibus, consuetudinibus, sententiis, iuramentis, concordiiis, quae tantum suos obligent auctores, non etiam successores, tueri se possint, quin minus à suis Episcopis, et aliis maioribus Praelatis per se ipsos solos, vel illis, quibus sibi videbitur, adiunctis, iuxta (4) canonicas sanctiones, toties

(1) Refert ad vocem Privilegii. (2) Infrà Sess. 14. cap. 4. et 5. de Refor. (3) Sess. 25. cap. 26. de Ref. et cap. 4. de Reform. Sess. 14. (4) Infrà Sess. ult. de Reform. cap. 6.

ties quoties opus fuerit , visitari , corrigi , et emendari etiam auctoritate Apostolica , possint , et valeant.

CAPUT V.

Episcopi in aliena Dioecesi nec Pontificalia exercent, nec Ordines conferant.

NULLI Episcopo liceat , cuiusvis privilegii prae-textu (1) Pontificalia in alterius dioecesi exercere , nisi de Ordinarii loci expressa licentia , et in personas eidem Ordinario subiectas tantum : si secus factum fuerit , Episcopus ab exercitio Pontificalium , et sic ordinati ab executione ordinum sint ipso iure suspensi.

Indictio futurae Sessionis.

Placetne vobis , proximam futuram Sessionem celebrari die Iovis , feria quinta post primam Dominicam subsequentis Quadragesimæ , quae erit dies tertia mensis Martii ? *Responderunt* : Placet.

(1) *Vide* 1. *Nicaen. cap. 15. et 16. et 2. Arelat. cap. 13. et Antioch. sub Iul. 1. cap. 3. Sard. cap. 18. et 19. et 3. Cart. 3. cap. 20. et 21. Conc. Aurel. cap. 15. cap. Placuit cum seq. 7. q. 1. et infra Sess. 14. de Reform. cap. 2. 3. et 8.*

SESSIO SEPTIMA

Celebrata die III. mensis Martii MDXLVII.

Decretum de Sacramentis.

Prooemium.

AD consummationem salutaris de iustificatione doctrinae, quae in praecedenti proxima Sessione uno omnium Patrum consensu promulgata fuit; consentaneum visum est de sanctissimis Ecclesiae Sacramentis agere; per quae omnis vera iustitia vel (1) incipit, vel coepta augetur, vel amissa reparatur; propterea sacrosancta oecumenica, et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem Apostolicae Sedis Legatis, ad errores eliminandos, et extirpandas haereses, quae circa sanctissima ipsa Sacramenta, hac nostra tempestate, tum de damnatis olim à Patribus nostris haeresibus suscitatae, tum etiam de novo adinventae sunt, quae Catholicae Ecclesiae puritati, et animarum saluti magnopere officunt, sanctarum Scripturarum doctrinae, Apostolicis traditionibus, atque aliorum Conciliorum, et Patrum consensu inhaerendo, hos praesentes Canones statuendos, et decernendos censuit; reliquos, qui supersunt ad coepti operis perfectionem, deinceps, divino Spiritu adiuvante, editura.

DE

(1) *Cap. Nulla de Cons. dist. 4.*

DE SACRAMENTIS IN GENERE.

C A N O N I.

Si quis dixerit, (1) Sacramenta novae legis non fuisse omnia à Iesu Christo Domino nostro instituta, aut esse plura, vel pauciora, quàm septem, videlicet; Baptismum, Confirmationem, (2) Eucharistiam, Poenitentiam, Extremam-Uctionem, Ordinem, et Matrimonium; aut etiam aliquod horum septem non esse verè, et propriè Sacramentum; anathema sit.

C A N O N II.

Si quis dixerit, ea ipsa novae legis Sacramenta à Sacramentis antiquae legis non differre, nisi quia caerimoniae sunt aliae, et alii ritus externi; anathema sit.

C A N O N III.

Si quis dixerit, (3) haec septem Sacramenta ita esse inter se paria, ut nulla ratione aliud sit alio dignius; anathema sit.

C A N O N IV.

Si quis dixerit, Sacramenta novae legis non esse ad salutem necessaria, sed superflua; et sine eis, aut eorum voto per solam fidem homines à Deo gratiam (4) iustificationis adipisci; licet omnia singulis necessaria non sint; anathema sit.

CA-

(1) *Concil. Florent. in Decretis Eugenii ad Armenos.*
 (2) *Cap. Ad abolendam, de Haeret.* (3) *Cap. Nihil. de Cons. dist. 2. cum sim.* (4) *Suprà Sess. 6. de Iustif. cap. 3. et canon 7.*

C A N O N V.

Si quis dixerit , haec Sacramenta propter solam fidem nutriendam instituta fuisse ; anathema sit.

C A N O N VI.

Si quis dixerit , (1) Sacramenta novae legis non continere gratiam , quam significant ; aut gratiam ipsam non ponentibus obicem , non conferre ; quasi signa tantùm externa sint acceptae per fidem gratiae , vel iustitiae , et notae quaedam Christianae professionis , quibus apud homines discernuntur fideles ab infidelibus ; anathema sit.

C A N O N VII.

Si quis dixerit , non dari grátiam per huiusmodi Sacramenta semper , et omnibus , quantum est ex parte Dei , etiam si ritè ea suscipiant , sed aliquando , et aliquibus ; anathema sit.

C A N O N VIII.

Si quis dixerit , per ipsa novae legis Sacramenta ex opere operato non conferri gratiam , sed solam fidem divinae promissionis ad gratiam consequendam sufficere ; anathema sit.

C A N O N IX.

Si quis dixerit , (2) in tribus Sacramentis , Baptismo scilicet , Cònfirmatione , et Ordine , non immissi characterem in anima , hoc est , signum quoddam

(1) *Conc. Florent. sub Eugen. IV. in Decr. de Sac.*

(2) *Infr. Sess. 23. Can. 4. ex Decretis Eugenii in Conc. Flor.*

dam spirituale , et indelebile , unde ea iterari non possunt ; anathema sit.

C A N O N X.

Si quis dixerit (1) Christianos omnes in verbo, et omnibus Sacramentis administrandis habere potestatem ; anathema sit.

C A N O N XI.

Si quis dixerit , (2) in ministris , dum Sacramenta conficiunt , et conferunt , non requiri intentionem saltem faciendi quod facit Ecclesia ; anathema sit.

C A N O N XII.

Si quis dixerit , (3) ministrum in peccato mortali existentem , modò omnia essentialia , quae ad Sacramentum conficiendum , aut conferendum pertinent , servaverit , non conficere , aut conferre Sacramentum ; anathema sit.

C A N O N XIII.

Si quis dixerit , receptos et approbatos Ecclesiae Catholicae ritus in solemnibus Sacramentorum administratione adhiberi consuetos , aut contemni , aut sine peccato à ministris pro libito omitti , aut in novos alios per quemcumque Ecclesiarum Pastorem mutari posse ; anathema sit.

DE

(1) *Vide Conc. Carth. 4. cap. 98. et Conc. Const. art. 13. Ioan. Wiclef. Infr. Sess. 14. de Poenit. cap. 6.*

(2) *Conc. Florent. in Decretis Eugenii. (3) Idem error damnatur in Wiclef à Conc. Constant. Sess. 8. cap. Multae , cap. Remissionem , cap. Christus cum plurib. seq. 1. q. 1. c. 15, q. ult.*

DE BAPTISMO.

C A N O N I.

Si quis dixerit, (1) Baptismum Ioannis habuisse eandem vim cum Baptismo Christi; anathema sit.

C A N O N II.

Si quis dixerit, (2) aquam veram, et naturalem non esse de necessitate Baptismi; atque ideò verba illi Domini nostri Iesu Christi: (3) Nisi quis renatus fuerit ex aqua, et Spiritu sancto, ad metaphoram aliquam detorserit; anathema sit.

C A N O N III.

Si quis dixerit, in Ecclesia Romana, quae omnium Ecclesiarum (4) mater est, et magistra, non esse veram de Baptismi Sacramento doctrinam; anathema sit.

C A N O N IV.

Si quis dixerit, (5) Baptismum, qui etiam datur ab haeticis in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, non esse verum Baptismum; anathema sit:

CA-

(1) *Aug. Enchir. c. 49. c. Aliud &c. Non regenerantur, de Conc. dist. 4.* (2) *Cap. pen. de Bapt. c. Filius. et cap. Non dubito de Cons. dist. 4.* (3) *Ioan. 3.* (4) *Cap. Non decet. 12. dist. cap. Ad abolendam, Haeret.*

(5) *Conc. Florent. in Decret. Eugen. cap. Dictum. §. Quod verò, cum 2. c. seqq. 1. q. 1.*

C A N O N V.

Si quis dixerit, (1) Baptismum liberum esse, hoc est, non necessarium ad salutem; anathemà sit.

C A N O N VI.

Si quis dixerit, baptizatum non posse, etiam si velit, gratiam amittere, quantumcumque peccet, nisi nolit credere; anathema sit.

C A N O N VII.

Si quis dixerit, (2) baptizatos per baptismum ipsum solius tantùm fidei debitores fieri, non autem universae legis Christi servandae; anathema sit.

C A N O N VIII.

Si quis dixerit, baptizatos liberos esse ab omnibus sanctae Ecclesiae praeceptis, quae vel scripta, vel tradita sunt, ita ut ea observare non teneantur, nisi se sua sponte illis submittere voluerint; anathema sit.

C A N O N IX.

Si quis dixerit, ita revocandos esse homines ad Baptismi suscepti memoriam, ut vota omnia, quae post Baptismum fiunt, vi promissionis in Baptismo ipso iam factae, irrita esse intelligant; quasi per ea et fidei, quam professi sunt, detrahatur, et ipsi Baptismo; anathema sit.

C A N O N X.

Si quis dixerit peccata omnia, quae post Baptis-

(1) *Ioann. 3. c. Nulla praeter de Cons. dist. 4.*

(2) *Galat. 5.*

tismum fiunt , solâ recordatione , et fide suscepti Baptismi vel dimitti , vel venialia fieri ; anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit , verum , et ritè collatum Baptismum (1) iterandum esse illi , qui apud infideles fidem Christi negaverit , cùm ad poenitentiam convertitur ; anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit , neminem esse baptizandum , nisi ea aetate , qua Christus baptizatus est , vel in ipso mortis articulo ; anathema sit.

CANON XIII.

Si quis dixerit , parvulos , eo quod actum credendi non habent , suscepto Baptismo (2) inter fideles computandos non esse ; ac propterea , cùm ad annos discretionis pervenerint , esse rebaptizandos , aut praestare , omitti eorum Baptisma , quam eos , non actu proprio credentes , baptizari in solâ fide Ecclesiae ; anathema sit.

CANON XIV.

Si quis dixerit , huiusmodi parvulos baptizatos , cum adoleverint , interrogandos esse , an ratum habere velint , quod patrini eorum nomine , dum baptizarentur , polliciti sunt ; et , ubi se nolle responderent , suo esse arbitrio relinquendos ; nec alia interim poena ad Christianam vitam cogendos , nisi ut ab Eucharistiae , aliorumque Sacramentorum perceptione arceantur , donec resipiscant ; anathema sit.

DE

(1) *Cap. Maiores* , §. *de Baptismo*. (2) *Aug. lib. 1. de Pec. mort. et rem. cap. 19. et lib. 3. cap. 2.*

DE CONFIRMATIONE.

CANON I.

Si quis dixerit, (1) Confirmationem baptizatorum otiosam caerimoniam esse; et non potius verum, et proprium Sacramentum; aut olim nihil aliud fuisse, quam catechesim quandam, qua adolescentiae proximi fidei suae rationem coram Ecclesia exponebant; anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, (2) iniurios esse Spiritui sancto eos, qui sacro Confirmationis chrismati virtutem aliquam tribuunt; anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, sanctae (3) Confirmationis ordinarium ministrum non esse solum Episcopum, sed quemvis simplicem Sacerdotem; anathema sit.

Decretum de Reformatione.

EAdem sacrosancta Synodus eisdem praesidentibus, et Legatis; (4) incoeptum residentiae, et reformationis negotium ad Dei laudem, et Christianae religionis incrementum prosequi intendens, ut

F sé-

(1) *Cap. Nullus ministrorum, de Const. dist. 4.* (2) *Vide finem Epist. Urbani I. Ad omnes &c. cap. 1. cum seq. de Con. dist. 5.* (3) *Cap. Manus de Cons. dist. 5. Conc. Flor. in Decreto Eugen. Vide Eus. Pap. 1. Epist. ad Episcop. Tusciae. Innocent. I. Epist. 1. cap. 3. et infra Sess. 23. cap. 4.* (4) *Suprà Sess. 6. cap. 2. et infr. Sess. 23. cap. 1.*

sequitur, statuendum censuit, (1) salva semper in omnibus Sedis Apostolicae auctoritate,

CAPUT I.

Quis sit capax regiminis Ecclesiarum Cathedralium.

AD Cathedralium (2) Ecclesiarum regimen nullus, nisi ex legitimo matrimonio natus, et aetate matura, gravitate morum, litterarumque scientia, iuxta constitutionem Alexandri Tertii, quae incipit, (3) *Cum in cunctis*, in Concilio Lateranensi promulgatam, praeditus assumatur.

CAPUT II.

Tenentes plures Cathedrales Ecclesias, iubentur omnes, excepta una, dimittere, certo modo et tempore.

Nemo, quacumque etiam dignitate, gradu, aut preeminencia praefulgens, plures Metropolitanas, seu Cathedrales Ecclesias in titulum, sive commendam, aut alio quovis nomine, contra (4) sacrorum Canonum instituta, recipere, et simul retinere praesumat: cum valdè felix sit ille censendus, cui unam Ecclesiam bene, ac fructuosè, et cum ani-

(1) *Infr. Sess. ult. de Ref. c. 1.* (2) *Sess. 22. c. 2. Plus exigitur* (3) *Part. R. c. 3. const. eius. Vide inf.* (4) *Caput Cum in cunctis, §. Cum vero de elect. c. Sicut de excess. Praelat. c. 1. et 2. 21. q. 1. c. Sanctorum 70. dist. c. Unio, §. Sed 10. q. 3. cap. Quia in tantum, v. Ad haec, et c. de multa de praeb. c. Quia nonnulli de mag. c. Cum singula de praeb. in 6. Clem. Gratiae de Ref. c. Execrab. §. Qui vero in extrav. com. de Praeb. et infr. sess. 24. c. 27. de Reform.*

marum sibi commissarum salute regere contigerit Qui autem plures Ecclesias contra praesentis Decreti tenorem nunc detinent, unâ, quam maluerint, retentâ, reliquas infra sex menses, si ad liberam Sedis Apostolicae dispositionem pertineant; alias infra annum dimittere teneantur; alioquin Ecclesiae ipsae, ultimo obtenta dumtaxat excepta, eo ipso vacare censeantur.

CAPUT III.

Habilibus dumtaxat personis beneficia conferantur.

INferiora beneficia Ecclesiastica, praesertim curam animarum habentia, personis dignis, et habilibus; et quae in loco residere, ac per se ipsas curam ipsam exercere valeant, iuxta constitutionem Alexandri III. in Lateranensi, quae incipit: (1) *Quia nonnulli*; et etiam Gregorii X. in generali Lugdunensi Concilio, quae incipit: (2) *Licet Canon*, editam, conferantur. Aliter autem facta collatio, sive provisio, omninò irritetur; et ordinarius collator poenas constitutionis Concilii generalis, quae incipit, (3) *Grave nimis*, se noverit incursum.

CAPUT IV.

Plurium beneficiorum retentor contra canones, iis privat.

Quicumque de caetero plura curata, (4) aut alias incompatibilia beneficia Ecclesiastica, sive perviam unionis ad vitam, seu commendae perpetuae, aut alio quocumque nomine, et titulo

F 2

con-

(1) *Vide infr. X.* (2) *Vide infr. XI.* (3) *Vide infr. XII.* (4) *Infr. sess. 24. de Reform. cap. 17.*

contra formam sacrorum Canonum, et praesertim Constitutionis Innocentii III. quae incipit, (1) *De multa*, recipere, ac simul retinere praesumpserit; beneficiis ipsis, iuxta ipsius constitutionis dispositionem, ipso iure, etiam praesentis Canonis vigore, privatus existat.

CAPUT V.

Plura beneficia curata obtinentes, Ordinario suas dispensationes exhibeant, qui per Vicarios Ecclesiis provideat, congrua portione fructuum assignata.

Ordinarii locorum quoscumque plura curata; aut alias incompatibilia beneficia Ecclesiastica obtinentes, dispensationes suas exhibere districtè compellant, et alias procedant iuxta Constitutionem Gregorii X. in generali Lugdunensi Concilio editam, quae incipit, (2) *Ordinarii*: quam eadem sancta Synodus innovandam censet, et innovat; addens insuper, quòd ipsi Ordinarii etiam per idoneorum Vicariorum deputationem, et (3) congruae portionis fructuum assignationem omninò provideant, ut animarum cura nullatenus negligatur, et beneficia ipsa debitis obsequiis minimè defraudentur: appellationibus, privilegiis, et exemptionibus quibuscumque, etiam cum iudicum specialium deputatione, et illorum inhibitionibus in praemissis nemini suffragantibus.

(1) *Vid. infr. XIII.* (2) *Infrà cap. 7. et supr. sess. 6. de Reform. cap. in fin. Vid. infr. XIV.* (3) *Vide Constit. Pii V. Ad exequendum 1567.*

CAPUT VI.

Quae beneficiorum uniones validae censeantur.

UNiones perpetuae (1) à quadraginta annis citrà factae examinari ab Ordinariis, tamquam à Sedis Apostolicæ delegatis, possint: et quae per subreptionem, vel obreptionem obtentae fuerint, irritae declarentur. Illae verò, quae à dicto tempore citra concessae nondum in toto, vel in parte sortitae sunt effectum, et quae deinceps ad cuiusvis instantiam fient, nisi eas ex legitimis, aut aliàs rationabilibus causis, coram loci Ordinario, vocatis quorum interest, verificandis, factas fuisse constiterit per subreptionem obtentae praesumantur; ac propterea, nisi aliter à Sede Apostolica declaratum fuerit, viribus omninò careant.

CAPUT VII.

Beneficia Ecclesiastica curata unita visitentur: per Vicarios etiam perpetuos cura exerceatur; quarum deputatio fiat cum portione fructuum assignanda, etiam super re certa.

Beneficia Ecclesiastica curata; (2) quae Cathedralibus, Collegiatis, seu aliis Ecclesiis, vel Monasteriis, Beneficiis, seu Collegiis, aut piis locis quibuscumque perpetuò unita, et annexa reperiuntur, ab Ordinariis locorum annis singulis visitentur (3) qui sollicitè providere procurent, ut per

F 3

ido-

(1) *Vid. sess. 14. c. 9. de Reform. infr. sess. 24. de Reform. 13. et sess. 25. de Reform. c. 9. (2) Infr. sess. 24. de Reform. cap. 9. (3) Vid. sess. 25. cap. 16. de Reform. et supr. cap. 5.*

idoneos Vicarios, etiam perpetuos, nisi ipsis Ordinariis pro bono Ecclesiarum regimine aliter expedire videbitur, ab eis cum tertiae partis fructuum, aut maiori, vel minori, arbitrio ipsorum Ordinariorum, (1) portione, etiam super certa re assignanda, ibidem deputando, animarum cura laudabiliter exerceatur: appellationibus, privilegiis, exemptionibus, etiam cum iudicum deputatione, et illorum inhibitionibus, quibuscumque in praemissis minimè suffragantibus.

CAPUT VIII.

*Ecclesiae reparantur: cura animarum sollicitè
100 5 habeatur.*

LOcorum Ordinarii Ecclesias quascumque, (2) quomodolibet exemptas, auctoritate Apostolica singulis annis visitare teneantur, et opportunis iuris remediis providere, ut quae reparatione indigent, reparantur, et cura animarum, si qua illis immineat, aliisque debitis obsequiis minimè defraudentur: appellationibus, privilegiis, consuetudinibus, etiam ab immemorabili tempore praescriptis, iudicum deputationibus, et illorum inhibitionibus penitus exclusis.

(1) *Qualiter sit assignanda, declarat Bulla Pii V. 1567. Ad exercuendum. (2) Infr. Sess. 24. de Ref. cap. 9. et Sess. 21. de Ref. cap. 8. Conc. Tol. 4. c. 35. Conc. Bracar. 2. cap. 1. Conc. Aurel. sub Leone III. cap. 17. cap. Decernimus, cap. Episcoporum, et cap. Placuit 10. q. 1.*

CAPUT IX.

Munus consecrationis non differendum.

AD maiores Ecclesias promoti (1) munus consecrationis infra tempus à iure statutum suscipiant: et prorogationes, ultra sex menses concessae, nulli suffragentur.

CAPUT X.

Sede vacante, Capitula nulli dent reverendas, nisi arctato occasione obtinendi, aut obtenti beneficii: avariae contravenientium poenae.

Non liceat Capitulis Ecclesiarum, (2) Sede vacante, infra annum à die vocationis, ordinandi licentiam, aut litteras dimissorias, seu reverendas, ut aliqui vocant, tam ex iuris communis dispositione, quàm etiam cuiusvis privilegii, aut consuetudinis vigore, alicui, qui beneficii Ecclesiastici recepti, sive recipiendi occasione arctatus non fuerit, concedere: si secùs fiat, (3) Capitulum contraveniens Ecclesiastico subiaceat interdicto, et sic ordinati, si in minoribus ordinibus constituti fuerint, nullo privilegio clericali, praesertim in criminalibus, gaudeant; in maioribus verò, ab executione Ordinum, ad beneplacitum futuri Praelati, sint ipso iure suspensi.

F 4

CA-

(1) *Sess. 23. de Reform. c. Quoniam, dist. 100.*

(2) *Sess. 23. de Reform. cap. 10. cap. Cum nullus de temp. Ordin. in 6. (3) Infr. Sess. 23. ibid.*

CAPUT XI.

Facultates de promovendo sine iusta causa nemini suffragentur.

Facultates de promovendo à quocumque non suffragentur, nisi habentibus legitimam causam, ob quam à propriis Episcopis ordinari non possint, in literis exprimendam, et tunc non ordinentur, (1) nisi ab Episcopo in sua dioecesi residente, aut pro eo Pontificalia exercente, et diligenti praevio examine.

CAPUT XII.

Facultas de non promovendo annum non excedat.

Facultates de non promovendo, (2) praeterquam in casibus à iure expressis, concessae, ad annum tantum suffragentur.

CAPUT XIII.

A quocumque praesentati non instituuntur sine praevio examine Ordinari, et approbatione, certis exceptis.

Praesentati, seu electi, vel nominati à quibusvis Ecclesiasticis personis, etiam Sedis Apostolicae Nuntiis, ad quaevis Ecclesiastica beneficia non instituuntur, (3) nec confirmantur, neque admittantur, etiam praetextu cuiusvis privilegii, seu consuetudinis, etiam ab immemorabili tempore praescrip-

(1) *Suprà sess. 6. cap. 5. de Reform. infr. sess. 14. cap. 2. de Reform.* (2) *Cap. Licet canon. et cap. Cum ex eo de Elect. in 6.* (3) *Infr. sess. 25. cap. 9. de Reform.*

scriptae, nisi fuerint prius à locorum Ordinariis examinati, et idonei reperti. Et nullus appellationis remedio, se tueri possit, quominus examen subire teneatur: (1) Praesentatis tamen, electis, seu nominatis ab Universitatibus, seu Collegiis generalium studiorum exceptis.

CAPUT XIV.

Causae civiles exemptorum, clericorum saecularium, et regularium degentium extra Monasterium ab Episcopis cognoscantur.

IN exemptorum causis constitutio Innocentii IV. quae incipit, (2) *Volentes*, in generali Concilio Lugdunensi edita, servetur: quam eadem sacrosancta Synodus innovandam censuit, et innovat: addendo insuper, quòd in civilibus causis mercedum, et miserabilium personarum, Clerici saeculares, aut regulares extra Monasterium degentes, quomodolibet exempti, etiamsi certum iudicem, à Sede Apostolica deputatum, in partibus habeant; in aliis vero, si ipsum iudicem non habuerint, coram locorum Ordinariis, tamquam in hoc ab ipsa Sede delegatis, conveniri, et iure medio ad solvendum debitum cogi, et compelli possint: Privilegiis, exemptionibus, Conservatorum deputationibus, et eorum inhibitionibus adversus praemissa nequaquam valituris.

(1) *Vid. sess. 24. cap. 18. de Reform. ubi exceptio videtur revocari.* (2) *Vid. infr. XVI. infra sess. 14. de Reform. cap. 6. in fin.*

CAPUT XV.

Ordinarii curent, ut hospitalia quaecumque, etiam exempta, à suis administratoribus fideliter gubernentur.

Curent Ordinarii, (1) ut hospitalia quaecumque à suis administratoribus, quocumque illi nomine censeantur, etiam quomodolibet exemptis, fideliter, et diligenter gubernentur; constitutionis Concilii Viennensis, quae incipit: (2) *Quia contingit*, forma servata, quam quidem constitutionem eadem sancta Synodus innovandam duxit, et innovat, cum derogationibus in ea contentis.

Indictio futurae Sessionis.

Item haec sacrosancta Synodus statuit, et decrevit, proximam futuram Sessionem habendam, et celebrandam esse die Iovis, feria quinta post sequentem Dominicam in Albis, quae erit vigesima prima mensis Aprilis praesentis anni MDXLVII.

BULLA FACULTATIS

TRANSFERENDI CONCILII.

Paulus Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Ioanni Mariae, Episcopo Praenestino, et dilectis filiis, Marcello titul. S. Crucis in Hierusalem Presbytero, ac Reginaldo S. Mariae in Cos-

(1) *Sess. 25. cap. 8. de Reform.* (2) *Vide infra XVII.*

Cosmedin Diacono , Cardinalibus nostris , et Apostolicae Sedis Legatis de Latere : salutem , et Apostolicam benedictionem.

Regimini Universalis Ecclesiae , meritis licet imparibus , disponente Domino , praesidentes , nostri officii partes esse putamus , ut , si quid gravius causa Reipublicae Christianae constituendum sit , id non modo tempore opportuno verum etiam loco comodo , et idoneo perficiatur. Cùm itaque nos nuper , postquam suspensionem celebrationis sacri oecumenici , et universalis Concilii , alias per nos in Civitate Tridentina ex causis tunc expressis de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio , et assensu indicti , ex certis aliis etiam tunc expressis causis , usque ad aliud opportunius , et commodius tempus per nos declarandum de simili consilio , et assensu factam , audita pace inter charissimos in Christo filios nostros , Carolum Rom. Imperatorem semper Augustum , et Franciscum Francorum Regem Christianissimum , conciliata , pari consilio , et assensu sustuleramus , et amoveramus ; nequeuntes ipsi , tunc legitime impediti , ad dictam civitatem personaliter accedere , et eidem Concilio interesse , vos nostros , et Apostolicae Sedis Legatos de latere in eodem Concilio de simili consilio constituerimus , et deputaverimus , vosque ad eandem Civitatem , tamquam pacis angelos , destinaverimus ; prout in diversis nostris desuper confectis litteris plenius continetur : Nos , ne tam sanctum celebrationis Concilii huiusmodi opus ex incommoditate loci , aut aliàs quovis modo impediatur , aut plus debito differatur , opportùnè providere volentes ; Motu proprio , et ex certa scientia , ac de

Apos-

Apostolicae potestatis plenitudine, parique consilio, et assensu, vobis insimul, aut duobus ex vobis, reliquo legitimo impedimento detento, seu inde fortè absente, quandocumque vobis videbitur, Concilium praedictum de eadem Civitate Tridentina ad quamcumque aliam commodiorem, et opportuniorem, seu tutiorem Civitatem, de qua vobis etiam videbitur, transferendi, et mutandi, ac illud in ipsa Civitate Tridentina supprimendi, et dissolvendi; necnon Praelatis, et aliis personis Concilii huiusmodi, ne in eo ad ulteriora in dicta Civitate Tridentina procedant; etiam sub censuris et poenis Ecclesiasticis inhibendi, ac idem Concilium in alia Civitate huiusmodi, ad quam illud transferri, et mutari contigerit, continuandi, tenendi, et celebrandi, et ad illud Praelatos, et alias personas Concilii Tridentini huiusmodi, etiam sub periurii, et aliis in litteris indictionis Concilii huiusmodi expressis poenis evocandi, eidemque sic translato, et mutato Concilio, nomine, et auctoritate praedictis, praesidendi, ac in eo procedendi, caeteraque in praemissis, et circa ea necessaria, et oportuna, alias iuxta priorum vobis directarum litterarum continentiam, et tenorem, faciendi, statuendi, ordinandi, et exequendi, plenam, et liberam Apostolica auctoritate tenore praesentium concedimus potestatem, et facultatem; ratum, et gratum habituri, quidquid per vos in praemissis factum, statutum, ordinatum, executumve fuerit, idque facturi, auctore Domino, inviolabiliter observari: Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus Apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis infringere, vel

ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, et Pauli, Apostolorum eius, se noverit incursum. Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDXLIV. VIII. Kal. Mart. Pontificatus nostri anno XI.

Fab. Episcopus Spol.

B. Motta.

SESSIO OCTAVA

Celebrata die XI. mensis Mart. MDXLVII.

Decretum de Translatione Concilii.

PLacetne vobis decernere, et declarare, de huiusmodi morbo, et praemissis, et aliis allegatis ita manifestè, et notoriè constare, ut Praelati in hac Civitate sine vitae discrimine commorari, et in ea idcirco inviti minimè retineri possint, et debeant? itemque, attento recessu multorum Praelatorum, post proximè praeteritam Sessionem, et attentis protestantibus aliorum complurium Praelatorum in Congregationibus generalibus factis, hinc omninò timore ipsius morbi abire volentium, qui iustè detineri non possunt, et ex quorum discessu Concilium vel disolveretur, vel ex paucitate Praelatorum, bonus eius progressus impediretur: et attento etiam im-

mi-

minenti periculo vitae, et aliis causis per alios ex Patribus in ipsis Congregationibus allegatis, utpotè notoriè veris, et legitimis; placetne vobis similiter decernere, et declarare, pro conservatione, et prosecutione ipsius Concilii, securitate vitae ipsorum Praelatorum, Concilium ipsum ad Civitatem Bononiae, veluti ad locum magis paratum, salubrem, et idoneum, pro tempore transferendum esse, et ex nunc transferri, et ibidem Sessionem iam indictam, statuta die vigesima prima Aprilis, celebrandam esse, et celebrare; et successivè ad ulteriora procedendum, donec sanctissimo Domino nostro, et sacro Concilio expedire videbitur, ut ad hunc, seu alium locum, communicato etiam consilio cum invictissimo Caesare, Christianissimo Rege, et aliis Regibus, ac Principibus Christianis, ipsum Concilium reduci possit, et debeat? *Responderunt*: Placet.

SESSIO NONA

BONONIAE CELEBRATA

Die XXI. mensis Aprilis M. D. XLVII.

Decretum prorogationis Sessionis.

HAec sacrosancta oecumènica, et generalis Synodus, quae dudum in Civitate Tridenti congregata erat, nunc Bononiae in Spiritu sancto legitimè congregata, praesidentibus in ea nomine sanctissimi in Christo Patris, et Domini nostri, Domini Pauli, divina providentia Papae III. eisdem Reverendissimis Dominis D. Ioan. Maria Episcopo Praenestino de Monte, et Marcello titulo S. Crucis in Hieru-

rusalem Presbytero, S. R. E. Cardinalibus, et Apostolicis de latere Legatis, considerans, quòd die undecima mensis Martii praesentis anni, in generali publica Sessione, in eadem Civitate Tridenti, et in loco consueto celebrata, omnibusque agendis de more peractis, ex causis tunc instantibus, urgentibus, et legitimis, interveniente etiam auctoritate sanctae Sedis Apostolicae, eisdem Reverendissimis Praesidentibus etiam specialiter concessa, decrevit, et ordinavit, Concilium ex eo loco in hanc civitatem transferendum esse, sicuti transtulit, itemque Sessionem pro praesenti die vigesima prima Aprilis, illic indicatam, ut de Sacramentorum, et reformationis materiis, de quibus tractandum proposuerat, Canones sancirentur, et promulgarentur, in hac ipsa Civitate Bononiae celebrari debere; consideransque nonnullos ex Patribus, qui in hoc Concilio interesse consueverunt, his superioribus maioris hebdomadae, et solemnitatis Paschalis diebus, in propriis Ecclesiis occupatos, aliquos etiam aliis impedimentis detentos, huc nondum accessisse, quos tamen brevi affuturos sperandum est; ac propterea factum esse, ut non ea, quam sancta Synodus desiderabat, Praelatorum frequentia potuerint materiae ipsae Sacramentorum, et reformationis examinari, et discuti ut omnia maturo consilio, cum dignitate, et gravitate debita fiant, bonum, opportunum, et expediens censuit, censetque, Sessionem praedictam, quae hoc ipso die, ut praefertur, celebranda erat, ad diem Iovis, infra octavam Pentecostes proximè futuram, quoad ipsas materias expediendas, differendam, et prorogandam esse, quemadmodum differt, ac prorogat; quam diem, et rei gerendae maxime oport-

portunam, et Patribus, praesertim absentibus, per-
commodam iudicavit, et iudicat: hoc tamen adiec-
to, quod terminum ipsum ipsa sancta Synodus, pro
eius arbitrio, et voluntate, sicuti rebus Concilii pu-
taverit expedire, etiam in privata Congregatione
restringere, et imminuere possit, et valeat.

SESSIO DECIMA

BONONIAE CELEBRATA

Die II. mensis Iunii. MDXLVII.

Decretum prorogationis Sessionis.

QUAMVIS haec sacrosancta oecumenica, et ge-
neralis Synodus Sessionem, quae die vigesi-
ma prima mensis Aprilis proximè praeteriti, su-
per Sacramentorum, et reformationis materiis, in
hac inclyta civitate Bononiae, ex Decreto in Ur-
be Tridentina, in publica Sessione, die undecima
mensis Martii promulgato, celebranda erat; prop-
ter aliquas causas, ac praesertim propter absen-
tiam nonnullorum Patrum, quos brevi affuturos
sperabat, ad hunc praesentem diem differendam, et
prorogandam esse decreverit: volens tamen cum iis,
qui non venerunt, etiam adhuc benignè agere; ea-
dem sacrosancta Synodus, in spiritu sancto legitimè
congregata; praesidentibus in ea eisdem sanctae
Romanae Ecclesiae Cardinalibus, et Apostolicae Se-
dis Legatis, statuit, et decernit, Sessionem ipsam,
quam hac die secunda mensis Iunii praesentis an-
ni, millesimi quingentesimi quadragesimi septimi,

celebrare decreverat, ad diem Iovis post festum Nativitatis Beatae Mariae Virginis, quae erit decima quinta mensis Septembris proximè futuri, quoad praedictas; et alias materias expediendas, differendam, et prorogandam esse, quemadmodum differt, et prorogat; ita tamen, quod prosecutio discussionis, et examinationis tam eorum, quae ad dogmata, quam ad reformationem pertinent, interim non omittatur; et terminum ipsum ipsa sancta Synodus, pro eius libito, et voluntate, etiam in privata Congregatione, abbreviare, et prorogare liberè possit, et valeat.

Die XIV. Septem. MDXLVII. in Congregatione generali Bononiae, prorogata fuit Sessio, quae futura erat die sequenti, ad beneplacitum sacri Concilii.

BULLA RESUMPTIONIS
CONCILII TRIDENTINI

SUB IULIO III. PONTIF. MAXIM.

Iulius Episcopus, servus servorum Dei, *ad futuram rei memoriam.*

Cum ad tollenda religionis nostrae dissidia, quae in Germania longo tempore non sine totius Christiani orbis perturbatione, et scandalo viguerunt, bonum, opportunum, et expediens esse videatur, sicuti etiam charissimus in Christo filius noster, Carolus Romanorum Imperator, semper Augustus, nobis per suas litteras, et nuntios significari fecit,

ut

ut sacrum œcumenicum generale Concilium per fel. rec. Paulum Papam III. prædecessorem nostrum, indictum, et per nos tunc Cardinalatus honore fungentes, atque ipsius prædecessoris nomine, unâ cum duobus aliis sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus ipsi Concilio præsidentes inceptum, ordinatum, et continuatum, in quo plures publicæ, et solennes habitæ fuerunt Sessiones; pluraque tam in causa fidei, quam reformationis promulgata decreta, multaque etiam ad utramque causam pertinentia examinata, et discussa, ad civitatem Tridentinam reducat: Nos, (*) ad quos, et Summos pro tempore Pontifices, spectat generalia Concilia indicere et dirigere, ut Ecclesiæ pacem, et Christianæ fidei, atque orthodoxæ religionis incrementum, ad omnipotentis Dei laudem et gloriam procuremus, et quantum in nobis est, tranquillitati ipsius Germaniæ, quæ sanè provinciâ retroactis temporibus in vera religione, ac sacrorum Conciliorum, et sanctorum Patrum doctrinâ excolenda, exhibendaque maximis Pontificibus, Christi Redemptoris nostri in terra Vicariis, debita obedientia, et reverentia, nulli Christianorum provinciæ fuit unquam secunda, paternè consulamus sperantes per ipsius Dei gratiam, et benignitatem futurum, ut Reges omnes, ac Principes Christiani iustis, piisque nostris in hac re votis annuant, favent, atque assistant, venerabiles fratres Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, et dilectos filios

Ab-

(*) *Teste Marcel. 1. in epist. 1. ad Episc. prov. Antioch. et Peleg. 2. in ep. sua decret. et Bonif. Episc. ad Zachar. Pap. scrib. et Syn. Ebalc. act. 1. et 2. Nicæen. 1. act. 6. et Nicol. I. in epist. ad Mich. Imp.*

Abbates , omnesque alios , et singulos , qui de iure , vel consuetudine , vel privilegio , Concilii generalibus interesse debent , quosque idem praedecessor noster in suis indictionis , et aliis quibuscumque desuper confectis , et publicatis litteris , Conciliis interesse voluit , per viscera misericordiae Domini nostri Iesu Christi hortamur , requirimus , et monemus , ut proximis futuris Kalend. Maii , quem diem ad ipsum Concilium in eo , in quo nunc reperitur , statu resumendum , et proseguendum , praevia matura deliberatione , et ex certa nostra scientia , et de Apostolicae auctoritatis plenitudine , ac venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium consilio , et assensu , statuimus , decernimus , et declaramus , in ipsa Civitate Tridenti , legitimo cessante impedimento , convenire , et se congregare , ac ipsius Concilii continuationi , et prosecutioni , omni mora postposita , incumbere velint. Nos enim operam sedulo daturi sumus , ut eodem tempore , in eadem civitate , nostri omninò adsint Legati : per quos , si per aetatem nostram , valetudinemque , et Sedis Apostolicae necessitates , personaliter adesse nequiverimus , Spiritu sancto duce , ipsi Concilio praesidebimus : quaecumque ipsius Concilii translatione , et suspensione , caeterisque contrariis non obstantibus quibuscumque , ac praesertim illis , quae idem praedecessor noster in suis litteris praedictis , quas cum omnibus , et singulis in eis contentis clausulis , et decretis in suo robore permānere volumus , atque decernimus , et quatenus opus sit , innovamus , voluit non obstare : irritum nihilominus decernentes , et inane , si secùs super his à quoquam , quavis auc-

toritate, scienter, vel ignoranter, contigerit attentari. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrorum hortationis, requisitionis, monitionis, statuti, declarationis, innovationis, voluntatis, et decretorum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius, se noverit incursurum. Datum Romae, apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDXLVIII. Kalend. Decemb. Pontificatus nostri anno I.

M. Cardinalis Crescen.

Rom. Amasaeus.

SACROSANCTI OECUMENICI
ET GENERALIS
CONCILII TRIDENTINI,
SESSIO XI.

Quae est prima
SUB IULIO III. PONTIF. MAXIM. CELEBRATA
Kalend. Maii MDLI.

Decretum de Resumendo Concilio.

PLacethe vobis, ad laudem et gloriam sanctae et individuae Trinitatis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti, ad incrementum et exaltationem Fidei.

et Religionis Christianae , sacrum oecumenicum , et generale Concilium Tridentinum , iuxta formam et tenorem litterarum Santissimi Domini nostri , resumi debere , et procedendum esse ad ulteriora ? *Responderunt* : Placet.

Indictio futurae Sessionis.

Placetne vobis , proximum futuram Sessionem habendam , et celebrandam esse in futuris Kal. Septembris ? *Responderunt* : Placet.

SESSIO XII.

Quae est secunda

SUB IULIO III. PONT. MAXIM.

Celebrata die 1. Septem. MDLI.

Decretum prorogationis Sessionis.

SACROSANCTA oecumenica , et generalis Tridentina Synodus in Spiritu sancto legitimè congregata , praesidentibus in ea eisdem S. Sedis Apostolicae Legato , et Nuntiis ; quae in proximè praeterita Sessione sequentem hanc hodiè habendam , et ad ulteriora procedendum esse decreverat , cùm ob inclytæ Germanicae nationis , cuius praecipue causa agitur , absentiam , ac non magnam caeterorum Patrum frequentiam procedere hactenus distulerit ; de Venerabilium in Christo fratrum , et filiorum suorum , Maguntini , et Treveriensis Archiepiscoporum , ac sacri Romani Imperii Principum Electorum , et complurium ipsius , aliarumque provinciarum Episcoporum , sub hanc ipsam diem adventu in Domino

exultans , et dignas ipsi omnipotenti Deo agens gratias , firmamque spem concipiens , quamplurimos alios tam ipsius Germanicae , quàm aliarum nationum Praelatos , et sui officii debito , et hoc exemplo commotos , propèdiem esse venturos , futuram Sessionem ad quadragesimam diem , quae erit undecima mensis Octobris proximè sequentis , indicit ; et Concilium ipsum in statu , in quo reperitur , proseguendo , cùm in praeteritis Sessionibus de septem Sacramentis novae Legis in genere , et in specie de Baptismate , et Confirmatione definitum fuerit , statuit , et decernit , de sanctissimae Eucharistiae Sacramento , necnon , quod ad reformationem attinet , de reliquis , quae ad faciliorem , et commodiorem Praelatorum residentiam pertinent , agi , et tractari debere ; ac monet , et hortatur omnes Patres , ut interim , Domini nostri Iesu Christi (1) exemplo , quantum tamen humana fragilitas patietur , ieiuniis , et orationibus vacent ; ut tandem placatus , qui in saecula sit benedictus Deus , corda hominum ad verae suae fidei agnitionem , et sanctae Matris Ecclesiae unitatem , ac rectè vivendi normam reducere dignetur .

(1) *Matth. 4.*

SESSIO XIII.

Quae est tertia.

SUB IULIO III. PONT. MAXIM.

Celebrata die XI. Octob. MDLI.

Decretum de Sanctissimo Eucharistiae Sacramento.

Sacrosancta oecumenica, et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem sanctae Sedis Apostolicae Legato, et Nuntiis, etsi in eum finem, non absque peculiari Spiritus sancti ductu, et gubernatione convenerit, ut veram, et antiquam de fide et Sacramentis doctrinam exponeret, et ut haeresibus omnibus, et aliis gravissimis incommodis, quibus Dei Ecclesia miserè nunc exagitur, et in multas ac varias partes scinditur, remedium afferret, hoc praesertim iam inde à principio in votis habuit, (1) ut stirpitus convelleret zizania execrabilium errorum, et schismatum, quae inimicus homo his nostris calamitosis temporibus, in doctrina fidei, usu, et cultu sacrosanctae Eucharistiae supereminavit: quam alioquin Salvator noster in Ecclesia sua tanquam symbolum reliquit eius unitatis, et charitatis, qua Christianos omnes inter se coniunctos, et copulatos esse voluit. Itaque, eadem Sacrosancta Synodus sanam, et sinceram illam de venerabili hoc, et divino Eucharistiae Sacramento doctrinam tradens, quam semper Catholica Ecclesia, ab ipso Iesu Christo Domino nostro, et eius Apostolis erudita, atque à Spiritu

G 4. (1) sanc-

(1) *Matth. 13.*

sancto, illi (1) omnem veritatem in dies suggerente, edocta, retinuit, et ad finem usque saeculi conservabit; omnibus Christi fidelibus interdicit, ne post-hac de sanctissima Eucharistia aliter credere, docere, aut praedicare audeant, quam ut est hoc praesenti Decreto explicatum, atque definitum.

CAPUT I.

De reali praesentia Domini nostri Iesu Christi in sanctissimo Eucharistiae Sacramento.

Pincipio docet sancta Synodus, et aperte ac simpliciter profitetur; in almo sancto Eucharistiae Sacramento, post panis et vini consecrationem, Dominum nostrum Iesum Christum, (2) verum Deum, atque hominem, verè, realiter, ac substantialiter sub specie illarum rerum sensibilibum contineri. Nec enim haec inter se pugnant, (3) ut ipse Salvator noster semper ad dexteram Patris in coelis assideat; iuxta modum existendi naturalem; et, ut multis nihilominus aliis in locis sacramentaliter praesens sua substantia nobis adsit, ea existendi ratione, quam etsi verbis exprimere vix possumus, (4) possibilem tamen esse Deo cogitatione per fidem illustrata, assequi possumus, et constantissimè credere debemus. Ita enim maiores nostri omnes, quotquot in vera Christi Ecclesia fuerunt, qui de Sanctissimo hoc Sacramento disseruerunt, apertissimè professi sunt; hoc tam admirabile Sa-

(1) *Luc. 12. Ioan. 14. et 16. dist. 21. in princ. vers. Ego rogavi ut infra sess. 22. cap. et supra sess. 5. can.*
 (2) *Ioan. 1.* (3) *Cap. 2. de Sum. Trin. sup. sess. 3. in symb. Eph. 1. Marc. 16. in fin.* (4) *Matth. 19. Luc. 18.*

cramentum (1) in ultima coena Redemptorem nostrum instituisse, cum post panis viniq̄ue benedictionem, se suum ipsius corpus illis praeberet, ac suum sanguinem, disertis et perspicuis verbis testatus est (2) quae verba à sanctis Evangelistis commemorata, (3) et à Divo Paulo postea repetita, cum propriam illam, et apertissimam significationem praeserant, secundum quam à Patribus intellecta sunt; indignissimum sanè flagitium est, ea à quibusdam contentiosis, et pravis hominibus ad fictitios, et imaginarios tropos, quibus veritas carnis et sanguinis Christi negatur, contra universum Ecclesiae sensum detorqueri; quae tamquam (4) columna, et firmamentum veritatis haec ab impiis hominibus excogitata commenta, velut satanica, detestata est, grato semper, et memore animo praestantissimum hoc Christi beneficium agnoscens.

C A P U T II.

De ratione institutionis Sanctissimi huius Sacramenti.

ERgo Salvator noster, discessurus ex hoc mundo ad Patrem, Sacramentum hoc instituit, in quo divitias divini sui erga homines amoris velut effudit; (5) memoriam faciens mirabilium suorum; (6) et in illius sumptione colere nos sui memoriam praecepit, suamque annuntiare mortem, donec ipse ad iudicandum mundum veniat. (7) Sumi autem

VO-

(1) Cap. cum Marthae de celeb. Miss. Clem. unic. de Ref. et ven. sanct. (2) Matth. 26. Marci 14. Luc. 22. (3) 1. Cor. II. (4) 1. Tim. 3. (5) Ps. 110. (6) 1. Cor. II. Luc. 22. cap. Iterat. de Cons. dist. 2. (7) Matth. 26.

voluit Sacramentum hoc, tamquam spirituales animarum cibum, quo alantur, et confortentur viventes vita illius qui dixit: (1) Qui manducat me, et ipse vivet propter me: et tamquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, et à peccatis mortalibus praeservemur. Pignus praeterea id esse voluit futurae nostrae gloriae, et perpetuae felicitatis: adeoque symbolum unius illius corporis (2) cuius ipse caput existit, cuique nos tamquam membra, arctissima fidei, spei, et charitatis connexione adstrictos esse voluit, ut idipsum omnes diceremus, (3) nec essent in nobis schismata.

C A P U T I I I.

De excellentia sanctissimae Eucharistiae super reliqua Sacramenta.

COMMUNE hoc quidem est sanctissimae Eucharistiae cum caeteris Sacramentis, (4) symbolum esse rei sacrae, et invisibilis gratiae formam visibilem, verum illud in ea excellens et singulare reperitur, (5) quòd reliqua Sacramenta tunc primùm sanctificandi vim habent, cum quis illis utitur: at in Eucharistia ipse sanctitatis auctor ante usum est. Nondum enim Eucharistiam (6) de manu Domini Apostoli susceperant, cum verè tamen ipse affirmaret corpus suum esse, quod praebebat; et semper haec fides in Ecclesia Dei fuit, statim post consecrationem (7) verum Domini nostri corpus, verumque eius sanguinem sub panis, et vini spe-

(1) *Ioan. 6.* (2) *1. Cor. 5. et 11. Ephes. 5. Rom. 12.* (3) *1. Cor. 1.* (4) *Cap. Sacrific. de Conc. dist. 2.* (5) *Cap. Multi 1. q. 1.* (6) *Matth. 26. Marc. 14.* (7) *Inf. can. 1.*

specie unâ cum ipsius anima , et divinitate existere; sed corpus quidem sub specie panis , et sanguinem sub vini specie , ex vi verborum ; ipsum autem corpus sub specie vini , et sanguinem sub specie panis , animamque sub utraque , vi naturalis illius connectionis , et concomitantiae , qua partes Christi Domini , (1) qui iam ex mortuis resurrexit , non amplius moriturus , inter se copulantur : Divinitatem porro propter admirabilem illam eius cum corpore et anima hypostaticam unionem. Quapropter verissimum est , (2) tantumdem sub alterutra specie , atque sub utraque contineri : totus enim et integer Christus sub panis specie , et sub quavis ipsius speciei parte , totus item sub vini specie , et sub eius partibus existit.

C A P U T I V.

De Transubstantiatione.

QUoniam autem Christus , Redemptor noster , corpus suum id , (3) quod sub specie panis offerebat , verè esse dixit ; ideò persuasum semper in Ecclesia Dei fuit , idque nunc denuò sancta haec Synodus declarat , per consecrationem panis et vini , conversionem fieri totius substantiae (4) panis in substantiam Corporis Christi Domini nostri , et

to-

(1) *Rom. 6. cap. Semel Christus , cap. Iteratur , cap. Singuli , et cap. Qui manducat , de Cons. dist. 2.*

(2) *Infr. Cun. 3. Sess. 21. c. 3. Vide hom. 5. de Pascha inter eas quae Euseb. Emissen. attribuuntur , et de Cons. dist. 2. cap. 35. ubi pars est. (3) Luc. 22. Ioan. 6.*

1. Cor. 11. (4) Cap. Panis , de Cons. dist. 2. cap. Cùm Mārthae , de celeb. Miss. infrà Can. 2.

totius substantiae vini in substantiam sanguinis eius. Quae conversio convenienter, et propriè à sancta Catholica Ecclesia Transsubstantatio est appellata.

C A P U T V.

De cultu et veneratione huic Sanctissimo Sacramento exhibenda.

NULLUS itaque dubitandi locus relinquitur, (1) quin omnes Christi fideles, pro more in Catholica Ecclesia semper recepto, patriae cultum, qui vero Deo debetur, huic Sanctissimo Sacramento in veneratione exhibeant. Neque enim ideò minùs est adorandum, (2) quod fuerit à Christo Domino, ut sumatur, institutum: nam illum eundem Deum praesentem in eo adesse credimus, quem Pater Aeternus introducens in orbem terrarum, dicit: (3) Et adorent eum omnes Angeli Dei, quem (4) Magi proidentes adoraverunt: (5) quem denique in Galilaea ab Apostolis adoratum fuisse, Scriptura testatur. Declarat praeterea sancta Synodus, piè et religiosè admodum in Dei Ecclesiam (6) inductum fuisse hunc morem, ut singulis annis peculiari quodam, et festo die praecelsum hoc, et venerabile Sacramentum singulari veneratione, ac solemnitate celebraretur, (7) utque in processionibus reverenter, et honorificè illud per vias, et loca publica circumferretur: aequissimum est enim, sacros aliquos statutos esse dies, cùm Christiani omnes singulari,

ac
(1) *Infr. can. 6.* (2) *Matth. 26.* (3) *Psalm. 96. Hebr. 1.* (4) *Matth. 2.* (5) *Matth. 28. Luc. 24.* (6) *Urbanus Papa citatus in clementina un. de Reliq. et venerat. Sanct.* (7) *Infr. can. 6.*

ac rara quadam significatione gratos , et memores testentur animos erga communem Dominum , et Redemptorem pro tam ineffabili , et planè divino beneficio , (1) quo mortis eius victoria , et triumphus repraesentatur. Ac sic quidem oportuit, victricem veritatem de mendacio , et haeresi triumphum agere; ut eius adversarii , in conspectu tanti splendoris , et in tanta universae Ecclesiae laetitia positi , vel debilitati , et fracti tabescant , vel pudore affecti , et confusi , aliquando resipiscant.

C A P U T VI.

De asservando sacrae Eucharistiae Sacramento , et ad infirmos deferendo.

Consuetudo (2) asservandi in sacrario sanctam Eucharistiam adeò antiqua est , ut eam saeculum etiam (3) Nicaeni Concilii agnoverit. Porrò deferri ipsam sacram Eucharistiam ad infirmos , et in hunc usum diligenter in Ecclesiis conservari , praeterquam quòd cum summa aequitate et ratione coniunctum est , tum multis in (4) Conciliis praeceptum invenitur , et vetustissimo Catholicae Ecclesiae more est observatum. Quare sancta haec Synodus retinendum omnino salutarem hunc , et necessarium morem statuit.

CA-

(1) 1. Cor. 15. Heb. 2. (2) *Infr. can. 7. cap. Sanè, de celebr. Miss. cap. Presbyt. de cons. dist. 2.* (3) *Nicaen. 1. cap. 13.* (4) *Conc. Rhemen. cap. 2. Conc. Lateran. sub Innoc. III. cap. 26. cap. Praesente 93. Dist. Ancyran. cap. 6. Carthag. 4. cap. 77. et 78. Agathen. cap. 15. &c.*

CAPUT VII.

*De praeparatione adhibenda, ut dignè quis Sacram
Eucharistiam percipiat.*

SI non decet ad sacras ulla functiones quempiam accedere, nisi sanctè; certè quæ magis sanctitas, et divinitas coelestis huius Sacramenti viro Christiano comperta est, eò diligentius cavere ille debet, ne absque magna reverentia, et sanctitate ad id percipiendum accedat; praesertim cùm illa plena formidinis verba apud (1) Apostolum legamus: Qui manducat et bibit indignè, iudicium sibi manducat et bibit, non diiudicans corpus Domini. Quare communicare volenti revocandum est in memoriam eius praeceptum: (2) Probet seipsum homo. Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi (3) contritus videatur, absque praemissa Sacramentali confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat. Quod à Christianis omnibus, etiam ab iis Sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, haec sancta Synodus perpetuò servandum esse decrevit; (4) modò non desit illis copia Confessoris. Quòd si, necessitate urgente, Sacerdos absque praevia confessione celebraverit, quamprimùm confiteatur.

CA-

(1) 1. Cor. 11. cap. Quid est, cap. Et sancta, cap. Sicut Iudas, et cap. Timorem, de Cons. dist. 2. (2) 1. Cor. 1. cap. Quì sceleratè, cap. Quotidiè, et cap. Panem de Const. dist. 2. cap. Omnis qui cum seq, de Poen. dist. 1. Pal. (3) Infrà canone 14. (4) Infrà ibid.

CAPUT VIII.

De usu admirabilis huius Sacramenti.

Quoad usum autem ; (1) rectè et sapienter Patres nostri tres rationes hoc sanctum Sacramentum accipiendi distinxerunt. Quosdam enim docuerunt sacramentalitèr dumtaxat id sumere, ut peccatores: alios tantùm spiritualiter, illos nimirum qui voto propositum illum coelestem panem edentes, fide viva, (2) quae per dilectionem operatur, fructum eius et utilitatem sentiunt: tertius porrò (3) sacramentaliter simul et spiritualiter: hi autem sunt, qui ita se priùs probant, et instruunt, (4) ut vestem nuptialem induti, ad divinam hanc mensam accedant. In sacramentali autem sumptione semper in Ecclesia Dei mos fuit, ut laici à Sacerdotibus communionem acciperent; (5) Sacerdotes autem celebrantes seipsos communicarent: qui mos, (6) tamquam ex traditione Apostolica descendens, iure ac meritò retineri debet. Demum autem paterno affectu admonet sancta Synodus, hortatur, rogar, et obsecrat per viscera misericordiae Dei nostri, ut omnes et singuli, qui christiano nomine censentur, in hoc unitatis signo, in hoc vinculo charitatis, in hoc concordiae symbolo iam tandem aliquando conveniant, et concordent; memoresque tantae maiestatis, et tam eximii amoris Iesu Christi Domini nostri, (7) qui dilectam animam suam in nos-

(1) *Cap. Quid est, cum seq. c. Dupliciter, et c. In illo, de Cons. dist. 2. August. contra Donat. saepè Prosp. in lib. Sent.* (2) *Gal. 5.* (3) *Infr. can. 8.* (4) *Matt. 22.* (5) *Ca. Relatum, de Cons. dist. 2. Infr. can. 10.* (6) *Hebr. 5. et 7.* (7) *Ioan. 6. cap. Prima, de Cons. dist. 2.*

nostrae salutis pretium, et carnem suam nobis dedit ad manducandum, haec sacra mysteria corporis, et sanguinis eius ea fidei constantia et firmitate, ea animi devotione, ea pietate et cultu credant, et venerentur, ut panem illum supersubstantialem frequenter suscipere possint; et is verè eis sit animae vita, et perpetua sanitas mentis, cuius vigore confortati, ex huius miserae peregrinationis itinere ad coelestem patriam pervenire valeant, eundem (1) panem Angelorum, quem modò sub sacris velaminibus edunt, absque ullo velamine manducaturi.

Quoniam autem non est satis veritatem dicere, nisi detegantur, et refellantur errores; placuit sanctae Synodo hos Canones subiungere, ut omnes, iam agnita catholica doctrina, intelligant quoque, quae ab illis haereses caveri, vitarique debeant.

De sacrosancto Eucharistiae Sacramento.

C A N O N I.

Si quis negaverit, (2) in Sanctissimae Eucharistiae Sacramento contineri verè, realiter, et substantialiter corpus, et sanguinem unà cum anima, et divinitate Domini nostri Iesu Christi, ac proinde totum Christum; sed dixerit, tantummodò esse in eo, ut in signo, vel figura, aut virtute; anathema sit.

C A N O N II.

Si quis dixerit, (3) in sacrosancto Eucharistiae Sacramento remanere substantiam panis, et vini, unà cum

(1) *Psalm. 77. cap. Revera de Const. dist. 2.* (2) *Suprà cap. Concil. Constantiens.* (3) *Idem Concil. damnans articulos Ioan. Vviclef.*

tum corpore et sanguine Domini nostri Iesu Christi; negaveritque mirabilem illam, et singularem conversionem totius substantiae panis in corpus, et totius substantiae vini in sanguinem, manentibus dumtaxat speciebus panis et vini; quam quidem conversionem Catholica Ecclesia aptissimè (1) Transubstantiationem appellat; anathema sit.

C A N O N I I I .

Si quis negaverit, (2) in venerabili Sacramento Eucharistiae sub unaquaque specie, et sub singulis cuiusque speciei partibus, separatione facta, totum Christum contineri; anathema sit.

C A N O N I V .

Si quis dixerit, peracta consecratione, in admirabili Eucharistiae Sacramento non esse corpus, et sanguinem Domini nostri Iesu Christi, sed tantum in usu, dum sumitur, non autem ante vel post; (3) et in hostiis seu particulis consecratis, quae post communionem reservantur, vel supersunt, non remanere verum corpus Domini; anathema sit.

C A N O N V .

Si quis dixerit, (4) vel praecipuum fructum sanctissimae Eucharistiae esse remissionem peccatorum, vel ex ea non alios effectus provenire; anathema sit.

C A N O N V I .

Si quis dixerit, in sancto Eucharistiae Sacramen-

H

to

(1) *Supr. c. 4.* (2) *Concil. Florent. in Decret. Eugenii ad Armenos supr. c. 3. et infr. sess. 21. c. 1. de Commun.*
 (3) *Supr. c. 3.* (4) *Conc. Flor. ibid. supr. c. 2.*

to Christum Unigenitum Dei Filium non esse (1) cultu latriæ, etiam externo, adorandum, atque ideò nec festiva peculiari celebritate venerandum, neque in processionibus, secundùm laudabilem et universalem Ecclesie sanctae ritum, et consuetudinem, solemniter circumgestandum, vel non publicè, ut adoretur, populo proponendum, et eius adoratores esse idololatrias; anathema sit.

C A N O N VII.

Si quis dixerit, non licere Sacram Eucharistiam (2) in Sacrario reservari, sed statim post consecrationem adstantibus necessariò distribuendam; aut non licere, ut illa ad infirmos honorificè deferatur; anathema sit.

C A N O N VIII.

Si quis dixerit, Christum in Eucharistia exhibitum, spiritualiter tantùm manducari, (3) et non etiam sacramentaliter, ac realiter; anathema sit.

C A N O N IX.

Si quis negaverit, (4) omnes, et singulos Christi fideles utriusque sexus, cùm ad annos discretionis pervenerint, teneri singulis annis, saltem in Paschate, ad communicandum, iuxta praeceptum Sanctae Matris Ecclesiae; anathema sit.

C A N O N X.

Si quis dixerit, (5) non licere Sacerdoti celebranti se ipsum communicare; anathema sit.

CA-

(1) *Suprà c. 5.* (2) *Suprà c. 6.* (3) *Suprà c. 8.* (4) *Infrà sess. 14. can. 8. de Poen. Vide infrà XX.* (5) *Suprà c. 8.*

C A N O N X I .

Si quis dixerit, (1) solam fidem esse sufficientem preparationem ad sumendum Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum; anathema sit. Et, ne tantum Sacramentum indignè, atque ideò in mortem et condemnationem sumatur; statuit, atque declarat ipsa sancta Synodus, illis, quos conscientia peccati mortalis gravat, quantumcunque etiam se contritos existiment, habita copia Confessoris, necessariò præmittendam esse Confessionem Sacramentalem. Si quis autem contrarium docere, prædicare, vel pertinaciter asserere, seu etiam publicè disputando defendere præsumperit, eo ipso excommunicatus existat.

Decretum de Reformatione.

C A P U T I .

Episcopi prudenter moribus subditorum reformandis invigilent : ab eorum correctione non appelletur.

EAdem sacrosancta Tridentina, oecumenica, et generalis Synodus in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem S. Sedis Apostolicæ Legato et Nuntiis, intendens nonnulla statuere, quæ ad iurisdictionem pertinent Episcoporum, ut, iuxta proximæ Sessionis decretum, illi in commissis sibi Ecclesiis eò libentiùs resideant, quò faciliùs et commodiùs sibi subiectos regere, et in vitæ ac morum honestate continere potuerint : illud

primum eos admonendos censet, (1) ut se pastores, non percussores esse meminerint, atque ita praeesse sibi subditis oportere, ut non in eis dominantur, sed illos tamquam filios, et fratres, diligant: elaborentque, ut hortando, et monendo, ab illicitis deterreant, ne, ubi delinquerint, debitis eos poenis coercere cogantur. Quos tamen, si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, (2) illa Apostoli est ab eis servanda praeceptio, ut illos arguant, obsecrent, increpent in omni bonitate et patientia: cum (3) saepè plus erga corrigendos agat benevolentia, quàm austeritas; plus exhortatio, quàm comminatio; plus charitas, quàm potestas. Sin autem ob delicti gravitatem, virga opus fuerit; tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate severitas adhibenda est: ut sine asperitate disciplina populis salutaris ac necessaria conservetur: et qui correcti fuerint, emendentur; aut, si resipiscere noluerint, caeteri, salubri in eos animadversionis exemplo, à vitiis deterreantur; cum sit diligentis, et pii simul pastoris officium, morbis ovium levia primùm adhibere fomenta; post, ubi morbi gravitas ita postulet, (4) ad acriora et graviora remedia descendere: sin autem, nec ea quidem proficiant illis submovendis, caeteras saltem oves à contagionis periculo liberare. Cum igitur rei criminum plerumque ad evitandas poenas, et Episcoporum subterfugienda iudicia, querelas, et gravamina simulent; et appellationis diffugio iudicis processum, impediunt: ne remedio, ad innocentiae praesidium instituto, ad iniquitatis de-

(1) *Tit. 1. 1. Tim. 3. 1. Pet. 5. dist. 45. in princ. dist. 94. c. ult. et dist. 95. c. Esto subiectus.* (2) *2. Tim. 4. 3.* (3) *23. q. 4. c. Quod Christus 45. dist. 6. c. Licet nunquam.* (4) *C. Resecandae, et c. Corripiantur 24. q. 3.*

fensionem abutantur; atque, ut huiusmodi eorum cal-
 liditati et tergiversationi occurratur, (1) ita statuit, et
 decrevit: (2) In causis visitationis, et correctionis, sive
 habilitatis, et inhabilitatis, necnon criminalibus, ab
 Episcopo, seu illius in spiritualibus Vicario Generali,
 ante definitivam sententiam, ab interlocutoria, vel alio
 quocumque gravamine non appelletur: neque Episco-
 pus, seu Vicarius appellationi huiusmodi, tamquam
 frivola, deferre teneatur; sed ea, ac quacumque inhi-
 bitione ab appellationis iudice emanata, necnon omni
 stylo et consuetudine, etiam immemorabili, contraria
 non obstante, ad ulteriora valeat procedere; (3) nisi
 gravamen huiusmodi per definitivam sententiam repa-
 rari, vel ab ipsa definitiva appellari non possit: quibus
 casibus, sacrorum, et antiquorum canonum statuta il-
 libata persistent.

C A P U T II.

*In criminalibus appellatio ab Episcopo, quando Metro-
 politano, aut uni ex vicinioribus committenda.*

A Sententia (4) Episcopi, vel ipsius in spiritua-
 libus Vicarii Generalis, in criminalibus ap-
 pellationis causa, ubi appellationis locus fuerit, si
 Apostolica auctoritate in partibus eam committi con-
 tingerit, Metropolitana, seu illius etiam Vicario in-
 a Sententia se rife de appellacionis. spi-

(1) Cap. Cum speciali, §. Porrò, c. Ad nostram, et
 c. Suggestum, de Apell. (2) Infr. sess. 21. c. 1. de Ref.
 et sess. 24. c. 20. de Ref. (3) Cap. Ut debitus, de Apell.
 cum sim. (4) Cap. 2. de Consuet.

spiritualibus generali, aut, si ille aliqua de causa suspectus foret, vel ultra duas legales (1) diaetas distet, seu ab ipso appellatum fuerit, uni ex vicinioribus Episcopis, seu illorum Vicariis, non autem inferioribus judiciibus, committatur.

C A P U T III.

Acta primae instantiae intra triginta dies dentur gratis reo appellanti.

REus, ab Episcopo, aut eius Vicario in spiritualibus generali, in criminali causa appellans, coram iudice, ad quem appellavit, acta primae instantiae omninò producat: et iudex, nisi illis visis, ad eius absolutionem minimè procedat. Is autem, à quo appellatum fuerit, intra triginta dies acta ipsa postulanti gratis exhibeat; alioqui absque illis causa apellationis huiusmodi, prout iustitia suaserit, terminetur.

C A P U T IV.

Qua ratione Clerici ob gravia crimina sacris exauctorandi.

CUM verò tam gravia nonnumquam sint delicta (2) ab Ecclesiasticis commissa personis, ut ob eorum atrocitatem è sacris Ordinibus deponendae, et curiae sint tradendae saeculari: in quo (3) secundum sacros Canones certus Episcoporum numerus requiritur; (4) quos si omnes adhibere diffi-

(1) *Cap. Statutum de Rescript. in 6.* (2) *3. q. 3. c. Suggero, et 15. q. 7. c. Felix Episc.* (3) *Conc. 2. Hispal. c. 6.* (4) *Cap. Si quis, cum seq. 15. quaest. 7. cap. Degradatio, de Poen. in 9.*

cile esset, debita iuris executio differretur: si quando autem intervenire possent, eorum residentia intermitteretur: propterea statuit et decrevit: Episcopo per se, seu illius Vicario in spiritualibus generali, contra Clericum, in sacris etiam Presbyteratus Ordinibus constitutum, etiam ad illius condemnationem, necnon verbalem depositionem; et per se ipsum, etiam ad actua-lem atque solemnem degradationem ab ipsis Ordinibus et gradibus Ecclesiasticis, in casibus, in quibus aliorum Episcoporum praesentia, in numero à Canonibus definito requireretur, etiam absque illis procedere liceat: adhibitis tamen, et in hoc sibi assistentibus totidem Abbatibus, usum mitrae et baculi ex privilegio Apostolico habentibus, si in civitate aut dioecesi reperiri, et commodè interesse possint; alioquin aliis personis in Ecclesiastica dignitate constitutis, quae aetate graves, ac iuris scientia commendabiles existant.

CAPUT V.

Summarie cognoscat Episcopus de gratiis, quibus peccatum remittitur, aut poena.

ET quoniam per fictas causas, quae tamen satis probabiles videntur, interdum accidit, ut nonnulli eiusmodi gratias extorqueant, per quas poenae illis Episcoporum iusta severitate inflictæ, aut remittuntur omninò, aut minuuntur; cùm non ferendum sit, ut mendacium, quòd tantopere Deo displicet, non modò ipsum (1) impunitum sit, verùm etiam

H 4

al-

(1) *Exod. 23. Levit. 19. Prov. 6. 10. 12. et 19. c. Si quis dixerit, cum seq. et c. Nemo peritorum 11. 9. 3.*

alterius delicti veniam impetret mentienti; idcirco, ut sequitur, statuit, et decrevit: Episcopus apud Ecclesiam suam residens, de subreptione et obreptione gratiae, quae super absolutione alicuius publici criminis, vel delicti, de quo ipse inquirere coeperat, aut remissione poenae, ad quam criminis per eum condemnatus fuerit, falsis precibus impetratur, per seipsum, tamquam Sedis Apostolicae delegatus, etiam summarie cognoscat; (1) ipsamque gratiam, postquam per falsi narrationem, aut veri taciturnitatem obtentam esse legitime constiterit, non admittat.

C A P U T VI.

Non citetur personaliter Episcopus; nisi depositionis, aut privationis causa.

Q Uoniam verò subditi Episcopo, (2) tametsi iure correpti fuerint, magnoperè tamen eum odisse, et tamquam iniuria affecti sint, falsa illi crimina obiicere solent; ut, quoquo facto possint, ei molestiam exhibeant; cuius vexationis timor plerumque illum ad inquirenda, et punienda eorum delicta segniorem reddit: idcirco, ne is magno suo, et Ecclesiae incommodo gregem sibi creditum relinquere, ac non sine Episcopalis dignitatis diminutione vagari cogatur, ita statuit, et decrevit: (3) Episcopus, nisi ob causam, ex qua deponendus, sive privandus veniret, etiam si ex officio, aut per inquisitionem, seu denuntiationem, vel accusatio-

(1) *Cap. Super litteris, et c. Cum dilecta, de Reser.*

(2) *Cap. Sunt nonnulli 2. q. 7. (3) Infra sess. 24. c. 5. de Reform.*

nem, sive alio quovis modo procedatur, ut personaliter compareat, nequaquam citetur, vel moneatur.

CAPUT VII.

Qualitates testium contra Episcopum describuntur.

Testes in causa criminali (1) ad informationem, vel indicia, seu aliàs in causa principali contra Episcopum, nisi contestes, et bonae conversationis, estimationis et famae fuerint, non recipiantur; et si odio, temeritate, aut cupiditate aliquid deposuerint, gravibus poenis multentur.

CAPUT VIII.

Graves Episcoporum causae à Pont. Max. cognoscantur.

CAusae Episcoporum, cùm pro criminis obiecti qualitate comparere debeant (2) coram Pontifice Max. referantur, ac per ipsum terminentur.

Decretum prorogationis definitionis, quatuor Articulorum de Sacramento Eucharistiae, et salvi conductus Protestantibus dandi.

EAdem sancta Synodus errores omnes, qui super hoc Sanctissimo Sacramento repullularunt, tamquam vepres ex agro Dominico evellere, ac omnium

(1) *Cap. Accusatio quoque, cap. Accusatio Episcoporum, cap. Testes 2. q. 7. et c. ult. 2. q. 5. Conc. Rom. sub Sylvest. I. iuxta Anacleti Pap. Epist. 2. et Carthag. 2. c. 6. et Carth. 4. c. 96. et Sixt. III. Epist. 3. c. 2.*

(2) *Conc. Sard. c. 3. c. Ad abolendam de Haeret et infra sess. 24. c. 5. de Reform.*

nium fidelium salutem prospicere cupiens, quotidianis precibus Deo Omnipotenti piè oblati, inter alios, ad hoc Sacramentum pertinentes, articulos diligentissima veritatis catholicae inquisitione tractatos, plurimis accuratissimisque pro rerum gravitate disputationibus habitis, cognitisque quoque praestantissimorum Theologorum sententiis, hos etiam tractabat: An necessarium sit ad salutem, et divino iure praeceptum, ut singuli Christi fideles sub utraque specie ipsum venerabile Sacramentum accipiant. Et: Num minùs sumat, qui sub altera, quam qui sub utraque communicat. Et: An erraverit sancta Mater Ecclesia, laicos, et non celebrantes Sacerdotes, sub panis specie dumtaxat communicando. Et: An parvuli etiam communicandi sint. Sed quoniam ex nobilissima Germaniae provincia ii, qui se Protestantes nominant, super iis ipsis articulis, antequam definiantur, audiri à sancta Synodo cupiunt, et eam ob causam, fidem publicam ab illa postularunt, ut ipsis tutò huc venire, et in hac urbe commorari, ac liberè coram Synodo dicere, atque proponere quae senserint, et postea, cum libuerit, recedere liceat; sancta ipsa Synodus, licèt magno desiderio eorum adventum multos antea menses expectarit; tamen, ut pia mater, quae ingemiscit, et parturit, summo perè id desiderans, ac laborans, ut in iis, qui christiano nomine censentur, nulla sint schismata, sed, quemadmodum eundem omnes Deum et Redemptorem agnoscunt, ita idem dicant, idem credant, idem sapiant; confidens Dei misericordiae, et sperans fore, ut illi in sanctissimam et salutarem unius fidei, spei, charitatisque concordiam redigantur; libenter eis in hac re morem gerens, se-

curitatem et fidem, ut petierunt, publicam, quam sal-
vum conductum vocant, quoad se pertinet, eius, qui
infrascriptus erit, tenoris, dedit, atque concessit: et
eorum causa definitionem illorum articulorum ad se-
cundam Sessionem distulit; quam ut illi commodè ei
interessè possint in diem festum Conversionis D. Pauli,
qui erit vigesima quinta die mensis Januarii anni se-
quentis, indixit. Illudque praetereà statuit, ut in ea-
dem Sessione de Sacrificio Missae agatur, propter mag-
nam utriusque rei connexionem. Intereà Sessione pro-
xima de Poenitentiae, et Extremae Uctionis Sa-
cramentis tractandum. Illam autem die festo D. Ca-
tharinae Virginis et Martyris, qui erit vigesima
quinta Novembris, habendam esse decrevit; si-
mulque ut in utraque materiam reformationis pro-
sequatur.

Salvus Conductus datus Protestantibus.

SAcrosancta generalis Tridentina Synodus in Spi-
ritu sancto legitimè congregata, praesidentibus
in ea eisdem sanctae Sedis Apostolicae Legato et
Nuntiis, omnibus, et singulis, sive Ecclesiasticis,
sive Saecularibus personis universae Germaniae cu-
iuscumque gradus, status, conditionis, qualitatis
sint, quae ad oecumenicum hoc, et generale Con-
cilium accedere voluerint, ut de iis rebus, quae
in ipsa Synodo tractari debent, omni libertate con-
ferre, proponere, et tractare, ac ad ipsum oecume-
nicum Concilium liberè et tutò venire, et in eo ma-
nere et commorari, ac articulos, quot illis vide-
bitur, tam scripto, quàm verbo offerre, proponere,
et cum Patribus, sive iis, qui ab ipsa sancta Sy-
no-

nodo delecti fuerint, conferre, et absque ullis convitiis, et contumeliis disputare, necnon, quando illis placuerit, recedere possint, et valeant; publicam fidem, et plenam securitatem, quam salvum conductum appellant, cum omnibus et singulis clausulis, et decretis necessariis et opportunis, etiam si specialiter, et non per verba generalia exprimi deberent, quae pro expressis haberi voluit, quantum ad ipsam sanctam Synodum spectat, concedit. Placuit praeterea sanctae Synodo, ut, si pro maiori libertate ac securitate eorum, certos tam pro commissis, quam pro committendis per eos delictis, iudices deputari cupiant; illos sibi benevolos nominent, etiam si delicta ipsa quantumcumque enormia, ac haeresim sapientia fuerint.

SESSIO XIV.

Quae est quarta

SUB IULIO III. PONT. MAXIM.

Celebrata die xxv. Novemb. MDLl.

*Doctrina de sanctissimis Poenitentiae, et Extremae
Uctionis Sacramentis.*

SAcrosancta oecumenica, et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, praesidentibus in ea eisdem sanctae Sedis Apostolicae Legato, et Nuntiis, quamvis in Decreto de (1) Iustificatione multus fuerit de Poenitentiae Sacramento, propter

(1) *Suprà sess. 6. c. 14. de Iustificatione.*

ter locorum cognationem, necessaria quadam ratione sermo interpositus; tanta nihilominus circa illud nostra hac aetate diversorum errorum est multitudo, ut non parum publicae utilitatis retulerit, de eo exactiorem, et pleniorum definitionem tradidisse; in qua demonstratis, et convulsis Spiritus sancti praesidio, universis erroribus, Catholica veritas perspicua et illustris fieret; quam nunc sancta haec Synodus Christianis omnibus perpetuò servandam proponit.

CAPUT I.

De necessitate, et institutione Sacramenti Poenitentiae.

SI ea in regeneratis omnibus gratitudo erga Deum esset; ut iustitiam in Baptismo, ipsius beneficio, et gratia susceptam, constanter tuerentur; non fuisset opus, aliud ab ipso Baptismo Sacramentum ad peccatorum remissionem esse institutum. (1) Quoniam autem Deus, dives in misericordia, cognovit figmentum nostrum; illis etiam vitae remedium contulit, qui sese postea in peccati servitute, et daemonis potestatem tradidissent, Sacramentum videlicet Poenitentiae; quo, lapsis post Baptismum, beneficium mortis Christi applicatur. (2) Fuit quidem poenitentia universis hominibus, qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quovis tempore ad gratiam, et iustitiam assequendam necessaria, illis etiam, qui Baptismi Sacramento ablui petivissent, ut, perversitate abiecta, et emendata, tantam

(1) *Infrà can. 1. de Poenit. Psalm. 102. Ephes. 2.*

(2) *Suprà sess. 6. c. 14. de Iustif. Conc. Cabilon. sub Vitaliano 2. c. 8.*

tam Dei offensionem cum peccati sadio, et pio animi dolore detestarentur. Unde Propheta ait: (1) Convertimini, et agite poenitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris: et non erit vobis in ruinam iniquitas. Dominus etiam dixit: (2) Nisi poenitentiam egeritis, omnes similiter peribitis. Et Princeps Apostolorum Petrus, peccatoribus Baptismo initiandis poenitentiam commendans, dicebat: (3) Poenitentiam agite, et baptizetur unusquisque vestrum. Porrò nec ante adventum Christi Poenitentia erat Sacramentum, nec est post adventum illius cuiquam ante Baptismum. Dominus autem Sacramentum Poenitentiae tunc praecipue instituit, cum à mortuis excitatus, insufflavit in discipulos suos, dicens: (4) Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis retenta sunt. Quo tam insigni facto, et verbis tam perspicuis, potestatem remittendi, et retinendi peccata, ad reconciliandos fideles, post Baptismum lapsos, Apostolis, et eorum legitimis successoribus fuisse communicatam, universorum Patrum consensus semper intellexit: (5) et Novatianos, remittendi potestatem olim pertinaciter negantes, magna ratione Ecclesia Catholica tamquam haereticos explosit, atque condemnavit. Quare verissimum hunc illorum verborum Domini sensum sancta haec Synodus probans, et recipiens, damnat eorum commentitias interpretationes, qui verba illa ad potes-

(1) *Ezech.* 18. (2) *Lucae* 13. (3) *Act.* 2. *c. Agunt, et c. Proprie, de Cons. dist.* 4. (4) *Ioan.* 20. (5) *Matt.* 16. *c. Ut constitueretur* 10. *dist. et infra c. 8. in fin. et can. 3. Euseb. Caesariens. Hist. Eccles.* 1. 6. *c. 38. Cyp. contra Novat.*

tatem praedicandi verbum Dei, et Christi Evangelium annuntiandi, contra huiusmodi Sacramenti institutionem, falsò detorquent.

C A P U T II.

De differentia Sacramenti Poenitentiae, et Baptismi.

CAeterum hoc Sacramentum (1) multis rationibus à Baptismo differre dignoscitur. Nam praeterquam quod materia, et forma, quibus Sacramenti essentia perficitur, longissimè dissidet: constat certè, Baptismi ministrum iudicem esse non oportere: cum Ecclesia in neminem iudicium exerceat, qui non priùs in ipsam per Baptismi ianuam fuerit ingressus: (2) Quid enim mihi, inquit Apostolus, de iis, qui foris sunt, iudicare? Secus est de domesticis fidei, quos Christus Dominus (3) lavacro Baptismi, sui corporis membra semel effecit: nam hos, si se postea crimine aliquo contaminaverint, non iam repetito Baptismo ablui, cum id in Ecclesia Catholica nulla ratione liceat, sed ante hoc tribunal, tamquam reos sisti voluit: ut per sacerdotum sententiam non semel, sed quoties ab admissis peccatis ad ipsum poenitentes confugerint, possent liberari. Alius est praeterea Baptismi, alius poenitentiae fructus: per Baptismum enim Christum (4) induentes, nova prorsus in illo efficimur creatura, plenam et integram peccatorum omnium remissionem consequentes: ad quam tamen novitatem,

(1) *Supra sess. 6. de Justif. c. 14. et infr. can. 2.*

(2) *1. Cor. 5. in fin. c. Multi 2. q. 1. c. Gaudemus, de Divor. (3) 1. Cor. 12. b. c. Verbum, de Poenit. dist. 1.*

(4) *Galat. 3.*

tem, et integritatem per Sacramentum Poenitentiae, sine magnis nostris fletibus et laboribus, divina id exigente iustitia, pervenire nequaquam possumus: ut meritò poenitentia laboriosus quidam Baptismus à sanctis Patribus dictus fuerit. Est autem hoc Sacramentum Poenitentiae lapsis post Baptismum ad salutem necessarium, ut nondum regeneratis ipse Baptismus.

C A P U T I I I .

De partibus, et fructu huius Sacramenti.

DOcet praetereà sancta Synodus, Sacramenti Poenitentiae formam, in qua praecipuè ipsius visita est, in illis ministri verbis positam esse: *Ego te absolvo &c.* Quibus quidem de Ecclesiae sanctae more preces quaedam laudabiliter adiunguntur: ad ipsius tamen formae essentiam nequaquam spectant, neque ad ipsius Sacramenti administrationem sunt necessariae. Sunt autem quasi materia huius Sacramenti ipsius poenitentis actus, (1) nempè Contritio, Confessio, et Satisfactio. Qui quatenus in poenitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque, et perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur, hac ratione Poenitentiae partes dicuntur. Sanè verò res, et effectus huius Sacramenti, quantum ad eius vim et efficaciam pertinet, reconciliatio est cum Deo, quam interdum in viris piis, et cum devotione hoc Sacramentum percipientibus, conscientiae pax, ac serenitas cum vehementi spiritus consolatione consequi solet. Haec de partibus et effectu huius Sacramenti sancta Synodus tradens, simul eorum sententias

(1) *Supr. sess. 6. de Iustif. c. 14. et infra can. 4.*

damnat, qui Poenitentiae partes incussos conscientiae terrores, et fidem esse contendunt.

CAPUT IV.

De Contritione.

Contritio, (1) quae primum locum inter dictos poenitentis actus habet, animi dolor ac detestatio est de peccato commisso, cum proposito non peccandi de caetero. Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic Contritionis motus necessarius; et in homine post baptismum lapso, ita demum praeparat ad remissionem peccatorum, si cum fiducia divinae misericordiae, et voto praestandi reliqua, coniunctus sit, quae ad ritè suscipiendum hoc Sacramentum requiruntur. Declarat igitur sancta Synodus, hanc Contritionem, non solùm (2) cessationem à peccato, et vitae novae propositum, et inchoationem, sed veteris etiam odium continere, iuxta illud, (3) Proiicite à vobis omnes iniquitates vestras, in quibus praevaricati estis; et facite vobis cor novum, et spiritum novum. Et certè, qui illos Sanctorum clamores consideraverit: (4) Tibi soli peccavi, et malum coram te feci: (5) Laboravi in gemitu meo, lavabo per singulas noctes lectum meum: (6) Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animae meae, et alios huius generis; facile intelliget, eos ex vehementi quodam anteactae vitae odio, et ingenti peccatorum

I

rum

(1) *Suprà sess. 6. de Iustif. c. 6. et 14.* (2) *Infrà san. 5.* (3) *Ezech. 18.* (4) *Psalm. 50. cap. Et venit. de Poen. dist. 1. cap. Totam de Poen. dist. 3.* (5) *Psalm. 6.* (6) *Isaiae 38.*

rum detestatione manasse. Docet praeterea, etsi Contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur; ipsam nihilominus reconciliationem ipsi Contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam. Illam verò Contritionem imperfectam, quae Attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennae et penarum metu communiter concipitur, si voluntatem peccandi excludat, cum spe veniae; declarat, non solum non facere hominem hypocritam, et magis peccatorem, verum etiam donum Dei esse, et Spiritus sancti impulsum; non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum moventis, quo poenitens adiutus, viam sibi ad iustitiam parat. Et quamvis sine Sacramento Poenitentiae per se ad iustificationem perducere peccatorem nequeat; tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Poenitentiae impetrandam disponit. Hoc enim timore utiliter (1) concussi Nivivitae, ad Ionaë praedicationem plenam terroribus, poenitentiam egerunt, et misericordiam à Domino impetrarunt. Quamobrem falso quidam calumniantur Catholicos scriptores, quasi tradiderint Sacramentum Poenitentiae, absque bono motu suscipientium, gratiam conferre: quod numquam Ecclesia Dei docuit, neque sensit; sed et falso docent, Contritionem esse extortam, et coactam, non liberam, et voluntariam.

(1) *Ioann. 3. Matth. 12. Luc. 11. cap. Quamobrem, de Poenit. dist. 1.* CA-

CAPUT V.

De Confessione.

EX (1) institutione Sacramenti Poenitentiae iam explicata, universa Ecclesia semper intellexit, institutam etiam esse à Domino integram peccatorum Confessionem, et omnibus post Baptismum lapsis iure divino necessariam existere: quia Dominus noster Iesus Christus, (2) è terris ascensurus ad coelos, Sacerdotes sui ipsius Vicarios reliquit, tamquam praesides et iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quae Christi fideles ceciderint; quo pro potestate clavium, remissionis, aut retentionis peccatorum sententiam pronuntient. (3) Constat enim, Sacerdotes iudicium hoc, incognita causa, exercere non potuisse, neque aequitatem quidem illos in poenis iniungendis servare potuisse, si in genere dumtaxat, et non potius in specie, ac sigilatim, sua ipsi peccata (4) declarassent. (5) Ex his colligitur, oportere à poenitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem, conscientiam habent, in Confessione recenseri, etiam si occultissima illa sint, et tantum adversus duo ultima (6) Decalogi praecepta commissa, quae nonnumquam animum

I 2

gra.

- (1) *Lucae 5. et 17. Isac. 5. 1. Ioan. 1. infra can. 6.* (2) *Ioan. 20. Matth. 16. cap. Verbum, de Poenit. dist. 1. &c. Adhuc, de Poenit. dist. 3.* (3) *Hierom. exponens illud Eccles. 10. Si mordeat serpens in silentio.* (4) *An tamen per litteras seu internuntium, consule Bullam in Clementis VIII. Sanctissimus 1602.* (5) *Infra can. (6). Deuter. 5.*

graviùs sauciant , et periculosiora sunt iis , quae in manifesto admittuntur. Nam venialia , quibus à gratia Dei non excludimur , (1) et in quae frequentius labimur , quamquam rectè et utiliter , citraque omnem praesumptionem in Confessione dicantur , quod piorum hominum usus demonstrat ; taceri tamen citra culpam , multisque aliis remediis expiari possunt. Verùm , cùm universa mortalia peccata , etiam cogitationis , (2) homines irae filios , et Dei inimicos reddant : necessum est , omnium etiam veniam , cum aperta et verecunda Confessione , à Deo quaerere. Itaque dum omnia , quae memoriae occurrunt , peccata Christi fideles confiteri student , proculdubio omnia divinae misericordiae ignoscenda exponunt ; qui verò secùs faciunt , et scienter aliqua retinent , nihil divinae bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt. (3) Si enim erubescat aegrotus vulnus medico detegere ; quod ignorat , medicina non curat. Colligitur praeterea , etiam eas circumstantias in Confessione explicandas esse , quae speciem peccati mutant : quòd sine illis peccata ipsa neque à poenitentibus integrè exponantur , nec iudicibus innotescant ; et fieri nequeat , ut de gravitate criminum rectè censere possint , et poenam , quam oportet , pro illis poenitentibus imponere. Unde alienum à ratione est docere , circumstantias has ab hominibus otiosis excogitatas fuisse : aut unam tantùm circumstantiam confitendam esse , nempe peccasse in fratrem. Sed et impium est , Confessionem , quae hac ratione fieri praecipitur , impossi-

(1) *Suprà sess. 6. can. 23. cap. Adhuc , et cap. de Quotidianis ; de Poenit. dist. 3. (2) Ephes. 2. (3) Hieron. dicto loco.*

bilem dicere, aut carnificinam illam conscientiarum appellare; constat enim nihil aliud in Ecclesia à poenitentibus exigì, quàm ut, postquam quisque diligentius se excusserit, et conscientiae suae sinus omnes, et latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum et Deum suum mortaliter offendisse meminerit, reliqua autem peccata, quae diligenter cogitanti non occurrunt, in univ-
sum eadem Confessione inclusa esse intelliguntur: pro quibus fideliter cum Propheta dicimus: (1) Ab occultis meis munda me Domine. Ipsa verò huiusmodi Confessionis difficultas, ac peccata detegendi verecundia, gravis quidem videri posset, nisi tot tantisque commodis, et consolationibus levaretur, quae omnibus, dignè ad hoc Sacramentum acceden-
tibus, per absolutionem certissimè conferuntur. Caeterùm quoad modum confitendi secretò apud solum Sacerdotem, etsi Christus non voverit, quin aliquis in vindictam suorum scelerum, et sui humili-
ationem, cum ob aliorum exemplum, tum ob Ec-
clesiae offensae aedificationem, delicta sua publicè confiteri possit; non est tamen hac divino praecento
mandatum; nec satis consultè humana aliqua lege praeciperetur, ut delicta praesertim secreta, publicè
essent confessione aperienda. Unde cum à sanctissi-
mis, (2) et antiquissimis Patribus, magno, unanimi-
que consensu secreta confessio Sacramentalis, quae ab initio Ecclesia Sancta usa est, et modò etiam uti-
tur, fuerit semper commendata; manifestè refelli-
tur inanis eorum calumnia, qui eam à divino man-
dato alienam, et inventum humanum esse, atque à (3) Patribus, in Concilio Lateranensi congregatis,

initium habuisse, docere non verentur : neque enim per (1) Lateranense Concilium Ecclesia statuit, ut Christi fideles confiterentur, quod iure divino necessarium, et institutum esse intellexerat ; sed ut praeceptum Confessionis, saltem semel in anno, ab omnibus et singulis, cum ad annos discretionis pervenissent, impleretur. Unde iam in universa Ecclesia cum ingenti animarum fidelium fructu, observatur mos ille salutaris confitendi, sacro illo et maximè acceptabili tempore Quadragesimae : quem morem haec sancta Synodus maximè probat, et amplectitur, tamquam pium, et meritò retinendum.

C A P U T V I.

De Ministro huius Sacramenti, et Absolutione.

Circa Ministrum autem huius Sacramenti, declarat sancta Synodus, falsas esse, et à veritate Evangelii penitus alienas doctrinas (2) omnes, quae ad alios quosvis homines, praeter Episcopos, et Sacerdotes, Clavium ministerium perniciosè extendunt, putantes verba illa Domini : (3) Quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in coelo, et quaecumque solveritis super terram, erunt soluta et in coelo ; (4) et : Quorum remisieritis peccata, remittuntur eis, et : Quorum retinueritis, retenta sunt ; ad omnes Christi fideles indifferenter et promiscuè, (5) contra institutionem huius Sacramenti ita fuisse dicta, ut quivis potestatem habeat remittendi peccata, publica quidem per cor-
rep-

(1) *Vide infra XX.* (2) *Infrà can. 10.* (3) *Matt. 16. et 18.* (4) *Ioan. 20.* (5) *Suprà sess. 7. de Sacram. can. 10.*

reptionem , si correptus acquieverit ; secreta verò per spontaneam Confessionem , cuicumque factam. Docet quoque , etiam Sacerdotes , qui peccato mortali tenentur , per virtutem Spiritus sancti in ordinatione collatam , tamquam Christi Ministros , functionem remittendi peccata exercere , eosque pravè sentire , qui in malis Sacerdotibus hanc potestatem non esse contendunt. (1) Quamvis autem absolutio Sacerdotis alieni beneficii sit dispensatio : tamen non est solum nudum ministerium , vel annuntiandi Evangelium , vel declarandi remissa esse peccata ; sed (2) ad instar actus iudicialis , quo , ab ipso velut à iudice , sententia pronuntiatur ; atque ideò non debet poenitens adeò sibi de sua ipsius fide blandiri , ut etiam si nulla illi adsit contritio , aut Sacerdoti animus seriò agendi , et verè absolvendi desit ; putet tamen se , propter suam solam fidem , verè , et coram Deo esse absolutum : nec enim fides sine Poenitentia remissionem ullam peccatorum praestaret ; nec is esset , nisi salutis suae negligentissimus , qui Sacerdotem ioco se absolventem cognosceret ; et non alium seriò agentem , sedulò requireret.

CAPUT VII.

De casuum reservatione.

QUoniam igitur natura , et ratio iudicii illud exposcit , ut sententia in subditos dumtaxat feratur ; (3) persuasum semper in Ecclesia Dei fuit , et verissimum esse Synodus haec confirmat , nullius momenti Absolutionem eam esse debere ,

I 4

quam

(1) *Cap. Secundum Ecclesiae 19. dist. et cap. Non nocet 1. q. 1.* (2) *Infrà can. 9.* (3) *Cap. si Episc. de Poen. in 6.*

quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam non habet iurisdictionem. Magnoperè verò ad Christiani populi disciplinam pertinere, sanctissimis Patribus nostris visum est, ut atrociora quaedam, et graviora crimina non à quibusvis, sed à (1) summis dumtaxat Sacerdotibus absolverentur; (2) unde meritò Pontifices Max. pro suprema potestate sibi in Ecclesia universa tradita, causas aliquas criminum graviores suo potuerunt peculiari iudicio reservare. (3) Neque dubitandum est, quando omnia, quae à Deo sunt, ordinata sunt, quin hoc idem (4) Episcopis omnibus in sua cuique dioecesi, in aedificationem tamen non in destructionem, liceat, pro illis in subditos tradita sup a reliquos inferiores Sacerdotes auctoritate, praesertim quoad illa, quibus excommunicationis censura annexa est. Hanc autem delictorum reservationem, consonum est divinae auctoritati, non tantum in externa politica, sed etiam coram Deo vim habere. Verumtamen piè admodum, ne hac ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit, (5) ut nulla sit reservatio in

ar-
 (1) *Cyprian. in Epist. quae incipit, Ingemiscere, et in Epist. cuius initium Miror. Origenes, homil. 10. in Gen.* (2) *Cap. Si quis suadente 17. q. 4. c. Ita quorumdam, de Iudaeis, c. Conquesti, de sentent. excom. c. Quicumque, eod. tit. in 6. c. 2. eod. tit. in clem. et c. Et si Dominici, de Poenit. in Extrav. com. cum sim.* (3) *Rom. 13.* (4) *Infr. sess. 24. c. 6. de Reform.* (5) *Cap. Felic. de Poen. in 6. c. Pastoralis, de Off. ord. cap. Cupientes, de Poenis, in clem. cap. Inter cunctus, §. Duos, de Priv. in priv. in Extrav. com. Caelest. epist. 2. c. 2. et 4. Carth. c. 76. et 11. Tolet. cap. 12.*

articulo mortis : atque ideò omnes Sacerdotes quoslibet poenitentes à quibusvis peccatis, et censuris absolvere possint : extra quem articulum Sacerdotes , cùm nihil possint in casibus reservatis , id unum poenitentibus persuadere nitantur , ut (1) ad superiores, et legitimos iudices pro beneficio Absolutionis accedant.

CAPUT VIII.

De satisfactionis necessitate , et fructu.

DEnum, quoad satisfactionem, quae ex omnibus poenitentiae partibus, quemadmodum à Patribus nostris Christiano populo fuit perpetuo tempore commendata, ita una maximè nostra aetate, summo pietatis praetextu, impugnatur ab iis, qui speciem pietatis habent, virtutem autem eius abnegarunt: sancta Synodus declarat, falsum omninò esse, et à verbo Dei alienum, (2) culpam à Domino numquam remitti, quin universa etiam poena condonetur: perspicua enim, et illustria (3) in sacris Litteris exempla reperiuntur, quibus, praeter divinam traditionem, hic error quam manifestissimè revincitur. Sanè et divinae iustitiae ratio exigere videtur, ut aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante Baptismum per ignorantiam deliquerint; aliter verò, qui semel à peccati et daemonis servitute libe-

(1) Quos casus superiores Regularium reservare possint, vide Decreto Clementis VIII. incip. Sanctissimus 26. Maii. 1593. (2) Supr. sess. 6. cap. 14. et can. 30. de Iustif. et infr. can. 12. de hoc Sacrament. (3) Genes. 3. 2. Reg. 12. Num. 12. et 20. 2. Mach. 12. Matth. 11.

berati, et accepto Spiritus sancti dono, scientes (1) Templum Dei violare, et (2) Spiritum sanctum contristare non formidaverint: et divinam clementiam decet, ne ita nobis absque ulla satisfactione peccata dimittantur, ut occasione accepta, peccata leviora putantes, velut iniurii, et (3) concumeliosi Spiritui sancto, in graviora labamur, (4) thesaurizantes nobis iram in die irae. Proculdubio enim magnoperè à peccato revocant, et quasi fraeno quodam coercent haec satisfactoriae poenae, cautionesque, et vigilantiores in futurum poenitentes efficiunt; mendentur quoque peccatorum reliquiis; et vitiosos habitus, malè vivendo comparatos, contrariis virtutum actionibus tollunt. (5) Neque verò securior ulla via in Ecclesia Dei unquam existimata fuit ad amovendam imminentem (6) à Domino poenam, quam ut haec poenitentiae opera homines cum verò animi dolore frequentent. Accedit ad haec, quod dum satisfaciendo patimur pro peccatis, Christo Iesu, (7) qui pro peccatis nostris satisfecit (8) ex quo omnis nostra sufficientia est, conformes efficimur; (9) certissimam quoque inde arham habentes, quòd, si compatimur, et conglorificabimur. Neque verò ita nostra est satisfactio haec, quam pro peccatis nostris exsolvimus, ut non sit per Christum Iesum; nam qui (10) ex nobis, tamquam ex nobis nihil possumus, eo cooperante qui nos

(1) 1. Cor. 3. (2) Ephes. 4. (3) Hebr. 10. (4) Rom. 2. (5) Ezech. 33. Ionaë 3. Jerem. 3. 18. et 25. (6) Isai. 30. Eccli. 17. Matth. 2. 4. 11. et 18. cum sim. (7) Rom. 5. 1. Ioan. 2. in princ. (8) 2. Cor. 3. (9) Rom. 8. (10) 2. Cor. 3. Philip. 4. 1. Corint. 1. in fin.

nos confortat, omnia possumus. Ita non habet homo unde gloriatur: (1) sed omnis gloriatio nostra in Christo est, in quo (2) vivimus, in quo meremur, in quo satisfacimus, (3) facientes fructus dignos poenitentiae; qui ex illo vim habent, ab illo offeruntur Patri, et per illum acceptantur à Patre. Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum spiritus, et prudentia sugesserit, pro qualitate criminum, et poenitentium facultate, salutare, et convenientes satisfactiones iniungere: ne, si forte peccatis conveant, et indulgentiùs cum poenitentibus agant, levissima quaedam opera pro gravissimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem prae oculis, ut Satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad novae vitae custodiam, et infirmitatis medicamentum, sed etiam ad praeteritorum peccatorum vindictam, et castigationem: (4) nam Claves Sacerdotum non ad solvendum dumtaxat, sed ad ligandum concessas, etiam antiqui Patres et credunt, et docent: nec propterea existimarunt, Sacramentum Poenitentiae esse forum irae, vel poenarum; sicut nemo unquam Catholicus sensit, ex huiusmodi nostris satisfactionibus vim meriti, et (5) satisfactionis Domini nostri Iesu Christi vel obscurari, vel aliqua ex parte imminui: quod dum Novatores intelligere nolunt, ita

op-
 (1) 2. Cor. 10. in fin. Galat. 6. (2) Actor. 17. (3) Matth. 23. et 4. Luc. 3. 10. 17. cap. Tempora, cum multis seq. 26. q. 7. cap. de Poenitent. de consc. dist. 3. Conc. Carthag. 3. cap. 31. et Conc. Carthag. 4. c. 74. can. cabilon. cap. 34. et 38. Conc. Afric. cap. 9. (4) Matth. 16. et Ioan. 10. supr. cap. 1. in fin. et infr. can. 3 et ult. de Poenit. (5) Infr. can. 13.

optimam Poenitentiam novam vitam esse docent, ut omnem Satisfactionis vim, et usum tollant.

CAPUT IX.

De operibus Satisfactionis.

DOcet praeterea; tantam esse divinae munificen-
tiae largitatem, ut non solum poenis, sponte
à nobis pro vindicando peccato susceptis, aut Sacer-
dotis arbitrio pro mensura delicti impositis, sed
etiam, quod maximum amoris (1) argumentum est,
temporalibus flagellis à Deo inflictis, et à nobis pa-
tienter toleratis, apud Deum Patrem per Christum
Iesum satisfacere valeamus.

Doctrina de Sacramento Extremae Unctionis.

Visum est autem sanctae Synodo, praecedenti
doctrinae de Poenitentia adiungere ea quae se-
quuntur de Sacramento Extremae Unctionis: quod
non modo Poenitentiae, sed et totius Christianae
vitae, quae perpetua Poenitentia esse debet, con-
summativum existimatum est à Patribus. Primum
itaque, circa illius institutionem, declarat; et do-
cet, (2) quod clementissimus Redemptor noster, qui
servis suis quovis tempore voluit de salutaribus re-
mediis (3) adversus omnia omnium hostium tela
esse prospectum, quemadmodum auxilia maxima in
Sacramentis aliis praeparavit, quibus Christiani
conservare se integros, dum vixerint, ab omni gra-
viore spiritus incommodo possint; ita Extremae
Unc-

(1) *Cap. Sunt plures in fin. de Poenit. dist. 3.*

(2) *Infr. can. 1. de Sacrament. Extremae Unctionis.*

L. l. c. 6.

Uctionis Sacramento finem vitae tamquam firmissimo quodam praesidio, munivit. Nam etsi (1) adversarius noster occasiones per omnem vitam quaeratur, et captet, ut devorare animas nostras quoquomodo possit; nullum tamen tempus est, quo vehementius ille omnes suae versutiae nervos intendat ad perdendos nos penitus, et à fiducia etiam, (2) si possit, divinae misericordiae deturbandos, quam cum impendere nobis exitum vitae perspicit.

C A P U T I.

De institutione Sacramenti Extremae Uctionis.

INstituta est autem sacra haec Uctio infirmorum, tamquam verè, et propriè Sacramentum Novi Testamenti, à Christo Domino nostro, (3) apud Marcum quidem insinuatam; (4) per Iacobum autem Apostolum, ac Domini fratrem, fidelibus commendatam, ac promulgatam. Infirmatur, inquit, quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiae, et orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: et oratio fidei salvabit infirmum; et alleviabit eum Dominus: et, si in peccatis sit, dimittentur ei. Quibus verbis, ut ex Apostolica traditione, per manus accepta, Ecclesia didicit, docet materiam, formam, proprium Ministrum, et effectum huius salutaris Sacramenti. Intellexit enim Ecclesia, materiam esse oleum ab Episcopo benedictum: nam Uctio aptissimè Spiritus sancti gratiam, quae invi-

(1) 1. Petr. 5. cap. Nulli, dubium 3. q. 1. (2) Gen. 3. et infr. cap. 2. in fin. (3) Marc. 6. (4) Iacob. 5. c. Presbyteros 95. dist. c. 1. §. 1. de Sacra Uctione, Concil. Cabilon. c. 48. Innoc. I. Ep. 1. c. 8.

sibiliter anima aegrotantis inungitur, repraesentat; formam deinde esse illa verba: per istam Unctionem &c.

CAPUT II.

De effectu huius Sacramenti.

REs porrò, et effectus huius Sacramenti illis verbis explicatur: Et (1) oratio fidei salvabit infirmum: et alleviabit eum Dominus: et, si in peccatis sit, dimittentur ei: (2) res etenim haec gratia est Spiritus sancti; cuius Unctio delicta, si quae sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit; et aegroti animam alleviat, et confirmat, magnam in eo divinae misericordiae fiduciam excitando, qua infirmus sublevatus, et morbi incommoda, ac labores leviùs fert, et tentationibus daemonis, (3) calcaneo insidiantis, faciliùs resistit: et sanitatem corporis interdum, ubi saluti animae expedierit, consequitur.

CAPUT III.

De Ministro huius Sacramenti, et tempore quo dari debeat.

IAm verò, quod attinet ad praescriptionem eorum, qui et suscipere, et ministrare hoc Sacramentum debent, haud obscurè fuit illud etiam in verbis praedictis traditum: nam et ostenditur illic, proprios huius Sacramenti Ministros esse Ecclesiae Presbyteros, quo nomine, eo loco, non aetate seniores, aut primores in populo intelligendi veniunt, sed

(1) - *Iacobi 5.* - (2) *Infr. can. 2. de Sacram. Extremae Unct.* (3) *Gen. 3.*

sed (1) aut Episcopi, aut Sacerdotes ab ipsis ritè ordinati, (2) per impositionem manum Presbyteri. Declaratur etiam, esse hanc Uctionem infirmis adhibendam, illis verò praesertim, qui tam periculosè decumbunt, ut in exitu vitæ constituti videantur: undè et Sacramentum exeuntium nuncupatur. Quòd si infirmi, post susceptam hanc Uctionem, convalescerint, iterum huius Sacramenti subsidio iuvantur poterunt, cum in aliud simile vitae discrimen inciderint. Quare nulla ratione audiendi sunt, qui contra tam apertam, et dilucidam Apostoli (3) Iacobi sententiam docent, hanc Uctionem, vel figmentum esse humanum, vel ritum à Patribus acceptum, nec mandatum Dei, nec promissionem gratiae habentem: et qui illam iam cessasse asserunt, quasi ad gratiam curationum dumtaxat in primitiva Ecclesia referenda esset; et qui dicunt, ritum, et usum, quem sancta Romana Ecclesia in huius Sacramenti administratione observat, (4) Iacobi Apostoli sententiae repugnare, atque ideò in alium commutandum esse: et denique, qui hanc Extremam Uctionem à fidelibus sine peccato contemni posse affirmant. Haec enim omnia manifestissime pugnant cum perspicuis tanti Apostoli verbis. Nec profectò Ecclesia Romana, (5) aliarum omnium mater, et magistra, aliud in hac administranda Uctione, quantum ad ea quae huius Sacramenti substantiam perficiunt, observat, quàm quod beatus

12-

- (1) *Cap. Illud superfluum, 95. dist. et Infra can. ult.* (2) *1. Tim. 4. Ecce ego, §. Presbyteri, dist. 95.* (3) *Iacobi 5.* (4) *Infr. can. 3. de Sacram. Extremae Unct.* (5) *Cap. Non decet 12. dist: cap. 2. in fin. de Sum Trin. et cap. fin. de For. compet.*

Iacobus praescripsit. Nec verò tanti Sacramenti contemptus absque ingenti scelere, et ipsius Spiritus sancti iniuria esse posset.

Haec sunt; quae de Poenitentiae, et Extremae Uctionis Sacramentis haec sancta oecumenica Synodus profitetur, et docet, atque omnibus Christi fidelibus credenda, et tenenda proponit. Sequentes autem Canones inviolabiliter servandos esse tradit, et asserentes contrarium, perpetuò damnat, et anathematizat.

De Poenitentiae Sacramento.

CANON I.

Si quis dixerit, in Catholica Ecclesia (1) Poenitentiam non esse verè et propriè Sacramentum pro fidelibus, quoties post Baptismum in peccata labuntur, ipsi Deo reconciliandis, à Christo Domino nostro institutum; anathema sit.

CANON II.

Si quis Sacramenta confundens, (2) ipsum Baptismum, Poenitentiae Sacramentum esse dixerit, quasi haec duo Sacramenta distincta non sint; atque ideo Poenitentiam non rectè (3) secundam post naufragium tabulam appellari; anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, verba illa Domini Salvatoris: (4) Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis

pec-
 (1) *Suprà c. 1. de Poenit.* (2) *Suprà, cap. 1.* (3) *Cap. Secunda post naufragium, de Poenit. dist. 1.* (4) *Ioan. 20. Matth. 16. supr. cap. 1. et sess. 6. de Iustif. cap. 14.*

peccata, remittuntur eis: et quorum retinueritis, retenta sunt: non esse intelligenda de potestate remittendi, et retinendi peccata in Sacramento Poenitentiae, sicut Ecclesia Catholica ab initio semper intellexit; detorserit autem, contra institutionem huius Sacramenti, ad auctoritatem praedicandi Evangelium; anathema sit.

C A N O N I V.

Si quis negaverit, (1) ad integram, et perfectam peccatorum remissionem requiri tres actus in poenitente, quasi materiam Sacramenti Poenitentiae, videlicet Contritionem, Confessionem, et Satisfactionem, quae tres Poenitentiae partes dicuntur; aut dixerit, duas tantum esse Poenitentiae partes, terrores scilicet incussos conscientiae, agnito peccato, et fidem conceptam ex Evangelio, vel absolute, qua credit quis sibi per Christum remissa peccata; anathema sit.

C A N O N V.

Si quis dixerit, (2) eam Contritionem, quae paratur per discussionem, collectionem, et detestationem peccatorum, qua quis (3) recogitat annos suos in amaritudine animae suae, ponderando peccatorum suorum gravitatem, multitudinem, foeditatem, amissionem aeternae beatitudinis, et aeternae damnationis incursum, cum proposito melioris vitae, non esse verum, et utilem dolorem, nec praeparare ad gratiam, sed facere hominem hypocritam, et magis peccatorem: demum, illum esse dolorem coactum, et non liberum, ac voluntarium; anathema sit.

K

CA-

(1) *Supr. c. 3. de Poenit.*
 (3) *Isai. 38, d.*

(2) *Supr. c. 4. de Poenit.*

C A N O N VI.

Si (1) quis negaverit, Confessionem Sacramentalem, vel institutam, vel ad salutem necessariam esse iure divino: aut dixerit, modum secretè confitendi soli Sacerdoti, quem Ecclesia Catholica ab initio semper observavit, et observat, alienum esse ab institutione, et mandato Christi, et inventum esse humanum; anathema sit.

C A N O N VII.

Si quis dixerit, (2) in Sacramento Poenitentiae ad remissionem peccatorum necessarium non esse iure divino, confiteri omnia, et singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita, et diligenti praemeditatione habeatur, etiam occulta, et quae sunt contra (3) duo ultima Decalogi praecepta, et circumstantias, quae peccati speciem mutant: sed eam confessionem tantum esse utilem ad erudiendum, et consolandum poenitentem, et olim observatam fuisse tantum ad satisfactionem canonicam imponendam: aut dixerit, eos, qui omnia peccata confiteri student, nihil relinquere velle divinae misericordiae ignoscendum: aut demum, non licere confiteri peccata venialia; anathema sit.

C A N O N VIII.

Si quis dixerit, Confessionem omnium peccatorum, qualem Ecclesia servat, (4) esse impossibilem, et traditionem humanam, à piis abolendam; aut ad eam

(1) *Supr. c. 5. de Poen. Clemens I. in Epist. 1. ad Iacob. Conc. Cabilon. c. 8.* (2) *Supr. c. 5.* (3) *Deut. 5.*

(4) *Supr. c. 5.*

eam non teneri omnes, et singulos utriusque sexûs Christi fideles, (1) iuxta magni Concilii Lateranensis Constitutionem, semel in anno, et ob id suadendum esse Christi fidelibus, ut non confiteantur tempore Quadragesimæ; anathema sit.

C A N O N IX.

Si quis dixerit, (2) Absolutionem Sacramentalem Sacerdotis non esse actum iudiciale, sed nudum ministerium pronuntiandi, et declarandi remissa esse peccata confitenti; modò tantùm credat se esse absolutum, aut Sacerdos non seriò, sed ioco absolvat: aut dixerit, non requiri Confessionem poenitentis, ut Sacerdos eum absolvere possit; anathemâ sit.

C A N O N X.

Si quis dixerit, Sacerdotes, qui in peccato (3) mortali sunt, potestatem ligandi, et solvendi non habere, aut non solos Sacerdotes, esse ministros absolutionis, sed omnibus, et singulis Christi fidelibus esse dictum: (4) Quaecumque ligaveritis super terram, erunt ligata et in coelo; et quaecumque solveritis super terram, erunt soluta et in coelo: et, (5) Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt: quorum verborum virtute quilibet absolvere possit peccata, publica quidem per correptionem dumtaxat, si correptus acquieverit; secreta verò per spontaneam confessionem; anathema sit.

K 2

CA-

(1) *Vide infr. XX.* (2) *Supr. c. 6. in fin.* (3) *Supr. c. 1. et c. 6. de Poenit.* (4) *Matt. 16. et 18.* (5) *Ioan. 20.*

C A N O N X I.

Si quis dixerit, Episcopos non habere ius (1) reservandi sibi casus, nisi quoad externam poenitentiam, atque ideò casuum reservationem non prohibere, quominus Sacerdos à reservatis verè absolvat; anathema sit.

C A N O N X I I.

Si quis dixerit, totam poenam simul cum (2) culpa remitti semper à Deo, satisfactionemque poenitentium non esse aliam, quam fidem, qua apprehendunt Christum pro eis satisfecisse; anathema sit.

C A N O N X I I I.

Si quis dixerit, pro (3) peccatis, quoad poenam temporalem, minime Deo per Christi merita satisfieri poenis ab eo inflictis, et patienter toleratis, vel à Sacerdote iniunctis, sed neque spontè susceptis, ut ieiuniis, orationibus, eleemosynis vel aliis etiam pietatis operibus; atque ideò optimam poenitentiam esse tantùm novam vitam; anathema sit.

C A N O N X I V.

Si quis dixerit, (4) satisfactiones, quibus poenitentes per Christum Iesum peccata redimunt, non esse cultus Dei, sed traditiones hominum, doctrinam de gratia, et verum Dei cultum, atque ipsum beneficium mortis Christi obscurantes; anathema sit.

CA-

(1) *Supr. c. 7. c. si Episcop. de Poenit. in 6. c. de caetero, et c. de Monialibus, de sentent. excom. cum sim.*

(2) *Supr. c. 8. de Poenit.* (3) *Supr. c. 8. et 9.* (4) *Supr. c. 8.*

C A N O N X V.

Si quis dixerit, Claves Ecclesiae esse (1) datas tantum ad solvendum, non etiam ad ligandum: et propterea Sacerdotes, dum imponunt poenas confitentibus, agere contra finem Clavium, et contra institutionem Christi: et fictionem esse, quod virtute Clavium, sublata poena aeterna, poena temporalis plerumque exolvenda remaneat; anathema sit.

De Sacramento Extremae Unctionis.

C A N O N I.

Si quis dixerit, Extremam Unctionem non esse verè, et propriè Sacramentum à (2) Christo Domino nostro institutum, et à (3) beato Iacobo Apostolo promulgatum; sed ritum tantum acceptum à Patribus, aut figmentum humanum; anathema sit,

C A N O N II.

Si quis dixerit, sacram infirmorum (4) Unctionem non conferre gratiam, nec remittere peccata, nec alleviare infirmos; sed iam cessasse, quasi olim tantum fuerit gratia curationum; anathema sit.

C A N O N III.

Si quis dixerit, (5) Extremae Unctionis ritum, et usum, quem observat sancta Romana Ecclesia, repugnare sententiae (6) beati Iacobi Apostoli; ideoque

(1) *Supr. c. 1. et c. 8. in fin. de Poenit.* (2) *Supr. de hoc Sacramento in princ. et c. 1.* (3) *Marc. 6. Iac. 5.*

(4) *Supr. c. 2. de hoc Sacramento.* (5) *Supr. cap. ult. Conc. Cabilon. c. 48.* (6) *Iac. 5.*

que eum mutandum, posseque à Christianis absque peccato contemni; anathema sit.

C A N O N IV.

Si quis dixerit, (1) Presbyteros Ecclesiae, quos beatus Iacobus adducendos esse ad infirmum inungendum hortatur, non esse Sacerdotes ab Episcopo ordinatos, sed aetate seniores in quavis communitate; ob idque proprium Extremae Uctionis ministrum non esse solum Sacerdotem; anathema sit.

Decretum de Reformatione.

Proemium.

Episcoporum munus est, subditos praesertim ad animarum curam constitutos, admonere officii sui.

CUM propriè Episcoporum munus sit (2) subditorum omnium vitia redarguere; hoc illis praecipuè cavendum erit, ne Clerici, praesertim ad animarum curam constituti, criminosi sint, neve inhonestam vitam ipsis conniventibus, ducant. Nam si eos pravis, et corruptis moribus esse permittant; quo pacto, laicos de ipsorum vitiis (3) redarguent, qui uno ab eis sermone convinci possent, quòd Clericos ipsis patiantur esse deteriores? qua etiam libertate laicos corripere poterunt Sacerdotes (4) cum

(1) *d. c. ult. Iac. 3.* (2) *Sic praefatur ferè Con. 6. Tolet. Supr. sess. 6. de Ref. c. 2.* (3) *1. Cor. 9. c. Quid autem 8. quaest. 1.* (4) *Cap. ult. 25. dist. c. Una tantum 26. dist. c. Sicut ii, §. Necesse, palu. 45. dist. c. In Sacerdotibus 61. dist. et c. Proposuisti 82. dist. Lev. 11, 1. Petr. 1.*

facite sibi ipsi respondeant , eadem se admisisse quae corripunt? Monebunt propterea Episcopi suos Clericos, (1) in quocumque ordine fuerint, ut conversatione, sermone, et scientia, commisso sibi Dei populo praeceant, memores eius quod scriptum est, (2) Sancti estote, quia et ego sanctus sum. Et iuxta Apostoli vocem: (3) Nemini dent ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium eorum; sed in omnibus exhibeant se sicut ministros Dei; ne illud prophetae dictum impleatur in eis: (4) Sacerdotes Dei contaminant sancta, et reprobant legem. Ut autem ipsi Episcopi id liberius exequi, ac quoquam praetextu desuper impediri nequeant; eadem sacrosancta oecumenica, et generalis Tridentina Synodus, praesidentibus in ea eisdem Apostolicae Sedis Legato, et Nuntiis, hos, qui sequuntur, Canones statuendos, et decernendos duxit.

C A P U T I.

Si prohibiti ascendere ad Ordines, ascendant; si interdicti, si suspensi, puniantur.

CUM honestius, ac tutius sit subiecto, debitam Praepositis obedientiam impendendo, in inferiori ministerio deservire, quam cum Praepositorum scandalo, graduum altiorum appetere dignitatem, ei, cui ascensus ad sacros Ordines à suo Praelato, ex quacumque causa, etiam ob occultum crimen, quomodolibet, etiam extrajudicialiter, fuerit interdictus; aut qui à suis Ordinibus, seu gradibus, vel dignitatibus Ecclesiasticis fuerit suspensus, nul-

K 4

la

(1) *Sess. 22. c. 1. de Ref.* (2) *Levit. 19.* (3) *2. Cor. 6. in princ.* (4) *Ezech. 22. Sophon. 3.*

la contra ipsius Praelati voluntatem concessa licentia de se promoveri faciendo; aut ad priores Ordines, gradus, et dignitates, sive honores, restitutio suffragetur.

C A P U T II.

Si Episcopus quoscumque Ordines contulerit sibi non subdito, etiam familiari, sine expresso proprii Praelati consensu, uterque decretæ poenæ subiacet.

ET quoniam nonnulli Episcopi Ecclesiarum, quæ in partibus infidelium consistunt, Clero carentes, et populo Christiano, cum ferè vagabundi sint, et permanentem sedem non habeant, non quæ Iesu Christi, (1) sed alienas oves, in scio proprio Pastore, quaerentes, dum per hanc sanctam Synodum se Pontificalla officia in alterius dioecesi, nisi de loci Ordinarii expressa licentia, et in personas eidem Ordinario subiectas tantum, exercere prohibitos vident, in legis fraudem, et contemptum, quasi Episcopalem Cathedram in loco nullius dioecesis sua temeritate eligunt; et quoscumque ad se venientes, etiamsi suorum Episcoporum, seu Praelatorum, litteras commendatitias non habeant, Clericali characterè insignire, et ad sacros etiam Presbyteratus Ordines promovere praesumunt: quo plerumque fit, ut minùs idonei, et rudes, ac ignari, et qui à suo Episcopo tamquam inhabiles, et indigni reiecti fuerunt, ordinari, nec divina Officia peragere, nec Ecclesiastica Sacramenta rectè valeant ministrare; Nemo Episcoporum, qui Titulares vocantur, etiam si in loco nullius dioecesis, etiam exempto, aut aliquo Monasterio cuiusvis Ordinis resederint, aut

mo-

(1) *Infr. c. 8. sup. sess. 6. c. de Ref.*

moram traxerint, vigore cuiusvis privilegii, sibi de promovendo quoscumque ad se venientes pro tempore concessi, alterius subditum, etiam praetextu familiaritatis continuae commensalitatis suae, absque sui proprii Praelati expresso consensu, aut litteris (1) dimissoriis, ad aliquos sacros, aut minores Ordines, vel primam Tonsuram promoveri, seu ordinari valeat. Contra faciens ab exercitio Pontificalium per annum; taliter verò promotus ab executione Ordinum sic susceptorum, donec suo Praelato visum fuerit, ipso iure sint suspensi.

CAPUT III.

Episcopus suos Clericos ab alio malè promotos non admittat ad officia celebranda, nisi praevio examine.

EPiscopus quoscumque (2) suos Clericos, praesertim in sacris constitutos, absque suo praecedenti examine, et commendatitiis litteris, quacumque auctoritate promotos, licet tamquam habiles ab eo à quo ordinati sunt, probatos, quos tamen ad divina officia celebranda, seu Ecclesiastica Sacramenta ministranda minùs idoneos, et capaces repererit, à susceptorum Ordinum exercitio ad tempus, de quo ei videbitur, suspendere, et illis, ne in altari, aut aliquo Ordine ministrent, interdicere possit.

CA-

(1) *Supr. sess. 6. c. 5. de Ref. et infr. sess. 23. c. 3. 8. et 10. de Ref. Conc. Nicaen. 1. c. 15. Conc. Aurelian. 3. c. 13. Conc. 6. Maguntien. c. 14. c. 1. 21. q. 2. c. 1. cum seqq. de Temp. Ordin. in 6. (2) *Supr. c. proxim. et infr. sess. 23. de Ref. c. 8.**

CAPUT IV.

Nullus Clericus eximatur à correctione Episcopi, etiam extra visitationem.

OMnes (1) Ecclesiarum Praelati, qui ad corrigendos subditorum excessus diligenter intendere debent, et à quibus nullus Clericus per huius sanctae Synodi statuta, cuiusvis privilegii praetextu, tutus censetur, quominus iuxta canonicas sanctiones visitari, puniri, et corrigi possit; si in Ecclesiis suis resederint quoscumque saeculares Clericos, qualitercumque exemptos, qui aliàs suae iurisdictioni subessent, de eorum excessibus, criminibus, et delictis, quoties, et quando opus fuerit, etiam extra visitationem, tamquam ad hoc Apostolicae Sedis delegati, corrigendi, et castigandi (2) facultatem habeant: quibuscumque exemptionibus, declarationibus, consuetudinibus, sententiis, iuramentis, concordiiis, quae tantum suos obligent auctores, ipsis Clericis, ac eorum consanguineis, capellanis, familiaribus, procuratoribus, et aliis quibuslibet, ipsorum exemptorum contemplatione, et intuitu minime suffragantibus.

CAPUT V.

Conservatorum iurisdiclio certis finibus concluditur.

Insuper, cum nonnulli, qui sub praetextu, quòd super bonis, et rebus, ac iuribus suis diversae eis iniuriae, ac molestiae inferantur, (3) certos iudi-

(1) *Supr. c. 1. et sess. 6. de Ref. c. 3. c. Irrefragabili, in princ. de Offic. Ordin.* (2) *Supr. sess. 6. c. 4. de Ref. et infr. sess. 24. de Ref. c. 5.* (3) *Cap. et c. ult. de Offic. deleg.*

dices per litteras Conservatorias deputari obtinent, qui illos à molestiis, et iniuriis huiusmodi tueantur, ac defendant; et in possessione, seu quasi bonorum, rerum, ac iurium suorum manuteneant, et conservent, neque super illis eos molestari permittant; eiusmodi litteras in plerisque contra concedentis mentem in reprobum sensum detorquant; idcirco nemini omninò, cuiuscumque dignitatis, et conditionis sit, etiam si Capitulum fuerit, (1) Conservatoriae litterae, cum quibuscumque clausulis, aut decretis, quorumcumque etiam iudicum deputatione, quocumque etiam alio praetextu, aut colore concessae, suffragentur ad hoc, ut coram suo Episcopo, sive alio superiore Ordinario, in criminalibus, et mixtis causis accusari, et conveniri, ac contra eum inquiri, et procedi non possit; aut quominùs, si qua iura ei excessione competierint; super illis liberè valeat apud iudicem ordinarium conveniri. In civilibus etiam causis, si ipse actor extiterit, aliquem ei apud suos conservatores iudices in iudicium trahere minimè liceat. Quòd si in iis causis, in quibus ipse reus fuerit, contigerit, ut electus ab eo conservator ab actore suspectus esse dicatur; aut, si qua inter ipsos Iudices, Conservatorem, et Ordinarium, controversia super competentia iurisdictionis orta fuerit, nequaquam in causa procedatur, donec per arbitros in forma iuris electos, super suspicionem, aut iurisdictionis competentia fuerit iudicatum. Familiaribus verò eius, qui huiusmodi litteris conservatoriis tueri se solent, nihil illae prosint, prae-

(1) *Paulus V. Const. Religiosorum 1607. Religiosos coram superioribus vel conservatoribus conveniendos esse declarat.*

praeterquam duobus dumtaxat ; si tamen illi propriis eius sumptibus vixerint. Nemo etiam similium litterarum beneficio ultra quinquennium gaudere possit. Non liceat quoque Conservatoribus iudicibus ullum habere tribunal erectum. In causis verò mercedum, aut miserabilium personarum, huius sanctae Synodi super (1) hoc decretum in suo robore permaneat. Universitates autem generales, ac Collegia Doctorum seu Scholarium, et regularia loca, necnon hospitalia actu hospitalitatem servantia, ac Universitatum, Collegiorum, locorum, et hospitalium huiusmodi personae in praesenti Canone minimè comprehensae, sed exemptae omninò sint, et esse intelligantur.

C A P U T VI.

Poena decernitur in Clericos, qui in sacris constituti, aut, beneficia possidentes, decenti sui ordinis veste non utuntur.

QUIA verò, (2) etsi habitus non facit monachum, oportet tamen Clericos (3) vestes proprio congruentes ordini semper deferre; ut per decentiam habitus extrinseci, morum honestatem intrinsecam ostendant; tanta autem hodiè aliquorum inolevit temeritas, religionisque contemptus, ut propriam dignitatem, et honorem Clericalem parvi pendentes, (4) vestes etiam defe-

(1) *Supr. sess. 7. c. 14. de Ref. (2) Cap. Porrect. et c. Ex part. de Regul. (3) Conc. 1. Mastic. c. 5. c. ult. 41. dist. Vide Const. Sixti V. Cum sacrosanctam, et Pastoralis 1589. (4) 21. q. 4: per totam Conc. Constant. ult. sess. 43. de Vita et Hon. Cler.*

rant publicè laicales, pedes in diversis ponentes, unum in divinis, alterum in carnalibus; propterea omnes Ecclesiasticae personae, quantumcumque exemptae, quae aut in sacris fuerint, aut dignitates, personatus, officia, aut beneficia qualiacumque Ecclesiastica obtinuerint; si postquam ab Episcopo suo, etiam per edictum publicum, moniti fuerint, honestum habitum Clericalem, illorum ordini, et dignitati congruentem, et iuxta ipsius Episcopi ordinationem, et mandatum non detulerint, per suspensionem ab Ordinibus, ac officio, et beneficio, ac fructibus, redditibus, et proventibus ipsorum beneficiorum; necnon, si semel correpti, denuò in hoc delinquerint, etiam per privationem officiorum, et beneficiorum huiusmodi coerceri possint, et debeant, iuxta Constitutionem Clementis Quinti, in Concilio Viennensi editam, (1) quae incipit: *Quoniam*, innovando, et ampliando.

CAPUT VII.

Voluntarii homicidae numquam, casuales quomodo ordinandi.

CUM etiam qui (2) per industriam occiderit proximum suum, et per insidias, ab altari avelli debeat; qui sua voluntate (3) homicidium perpetraverit, (4) etiam si crimen id nec ordine

iu-

- (1) *Vid. infr. in part. 2. (2) Exod. 21. c. 1. de Homic. (3) Extendit illud ad abortum procurantes Bulla Sixti V. Effraenatam 1588. quam ad foetum animatum restrinxit Gregorius XIV. per Bullam Sedes Apostolica 1591. (4) Cap. Inquisitionis de Accus. et c. Cum non ab homine, de Iud.*

iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit, nullo tempore ad sacros Ordines promoveri possit; nec illi aliqua Ecclesiastica beneficia, etiam si curam non habeant animarum, conferri liceat, sed omni Ordine, ac beneficio, et officio Ecclesiastico perpetuò careat: si verò homicidium non ex proposito, sed (1) casu, vel vim vi repellendo, ut quis se à morte defenderet, fuisse commissum narretur; quam ob causam etiam ad sacrorum Ordinum, et Altaris ministerium, et beneficia quaecumque, ac dignitates, iure quodammodo dispensatio debeat; committatur loci Ordinario, aut ex causa Metropolitano, seu viciniori Episcopo, qui non nisi causa cognita, et probatis precibus, ac narratis, nec aliter, dispensare possit.

C A P U T VIII.

Nulli alienos Clericos ex privilegio punire liceat.

Praeterea, (2) quia nonnulli, quorum etiam aliqui viri sunt Pastores, ac proprias oves habent, alienis etiam ovibus praeesse quaerunt, et ita alienis subditis, quandoque intendunt, ut suorum curam negligent: quicumque, etiam Episcopali praeditus dignitate, qui alienos subditos puniendi privilegium habuerit, contra Clericos (3) sibi non subditos, praesertim in sacris constitutos, quorumcumque etiam atrocium criminum reos nisi cum proprii ipsorum Clericorum Episcopi, si apud Ecclesiam resederit, aut personae ab ipso Episcopo de-

(1) *Cap. Studeat 50. dist. et c. Significasti, de Homic.*

(2) *Supr. c. 2. et sess. 6. c. ult. de Ref.* (3) *Conc. Magunt. sub Arnulpho Imperat. c. 14. et 15.*

putandae interventu , nequaquam procedere debeat; aliàs processus, et inde secuta quaecumque viribus omnino careant.

CAPUT IX.

Beneficia unius dioecesis nullo praetextu uniantur beneficiis alterius.

ET, quia iure optimo (1) distinctae fuerunt dioecesis, et Parochiae, ac unicuique gregi proprii attributi Pastores, et inferiorum Ecclesiarum Rectores, qui suarum quisque ovium curam habeant, ut ordo Ecclesiasticus non confundatur, aut una, et eadem Ecclesia duarum quodammodo dioecesium fiat, non sine gravi eorum incommodo, qui illi subditi fuerint: beneficia unius dioecesis, etiam si Parochiales Ecclesiae, Vicariae perpetuae, aut simplicia beneficia, seu praestimonialia, aut praestimonialia portiones fuerint, etiam ratione augendi cultum divinum, aut numerum beneficiatorum, aut alia quacumque de causa, alterius dioecesis beneficio, aut Monasterio, seu Collegio, vel loco etiam pio perpetuo (2) non uniantur: decretum huius sanctae Synodi super huiusmodi unionibus in hoc declarando.

CAPUT X.

Regularia beneficia Regularibus conferantur.

Regularia (3) beneficia, in titulum Regularibus professis provideri consueta, cum per obitum, aut

(1) *A Dion. Papa in can. Eccles. 13. q. 1. c. Pastoralis; de his quae fiunt à Prael. Conc. 1. Constantin. c. 2. infra sess. 24. de Ref. c. 13. in fin. et c. 17. (2) Supr. sess. 7. c. 6. et infr. sess. 24. de Ref. c. 13. et 15. (3) Cap. Cum de Beneficio, de Praeb. in 6. et infr. sess. ult. c. 21. circa med. de Regul. et Mon.*

aut resignationem, vel aliàs illa in titulum obtinentis vacare contigerit, religiosis tantùm illius ordinis, vel iis, qui habitum omninò suscipere, et professionem emittere teneantur, et non aliis, ne (1) vestem lino, lanaque contextam induant, conferantur.

CAPUT XI.

Translati ad alium ordinem in claustro sub obedientia maneant, et beneficiorum saecularium incapaces existant.

Quia verò Regulares, (2) de uno ad alium ordinem translati, facilè à suo Superiore licentiam standi extra Monasterium obtinere solent, ex quo vagandi, et apostatandi occasio tribuitur; (3) nemo, cuiuscumque ordinis Praelatus, vel Superior, vigore cuiusvis facultatis, aliquem ad habitum, et professionem admittere possit, nisi ut in ordine ipso, ad quem transfertur, sub sui superioris obedientia in claustro perpetuò maneat; ac taliter translatus, etiamsi Canonorum Regularium fuerit, ad beneficia saecularia, etiam curata, omnino incapax existat.

CAPUT XII.

Nemo nisi ex fundatione, vel donatione, ius patronatus obtineat.

Nemo, etiam cuiusvis (4) dignitatis Ecclesiasticae, vel saecularis, quacumque ratione: nisi

(1) *Deut. 21. c. Cum causam, de Elect. et c. Quidam, de Apost. c. In nova 16. q. 7.* (2) *Additio ad c. 27. Concil. Agathensis.* (3) *Indulta et privilegia huic c. Adversantia antiquat Pius V. Constit. Quaecumque 1569.* (4) *Sess. 25. c. 9. de Ref.*

si Ecclesiam, beneficium, aut capellam de novo fundaverit, et construxerit; seu iam erectam, quae tamen sine sufficienti dote fuerit, de suis propriis, et patrimonialibus bonis competenter dotaverit; (1) jus patronatus impetrare, aut obtinere possit, aut debeat. In casu autem foundationis, aut dotationis, huiusmodi institutio Episcopo, et non alteri inferiori reservetur.

CAPUT XIII.

Praesentatio fiat Ordinario, aliàs institutio sit nulla.

Non liceat praetereà (2) patrono, cuiusvis privilegii praetextu, aliquem ad beneficia sui juris patronatus, nisi Episcopo loci ordinario, ad quem provisio, seu institutio ipsius beneficii, cessante privilegio, iure pertineret, quoquo modo praesentare; aliàs praesentatio, ac institutio, forsitan secutae, nullae sint, et esse intelligantur.

CAPUT XIV.

Tractandum deinceps de Missa, Ordine, et reformatione.

Declarat praetereà sancta Synodus, in futura Sessione, quam ad xxv. diem Ian. subsequentis anni MDLII. habendam esse iam decrevit, una cum sacrificio Missae agendum, et tractandum etiam esse de Sacramento Ordinis, et prosequendam esse materiam reformationis.

L

SES-

(1) *Cap. Piae mentis, cum seq. 16. q. 7. et c. Nobis, de Iur. Patron. et infr. sess. ult. c. 9. de Ref. in princ.*

(2) *Infrà sess. 25. de Ref. c. 9. c. Illud &c. Relatum, de Iur. Patr. Conc. Maguntien. tem. Arnulphi. c. 4. Con Salegunstandiense, cap. 13.*

SESSIO XV.

Quae est quinta

SUB IULIO III. PONT. MAXIM.

Celebrata die xxv. Ianuarii MDLII.

Decretum prorogationis Sessionis.

CUM ex eo, quod proximis Sessionibus decretum fuit, sancta haec, et universalis Synodus per hos dies accuratissimè, diligentissimèque tractaverit ea, quae ad sanctissimum Missae sacrificium, et ad Sacramentum Ordinis spectant, ut hodierna Sessione, quemadmodum Spiritus sanctus suggesisset, decreta de his rebus, et quatuor praeterea articulos ad sanctissimum Eucharistiae Sacramentum pertinentes, in hanc tandem Sessionem dilatatos, publicaret; atque interim affuturos esse putaverit ad hoc sacrosanctum Concilium eos, qui Protestantes se vocant, quorum causa eorum publicationem articulorum distulerat; et, ut liberè ac sine cunctatione ulla huc venirent, fidem eis publicam; sive (1) salvum conductum concesserat: tamen, cum illi nondum venerint, et eorum nomine supplicatum huic sanctae Synodo fuerit, ut publicatio, quae hodierno die facienda fuerat, in sequentem Sessionem differatur, certa spe allata, affuturos eos esse omninò multò ante illam Sessionem; salvo conductu amplioris formae interim accepto, eadem sancta Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, iisdem

(1) *Suprà, sess. 13.*

dem Legato, et Nuntiis praesidentibus, nihil magis optans, quam ex praestantissima natione Germanica omnes de religione dissensiones, et schismata tollere, ac eius quieti, paci, otioque consulere; parata, ipsos, si venerint, et humanitèr excipere, et benignè audire; confidensque, eos non fidei Catholicae pertinaciter oppugnandae, sed veritatis cognoscendae studio esse venturos, et, ut Evangelicae veritatis studiosos docet, sanctae Matris Ecclesiae decretis, ad disciplinae ad extremum esse acquieturos; sequentem Sessionem ad edenda, et publicanda ea, quae supra commemorata sunt, in diem festum Sancti Josephi qui erit die XIX. mensis Martii, distulit; ut satis illi temporis, et spatii habeant, non solum ad veniendum, verum etiam ad ea, quae voverint, antequam is dies venerit, proponenda. Quibus, ut omnem cunctandi diutiùs causam adimat, fidem publicam, sive saluum conductum, eius, qui recitabitur, tenoris, et sententiae, libenter dat, et concedit. Interea verò de Matrimonii Sacramento agendum, et de eo, praeter superiorum decretorum publicationem, definiendum esse eadem Sessione, statuit, et decernit, et prosequendam esse materiam reformationis.

SALVUS CONDUCTUS DATUS

Protestantibus.

Sacrosancta oecumenica, et generalis Tridentina Synodus in Spiritu sancto legitimè congregata, praesidentibus in ea eisdem sanctae Sedis Apostolicae Legato, et Nuntiis, inhaerendò salvo conductui, in penultima Sessione dato, et illum iuxta te-

norem infra scriptum ampliando, Universis fidem facit, quod omnibus, et singulis Sacerdotibus, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, Militaribus, popularibus, et aliis quibuscumque viris, cuiuscumque status, et conditionis, aut qualitatis existant, Germanicae provinciae, et nationis, civitatibus, et aliis locis eiusdem, et omnibus aliis Ecclesiasticis, et saecularibus, praesertim Augustanae confessionis, personis, qui, aut quae una cum ipsis ad hoc generale Tridentinum Concilium venientibus, aut mittentur, ac profecturi sunt, aut hucusque venerunt, quocumque nomine censeantur, aut valeant nuncupari, tenore praesentium publicam fidem, et plenissimam verissimamque securitatem, quam salvum conductum appellant, liberè ad hanc civitatem Tridentinam veniendi, ibidemque manendi, standi, morandi, proponendi, loquendi, unà cum ipsa Synodo de quibuscumque negotiis tractandi, examinandi, discutendi, et omnia, quaecumque ipsis libuerit, fac articulos quoslibet tam scripto, quam verbo liberè offerendi, propalandi, eosque Scripturis sacris, et beatorum Patrum verbis, sententiis et rationibus declarandi, adstruendi, et persuadendi, et si opus fuerit, etiam ad objecta Concilii generalis respondendi, et cum his, qui à Concilio delectati sunt, disputandi christianè, et aut caritativè, absque omni impedimento conferendi, opprobriis, conviciis, ac contumeliis penitus semotis, et designanter, quod causae controversae (1) secundum sacram Scripturam, et Apostolorum traditiones, probata Concilia, et Catholicae Ecclesiae consensum, et sanctorum

(1) *Suprà sess. 15. in princip.*

Patrum auctoritates, in praedicto Concilio Tridentino tractentur: illo etiam addito, ut, religionis praetextu, aut delictorum circa eam commissorum, aut committendorum, minimè puniantur, impartitur, ac omninò concedit: sic etiam, ut propter illorum praesentiam, neque in itinere, aut quocumque locorum, eundo, manendo, aut redeundo, nec in ipsa civitate Tridentina à divinis officiis quovis modo cessentur: et ut, his peractis, vel non peractis, quando cumque ipsis libuerit, aut maiorum suorum mandato, et assensu ad propria reverti optabunt, aut aliquis eorum optabit, mox absque ulla renitentia, et occasione, aut mora, salvis rebus eorum, et suorum pariter honore, et personis, vice versa, possint iuxta beneplacitum liberè, et securè redire, de scientia tamen ab eadem Synodo deputandorum, ut tunc opportunè eorum securitati, absque dolo, et fraude provideatur. Vult etiam S. Synodus in hac publica fide, salvoque conductu, omnes quas cumque clausulas includi, ac contineri, ac pro inclusis haberi, quae pro plena, efficaci, et sufficienti securitate, in eundo, stando, et redeundo, necessariae, et oportunae fuerint. Illud etiam, ad maiorem securitatem, et pacis, ac conciliationis bonum, exprimens, quòd, si quispiam, aut illorum aliqui, sive in itinere, Tridentum veniendo, sive ibidem morando, aut redeundo, aliquod enorme, quod absit, egerint, aut commiserint, quo posset huius fidei publicae, et assecurationis beneficium, eis concessum, annullari, aut cessari; vult, et concedit, ut in huiusmodi facinore deprehensi, ab ipsis dumtaxat, et non ab aliis, condigna animadversione, cum emenda sufficienti,

per partem ipsius Synodi meritò approbanda, et laudanda, mox puniantur, illorum assecurationis forma, conditionibus, et modis omninò manentibus illibatis. Pariformiter etiam vult, ut, si quisquam vel aliqui ex ipsa Synodo, sive in itinere, aut manendo, aut redeundo, aliquid enorme, quod absit, egerint, aut commiserint, quo possit huius fidei publicae, et assecurationis beneficium violari, aut quoquo modo tolli; in huiusmodi facinore deprehensi, ab ipsa Synodo dumtaxat, et non ab aliis, condigna animadversione, et emenda sufficienti, per partem Minorum Germanorum Augustanae confessionis, tunc hic praesentium, meritò laudanda, et approbanda, mox puniantur, praesenti assecurationis forma, conditionibus, et modis omninò manentibus illibatis. Vult praetereà ipsa Synodus, quod liceat ipsis Ambasciatoribus, omnibus et singulis, toties quotiescumque opportunum fuerit, seu necessarium ad auram capiendam exire de civitate Tridentina, et reverti ad eandem, necnon nuntium, vel nuntios suos ad quaecumque loca pro suis necessariis negotiis ordinandis liberè mittere, seu destinare, ac ipsos missos, seu destinatos, seu missum, et destinatum suscipere toties quoties ei videbitur expedire; ita, quod aliqui, vel aliquis per deputandos Concilii socientur, qui eorum securitati provideant, vel provideat: qui quidem salvus conductus, et securitas stare, ac durare debeat à tempore, et per tempus, quo in ipsius Synodi, et suorum tuitionis curam ipsos suscipi contigerit, et usque ad Tridentum perducì; ac toto tempore mansionis eorum ibidem, et rursum, post sufficientem audientiam habitam, spatio viginti dierum praemisso, cum ipsi petierint, aut

Concilium, habita huiusmodi audientia, ipsis recessum indixerit, à Tridento usque in quem quisque elegerit sibi locum tutum, Deo favente, restituet, dolo et fraude prorsus exclusis. Quae quidem omnia pro universis, et singulis Christi fidelibus, pro omnibus Principibus, tam Ecclesiasticis, quàm saecularibus quibuscumque, atque omnibus aliis Ecclesiasticis, et saecularibus personis, cuiuscumque status, et conditionis existant, aut quocumque nomine censeantur, inviolabiliter observanda esse promittit, et bona fide spondet. ¶ Insuper, omni fraude et dolo exclusis, vera et bona fide promittit, ipsam Synodum nullam, vel manifestè, vel occultè occasionem quaesituram, aut aliqua auctoritate, potentia, iure, vel statuto, privilegio legum, vel canonum, aut quorumcumque Conciliorum, praesertim (1) Constantiensis, et Senensis, quacumque forma verborum expressa, in aliquod huius fidei publicae, et plenissimae assecurationis, ac publicae, et liberae audientiae, ipsis per ipsam Synodum concessae, praeiudicium quovis modo usuram, aut quemquam uti permissuram: quibus in hac parte pro hac vice derogat. Quòd si sancta Synodus, aut aliquis ex ea, vel suis, cuiuscumque conditionis, vel status, aut praeeminentiae existens, praescriptae assecurationis, et salvi conductus formam, et modum in quocumque puncto, vel clausula violaverit, quod tamen avertere dignetur Omnipotens; et sufficiens emenda non fuerit mox subsecuta, ipsorum arbitrio meritò approbanda, et laudanda; habeant ipsam Synodum, et habere poterunt, incidisse in om-

L 4

nes

(1) *Conc. Constant. sess. 19. in cap. Quod non obstantibus salvis conductibus.*

nes poenas, quas iure divino, et humano, aut consuetudine, huiusmodi salvorum conductuum violatores incurrere possunt, absque omni excusatione, aut quavis in hac parte contradictione.

SESSIO XVI.

Quae est sexta, et ultima

SUB IULIO III. PONT. MAXIM.

Celebrata die xxviii. April. MDLII.

Decretum suspensionis Concilii.

Sacrosancta oecumenica, et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, praesidentibus in ea Reverendissimis Dominis, Sebastiano, Archiepiscopo Sipontino, et Aloysio, Episcopo Veronensi, Apostolicis Nuntiis, tam eorum proprio, quam Reverendissimi et Illustrissimi Domini Marcelli, tit. S. Marcelli Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalis Crescentii, Legati, ob adversam eius gravissimam valetudinem absentis, nomine, non dubitat Christianis omnibus patere, hoc Concilium oecumenicum Tridentum primò à Paulo fel. rec. convocatum, et collectum fuisse; deinde à sanctissimo Domino nostro Iulio III. efflagitante Carolo V., Augustissimo Imperatore, ea praecipuè de causa fuisse restitutum, ut religionem in multis orbis partibus, et praesertim in Germania, in diversas opiniones miserabiliter distractam, in statum pristinum revocaret; abusus, et mores Christianorum corruptissimos emendaret; cùmque ad hoc agendum quamplurimi Patres;

nul-

nulla laborum suorum, periculorumque habita ratione, è diversis regionibus alacriter confluxissent; resque strenuè, magno fidelium concursu, feliciterque procederet, ac spes esset non levis, illos Germanos, qui eas novitates excitarant, in Concilium venturos sic animatos, ut veris Ecclesiae rationibus unanimiter acquiescerent; lux denique quaedam rebus affulsisse videretur, caputque attollere inciperet profligata antea, et afflicta Respublica Christiana: ii repente tumultus, ea bella hostis generis humani versutia exarserunt, ut Concilium velut haerere, ac suum cursum interrumpere satis incommodè cogeretur, spesque omnis ulterioris progressus hoc in tempore tolleretur: tantumque aberat, ut sancta Synodus Christianorum malis, et incommodis mederetur, ut multorum mentes, praeter sui animi sententiam, irritaret potius quam placaret. Cùm igitur ipsa sancta Synodus, omnia, et praecipuè Germaniam, armis ardere, et discordiis videret, omnes ferè Episcopos Germanos, praesertim Principes Electores, suis consultum Ecclesiis, è Concilio abisse; decrevit tantae necessitati non reluctari, et ad meliora tempora reticere; ut Patres, quod eis nunc agere non licet, suis ovibus prospectum ad suas Ecclesias regredi valerent; ne diutiùs utrobique inutili otio conterantur. Atque ita, quoniam sic temporum conditio tulit, huius oecumenici Concilii Tridentini progressum per biennium suspendendum fore decernit, prout praesenti decreto suspendit, ea tamen lege, ut, si citiùs pacata res sit, ac tranquillitas pristina revertatur, quod sperat Dei Optimi Maximi beneficio non longo forsanspatio futurum, ipsius Concilii progressus eodemmet

met tempore suam vim , firmitatem vigoremque habere censeatur. Sin autem , quod Deus avertat , peracto biennio , praedicta legitima impedimenta non fuerint submota ; cum primùm cessaverint , talis suspensio eo ipso sublata esse intelligatur , ac suus vigor , et robur Concilio sit restitutum , et esse intelligatur , sine alia nova Concilii convocatione , accedente ad hoc Decretum consensu , et auctoritate Sanctitatis suae , et sanctae Sedis Apostolicae.

Intereà tamen eadem sancta Synodus exhortatur omnes Principes Christianos , et omnes Praelatos , ut observent , et respectivè , quatenus ad eos spectat , observare faciant in suis Regnis , dominiis , et Ecclesiis omnia , et singula , quae per hoc sacrum oecumenicum Concilium fuerunt hactenus statuta , et decreta.

BULLA CELEBRATIONIS CONCILII TRIDENTINI SUB PIO IV. PONTIF. MAXIM.

Pius Episcopus , *servus servorum Dei* , ad perpetuam rei memoriam.

Ad Ecclesiae regimen , licet tanto oneri impares , sola Dei dignatione vocati , statim circumferentes mentis oculos per omnes Reipublicae Christianae partes , cernentesque non sine magno horrore , quàm longè latèque pestis haeresum , et schismatis pervasisset , et quanta Christiani populi mores correctione indigerent ; in eam curam , et cogitationem , pro suscepti muneris officio , incumbere coepimus , quemadmodum ipsas haereses extirpare ; tantumque , et tam perniciosum schisma tollere , moresque adeò
cor-

corruptos, et depravatos emendare possemus. Cum autem intelligeremus, ad haec sananda mala aptissimum esse remedium, quòd sancta haec Sedes adhibere consuevisset, oecumenici generalisque Concilii; eius congregandi, et Deo iuvante, celebrandi consilium cepimus. Indictum illud quidem antea fuit à fel. rec. Paulo III. et eius successore Iulio, praedecessoribus nostris, sed variis de causis saepius impeditum, et interpellatum, perfici non potuit. Si quidem Pautus, (1) cum id primò in urbem Mantuam, deinde Vincentiam indixisset; quasdam ob causas, in litteris eius expressas, id primò suspendit, postea Tridentum transtulit: deinde, cum quibusdam de causis ibi quoque eius celebrandi tempus dilatum fuisset, tandem suspensione sublata, in eadem civitate Tridentina inchoatum fuit. Verùm Sessionibus aliquot habitis, et nonnullis decretis factis, ipsum se postea Concilium, aliquibus de causis, accedente etiam Sedis Apostolicae auctoritate, (2) Bononiam transtulit. Iulius autem, qui ei successit, in eandem civitatem Tridentinam id revocavit: quo quidem tempore facta alia quaedam decreta sunt; (3) sed cum novi in propinquis Germaniae locis tumultus excitati fuissent, et bellum in Italia, et Gallia gravissimum exarsisset; rursus Concilium suspensum et dilatum fuit, adnitente nimirum humani generis hoste, aliasque ex aliis difficultates, et impedimenta obiciente, ut tantum Ecclesiae commodum, quod prorsus auferte non poterat; saltem quam diutissimè retardaret. Quantoperè verò interea auctae fuerint, et multiplicatae ac propagatae haere-

ses

(1) *Suprà in prima Bulla.* (2) *Suprà sess. 2.*

(3) *Sess. 11. cum seq.*

ses, quantoperè schisma creverit, sine maximo animi dolore nec meminisse possumus, nec referre. Sed tandem pius, et misericors Dominus, (1) qui nunquam ita irascitur, ut misericordiae obliviscatur, Regibus, et Principibus Christianis pacem, et unitatem donare dignatus est. Qua nos occasione oblata, maximam in spem venimus, ipsius misericordia freti, fore, ut his tantis quoque Ecclesiae malis eadem Concilii via finis imponatur. Nos itaque ad schisma, haeresesque tollendas, ad corrigendos, et reformandos mores, ad pacem inter Christianos Principes conservandam, celebrationem eius non esse duximus diutiùs differendam. Habita igitur cum venerabilibus fratribus nostris, sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus deliberatione matura, factis etiam consilii nostri certioribus charissimis in Christo filiis nostris, Ferdinando Romanorum Imperatore electo, et aliis Regibus, atque Principibus, quos quidem, sicut de eorum summa pietate, et sapientia nobis pollicebamur, paratissimos ad ipsius Concilii celebrationem adiuvandam invenimus; ad Dei omnipotentis laudem, honorem, et gloriam, atque universalis Ecclesiae utilitatem, de eorumdem fratrum nostrorum consilio, et assensu, sacrum oecumenicum, et generale Concilium, ex auctoritate eiusdem Dei, et beatorum Petri, et Pauli Apostolorum, qua nos quoque (2) in terris fungimur, freti, et subnixi, in civitate Tridentina, ad sacratissimum diem Resurrectionis Dominicae proximè futurum indicimus, et ibi celebrandum, subla-

(1) *Hab. 3.* (2) *Matth. 16. c. Quanto. de Transl. Ep. c. un. ut Eccl. benef. c. Ad Apost. §. Pen. de Re iud. in 6. c. 1. de Hom. eod. Pelagius 2. in 1. Ep. circ. princ.*

ta suspensione quacumque, statuimus, atque decernimus. Quo circa venerabiles fratres nostros, omnibus ex locis, Patriarchas; Archiepiscopos, Episcopos, et dilectos filios Abbates, caeterosque, quibus in Concilio generali sedere, et sententiam dicere, iure communi, vel ex privilegio, vel ex antiqua consuetudine licet, vehementer in Domino hortamur, et monemus, atque etiam districtè præcipiendo mandamus in virtute sanctae obedientiae, in vi quoque iuramenti, quod praestiterunt; et sub poenis, quas in eos, qui ad concilia generalia convenire neglexerint, (1) sacris sciunt esse Canonibus constitutas, ut ad Concilium ibi celebrandum conveniant intra eam diem; nisi fortè impedimento fuerint legitimo præpediti: quod tamen impedimentum per legitimos procuratores Synodo probare debent. Monemus praeterea omnes, et singulos, quorum interest, interesse poterit, ut in Concilio adesse ne negligent. Charissimos vero in Christo filios nostros Romanorum Imperatorem electum, caeterosque Reges, et Principes, quos optandum sanè esset Concilio interesse posse, hortamur; et rogamus, ut, si ipsi Concilio interesse non poterint, at Oratores suos, prudentes, graves, et pios viros utique mittant, qui ipsorum nomine illi intersint, curentque diligenter pro sua pietate, ut ex eorum regnis atque dominiis Praelati sine recusatione, ac mora, tam necessario tempore, Deo, et Ecclesiae officium suum praestent: eosdem etiam curaturos esse minime dubitantes, ut per ipsorum regna, et dominia tutum ac liberum iter Praelatis,

(1) *Conc. Carth. 3. c. 43. infr. sess. 24. c. 2. in fin. de Reform.*

eorumque familiaribus, comitibus, et aliis omnibus ad Concilium euntibus, et ab illo redeuntibus pateat, benignèque ac comiter omnibus locis recipiantur, atque tractentur; sicut, quod ad nos attinget, ipsi quoque curabimus, qui nihil omninò præmittere decrevimus, quod ad tam pium, et salutare opus perficiendum, à nobis, in hoc loco constitutis, præstari possit; nihil, ut Deus scit, quaerentes aliud, nihil propositum habentes in hoc Concilio celebrando, nisi honorem ipsius Dei; dispersarum ovium reductionem, ac salutem, et perpetuam Christianae Reipublicae tranquillitatem ac quietem. Ut verò hae literae, et quae in eis continentur, ad omnium, quorum oportet, notitiam perveniant, nec quisquam ea excusatione uti possit, quòd illa ignoraverit, praesertim cum non ad omnes, quos de his litteris certiores fieri oporteret, tutus forsitan pateat aditus; volumus, et mandamus, ut in Basilica Vaticana Principis Apostolorum, et in Ecclesia Lateranensi tunc, cum in eis populus, ut Missarum solemnibus intersit, congregari solet, palam clara voce à Curiae nostrae cursoribus, seu notariis aliquibus publicis recitentur; et postquam recitatae fuerint, ad valvas earum Ecclesiarum, itemque Cancellariae Apostolicae, et in loco solito Campi Florae affigantur; ibique, quo legi, et omnibus innotescere possint, aliquandiu relinquantur: cum autem inde amovebuntur, earum exempla in eisdem locis affixa remaneant. Nos enim per recitationem hanc, publicationem, et affixionem, omnes, et singulos, qui his litteris comprehenduntur, post duos menses à die publicationis, et affixionis earum, volumus perinde adstrictos, et obli-

obligatos esse, ac si ipsismet illae coram editae, et lectae fuissent. Transumptis quoque earum, quae manu publici alicuius notarii scripta, subscriptave, et sigillo, ac subscriptione alicuius personae in dignitate Ecclesiastica constitutae, munita fuerint, ut sine dubitatione ulla fides habeatur, mandamus, atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae indictionis, statuti, decreti, praecepti, admonitionis, et adhortationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, et Pauli Apostolorum eius, se noverit incursum. Datum Romae apud Sanct. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDLX. III. Kal. Decemb. Pontificatus nostri anno primo.

*Antonius Florebellus, Lavellinus
Barengus.*

176
CONCIL. TRIDENT.
SACROSANCTI OECUMENICI,
ET GENERALIS
CONCILII TRIDENTINI,
SESSIO XVII.

Quae est prima
SUB PIO IV. PONTIF. MAXIM. CELEBRATA
die XVIII. Ian. MDLXII.

Decretum de celebrando Concilio.

PLacetnè vobis, ad laudem et gloriam sanctae et individuae Trinitatis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti, ad incrementum et exaltationem Fidei, et Religionis Christianae, sacrum oecumenicum, et generale Concilium Tridentinum, in Spiritu sancto legitimè congregatum, ab hodierno die, qui est XVIII. mensis Ianuar. anni à Nativitate Domini MDLXII. Cathedrae Romanae B. Petri, Apostolorum Principis, consecrato, sublata quacumque suspensione, iuxta formam, et tenorem litterarum Sanctissimi Domini nostri Pii IV. Pont. Max. celebrari, (1) et in eo ea, debito servato ordine, tractari, qua proponentibus Legatis, ac Praesidentibus, ad horum temporum levandas calamitates, sedandas de religione controversias, coercendas linguas dolosas, depravatorum morum abusus corrigendos Ecclesiae veram atque Christianam pacem conciliandam apta, et idonea ipsi sanctae Synodo videbuntur? *Responderunt* : Placet.

In-

(1) *Infr. sess. 24. et 25. cap. 21. de Ref.*

Indictio futurae Sessionis.

Placetne vobis, proximam futuram Sessionem habendam, et celebrandam esse feria quinta post secundam Dominicam Quadragesimae, quae erit die xxvi. mensis Februarii? *Responderunt*: Placet.

SESSIO XVIII.

Quae est secunda

SUB PIO IV. PONTIF. MAXIM.

Celebrata die xxvi. Febr. MDLXII.

Decretum de librorum delectu, et omnibus ad Concilium fide publica invitandis.

Sacrosancta oecumenica, et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem Apostolicae Sedis Legatis, non humanis quidem viribus confisa, sed Domini nostri Iesu Christi, (1) qui os, et sapientiam Ecclesiae suae daturum se promisit, ope, et auxilio freta, illud praecipue cogitat, ut Catholicae fidei doctrinam, multorum inter se dissidentium opinionibus, pluribus locis inquinatam, et obscuratam, in suam puritatem, et splendorem aliquando restituat; et mores, qui à veteri instituto deflexerunt, ad meliorem vitae rationem revocet, corque (2) patrum ad filios, et cor filiorum ad patres convertat. (3) Cum itaque omnium primum animadverterit, hoc tempore, suspectorum, ac perniciosorum librorum, quibus doctrina impura conti-

M

ne-

(1) *Luc. 21.* (2) *Ib. 1.* (3) *Infr. sess. ult. circa fin.*

netur, et longè latèque diffunditur, numerum nimis excrevisse, quod quidem in causa fuit, ut multae censurae in variis provinciis, et praesertim in alma urbe Roma, pio quodam zelo editae fuerint; neque tamen huic tam magno ac pernicioso morbo salutarem ullam profuisse medicinam; (1) censuit, ut delecti ad hanc disquisitionem Patres de censuris, librisque, quid facto opus esset, diligenter considerarent, atque etiam ad eandem sanctam Synodum suo tempore referrent; quò faciliùs ipsa possit varias, et peregrinas doctrinas tamquam (2) zizania, à Christianae veritatis tritico separare, deque his commodius deliberare, et statuere, quae ad scrupulum ex complurium animis eximendum, et tollendas multarum querelarum causas magis opportuna videbuntur. Haec autem omnia ad notitiam quorumcumque deducta esse vult, prout etiam praesenti decreto deducit, ut si quis ad se pertinere aliquo modo putaverit, quae vel de hoc librorum, et censurarum negotio, vel de aliis, quae in hoc generali Concilio tractanda praedixit, non dubitet à sancta Synodo se benignè auditum iri.

Quoniam verò eadem sancta Synodus ex corde optat, Deumque enixè rogat, (3) quae ad pacem sunt Ecclesiae, ut universi communem Matrem in terris agnoscentes, quae, (4) quos peperit, oblivisci non potest; unanimes, (5) uno ore glorificemus Deum, et Patrem Domini nostri Iesu Christi; per viscera misericordiae eiusdem Dei et Domini nostri, omnes, qui nobiscum communionem non habent, ad concordiam et reconciliationem, et ut ad hanc sanctam

(1) *In sess. 25. in fin.* (2) *Matth. 13. c. Ita nos in fin. 25. q. 2.* (3) *Ps. 121.* (4) *Isai, 49.* (5) *Rom. 15.*

tam Synodum veniant, invitat atque hortatur: utque charitatem, (1) quod est vinculum perfectionis, amplectantur, pacemque Christi, exultantem in cordibus suis, prae se ferant, in quam vocati sunt, in uno corpore. Hanc ergo non humanam, sed Spiritus sancti vocem audientes, (2) ne obdurent corda sua, sed in suo sensu non (3) ambulantes, neque sibi (4) placentes, ad tam piam, et salutarem matris suae admonitionem excitentur, et convertantur; omnibus enim charitatis officiis sancta Synodus eos, ut invitat, ita complectetur.

Insuper eadem sancta Synodus decrevit, fidem publicam in Congregatione generali concedi posse, et eandem vim habituram, eiusdemque roboris, et momenti futuram, ac si in publica Sessione data, et decreta fuisset.

Indictio futurae Sessionis.

Eadem sacrosancta Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem Apostolicae Sedis Legatis, statuit, et decernit, proximam futuram Sessionem habendam, et celebrandam esse feria quinta post sacratissimum festum Ascensionis Domini, quae erit die XIV. mensis Maii.

(1) *Coloss. 3.* (2) *Ps. 94.* et *Hebr. 3.* (3) *Ephes. 4.*
 (4) *Rom. 15. a.*

SALVUS CONDUCTUS CONCESSUS

Germanicae Nationi.

In Congregatione generali die IV. Martii MDLXII.

Sacrosancta (*) oecumenica, et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem Sedis Apostolicae Legatis, Universis fidem facit, quod omnibus, et singulis Sacerdotibus, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, Militaribus, Popularibus, et aliis quibuscumque viris, cuiuscumque status, et conditionis, aut qualitatis existant, Germanicae Provinciae, et nationis, civitatibus, ac aliis locis eiusdem, et omnibus aliis Ecclesiasticis, saecularibus, praesertim Augustanae confessionis, personis, qui, aut quae, una cum ipsis ad hoc generale Tridentinum Concilium venient, aut mittentur, ac profecturi sunt, aut hucusque venerunt, quocumque nomine censeantur, aut valeant nuncupari, tenore praesentium publicam fidem, et plenissimam, verissimamque securitatem, quam salvum conductum appellant, libere ad hanc civitatem Tridentinam veniendi, ibidemque manendi, standi, morandi, proponendi, loquendi, una cum ipsa Synodo de quibuscumque negotiis tractandi, examinandi, discutendi, et omnia, quaecumque ipsis libuerit, ac

(*) *Hic salvus conductus, excepta extensione ad alias nationes, habetur supr. sess. 15.*

offerendi, propalandi, eosque Scripturis sacris, et beatorum Patrum verbis, sententiis, et rationibus declarandi, adstruendi, et persuadendi, et, si opus fuerit, etiam ad objecta Concilii generalis respondendi, et cum iis, qui à Concilio delecti fuerint, disputandi christianè, aut charitativè absque omni impedimento conferendi, opprobriis, convitiis, ac contumeliis penitùs semotis; et signantèr, quod causae controversae, (1) secundum sacram Scripturam, et Apostolorum traditiones, probata Concilia, Catholicae Ecclesiae consensum, et Sanctorum Patrum auctoritates, in praedicto Concilio Tridentino tractentur: illo etiam addito, ut religionis praetextu, aut delictorum circa eam commissorum, aut committendorum, minimè puniantur, impertitur ac omninò concedit; sic etiam, ut propter illorum, praesentiam, neque in itinere, aut quocumque locorum eundo, manendo, aut redeundo, nec in ipsa civitate Tridentina, à divinis officiis quovis modo cessetur. Et ut, his peractis, vel non peractis, quodcumque ipsis libuerit, aut maiorum suorum mandato, et assensu ad propria reverti optabunt, aut aliquis eorum optabit; mox absque ulla renitentia, et occasione, aut mora, salvis rebus eorum et suorum paritèr honore, et personis vice versa possint iuxta beneplacitum liberè, et securè redire, de scientia tamen ab eadem Synodo deputandorum; ut tunc opportunè eorum securitati, absque dolo, et fraude provideatur. Vult etiam S. Synodus in hac publica fide, salvoque conductu, omnes quascumque clausulas includi, ac contineri, ac pro inclusis haberi, quae pro plena, efficaci, et

(1) *Suprà sess. 5. in princip.*

sufficienti securitate, in eundo, stando, et redeundo necessariae, et opportunae fuerint. Illud etiam, ad maiorem securitatem, et pacis, ac conciliationis bonum exprimens, quod, si quispiam, aut illorum aliqui, sive in itinere, Tridentum veniendo, sive ibidem morando, aut redeundo, aliquod enorme, quod absit, egerint, aut commiserint, quo posset huius fidei publicae, et assecurationis beneficium, eis concessum, annullari, aut cassari; vult, et concedit, ut in huiusmodi facinore deprehensi, ab ipsis dumtaxat, et non ab aliis, condigna animadversione, cum emenda sufficienti, per partem ipsius Synodi meritò approbanda, et laudanda, mox puniatur, illorum assecurationis forma conditionibus, et modis omninò manentibus illibatis. Pariformiter etiam vult, ut si quisquam, vel aliqui ex ipsa Synodo, sive in itinere, aut manendo, aut redeundo, aliquod enorme, quod absit, egerint, aut commiserint, quo posset huius fidei publicae, et assecurationis beneficium violari, aut quoquo modo tolli, in huiusmodi facinore deprehendi, ab ipsa Synodo dumtaxat, et non ab aliis, condigna animadversione, et emenda sufficienti, per partem Dominorum Germanorum Augustanae confessionis, tunc hi praesentium meritò laudanda, et approbanda, mox puniantur, praesenti assecurationis forma, conditionibus, et modis omninò manentibus illibatis. Vult praeterea ipsa Synodus, quod liceat ipsis Ambasciatoribus omnibus, et singulis, toties quotiescumque opportunum fuerit, seu necessarium, ad auram capiendam, exire de civitate Tridentina, et reverti ad eandem, necnon nuntium, vel nuntios suos ad quaecumque loca pro suis neces-

sariis negotiis ordinandis, liberè mittere, seu destinare, ac ipsos missos, seu destinatos, seu missum, et destinatum suscipere toties, quoties eis videbitur expedire; ita quòd aliqui, vel aliquis per deputandos Concilii socientur, qui eorum securitati provideant, vel provideat. Qui quidem salvus conductus, et securitas, stare ac durare debeat à tempore, et per tempus, quo in ipsius Synodi, et suorum tuitionis curam ipsos suscipi contigerit, et usque ad Tridentum perduci; ac toto tempore mansionis eorum ibidem; et rursus post sufficientem audientiam habitam, spatio viginti dierum praemisso, cùm ipsi petierint, aut Concilium habità huiusmodi audientia, ipsis recessum indixerit à Tridento usque in quem quisque elegerit sibi locum tutum, Deo favente, restituet: dolo, et fraude prorsus exclusis. Quae quidem omnia pro universis, et singulis Christi fidelibus, pro omnibus Principibus, tam Ecclesiasticis, quam saecularibus quibuscumque, atque omnibus aliis Ecclesiasticis, et saecularibus personis, cuiuscumque status, et conditionis existant, aut quocumque nomine censeantur, inviolabiliter observanda esse promittit, et bona fide spondet. Insuper, omni fraude, et dolo exclusis, vera et bona fide promittit, ipsam Synodum, nullam, vel manifestè, vel occultè, occasionem quaesituram, aut aliqua auctoritate, potentia, iure, vel statuto, privilegio legum, vel canonum, aut quorumcumque Conciliorum, praesertim (1) Constantiensis, et Senensis, quacumque forma verborum expressa; in aliquod huius fidei publicae, et plenissimae assecu-

M 4

ra-

(1) *Conc. Constant. sess. 10. in c. Quod non obstantibus salvis conductibus.*

rationis , ac publicae , et liberae audientiae , ipsis per ipsam Synodum concessae , praeiudicium quovis modo usuram , aut quemquam uti permissuram , quibus in hac parte pro hac vice derogat. Quòd si sancta Synodus , aut aliquis ex ea , vel suis , cuiuscumque conditionis , vel status , aut praeeminentiae existens , praescriptae assecurationis , et salvi conductus formam , et modum in quocumque puncto vel clausula violaverit , quòd tamen avertere dignetur Omnipotens , et sufficiens emenda non fuerit mox subsecuta , ipsorum arbitrio meritò approbanda , et laudanda ; habeant ipsam Synodum , et habere poterunt , incidisse in omnes poenas , quas iure divino , et humano , aut consuetudine , huiusmodi salvorum conductuum violatores incurrere possunt , absque omni excusatione , aut quavis in hac parte contradictione.

Extensio ad alias nationes.

Eadem sacrosancta Synodus , in Spiritu sancto legitimè congregata , praesidentibus in ea eisdem Apostolicae Sedis de latere Legatis , omnibus , et singulis aliis , qui nobiscum in iis , quae sunt fidei , communionem non habent , ex quibuscumque regnis , nationibus , provinciis , civitatibus , ac locis , in quibus publicè , et impunè praedicatur , vel docetur , sive creditur contrarium eius , quòd sancta Romana sentit Ecclesia ; dat fidem publicam , sive salvum conductum sub eadem forma , et eisdem verbis , quibus datur Germanis.

SESSIO XIX.

Quae est tertia

SUB PIO. IV. PONT. MAXIM.

Celebrata die XIV. Maii. MDLXII.

Decretum prorogationis Sessionis.

SACROSANCTA oecumenica, et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem Apostolicae Sedis Legatis, decreta ea, quae hodie in praesenti Sessione statuenda ac sancienda erant, iustis nonnullis, ac honestis causis, in feriam quintam post proximam solemnitatem Corporis Christi, quae erit pridie Nonas Iunii, proroganda esse censuit, ac prorogat; dictaque die Sessionem habendam esse, ac celebrandam, omnibus indicit. Interea rogandus est Deus, et Pater Domini nostri Iesu Christi, autor pacis, ut sanctificet corda omnium, quo adiuvante, sancta Synodus, et nunc, et semper meditari atque petagere valeat, quae ad eius laudem, et gloriam pertineant.

SESSIO XX.

Quae est quarta

SUB PIO IV. PONT. MAXIM.

Celebrata die IV. Iunii. MDLXII.

Decretum prorogationis Sessionis.

SACROSANCTA oecumenica ; et generalis Tridentina Synodus in Spiritu sancto legitimè congregata, praesidentibus in ea eisdem Apostolicae Sedis Legatis, propter varias difficultates, ex diversis causis exortas, atque etiam, ut congruentiùs, maiorique cum deliberatione omnia procedant: nempè, ut dogmata cum iis, quae ad reformationem spectant, simul tractentur, et sanciantur; ea quae statuenda videbuntur tam de reformatione, quàm de dogmatibus, in proxima Sessione, quam omnibus indicit in diem sextam decimam subsequentis mensis Iulii definienda esse decrevit: (1) Hoc tamen adiecto, quòd dictum terminum ipsa sancta Synodus pro eius arbitrio, et voluntate, sicuti rebus Concilii putaverit expedire, etiam in generali Congregatione restringere, et prorogare liberè possit, et valeat.

(1) *Id. supr. sess. 9.*

SESSIO XXI.

Quae est quinta

SUB PIO IV. PONT. MAXIM.

Celebrata die XVI. Iulii MDLXII.

Doctrina de Communionem sub utraque specie, et parvulorum.

SAcrosancta oecumenica, et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, praesidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, cum de tremendo, et sanctissimo Eucharistiae Sacramento, varia diversis in locis errorum monstra nequissimi doemonis artibus circumferantur, ob quae in nonnullis provinciis multi à Catholicae Ecclesiae fide, atque obedientia videantur discessisse; censuit ea, quae ad communionem sub utraque specie, et parvulorum pertinent, hoc loco exponenda esse. Quapropter cunctis Christi fidelibus interdicit, ne posthac de iis aliter vel credere, vel docere, vel praedicare audeant, quàm est his Decretis explicatum, atque definitum.

CAPUT I.

Laicos, et Clericos non conficientes, non adstringi iure divino ad Communionem sub utraque specie.

ITaque sancta ipsa Synodus, à Spiritu sancto, qui Spiritus est (1) sapientiae, et intellectus, Spiritus consilii, et pietatis, edocta, atque ipsius Ecclesiae (2) iudicium, et consuetudinem secuta, declarat

(1) *Isai. 11.* (2) *Conc. Constant, sess. 13. infr. can. 2.*

rat ac docet, nullo divino praecepto Laicos, et Clericos non conficientes, obligari ad Eucharistiae Sacramentum sub utraque specie sumendum: neque ullo pacto, salva fide, dubitari posse, quin illis alterius speciei communio ad salutem sufficiat. Nam, (1) etsi Christus Dominus in ultima Coena venerabile hoc Sacramentum in panis, et vini speciebus instituit, et Apostolis tradidit; non tamen illa institutio, et traditio eò tendunt, ut omnes Christi fideles statuto Domini ad utramque speciem accipiendam adstringantur. Sed neque ex sermone illo, apud Joannem sexto, rectè colligitur utriusque speciei communionem à Domino praeceptam esse, utcumque iuxta varias Sanctorum Patrum, et Doctorum interpretationes intelligatur. Namque qui dixit, (2) Nisi manducaveritis carnem filii hominis, et biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis; dixit quoque: (3) Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum. Et qui dixit: (4) Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam, dixit etiam: (5) Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Et denique qui dixit: (6) Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo; dixit nihilominus: (7) Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum.

(1) *Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22. 1. Cor. 11.*

(2) *Ioan. 6.* (3) *Ibid.* (4) *Ibid.* (5) *Ibid.* (6) *Ibid.*

(7) *Ibid.*

CAPUT II.

*Ecclesiae potestas circa dispensationem Sacramenti
Eucharistiae.*

PRaeterea declarat, hanc potestatem perpetuò in Ecclesia fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione, salva illorum substantia, ea statueret, vel mutaret, quae suscipientium utilitati, seu ipsorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum et locorum varietate magis expedire iudicaret. Id autem Apostolus non obscure visus est inquisse, cum ait: (1) Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, et dispensatores mysterium Dei. Atque ipsum quidem hac potestate usum esse, satis constat, cum in multis aliis, tum in hoc ipso Sacramento, cum ordinatis nonnullis circa eius usum; (2) Caetera, inquit, cum venero disponam. Quare agnoscens sancta Mater Ecclesia hanc suam in administratione Sacramentorum auctoritatem, licet ab initio Christianae Religionis non infrequens utriusque speciei usus fuisset, tamen progressu temporis latissimè iam mutata illa consuetudine, gravibus et iustis causis adducta hanc consuetudinem sub altera specie communicandi (3) approbavit, et pro lege habendam decrevit quam reprobare, aut sine ipsius Ecclesiae auctoritate pro libito mutare non licet.

(1) 1. Cor. 4. 2. Cor. 6. (2) 1. Cor. 11. (3) Conc. Const. sess. 13.

CAPUT III.

Totum, et integrum Christum, ac verum Sacramentum sub qualibet specie sumi.

INsuper declarat, quamvis Redemptor noster, ut antea dictum est, (1) in suprema illa coena hoc Sacramentum in duabus speciebus instituerit, et Apostolis tradiderit; tamen fatendum esse, etiam sub altera tantum specie totum (2) atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi; ac propterea, quod ad fructum attinet, nulla gratia necessaria ad salutem eos defraudari, qui unam speciem solam accipiunt.

CAPUT IV.

Parvulos non obligari ad Communionem Sacramentalem.

DEnique eadem sancta Synodus docet, (3) parvulos, usu rationis carentes, nulla obligari necessitate ad Sacramentalem Eucharistiae Communionem: siquidem per (4) Baptismi lavacrum regenerati, et Christo incorporati, adeptam iam filiorum Dei gratiam in illa aetate amittere non possunt. Neque ideò tamen damanda est antiquitas, si eum morem in quibusdam locis aliquando servavit. Ut enim sanctissimi illi Patres sui facti probabilem causam pro illius temporis ratione habuerunt; ita certè eos nulla salutis necessitate id fecisse, sine controversia credendum est.

De

(1) *Matth. 26. Marc. 14. I. Cor. 11. supr. c. 1.*

(2) *Cap. Qui manducant, c. Invitat. c. Singuli. de Cons. dist. 2. supr. sess. 13. c. 3. et can. 3. de Sacram. Eucharist. (3) Infr. can. 4. (4) Tit. 3.*

De Communionem sub utraque specie , et parvulorum.

C A N O N I.

Si quis dixerit, (1) ex Dei praecepto, vel necessitate salutis omnes, et singulos Christi fideles utramque speciem sanctissimi Eucharistiae Sacramenti sumere debere; anathema sit.

C A N O N II.

Si quis dixerit, sanctam Ecclesiam (2) Catholicam non iustis causis, et rationibus adductam fuisse, ut laicos, atque etiam Clericos non conficientes, sub panis tantummodò specie communicaret; aut in eo errasse; anathema sit.

C A N O N III.

Si quis negaverit, totum, (3) et integrum Christum, omnium gratiarum fontem, et auctorem, sub una panis specie sumi, quia, ut quidam falsò asserunt, non secundùm ipsius Christi institutionem sub utraque specie sumatur; anathema sit.

C A N O N IV.

Si quis dixerit, (4) parvulis, antequam ad annos discretionis pervenerint, necessariam esse Eucharistiae communionem; anathema sit.

Duos verò articulos, (5) aliàs propositos, nondum tamen excussos, videlicet: An rationes, quibus sancta Catholica Ecclesia adducta fuit, ut com-

(1) *Supr. c. 1. Conc. Constant. sess. 13.* (2) *Supr. c. 1. et Conc. Constant. ibid.* (3) *Supr. c. 3. et sess. 13. c. 3. et can. 3. Conc. Constant. ibid.* (4) *Supr. in princ. et c. 4.*

(5) *Supr. sess. 13. in fine. Vide etiam, infr. sess. 22. in Decreto finali.*

municaret Laicos, atque etiam non celebrantes Sacerdotes, sub una tantum panis specie, ita sint retinendae, ut nulla ratione Calicis usus cuiquam sit permittendus: et, An, si honestis, et christianae charitati consentaneis rationibus concedendus alicui vel nationi, vel regno Calicis usus videatur, sub aliquibus conditionibus concedendus sit; et quaenam sint illae: Eadem sancta Synodus, (1) in aliud tempus, oblata sibi quamprimum occasione, examinandos, atque definiendos reservat.

Decretum de Reformatione.

EAdem sacrosancta oecumenica, et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem Apostolicae Sedis Legatis, ad Dei omnipotentis laudem, et sanctae Ecclesiae ornamentum, ea quae sequuntur, de reformationis negotio in praesenti statuenda esse censuit.

C A P U T I.

Episcopi gratis cum Ordines conferant, tum dimissorias, et testimoniales litteras dent: pro quibus eorum ministri nihil prorsus: Notarii autem, quod in Decreto praefinitum est, accipiant.

(2) **Q**Uoniam (3) ab Ecclesiastico ordine omnis avaritiae suspicio abesse debet; nihil pro collatione quoruncumque Ordinum, etiam clericalis tonsurae, nec pro (4) litteris dimisoriis, aut

(1) *Infr. sess. 21. ibid.* (2) *Vide quae circa Simoniacos statuit Pius V. in Const. Cum primum 1566.*

(3) *Conc. 2. Lateran. c. 1. et Lateran. 4. c. 62. Chalced. c. 2. Braccar. 2. c. 3. Aurelian. 2. c. 3. et Tolet. 8. can. 3. c. Sicut Episcop. 1. q. 2. et c. 1. de Simon.*

(4) *De quibus Milevit. Conc. c. 14.*

aut testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia quacumque de causa, etiam spontè oblatum, Episcopi, et alii Ordinum collatores, aut eorum ministri quovis praetextu recipiant. Notarii verò in iis tantùm locis, in quibus non viget laudabilis consuetudo nihil accipiendi pro singulis litteris dimissoriis, aut testimonialibus, decimam tantùm unius aurei partem accipere possint; dummodo eis nullum salarium sit constitutum pro officio exercendo: nec Episcopo ex Notarii commodis aliquod emolumentum ex eisdem Ordinum collationibus directè, vel indirectè provenire possit; tunc enim gratis operam suam eos praestare omninò teneri decernit: contrarias taxas, ac statuta, et consuetudines, etiam immemorabiles quorumcumque locorum, quae potius abusus, et corruptelae, simoniacae pravitati faventes, nuncupari possunt, penitus cassando, et interdicens: et, qui secùs fecerint, tam dantes, quam accipientes, ultrà divinam ultionem, poenas (1) à iure inflictas ipso facto incurrant.

C A P U T II.

Arcentur à sacris Ordinibus, qui non habent unde vivere possint.

CUM non deceat eos, qui divino ministerio adscripti sunt, cum ordinis dedecore (2) mendicare, aut sordidum aliquem quaestum exercere; compertumque sit, complures plerisque in locis ad sacros Ordines nullo ferè delectu admitti, qui variis artibus ac fallaciis confingunt, se beneficium Ecclesiasticum, aut etiam idoneas facultates obti-

N

ne-

(1). *Locis supra citatis.* (2). *Cap. Diaconi sunt, §. Nunc autem, 93. dist.*

nere: statuit sancta Synodus, ne quis deinceps Clericus (1) saecularis, quamvis aliàs sit idoneus moribus, scientia, et aetate ad sacros Ordines promoveatur, nisi priùs legitimè constet, eum beneficium Ecclesiasticum, quòd sibi ad victum honestè sufficiat, pacificè possidere. Id verò beneficium resignare non possit, nisi facta mentione, quòd ad illius beneficii titulum sit promotus; neque ea resignatio admittatur, nisi constito, quòd aliundè vivere commodè possit; et aliter facta resignatio nulla sit: Patrimonium verò, vel pensionem obtinentes ordinari posthac non possint, nisi illi, quos Episcopus iudicaverit assumendos pro necessitate, vel commoditate Ecclesiarum suarum, eo quoque priùs perspecto, patrimonium illud, vel pensionem verè ab eis obtineri, talique esse, quae eis ad vitam sustentandam satis sint; atque illa deinceps sine licentia Episcopi alienari, aut extinguì, vel remitti nullatenus possint; donec beneficium Ecclesiasticum sufficiens sint adepti: vel aliundè habeant, (2) undè vivere possint; antiquorum canonum poenas super his innovando,

CA-

(1) *Bulla Pii V. 1568. quae incipit Romanus, extendit ad Clericos regul. non professos; quae tamen non ligat Religiosos Societatis IESU, licet vota tantum simplicia emiserint, quia vere nihilominus sunt Religiosi professi, uti declararunt Gregorius XIII. Bulla Ascendente 1584. et Gregorius XIV. Bulla Ecclesiae 1591. (2) Cap. Non liceat, cap. Episcopus, c. Cum secundum, et c. Tuis, de Praeb. c. si Episcopus, eod. in 6. Concil. Later. sub Alex. III. part. 1. c. 9.*

CAPUT III.

Ratio distributiones quotidianas augendi praescribitur : consuetudo , qua non residentes nihil vel minus tertia parte fructuum percipiunt , laudatur : absentium contumacia punitur.

CUM (1) beneficia ad divinum cultum, atque Ecclesiastica munia obeunda sint constituta, ne qua in parte minuatur divinus cultus, sed ei debitum omnibus in rebus obsequium praestetur, statuit sancta Synodus in Ecclesiis, tam Cathedralibus, quam Collegiatis, in (2) quibus nullae sunt distributiones quotidianae, vel ita tenues, ut verisimiliter negligantur, tertiam partem fructuum, et quorumcumque proventuum, et obventionum, tam dignitatum, quam canonicatum, personatum, portionum, et officiorum, separari debere, et in distributiones quotidianas converti, quae inter dignitates obtinentes, et caeteros divinis interessentes, proportionabiliter, iuxta divisionem ab Episcopo, etiam tamquam Apostolicae Sedis delegato, in ipsa prima fructuum deductione faciendam, dividantur: salvis tamen consuetudinibus earum Ecclesiarum, in quibus non residentes, seu non servientes, nihil, vel minus tertia parte percipiunt: non obstantibus exemptionibus, ac aliis consuetudinibus, etiam immemorabilibus, et appellationibus quibuscumque. Crescenteque non servientium contumacia, liceat contra eos procedere, iuxta iuris (3) ac sacrorum Canonum dispositionem.

N 2

CA-

(1) *Cap. fin. de Rescr. in 6.* (2) *Infr. sess. 22. de Ref. c. 3.* (3) *Infr. sess. 23. de Ref. c. 1. c. Cum ad hoc, et seq. de Cler. non resid.*

CAPUT IV.

Sacramenta per convenientem Sacerdotum numerum exhibeantur. Ratio novas Parochias erigendi traditur.

EPiscopi, etiam tamquam Apostolicae Sedis legati, in omnibus Ecclesiis Parochialibus, vel Baptismalibus, in quibus populus ita numerosus sit, ut unus Rector non possit sufficere Ecclesiasticis Sacramentis ministrandis, et cultui divino peragendo, (1) cogant Rectores, vel alios, ad quos pertinet, sibi tot Sacerdotes ad hoc munus adiungere, quod sufficientiant ad Sacramenta exhibenda, et cultum divinum celebrandum. In iis verò, in quibus ob locorum distantiam sive difficultatem, parochiani sine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, et divina officia audienda accedere non possunt; novas Parochias, etiam invitis Rectoribus, iuxta formam Constitutionis Alexandri III. quae incipit: (2) *Ad audientiam*, constituere possint. Illis autem Sacerdotibus, qui de novo erunt Ecclesiis noviter erectis praeficiendi, competens assignetur portio, arbitrio Episcopi, ex fructibus ad Ecclesiam Matricem quomodocumque pertinentibus: et, si necesse fuerit, compellere possit populum ea subministrare, quae sufficientiant ad vitam dictorum Sacerdotum sustentandam: quacumque reservatione generali, vel speciali, vel affectione, super dictis Ecclesiis, non obstantibus. Neque huiusmodi ordinationes, et erectiones possint tolli, nec impediri ex quibuscumque provisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusvis aliis derogationibus, vel suspensionibus.

CA-

(1) *Cap. fin. de Eccl. aedif.* (2) *Vide infr. XXII.*

CAPUT V.

Possint Episcopi facere uniones perpetuas in casibus à iure permissis.

UT etiam Ecclesiarum status, ubi sacra Deo officia ministrantur, ex dignitate conservetur; possint Episcopi, etiam tamquam Apostolicae Sedis delegati, iuxta formam iuris, sine tamen praeiudicio obtinentium, facere (1) uniones perpetuas quarumcumque Ecclesiarum Parochialium, et Baptismalium, et aliorum beneficiorum curatorum, vel non curatorum cum curatis, propter earum paupertatem, et in caeteris casibus à iure permissis, etiam si dictae Ecclesiae, vel beneficia essent generaliter, vel specialiter reservata, aut qualitercumque affecta. (2) Quae uniones etiam non possint revocari, nec quoquo modo infringi vigore cuiuscumque provissionis, etiam ex causa resignationis, aut derogationis, aut suspensionis.

CAPUT VI.

Imperitis Rectoribus vicarii cum parte fructuum pro tempore deputentur: in scandalo perseverantes privari beneficiis possint.

Quia (3) illiterati, et imperiti Parochialium Ecclesiarum Rectores sacris minùs apti sunt officii, et alii propter eorum vitae turpitudinem potiùs destruunt, quàm aedificant; Episcopi,

N 3

etiam

(1) *Cap. sicut unire de Excess. Prael. Conc. Lat. sub Leone X. sess. 9. de Ref. Curiae, et infr. sess. 24. de Ref. c. 13. supr. sess. 14. c. 9. de Ref.* (2) *Cap. Unio, in fin. 10. q. 3. c. Et temporis, cum seq. 16. q. 1.* (3) *Cap. Illiteratos, 36. dist. c. Nisi cum pridem, de Ren. c. 1. 38. dist. c. cum ex eo, de Elec. in 6. Conc. Tol. 8. can. 8.*

etiam tamquam Apostolicae Sedis delegati, iisdem illiteratis, et imperitis, si aliàs honestae vitae sint, Coadiutores, aut Vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum eisdem pro sufficienti victu assignare, vel aliter providere possint; quacumque appellatione, et exemptione remota. (1) Eos verò, qui turpiter, et scandalosè vivunt, postquam praemoniti fuerint, coërceant ac castigent; et, si adhuc incorrigibiles in sua nequitia perseverent, eos beneficiis iuxta sacrorum (2) canonum constitutiones, exemptione, et appellatione quacumque remota, privandi facultatem habeant.

C A P U T VII.

Episcopi transferant unà cum oneribus Ecclesias, quae nequeunt instaurari; aliàs verò reparari procurent.

CUM illud quoque valdè curandum sit, ne ea quae sacris ministeriis dedicata sunt, temporum iniuria obsolescant, et ex hominum memoria excidant; Episcopi, etiam tamquam Apostolicae Sedis delegati, trasferre possint beneficia simplicia, etiam iuris patronatus, ex Ecclesiis, quae vetustate, vel aliàs collapsae sint, et ob eorum inopiam nequeant instaurari, vocatis iis, quorum interest, in matrices, aut alias Ecclesias locorum eorundem, seu viciniorum, arbitrio suo; atque in eisdem Ecclesiis erigant Altaria, vel Capellas sub eisdem invocationibus; vel in iam erecta Altaria, vel Capellas transfe-

(1) *Cap. Quia frater 7. q. 1. c. Ut Clericorum, et seqq. de Vita, et honest. Cler.* (2) *Cap. Felicis de Poenis in 6. et elem. Multorum, de Poen.*

ferant cum omnibus emolumentis , et oneribus , prioribus Ecclesiis impositis. (1) Parochiales verò Ecclesias , etiam si iurispatronatus sint , ita collapsas refici , et instaurari procurent ex fructibus , et proven- tibus quibuscumque , ad easdem Ecclesias quomodo- documque pertinentibus : qui si non fuerint suffi- cientes , omnes patronos , et alios , qui fructus ali- quos ex dictis Ecclesiis provenientes percipiunt , aut in illorum defectum , parochianos omnibus remediis opportunis ad praedicta cogant , quacumque appel- latione , exemptione , et contradictione remota. Quòd si nimia egestate omnes laborent , ad matrices seu viciniore Ecclesias transferantur , cum facultate tam dictas Parochiales , quàm alias Ecclesias dirutas , in profanos usus non sordidos , erecta tamen ibi cruce , convertendi.

C A P U T V I I I .

Monasteria commendata , in quibus non viget regula- ris observantia , et beneficia quaecumque quotannis ab Ordinario visitentur.

QUaecumque in Dioecesi ad Dei cultum spectant , ab Ordinario diligenter curari , atque iis , ubi oportet , provideri aequum est : propterea commendata monasteria , etiam Abbatiae , Prioratus , et Praepositurae nuncupatae , in quibus non viget regularis observantia , necnon Beneficia , tam curata , quàm non curata , Saecularia , et Regularia , qualitercumque commendata , etiam exempta , ab Episcopis , etiam tamquam Apostolicae Sedis dele-

N 4

ga-

(1) *Cap. 1. et c. pen. de Eccl. aedif. vel repar. infr. c. 3. et supr. sess. 7. c. 8. de Ref.*

gatis, annis singulis (1) visitentur, curentque iidem Episcopi congruentibus remediis, etiam per sequestrationem fructuum, ut, quae renovationem indigent, aut restauratione, reficiantur; et cura animarum, si qua illis, vel eorum annexis immineat, aliaque debita obsequia rectè exerceatur: appellationibus quibuscumque, privilegiis, consuetudinibus, etiam immemorabili tempore praescriptis, conservatoriis, iudicum deputationibus, et eorum inhibitionibus non obstantibus; et, (2) si in eis vigeret observantia Regularis, provideant Episcopi paternis admonitionibus, ut eorum Regularium Superiores, iuxta eorum Regularia instituta, debitam vivendi rationem observent, et observari faciant, et sibi subditos in officio contineant, ac moderentur. Quòd si admoniti, intra sex menses eos non visitaverint, vel correxerint, tunc iidem Episcopi, etiam ut delegati Sedis Apostolicae, eos visitare possint, et corrigere, prout ipsi Superiores possent, iuxta eorum instituta, quibuscumque appellationibus, privilegiis, et exemptionibus penitus remotis, et non obstantibus.

(1) *Supr. sess. 7. de Ref. c. 8. et infr. sess. 24. c. 9. et sess. ult. de Reg. c. 20. Conc. Tarrac. c. 7. et Concil. Braccar. 2. c. 1.* (2) *Infr. sess. ult. d. 1.*

CAPUT IX.

Quaestorum eleemosynarum nomen, et usus tollitur. Indulgentias, et spirituales gratias Ordinarii publicent. Duo de capitulo eleemosynas gratis accipiant.

CUM multis à diversis antea Conciliis, tam (1) Lateranensi, ac Lugdunensi, quam (2) Vienne[n]si adversus prava eleemosynarum Quaestorum abusus remedia tunc adhibita, posterioribus temporibus reddita fuerint inutilia; potiusque eorum malitia ita quotidie magno fidelium omnium scandalo, et querela excrescere deprehendatur, ut de eorum emendatione nulla spes amplius relicta videatur; statuit, ut posthac, in quibuscumque Christianae religionis locis, eorum nomen, atque usus penitus aboleatur; nec ad officium huiusmodi exercendum ulla tenus admittantur, non obstantibus privilegiis, Ecclesiis, Monasteriis, Hospitalibus, piis locis, et quibusvis, cuiuscumque gradus, status, et dignitatis personis, concessis, aut consuetudinibus, etiam immemorabilibus. Indulgentias verò, aut alias spirituales gratias, quibus non ideò Christi fideles decet privari, deinceps per Ordinarios locorum, adhibitis duobus de Capitulo, debitis temporibus populo publicandas esse decernit: quibus etiam eleemosynas atque oblata sibi charitatis subsidia, nulla prorsus mercede accepta, fideliter colligendi facultas datur: ut tandem coelestes hos Ecclesiae thesauros

non

(1) *Conc. Lat. e. 62. sub. Inn. III. c. Cùm ex eo, de Poenit, et rem.* (2) *Clem. Abusionibus, eod. tit. et infr. sess. ult. in Decr. de Ind. et supr. sess. 5. c. 2. de Ref.*

non (1) ad quæstum, sed ad pietatem exerceri; omnes verè intelligant.

Indictio futurae Sessionis.

Sacrosancta oecumenica, et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, statuit, et decrevit, proximam futuram Sessionem habendam, et celebrandam esse feria quinta post octavam festi Nativitatis beatæ Mariæ Virginis, quæ erit xvii. mensis Septembris proximè futuri: (2) Hoc tamen adiecto, quòd dictum terminum, ac unicuique Sessioni in posterum præfigendum, ipsa sancta Synodus pro eius arbitrio, et voluntate, sicuti rebus Concilii putaverit expedire, etiam in generali Congregatione restringere, et prorogare liberè possit; et valeat.

SESSIO XXII.

Quæ est sexta

SUB PIO IV. PONT. MAXIM.

Celebrata die xvii. Septem. MDLXII.

Doctrina de Sacrificio Missæ.

Sacrosancta oecumenica, et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, ut vetus absoluta, atque omni ex parte perfecta (3) de magno Eucharistiæ mysterio in sancta Ca-

tho-

(1) *Vide Const. Pii V. Etsi Dominici 1567.* (2) *Id. suprâ sess. 9.* (3) *Supr. sess. 13. in princ.*

tholica Ecclesia fides , atque doctrina retineatur , et in sua puritate , propulsatis erroribus , atque haeresibus , conservetur ; de ea , quatenus verum , et singulare sacrificium est , Spiritus sancti illustratione edocta , haec , quae sequuntur , docet , declarat , et fidelibus populis praedicanda decernit.

CAPUT I.

De institutione sacrosancti Missae Sacrificii.

QUoniam sub priori Testamento , teste Apostolo Paulo , propter (1) Levitici Sacerdotii imbecillitatem , consummatio non erat ; oportuit, Deo Patre misericordiarum ita ordinante , Sacerdotem alium secundum ordinem Melchisedech surgere Dominum nostrum Iesum Christum , qui posset omnes , quotquot sanctificandi essent , consummare , et ad perfectum adducere. Is igitur Deus , et Dominus noster , etsi (2) semel seipsum in ara crucis morte intercedente , Deo Patre oblaturus erat , ut aeternam illic redemptionem operaretur : quia tamen per mortem sacerdotium eius extinguendum non erat ; in coena novissima qua nocte tradebatur , ut dilectae sponsae suae Ecclesiae visibile , sicut hominum natura exigit , relinqueret (3) sacrificium , quo cruentum illud , semel in cruce peragendum repraesentaretur ; eiusque (4) memoria in finem usque saeculi permaneret , atque illius salutaris virtus in remissionem eorum , quae à nobis quotidie

com-

(1) *Hebr. 7. d.* (2) *Hebr. 7. 9. et 10. c. semel immolatus , cum seq. de Cons. dist. 3.* (3) *Conc. Tolet. 12. c. 5.* (4) *1. Cor. 11.*

committuntur, peccatorum applicaretur, (1) Sacerdotem secundum ordinem Melchisedech se in aeternum constitutum declarans, corpus, et sanguinem suum sub speciebus panis, et vini Deo Patri obtulit; ac sub earundem rerum symbolis, Apostolis, quos tunc novi Testamenti Sacerdotes constituebat, ut sumerent, tradidit; et eisdem, eorumque in sacerdotio successoribus, ut offerrent, praecepit per haec verba: (2) Hoc facite in meam commemorationem: ut semper Catholica Ecclesia intellexit, et docuit: nam celebrato veteri Pascha, quod in memoriam (3) exitus de Aegypto multitudo filiorum Israël immolabat: novum instituit Pascha, seipsum ab Ecclesia per Sacerdotes sub signis visibilibus immolandum in memoriam transitus sui ex hoc mundo ad Patrem, quando per sui sanguinis effusionem nos redemit, (4) eripuitque de potestate tenebrarum, et in regnum suum transtulit. Et haec quidem (5) illa munda oblatio est, quae nulla indignitate, aut malitia offerentium inquinari potest: quam Dominus per Malachiam nomini suo, quod magnum futurum esset in gentibus, in omni loco mundam offerendam praedixit: et quam non obscure innuit Apostolus Paulus, (6) Corinthiis scribens, cum dicit: Non posse eos, qui participatione mensae daemoniorum polluti sunt, mensae Domini participes fieri: per mensam Altare utrobique intelligens. Haec denique illa est, quae (7) per varias sacrificiorum naturae, et legis tempore, similitudines figurabatur; utpote quae

(1) *Psalm. 109. c. In calicem, et c. Accipite, de cons. dist. 2.* (2) *Matth. 26. Luc. 22.* (3) *Exod. 13.* (4) *Col. 1.* (5) *Malach. 1.* (6) *1. Cor. 10. d. cap. Non satis 34. q. 1.* (7) *Gen. 4. et 22. Levit. 1. 2. et 3. et alibi.*

quae bona omnia, per illa significata, velut illorum omnium consummatio, et perfectio complectitur.

CAPUT II.

Sacrificium visibile esse propitiatorium pro vivis, et defunctis.

ET quoniam in divino hoc sacrificio, quod in Missa peragitur, idem ille Christus continetur, et incruentè immolatur, qui in ara Crucis, semel seipsum (1) cruentè obtulit; docet sancta Synodus, sacrificium illud verè propitiatorium esse, per ipsumque fieri; ut si cum vero corde, et recta fide, cum metu, et reverentia, contriti, ac poenitentes ad Deum accedamus, misericordiam consequamur, et gratiam inveniamus in auxilio opportuno. (2) Huius quippè oblatione placatus Dominus, gratiam, et donum poenitentiae concedens, crimina, et peccata, etiam ingentia, dimittit: una enim eademque est hostia, idem nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui seipsum tunc in Cruce obtulit, sola offerendi ratione diversa. Cuius quidem oblationis, cruentae, inquam, fructus per hanc incruentam uberrimè percipiuntur: tantùm abest, ut illi per hanc quovis modo derogetur. Quare non solùm pro fidelium vivorum peccatis, poenis, satisfactionibus, et aliis necessitatibus, sed, et pro defunctis in (3) Christo, nondum ad plenum purgatis, ritè, iuxta Apostolorum traditionem, offertur.

CA.

(1) *Hebr. 9.* (2) *August. 10. de civit. Dei, c. 20.*

(3) *Infr. can. 3. et sess. 25. in princ.*

CAPUT III.

De Missis in honore Sanctorum.

ET quamvis (1) in honorem, et memoriam Sanctorum nonnullas interdum Missas Ecclesia celebrare consueverit; non tamen illis sacrificium offerri docet, sed Deo soli, qui illos coronavit, unde nec Sacerdos dicere solet, offero tibi sacrificium Petre, vel Paule; sed Deo de illorum victoriis gratias agens, eorum patrocinia implorat, ut ipsi pro nobis intercedere dignentur in coelis, quorum memoriam facimus in terris.

CAPUT IV.

De canone Missae.

ET cum sancta sanctè administrari conveniat, (2) sitque hoc omnium sanctissimum sacrificium: Ecclesia Catholica, ut dignè, reverentèrque offerretur, ac perciperetur, sacrum Canonem (3) multis antè saeculis instituit, ita ab omni errore purum, ut nihil in eo contineatur, quod non maximè sanctitatem, ac pietatem quandam redoleat, mentesque offerentium in Deum erigat; is enim constat cum ex

(1) *Aug. de Civ. Dei, lib. 8. c. 27. inf. can. 5. sess. 25. de Invoc. Sanctor.* (2) *Cap. Nihil, de cons. dist. 2.* (3) *Ambr. de Sacram. lib. 4. c. 6. Aug. ad Ian. super illis verbis Pauli. Caetera cum venero disponam, et serm. de Corp. Christi, Epist. ad Paulin. ex Apostolica verò tradit. emanasse testantur, c. Iacobus, cum gloss. de cons. dist. 1. Vigil. PP. Ep. ad Euther. et Innoc. III. in c. Cum Marthae, de celebr. Miss.*

ipsis Domini verbis, tum ex Apostolorum traditionibus, ac Sanctorum quoque Pontificum piis institutionibus.

CAPUT V.

De solemnibus Missae Sacrificii caeremoniis.

CUmque (1) natura hominum ea sit, ut non facile queat sine adminiculis exterioribus ad rerum divinarum meditationem sustolli; propterea pia mater Ecclesia ritus quosdam, ut scilicet quaedam submissa voce, alia verò elatiore in Missa pronuntiarentur, instituit. (2) Caerimonias item adhibuit, ut mysticas benedictiones, lumina, thymiama, vestes, aliaque id genus multa ex Apostolica disciplina, et traditione, quo et maiestas tanti sacrificii commendaretur, et mentes fidelium per haec visibilia religionis, et pietatis signa ad rerum altissimum; quae in hoc sacrificio latent, contemplationem excitarentur.

CAPUT VI.

De Missa, in qua solus Sacerdos communicat.

Optaret (3) quidem sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis fideles adstantes non solum spiritali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiae perceptione communicarent, quo ad eos sanctissimi huius sacrificii fructus uberius proveniret: nec tamen,

(1) *Aug lib. 51. de Lib. arbit. c. 10. Humana autem Anima.* (2) *In frà can. 7.* (3) *Sicut in primitiva Ecclesia factum testatur, c. Omnes fideles, de cons. dist. 1. e. Peracta, cod. dist. 2.*

men, si id non semper fiat, (1) propterea Missas illas, in quibus solus Sacerdos sacramentaliter communicat, ut privatas, et illicitas damnat, sed probat; atque adeò commendat, siquidem illae quoque Missae verè communes censi debent: partim, quod in eis populus spiritaliter communicet; partim verò, quòd à publico Ecclesiae ministro non pro se tantum, sed pro omnibus fidelibus, qui ad Corpus Christi pertinent, celebrentur.

CAPUT VII.

De aqua, in calice offerendo, vino miscenda.

Monet deinde sancta Synodus praeceptum esse (2) ab Ecclesia Sacerdotibus, ut aquam vino in calice offerendo miscerent; tum quòd Christum Dominum ita fecisse credatur, tum etiam quia (3) è latere eius aqua simul cum sanguine exierit, quod Sacramentum hac mixtione recolitur; et cum (4) aquae in Apocalypsi beati Ioannis populi dicantur, ipsius populi fidelis cum capite Christo unio representatur.

CA.

(1) *Alioqui nec Fabian. de cons. dist. 2. c. Et si non nec Conc. Eliber, de cons. dist. 2. cap. Omnis homo, nec 1. Tolet. c. 13. probasset certis tantum temporibus communicantes.* (2) *Syn. 6. c. 32. Conc. Carth. 3. c. 24. Braccar. 3. c. 1. ex Cyprian. lib. 2. epist. 3. Triburien. c. 19. et Florent. de Sacram. Euch. c. In Sacr. c. Non oport. c. cum omne, et c. In calicem, de cons. dist. 2. c. cum Martha, §. Quaesivisti, de celeb. Miss.* (3) *Ioan. 19.* (4) *Apoc. 17.*

CAPUT VIII.

*De Missa vulgari lingua passim non celebranda, et
mysteriis eius populo explicandis.*

ETsi Missa magnam contineat populi fidelis eruditionem, (1) non tamen expedire visum est Patri-
bus, ut vulgari passim lingua celebraretur. Quamobrem,
retento ubique cuiusque Ecclesiae antiquo, et à sancta
Rómana Ecclesia, omnium Ecclesiarum matre, et
magistra, probato ritu, ne oves Christi esuriant, (2)
neve parvuli panem petant, et non sit qui frangat eis:
mandat sancta Synodus (3) Pastoribus, et singulis cu-
ram animarum gerentibus, ut frequenter inter Missa-
rum celebrationem, vel per se, vel per alios, ex iis,
quae in Missa leguntur, aliquid exponant; atque inter
caetera sanctissimi huius sacrificii mysterium aliquod
declaret, diebus praesertim Dominicis, et festis.

CAPUT IX.

Prolegomenon Canonum sequentium.

Quia verò adversus veterem hanc in sacrosan-
cto Evangelio, Apostolorum traditionibus,
sanctorumque Patrum doctrina fundatam fidem,
hoc tempore multi disseminati sunt errores, mul-
taque à multis docentur, atque disputantur; sa-
crosancta Synodus, post multos, gravesque his de

O

re-

(1) *Latini Graecè, et vicissim Graeci Latine cele-
brare prohibentur, ex Constit. Pii V. Providentia 1566.*

(2) *Tbren. 4. (3) Supr. sess. 5. c. 2. de Ref. et infr.
sess. 24. c. 7. de Ref.*

rebus maturè habitos tractatus, unanimi Patrum omnium consensu, quae huic purissimae fidei, sacraeque doctrinae adversantur, damnare, et à sancta Ecclesia eliminare, per subiectos hos Canones, constituit.

De Sacrificio Missae.

C A N O N I.

Si quis dixerit, in Missa non offerri Deo verum, et proprium sacrificium, aut quod offerri non sit aliud, quàm nobis Christum ad manducandum dari; anathema sit.

C A N O N II.

Si quis dixerit, illis verbis: (1) Hoc facite in meam commemorationem: (2) Christum non instituisse Apostolos Sacerdotes; aut non ordinasse, ut ipsi, alique Sacerdotes offerrent corpus, et sanguinem suum; anathema sit.

C A N O N III.

Si quis dixerit, Missae Sacrificium tantùm esse laudis, et gratiarum actionis, aut nudam commemorationem sacrificii in Cruce peracti, (3) non autem propitiatorium; vel soli prodesse sumentis: neque pro vivis, et defunctis, pro peccatis, poenis, satisfactionibus, et aliis necessitatibus offerri debere; anathema sit.

C A N O N IV.

Si quis dixerit, blasphemiam irrogari Sanctissimo Christi sacrificio, in Cruce peracto, per Missae sacrificium, aut illi per hoc derogari; anathema sit.

CA-

(1) 1. Cor. 11. (2) Luc. 21. *supr. c. 1. de hoc sacrificio.*
 (3) *Supr. c. 2. ibid.*

C A N O N V.

Si quis dixerit, imposturam esse, Missas celebrare (1) in honorem Sanctorum, et pro illorum intercessione apud Deum obtinenda, sicut Ecclesia intendit; anathema sit.

C A N O N VI.

Si quis dixerit, Canonem Missae (2) errores continere, ideoque abrogandum esse; anathema sit.

C A N O N VII.

Si quis dixerit, (3) caerimónias, vestes, et externa signa, quibus in Missarum celebratione Ecclesia Catholica utitur, irritabula impietatis esse magis, quam officia pietatis; anathema sit.

C A N O N VIII.

Si quis dixerit, Missas, (4) in quibus solus Sacerdos sacramentaliter communicat, illicitas esse, ideoque abrogandas; anathema sit.

C A N O N IX.

Si quis dixerit, Ecclesiae Romanae ritum, quo submissa voce pars Canonis, et verba consecrationis proferuntur, damnandum esse (5) aut lingua tantum vulgari Missam celebrari debere; (6) aut aquam non miscendam esse vino in calice offerendo, eo quod sit contra Christi institutionem; anathema sit.

O 2

De-

(1) *Supr. c. 3. ibid.* (2) *Supr. c. 4. ibid.* (3) *Cap. Sane, de celeb. Miss. supr. c. 5. ibid.* (4) *Supr. c. 6. de hoc tac.* (5) *Supr. c. 8. ibid.* (6) *Cap. in Sacramentor. de Cons. dist. 2.*

*Decretum de observandis, et evitandis in celebratione
Missae.*

Quanta cura adhibenda sit, ut sacrosanctum Missae sacrificium omni religionis cultu, ac veneratione celebretur, quivis facile existimare poterit, qui cogitarit, maledictum in sacris Litteris eum vocari, (1) qui facit opus Dei negligenter. Quod si necessario fatemur, nullum aliud opus adeò sanctum, ac divinum à Christi fidelibus tractari posse, quàm hoc ipsum tremendum mysterium, quòd vivifica illa hostia, qua Deo Patri reconciliati sumus, in Altari per Sacerdotes quotidie immolatur; satis etiam apparet, omnem operam, et diligentiam in eo ponendam esse, (2) ut quanta maxima fieri potest interiori cordis munditia, et puritate, atque exteriori devotionis ac pietatis specie peragatur. Cum igitur multa iam sive temporum vitio, sive hominum incuria, et improbitate irrepsisse videantur, quae à tanti sacrificii dignitate aliena sunt; ut ei debitus honor, et cultus ad Dei gloriam, et fidelis populi aedificationem restituatur; decernit sancta Synodus, ut Ordinarii locorum Episcopi ea omnia prohibere, atque è medio tollere sedulo curent, ac teneantur, quae vel avaritia, (3) idolorum servitus, vel irreverentia, quae ab impietate vix seiuncta esse potest, vel superstitio, verae pietatis falsa imitatrix, induxit. Atque, ut multa paucis comprehendantur; in primis, quod ad avaritiam pertinet, cuiusvis generis mercedum conditiones, pacta, et quidquid pro Missis nobis celebrandis datur;

nec

(1) *Ierem. 48.* (2) *Supr. sess. 13. c. 7. de Sacram. Euchar.* (3) *Ephes. 5.*

nec non importunas, atque illiberales eleemosynarum exactiones potius, quam postulationes, aliaque huiusmodi, quae Simoniaca labè, vel certè à turpi quaestu non longè absunt, omninò prohibeant. Deindè, ut irreverentia vitetur, singuli in suis dioecesibus interdican, ne cui vago, et ignoto Sacerdoti Missas celebrare liceat. Neminem praeterea, qui publicè, et notoriè criminòsus sit, aut sancto Altari ministrare, aut sacris interesse permittant: neve patiantur (1) privatis in domibus, atque omninò extrà Ecclesiam, et ad divinum tantum cultum dedicata oratoria, ab eisdem Ordinariis designanda, et visitanda; sanctum hoc sacrificium à saecularibus, (2) aut regularibus quibuscumque peragi: ac nisi priùs, qui intersiat, decènter composito corporis habitu, declaraverint se mente etiam, ac devoto cordis affectu, non solùm corpore, adesse. Ab Ecclesiis verò (3) musicas eas, ubi sive organo, sive cantu lascivum, aut impurum aliquid miscetur, item (4) saeculares omnes actiones, vana, atque adeò profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arceant: ut (5) domus Dei verè domus orationis esse videatur; ac dici possit. Postremò ne superstitioni locus aliquis detur, edicto, et poenis propositis caveant, ne Sacerdotes aliis, quam debitis horis, celebrent; neve ritus alios, aut alias

O 3

cae

(1) *Conc. Laodic. can. 58. Conc. Carth. 2. can. 9. c. sicut, cum seq. c. his ergo, c. Nullus Presbyter, et c. Clericus, de Conc. dist. 1. Anacletus ep. 1.* (2) *Cap. Auctoritate, de Praescrip. 6.* (3) *Conc. Antisiod. c. 9. et Cabilon. sub Vitaliano, c. 19.* (4) *Poenas pecuniarias adiecit Pius V. in Bulla, Cùm primum 1566.* (5) *Isai. 59. Matth. 22.*

caerimonias, et preces in Missarum celebratione adhibeant, praeter eas, quae ab Ecclesia probatae, ac frequenti, et laudabili usu receptae fuerint. Quarumdam verò Missarum, et candelarum certum numerum, qui magis à superstitioso cultu, quam à vera religione, inventus est, omninò ab Ecclesia removeant: doceantque populum, quis sit, et à quo potissimum proveniat sanctissimi huius sacrificii tam pretiosus, ac coelestis fructus. Moneant etiam eundem populum, ut frequenter (1) ad suas Parochias saltem diebus Dominicis, et maioribus festis. Haec igitur omnia, quae summam enumerata sunt, omnibus locorum Ordinariis ita proponuntur, ut non solum ea ipsa, sed quaecumque alia huc pertinere visa fuerint, ipsi pro data sibi à sacrosancta Synodo potestate, ac etiam, ut delegati Sedis Apostolicae prohibeant, mandent, corrigant, statuunt, atque ad ea inviolatè servanda censuris Ecclesiasticis, aliisque poenis, quae illorum arbitrio constituentur, fidelem populum compellant: non obstantibus privilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac consuetudinibus quibuscumque.

Decretum de Reformatione.

EAdem sacrosancta oecumenica, et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, praesidentibus in ea eisdem Apostolicae Sedis Legatis, ut reformationis negotium prosequaretur, haec, in praesenti Sessione, statuenda censuit.

(1) *Cap. 2. de Paroch. Conc. Agath. c. 21. et 63.*

CAPUT I.

Canones de vita, et honestate clericorum innovantur.

Nihil est, quod alios magis ad pietatem, et Dei cultum assiduè instruat, quàm (1) eorum vita, (2) et exemplum, qui se divino ministerio dedicarunt. Cum enim à rebus saeculi in altiore sublati locum conspiciantur, in eos, tamquam (3) in speculum, reliqui oculos coniciunt, ex iisque sumunt quod imitentur. Quapropter sic decet omninò Clericos, in sortem Domini vocatos, vitam, moresque suos omnes componere, (4) ut habitu, gestu incessu, sermone, aliisque omnibus rebus nil, nisi grave, moderatum, ac religione plenum praeseferant; levitia etiam delicta, quae in ipsis maxima essent, effugiant; ut eorum actiones cunctis afferant venerationem. Cùm igitur, quo maiore in Ecclesia Dei, et utilitate, et ornamento haec sunt, ita etiam diligentius sint observanda; statuit sancta Synodus, ut quae alias à summis Pontificibus, et à sacris Conciliis de Clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaque retinenda, ac simul de luxu, comessationi-

O 4

bus,

(1) *Infr. sess. ult. de Ref. c. 1.* (2) *Cap. His igitur, dist. 23.* (3) *Matth. 5. Tit. 2. c. Qualiter 17. de Accus. c. Cleros, 21. dist.* (4) *Sess. 14. in Prooemio; et sess. 24. de Ref. c. 12. tot. tit. de vit. et hon. cler. extra in 6. et Clem. c. Non oport. in 2. de cons. dist. 5. c. canonum 14. q. 4. c. Credo 21. q. 3. Conc. Carth. 3. c. 5. Conc. Chalced. can. 3. Conc. Arelat. 2. c. 14. 1. Conc. Matic. c. 5. et Nicaen. II. c. 16. et IV. cath. c. 44. et seqq.*

bus, choreis, aleis, lusibus, ac quibuscumque criminibus, necnon saecularibus negotiis fugiendis, copiose, ac salubriter sancita fuerunt; eadem in posterum iisdem poenis, vel maioribus, arbitrio Ordinarii imponendis, observentur; nec appellatio executionem hanc, quae ad morum correctionem pertinet, suspendat. Si qua verò ex his in desuetudinem abiisse compèrerint, ea quamprimùm in usum revocari, et ab omnibus accuratè custodiri studeant; non obstantibus consuetudinibus quibuscumque, ne subditorum neglectae emendationis ipsi condignas, Deo vindice, poenas persolvant.

C A P U T II.

Quinam ad Cathedrales Ecclesias assumendū.

QUicumque posthac ad Ecclesias Cathedrales erit assumendus, is non solum natalibus, aetate, moribus, vita, ac aliis, quae à sacris (1) Canonibus requiruntur, plenè sit praeditus; verùm etiam in sacro Ordine antea, saltem sex mensium spatio, constitutus. Quarum rerum instructio, si eius notitia nulla, aut recens in Curia fuerit, à Sedis Apostolicæ Legatis, seu Nuntiis provinciarum, aut eius Ordinario, eoque deficiente, à vicinioribus Ordinariis sumatur. Scientia verò præter haec eiusmodi polleat, ut muneris sibi iurungendi

(1) *Cap. cum in cunctis, et c. cum nobis, de Elect. Gra-
ve nimis de Praeb. et infess. 24. c. 1. de Ref. Conc. Sardic.
c. 13. Conc. Rom. sub Nicol. I. vers. Ut nullus laicus.
Conc. Braccar. 1. c. 20. c. de Syracusanæ, 28. dist. et
61. dist. per totam, sup. vers. 7. c. 1. de Ref.*

necessitati possit satisfacere. Ideoque (1) antea in Universitate Studiorum Magister, sive Doctor, aut Licentiatus in sacra Theologia, vel iure Canonico, merito sit promotus; aut publico alicuius Academiae testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur. Quod si Regularis fuerit, à Superioribus suae religionis similem fidem habeat. Praedicti autem omnes, undè instructio, seu testificatio erit sumenda, haec fideliter, et gratis referre teneantur: alioquin eorum conscientias graviter oneratas esse scient, ac Deum et Superiores suos habebunt ultores.

C A P U T III.

Creandae distributiones quotidianae ex tertia parte quorumcumque fructuum: portio absentium quibus cedat: certi casus excepti.

EPiscopi, etiam tamquam delegati Apostolici, ex fructibus, et proventibus quibuscumque omnium dignitatum, personatum, et officiorum in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis existentium, (2) tertiam partem, in distributiones, eorum arbitrio assignandas, dividere possint; ut scilicet, qui eas obtinent, si personaliter competens sibi servitium, iuxta formam ab eisdem Episcopis praescribendam, quolibet die statuto non impleverint; illius diei distributionem amittant, nec eius quoquo modo dominium acquirant, sed fabricae Ecclesiae, quatenus indigeat, aut alteri pio loco, arbitrio Ordinarii applicetur. (3) Crescente verò contumacia, con-

(1) Vid. Const. Pii IV. Quamvis 1568. (2) Supr. refs. 21. de Ref. c. 3. (3) Toto tit. de Cler. non resid. et c. cum ex eo, de Elect. in 6.

contra eos, iuxta sacrorum Canonum constitutiones, procedant. Quòd si alicui ex praedictis dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis, de iure, seu consuetudine, iurisdictio, administratio, vel officium non competat, sed extra civitatem in dioecesi (1) curam animarum immineat, cui is, qui dignitatem obtinet, incumbere voluerit; tunc pro tempore, quo incurata Ecclesia resederit, ac ministraverit, tamquam praesens sit, ac divinis intersit, in Ecclesiis Cathedralibus, ac Collegiatis habeatur. Haec in iis tantum Ecclesiis constituta intelligantur, in quibus nulla est consuetudo, vel statutum, ut dictae dignitates non servientes aliquid amittant, quod ad tertiam partem dictorum fructuum, et proventuum ascendat: non obstantibus consuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus, et constitutionibus, etiam iuramento, et quavis auctoritate firmatis.

C A P U T IV.

In quacumque Cathedrali, vel Collegiata, Maioribus necdum initiati, vocem in Capitulo non habeant: quid praestare teneantur ad eas promoti, quive deinceps promovendi.

Quicumque in Cathedrali, vel Collegiata, saeculari, vel regulari Ecclesia divinis mancipatus officiis, in Subdiaconatus Ordine saltem constitutus non sit; vocem in huiusmodi Ecclesiis in Capitulo non habeat, etiam si hoc sibi ab aliis liberè fuerit concessum. Si verò, qui dignitates, personatus, officia, praebendas, portiones, ac quaelibet alia beneficia in dictis Ecclesiis obtinent, aut in

pos-

(1) Vid. Const. 5. Pii V. Cupientes 1568.

posterum obtinebunt; quibus onera varia sunt annexa, videlicet, ut alii Missas, alii Evangelium, alii Epistolas dicant, seu cantent; quocumque ii privilegio, exemptione, praerogativa, generis nobilitate sint insigniti, teneantur iusto impedimento cessante, (1) infra annum Ordines suscipere requisitos; alioquin poenas incurrant, iuxta Constitutionem Concilii Viennensis, (2) quae incipit: *Ut ii qui*: quam praesenti decreto innovat. Cogantque Episcopi eos, diebus statutis, dictos Ordines per seipsos (3) exercere; ac caetera omnia officia, quae debent in cultu divino praestare, sub eisdem, et aliis etiam gravio.ibus poenis, arbitrio eorum imponendis. Nec aliis in posterum fiat provisio, nisi iis, qui iam aetatem, et caeteras habilitates integrè habere dignoscantur: aliter irrita sit provisio.

CAPUT V.

Dispensationes extra Curiam Episcopo committantur, et ab eo examinentur.

Dispensationes, quaecumque auctoritate concedendae, si extra Romanam Curiam committendae erunt, committantur Ordinariis illorum, qui eas impetraverint. Eae verò, quae gratiosè concedentur, suum non sortiantur effectum, nisi priùs ab eisdem, tamquam delegatis Apostolicis, summarie tantùm, et extraiudicialiter cognoscantur, expressas preces subreptionis, vel obreptionis vitio non subiacerè.

CA-

(1) *Iuxta c. Praeterea cum gloss. de Aetat. et quali. et c. Si is, de Instit. in 6.* (2) *Vid. infr. XXIII.* (3) *Infr. sess. 24. c. 11. de Ref.*

CAPUT VI.

Circumspectè commutandae ultimae voluntates.

In commutationibus ultimarum voluntatum, (1) quae non nisi ex iusta, et necessaria causa fieri debent, Episcopi, tamquam delegati Sedis Apostolicae, summarè, et extrajudicialiter cognoscant, nihil in precibus, tacita veritate, vel suggesta falsitate fuisse narratum; priusquam commutationes praedictae executioni demandentur.

CAPUT VII.

Innovatur cap. Romana de appellationibus in Sexto.

Legati, et Nuntii Apostolici, Patriarchae, Primate, et Metropolitanus, in appellationibus ad eos interpositis, in quibusvis causis, tam in admittendis appellationibus, quam in concedendis inhibitionibus post appellationem, servare teneantur formam, et tenorem sacrarum constitutionum, et praesertim (2) Innocentii IV. quae incipit: *Romana*, quaecumque consuetudine, etiàm immemorabili, aut stylo, vel privilegio, in contrarium non obstantibus: aliter inhibitiones, et processus, nec inde secuta quaecumque sint ipso iure nulla.

(1) *Infr. sess. ult. de Ref. c. 4.* (2) *In Conc. Lugdun. Vid. infr. XXIV.*

CAPUT VIII.

Episcopi pias omnium dispositiones exequantur: quaecumque pia loca visitent, dummodo non sub immediata Regum protectione sint.

EPiscopi, (1) etiam tamquam Sedis Apostolicae delegati, in casibus à iure concessis, omnium piarum dispositionum, tam in ultima voluntate, quam inter vivos, sint executores, et habeant ius visitandi Hospitalia, Collegia quaecumque; ac (2) confraternitates laicorum, etiam quas scholas, sive quocumque alio nomine vocant; non tamen quae sub Regum immediata protectione sunt, sine eorum licentia: eleemosynas Montis Pietatis, sive Charitatis, et pia loca omnia, quomodocumque nuncupentur, etiamsi praedictorum locorum cura ad laicos pertineat, atque eadem pia loca exemptionis privilegio sint munita; ac omnia, quae ad Dei cultum, aut animarum salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt, ipsi ex officio suo, (3) iuxta sacrorum Canonum statuta, cognoscant, et exequantur: non obstantibus, quacumque consuetudine, etiam immemorabili, privilegio, aut statuto.

(1) *Clem. Quia contingit, de Relig. dom.* (2) *Vid. Cons. Clement. VIII. Quaecumque 1604.* (3) *Cap. nos quidem c. si haeredes, c. Tua, et c. Ioannes de Test.*

CAPUT IX.

Administratores quorumcumque piorum locorum reddant rationem Ordinario, nisi aliter in fundatione sit cautum.

ADministratores, tam Ecclesiastici, quàm Laici, fabricae cuiusvis Ecclesiae, etiam Cathedralis, (1) Hospitalis, Confraternitatis, eleemosynae Montis Pietatis, et (2) quorumcumque piorum locorum, singulis annis teneantur reddere rationem administrationis Ordinario: consuetudinibus, et privilegiis quibuscumque in contrarium sublatis: nisi secùs fortè in institutione, et ordinatione talis Ecclesiae, seu fabricae expressè cautum esset. Quòd si ex consuetudine, aut privilegio, aut ex constitutione aliqua loci, aliis ad id deputatis ratio reddenda esset, tunc cum iis adhibeatur etiam Ordinarius: et aliter factae liberationes dictis administratoribus minimè suffragentur.

CAPUT X.

Notarii Episcoporum examini, et iudicio subiaceant.

CUM ex notariorum imperitia plurima damna, et multarum occasio litium oriatur; possit Episcopus quoscumque notarios, etiamsi Apostolica, Imperiali, aut Regis auctoritate creati fuerint, etiam tamquam delegatus Sedis Apostolicae, examinatione

(1) *Supr. sess. 7. c. ult. de Ref.* (2) *Clement. Quia contingit, §. Ut autem praemissa, de Relig. dom. Infr. sess. 25. c. 3. de Ref.*

ne adhibita, eorum sufficientiam scrutari; illisque non idoneis repertis; aut quodcumque in officio delinquentibus, officii eius in negotiis, litibus, et causis Ecclesiasticis, ac spiritualibus exercendi usum perpetuò, aut ad tempus prohibere; neque eorum appellatio interdictionem Ordinarii suspendat.

C A P U T X I.

Bonorum cuiuscumque Ecclesiae, aut pii loci occupatores puniantur.

SI (1) quem Clericorum, vel Laicorum, quacumque is dignitate, etiam Imperiali, aut Regali, praefulgeat, in tantum malorum (2) omnium radix cupiditas occupaverit, ut alicuius Ecclesiae, seu cuiusvis saecularis, vel regularis beneficii, Montium Pietatis, aliorumque piorum locorum iurisdictiones, bona, census, ac iura, etiam feudalia, et emphyteutica, fructus, emolumenta, seu quascumque obventiones, quae in ministrorum, et pauperum necessitates converti debent; per se, vel alios vi, vel timore incusso, seu etiam per suppositas personas Clericorum, aut Laicorum, seu quacumque arte, aut quocumque quaesito colore, in proprios usus convertere, illosque usurpare praesumpserit, seu impedire, ne ab iis, ad quos iure pertinent, percipiantur, is (3) anathemati tamdiu subiaceat, quamdiu

(1) *Conc. 5. Aurelian. c. 13. et seqq. Conc. Tribur 1. c. 7. Conc. Aurel. 3. c. 17. Conc. Tur. 2. c. 25. Conc. Magunt. sub Leone IV. c. 6. et 11. Conc. Aquisgran sub Steph. V. c. 88. Conc. Later. sub Leone X. sess. 9. et 10. c. Praedia, cum seq. 12. q. 2. (2) 1. Tim. 6. (3) Vid. Bul. lam Coenae, claus. 17.*

diu iurisdictiones, bona, res, iura, fructus, et redditus, quos occupaverit, vel qui ad eum quomodocumque, etiam ex donatione suppositae personae, pervenerint, Ecclesiae, eiusque administratori, sive beneficiato integrè restituerit; ac deinde à Romano Pontifice absolutionem obtinuerit. Quod si eiusdem Ecclesiae patronus fuerit, etiam iure patronatus, ultra praedictas poenas, eo ipso privatus existat. Clericus verò, qui nefandae fraudis, et usurpationis huiusmodi fabricator, seu consentiens fuerit, eisdem poenis subiaceat; necnon quibuscumque beneficiis privatus sit, et ad quaecumque alia beneficia inhabilis efficiatur, et à suorum Ordinum executione, etiam post integram satisfactionem, et absolutionem, sui Ordinarii arbitrio suspendatur.

Decretum super petitione concessionis Calicis.

INsuper (1) cum eadem sacrosancta Synodus superiori Sessione duos articulos, aliàs propositos, et tum nondum discussos, videlicet: An rationes, quibus S. Catholica Ecclesia adducta fuit, ut communicaret laicos, atque etiam non celebrantes Sacerdotes, sub una panis specie, ita sint retinendae, ut nulla ratione Calicis usus cuiquam sit permittendus: et: An, si honestis, et christianae charitati consentaneis rationibus concedendus alicui, vel nationi, vel regno Calicis usus videatur, sub aliquibus conditionibus concedendus sit, et quatenam illae sint, in aliud tempus, oblata sibi occasione, examinandos, atque definiendos reservaverit: nunc eorum, pro quibus petitur, saluti optimè consultum

VO-

(1) *Supr. sess. 21. can. 4. et sess. 13. in Decr. prorog.*

volens, decrevit, integrum negotium ad sanctissimum Dominum nostrum esse referendum, prout praesenti decreto refert, qui pro sua singulari prudentia id efficiat, quod utile Reip. Christianae, et salutare petentibus usum Calicis fore iudicaverit.

Indictio futurae Sessionis.

Insuper eadem sacrosancta Tridentina Synodus diem futurae Sessionis ad feriam quintam post octavam festivitatis omnium Sanctorum, quae erit dies XII. mensis Novemb. indicit; et in ea decernetur de Sacram. Ordinis, et de Sacram. Matrimonii, &c.

Prorogata fuit Sessio usque ad diem XV. Iulii MDLXIII.

SESSIO XXIII.

Quae est septima

SUB PIO IV. PONTIF. MAXIM.

Celebrata die xv. Iulii MDLXIII.

Vera, et catholica doctrina de Sacramento Ordinis ad condemmandos errores nostri temporis, à sancta Synodo Tridentina decreta, et publicata Sessione septima.

CAPUT I.

De institutione Sacerdotii Novae Legis.

Sacrificium, et Sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta sunt, (1) ut utrumque in omni lege extiterit. Cùm igitur in Novo Testamento sanctum

P

Eu-

(1) *Cyprian. lib. 1. adver. Iudaeos.*

Eucharistiae sacrificium visibile ex Domini institutione Catholica Ecclesia acceperit; (1) fateri etiam oportet, in ea novum esse visibile, et externum Sacerdotium; in quod vetus translatum est: hoc autem ab eodem Domino Salvatore nostro institutum esse: atque Apostolis, eorumque successoribus in Sacerdotio potestatem traditam consecrandi, offerendi, (2) et ministrandi corpus et sanguinem eius, necnon et peccata dimittendi, et retinendi, sacrae Litterae ostendunt, et Catholicae Ecclesiae traditio semper docuit.

CAPUT II.

De septem Ordinibus.

CUM autem divina res sit tam sancti Sacerdotii ministerium, consentaneum fuit, quò dignius et maiori cum veneratione exerceri posset, ut in Ecclesiae ordinatissima dispositione (3) plures, et diversi essent ministrorum ordines, qui Sacerdotio ex officio deservirent; ita distributa, ut, qui iam Clericali Tonsura insigniti essent, per minores ad maiores ascenderent: nam non solum de Sacerdotibus, (4) sed et de Diaconis sacrae Litterae apertam mentionem faciunt; et quae maximè in illorum ordinatione attendenda sunt, gravissimis verbis docent; et ab ipso Ecclesiae initio sequentium Ordinum nomina, atque uniuscuiusque eorum propria ministeria, Subdiaconi scilicet, Acolythy, Exorcistae, Lectoris, et Ostiarii in usu fuisse cognoscuntur, quamvis non pari gradu; nam Subdiaconatus

ad

(1) *Hebr. 7.* (2) *Matth. 16. Marc. 14. Luc. 22. Ioan. 20.* (3) *Infr. can. 2. et cap. 17. de Refor.* (4) *1. Tim. 3. et Act. 21.*

ad maiores ordines (1) à Patribus, et (2) sacris Conciliis refertur, in quibus, et aliis inferioribus frequentissimè legimus.

CAPUT III.

Ordinem verè esse Sacramentum.

CUM Scripturae testimonio, Apostolica traditione, et Patrum unanimi consensu perspicuum sit per sacram ordinationem, quae verbis, et signis exterioribus perficitur, gratiam conferri; dubitare nemo debet, Ordinem esse verè, et propriè unum ex septem sanctae Ecclesiae Sacramentis: inquit enim Apostolus: (3) Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quae est in te, per impositionem manuum mearum. (4) Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, et dilectionis, et sobrietatis.

CAPUT IV.

De Ecclesiastica hierarchia, et ordinatione.

QUONIAM vero in Sacramento (5) Ordinis, sicut et in Baptismo, et Confirmatione, character imprimitur, qui nec deleri, nec auferri potest; merito sancta Synodus damnat eorum sententiam

P 2

tiam

(1) *Ignatius Epist. ad Antioch. Tertul. de Praescrip. lib. 1. cap. 41. Cyprian. epist. 55. (2) Conc. Roman. 3. sub Sylvest. Eliber. cap. 33. Carth. 4. cap. 5. et seq. c. Nullus, ult. 60. dist. cap. Si quis eorum, c. Erubescat, et cap. Nemo, dist. 32. c. A multis, de AEt. et Qual. et c. Miramur, de Ser. non ord. (3) 2. Tim. 2. b. 1. Tim. 4. d. (4) 2. Tim. 1. (5) *Supr. sess. 7. de Sacram. in genere, can. 9. et infr. can. 4.**

tiam, quia asserunt, Novi Testamenti Sacerdotes temporariam tantummodò potestatem habere: et semel ritè ordinatos, iterum laicos effici posse, si verbi Dei ministerium non exerçant. Quod si quis omnes Christianos promiscuè Novi Testamenti Sacerdotes esse, aut omnes pari inter se potestate spiritali praeditos affirmet; nihil aliud facere videntur, quam Ecclesiasticam hierarchiam, quae (1) est ut castrorum acies ordinata, confundere: perinde ac si contra beati Pauli (2) doctrinam omnes Apostoli, omnes Prophetæ, omnes Evangelistæ, omnes Pastores, omnes sint Doctores. Proinde sacrosancta Synodus declarat, praeter caeteros Ecclesiasticos gradus, Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, ad hunc hierarchicum ordinem praecipuè pertinere; et positos, (3) sicut idem Apostolus ait, à Spiritu sancto regere Ecclesiam Dei, (4) eosque Presbyteris superiores esse; ac (5) Sacramentum Confirmationis conferre; Ministros Ecclesiae ordinare; atque alia pleraque peragere ipsos posse; quarum functionum potestatem reliqui inferioris ordinis nullam habent. Docet insuper sacrosancta Synodus, in ordinatione Episcoporum, Sacerdotum, et caeterorum Ordinum, (6) nec populi, nec cuiusvis saecularis potestatis, et magistratus consensum, sive vocationem, sive auctoritatem ita requiri, ut sine ea irrita sit ordinatio: quin potius decernit, eos, qui tantummodò à populo, aut saeculari potestate ac magistratu vocati, et instituti,

ad

(1) *Can. 6.* (2) *1. Cor. 12. Ephes. 4. c. Cùm ex iniunctione de Haeret.* (3) *Act. 20.* (4) *Coel. 1. Ep. ad Episc. Galat. c. 1.* (5) *Supr. sess. 7. de Confir. can. 3. C. Hisp. 2. cap. 5. 7. et alibi.* (6) *Laodic. Conc. c. 13.*

ad haec ministeria exercenda ascendunt, et qui ea propria temeritate sibi sumunt; omnes non Ecclesiae Ministros, (1) sed fures, et latrones, per ostium non ingresos, habendos esse. Haec sunt, quae generatim sacrae Synodo visum est Christi fideles de Sacramento Ordinis docere. His autem contraria, certis, et propriis Canonibus in hunc, qui sequitur, modum damnare constituit; ut omnes, adiuvante Christo, fidei regula utentes, in tot errorum tenebris, catholicam veritatem facilius agnoscere, et tenere possint.

De Sacramento Ordinis.

CANON I.

Si quis dixerit, (2) non esse in Novo Testamento Sacerdotium visibile, et externum; vel non esse potestatem aliquam consecrandi, et offerendi verum corpus, et sanguinem Domini, (3) et peccata remittendi, et retinendi; sed officium tantum, et nudum ministerium praedicandi Evangelium; vel eos, qui non praedicant, prorsus non esse Sacerdotes; anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, praeter Sacerdotium (4) non esse in Ecclesia Catholica alios Ordines, et maiores, et minores, per quos, velut per gradus quosdam, in Sacerdotium (5) tendatur; anathema sit.

P 3

CA.

(1) *Ioan. 10. c. Ordinationes 1. q. 1. et c. Rel. de Iur. part.* (2) *Supr. c. 1. de hoc Sacr.* (3) *Matth. 16. c. Manet, cum seq. 24. q. 1.* (4) *Cap. In singulis, cum seq. dist. 77. Supr. c. 2. de hoc Sacram.* (5) *Infrà de Refor. c. 13.*

C A N O N I I I .

(1) Si quis dixerit, Ordinem, sive sacram ordinationem; non esse verè, et propriè Sacramentum à Christo Domino institutum, vel esse figmentum quodam humanum, excogitatum à viris rerum Ecclesiasticarum imperitis; aut esse tantùm ritum quendam eligendi Ministros verbi Dei, et Sacramentorum; anathema sit.

C A N O N I V .

Si quis dixerit, per sacram ordinationem non dari Spiritum sanctum; ac proinde frustra Episcopos dicere: Accipe Spiritum sanctum: aut per eam non imprimi characterem; vel eum, qui Sacerdos semel fuit, (2) laicum rursus fieri posse; anathema sit.

C A N O N V .

Si quis dixerit, sacram Unctionem, qua Ecclesia in sancta ordinatione utitur, non tantùm non requiri, sed contemendam, et perniciosam esse; similiter, et alias Ordinis caerimonias; anathema sit.

C A N O N V I .

Si quis dixerit, in Ecclesia Catholica non esse hierarchiam divina Ordinatione institutam, quae constat ex Episcopis, Presbyteris, et Ministris; anathema sit.

C A N O N V I I .

Si quis dixerit, Episcopos non esse Presbyteris superiores; vel non habere potestatem confirmandi, et

(1) *Supr. c. 1. de hoc Sacram.* (2) *Conc. Tolet. 8. cap. 7.*

ordinandi; vel eam, quam habent, illis esse cum Presbyteris communem; vel Ordines ab ipsis collatos sine populi, vel potestatis saecularis consensu, aut vocatione irritos esse; aut eos, qui nec ab Ecclesiastica, et canonica potestate ritè ordinati, nec missi sunt, sed aliundè veniunt, legitimos esse verbi, et Sacramentorum Ministros; anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, Episcopos, qui auctoritate Romani Pontificis assumuntur, non esse legitimos, et veros Episcopos, sed figmentum humanum; anathema sit.

Decretum de Reformatione.

EAdem sacrosancta Tridentina Synodus, reformationis materiam prosequens, haec, quae sequuntur, in praesenti decernenda esse statuit, et decernit.

CAPUT I.

Rectorum Ecclesiarum in residendo negligentia coercetur, animarum curae providetur.

CUm (1) praecepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere; pro his sacrificium offerre; verbique divini praedicatione Sacramentorum administratione, ac (2) bonorum omnium operum exemplo pascere: pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere; et in caetera munia pastoralia incumbere: quae omnia nequaquam

P 4

ab

(1) Ioan. 21. Actor. 20. (2) Cap. Ephes. 43. dist. cap. Sicut 7. q. c. Qui Episcopatum 8. q. 1. c. Praecipue 11. q. 3. Glorie Episcopi 12. q. 2.

ab iis praestari, et impleri possunt, qui gregi suo non invigilant, neque assistunt; sed (1) mercenariorum more deserunt: sacrosancta Synodus eos admonet, et hortatur, ut divinorum praeceptorum memores, factique (2) forma gregis, in iudicio, et veritate pascant, et regant. Ne verò ea, quae de residentia sanctè, et utiliter iam (3) antea sub fel. rec. Paulo III. sancita fuerunt, in sensus à sacrosanctae Synodi mente alienos trahantur, ac si vigore illius decreti quinque mensibus continuis abesse liceat: illis inhaerendo, declarat sacrosancta Synodus, (4) omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, ac Cathedralibus Ecclesiis quibuscumque, quocumque nomine, et titulo praefectos, etiam si sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales sint, obligari ad personalem in sua Ecclesia, vel dioecesi residentiam, ubi iniuncto sibi officio defungi teneantur, neque abesse posse, nisi ex causis, et modis infrascriptis. (5) Nam cum christiana charitas, urgens necessitas, debita obedientia, ac evidens Ecclesiae, vel Reip. utilitas aliquos nonnumquam abesse postulent, et exigant; decernit eadem sacrosancta Synodus, has legitimae absentiae causas à Beatissimo Romano Pontifice, aut Metropolitano, vel eo absente, à suffraganeo Episcopo antiquiore residente, qui idem Metropolitanus absentiam probare debet, in scriptis esse approbandas; nisi cum absentia inciderit propter ali-

quod

(1) *Ioan. 10.* (2) *1. Petr. 5. a.* (3) *Supr. sess. 6. de Ref. c. 1.* (4) *Vide Bullam Pii IV. ann. 1565. In Suprema.* (5) *Cap. de caetero c. Inter quatuor, c. Tuae, et c. Relatum, de Cleric. non resid. c. Ad supplicationem de Renunt. c. Quorundam, 74. dis. c. Praesentiam 7. q. 1. et c. Postulatis, de Voto.*

quod munus, et Reip. officium, Episcopatibus adiunctum: cuius quoniam causae sunt notoriae, et interdum repentinae, ne eas quidem significari Metropolitanano necesse erit: ad eundem tamen cum Concilio provinciali spectabit iudicare de licentiis à se, vel à Suffraganeo datis, et videre, ne quis eo iure abutatur; et ut poenis canonicis errantes puniantur. (1) Interea meminerint discessuri, ita ovibus suis providendum, ut, quantum fieri poterit, ex ipsorum absentia nullum damnum accipiant. Quoniam autem, qui aliquantisper tantum absunt, ex veterum Canonum sententia non videntur abesse, quia statim reversuri sunt; sacrosancta Synodus vult, illud absentiae spatium singulis annis, sive continuum, sive interruptum, extra praedictas causas, nullo pacto debere duos, aut ad summum tres menses excedere; et haberi rationem, ut id aequa ex causa fiat, et absque ullo gregis detrimento: quod an ita sit, abscedentium conscientiae relinquit, quam sperat religiosam, et timoratum fore; (2) cum Deo corda pateant, (3) cuius opus non fraudulentè agere, suo periculo tenentur. Eisdem interim admonet, et in Domino hortatur, (4) ne per illius temporis spatium, Dominici Adventus, Quadragesimae, Nativitatis, Resurrectionis Domini, Pentecostes item, et Corporis Christi diebus, quibus refici maxime, et in Domino gaudere Pastoris praesentia oves debeant, ipsi ab Ecclesia sua Cathedrali ullo pacto ab-

(1) *Cap. Cum ex eo de Elect. in 6. cap. Beneficium, de Reg. eod. et cap. 2. in fin. supr. sess. 6. de Ref. Sardic. Conc. cap. 14.* (2) *Psalm. 7.* (3) *Ierem. 48.* (4.) *Cap. Si quis in clero 7. quaest. 1. ex Concil. Agath.*

absint, nisi Episcopalia munia in sua dioecesi eos alio vocent.

Si quis autem, quod utinam nunquam eveniat, contra huius decreti dispositionem, abfuerit; statuit sacrosancta Synodus, praeter alias poenas adversus non residentes sub (1) Paulo III. impositas, et innovatas, ac mortalis peccati reatum, quem incurrit, eum, pro rata temporis absentiae, fructus suos non facere, nec tuta conscientia, alia etiam declaratione non secuta, illos sibi detinere posse; sed teneri, aut ipso cessante, per superiorem Ecclesiasticum illos fabricae Ecclesiarum; aut pauperibus loci erogare: prohibita quacumque conventionione, vel compositione, quae pro fructibus malè perceptis appellatur; ex qua etiam praedicti fructus in totum, aut pro parte ei remitterentur: non obstantibus quibuscumque privilegiis, cuique Collegio aut fabricae concessis.

Eadem omninò, etiam quoad culpam, amissionem fructuum, et poenas, de curatis inferioribus, (2) et aliis quibuscumque, qui beneficium aliquod Ecclesiasticum, curam animarum habens, obtinent, sacrosancta Synodus declarat, et decernit; (3) ita tamen, ut, quandocumque eos, causa priùs per Episcopum cognita, et probata, abesse contigerit, Vicarium idoneum, ab ipso Ordinario approbandum, cum debita mercedis assignatione relinquunt. Discendendi autem licentiam, in scriptis gratisque concedendam, ultra bimestre tempus, nisi ex gravi causa, non obtineant. Quòd si per edictum citati, etiam

non

(1) *Supr. sess. 6. de Ref. c. 1. c. 2. c. Conquerente, et ferè per totum Cler. non resid.* (2) *Supr. sess. 6. de Ref. c. 1.* (3) *Cap. Beneficium, de Reg. in 6.*

non personaliter, contumaces fuerint; liberum esse vult Ordinariis, per censuras Ecclesiasticas, et sequestrationem, et subtractionem fructuum, aliaque iuris remedia, etiam usque ad privationem, compellere; nec executionem hanc, quolibet privilegio, licentia, familiaritate, exemptione, etiam ratione cuiuscumque beneficii, pactione, statuto, etiam iuramento, vel quacumque auctoritate confirmato, consuetudine, etiam immemorabili, quae potius corruptela censenda est, sive appellatione, aut inhibitione, etiam in Romana Curia, vel vigore (1) Eugenianae constitutionis suspendi posse. Postremo, tam decretum illud sub (2) Paulo III. quam hoc ipsum in Conciliis Provincialibus, et Episcopalibus publicari, sancta Synodus praecipit: cupit enim, quae adeo ex Pastorum munere, animarumque salute sunt, frequenter omnium auribus, mentibusque infigi, ut in posterum, Deo iuvante, nulla temporum iniuria, aut hominum oblivione, aut desuetudine aboleantur.

CAPUT II.

Ecclesiis praefecti consecrationis munus intra tres menses suscipiant: consecratio quo loco peragenda.

ECclesiis (3) Cathedralibus, seu superioribus, quocumque nomine ac titulo praefecti, etiam si sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales sint, si munus consecrationis intra sex menses non susceperint, ad fructuum perceptorum restitutionem teneantur: Si intra totidem menses postea id facere

(1) *Cap. Divina de Privileg. in Extrav. com.* (2) *Supr. sess. 6. de Ref. cap. 1.* (3) *Conc. Chal. act. 16. c. 25. Conc. Wormat. c. 76. c. Quoniam 75. dist. 6. Quoniam 100. dist. et supr. sess. 7. c. 9. de Ref.*

neglexerint, Ecclesiis ipso iure sint privati. Consecratio verò, si extra Curiam Romanam fiat, in Ecclesia, ad quam promoti fuerint, aut in provincia, si commodè fieri poterit, celebretur.

CAPUT III.

Episcopi extra aegritudinem per se Ordines conferant.

EPiscopi per semetipsos Ordines conferant; quod si aegritudine fuerint impediti, (1) subditos suos non aliter, quàm iam probatos, et examinatos, ad alium Episcopum ordinandos dimittant.

CAPUT IV.

Qui prima Tonsura initiandi sint.

Prima Tonsura (2) non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non susceperint, et fidei rudimenta edocti non fuerint; quique legere, et scribere nesciant; et de quibus probabilis coniectura non sit, eos non saecularis iudicii fugiendi fraude, sed ut Deo fidelem cultum praestent, hoc vitae genus elegisse.

CAPUT V.

Ordinandi, quibus conditionibus instructi esse debeant.

AD minores Ordines promovendi, bonum à Parocho, et Magistro scholae, in qua educantur, testimonium habeant. Hi verò, qui ad singulos maiores erunt assumendi, per mensem ante ordinationem, Episcopum adeant, qui Parocho, aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat, ut nominibus, ac desiderio eorum, qui volunt promo-

ve-

(1) *Infr. c. 8. et 10. Conc. Carth. 3. c. 21.* (2) *Cap. fin. de Temp. ordin. in 6.*

veri publicè in Ecclesia propositis, de ipsorum ordinandorum (1) natalibus, aetate, moribus, et vita, à fidedignis diligenter inquirat; (2) et litteras testimoniales, ipsam inquisitionem factam continentes, ad ipsum Episcopum quamprimùm transmittat.

CAPUT VI.

Aetas quatuordecim annorum ad beneficium Ecclesiasticum requiritur: quis privilegio fori gaudere debeat.

NULLUS prima Tonsura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus, (3) ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere. (4) Is etiam fori privilegio non gaudeat, nisi beneficium Ecclesiasticum habeat; aut Clericalem habitum, et Tonsuram deferens, alicui Ecclesiae ex mandato Episcopi inserviat, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua schola, vel Universitate, de licentia Episcopi, quasi in via ad maiores Ordines suscipiendos versetur. In Clericis verò coniugatis servetur Constitutio Bonifacii VIII. quae incipit, (5) *Clerici, qui cum unicis*: modò hi Clerici, alicuius Ecclesiae servitio, vel ministerio ab Episcopo deputati, eidem Ecclesiae serviant, vel ministrent; et Clericali habitu, et Tonsura utantur: nemini, quoad hoc, privilegio, vel consuetudine, etiam immemorabili, suffragante.

CA-

(1) *Cap. Quando, dist. 24.* (2) *Conc. 3. Carth. c. 22. et 4. Carth. c. 22. infr. c. 7.* (3) *Cap. Indecorum de Act. et Qual.* (4) *Cap. Ioannes, de Cler. coniug.* (5) *Vide infr. XXVII.*

CAPUT VII.

Examinandi sunt ordinandi à viris peritis iuris divini, et humani.

Sancta Synodus, (1) antiquorum Canonum vestigiis inhaerendo, decernit, ut, quando Episcopus ordinationem facere disposuerit, omnes, qui ad sacrum ministerium accedere voluerint, feria quarta ante ipsam Ordinationem, vel quando Episcopo videbitur, ad civitatem evocentur. Episcopus autem Sacerdotibus, et aliis prudentibus viris peritis divinae Legis, ac in Ecclesiasticis sanctionibus exercitatis, sibi adscitis, ordinandorum genus, personam, aetatem, institutionem, mores, doctrinam, et fidem (2) diligenter investiget, et examinet.

CAPUT VIII.

Quomodo, et à quò unusquisque promoveri debeat.

Ordinationes (3) sacrorum Ordinum, statutis à iure temporibus, ac in Cathedrali Ecclesia, vocatis praesentibusque ad id Ecclesiae Canonicis, publicè celebrentur: si autem in alio dioecesis loco, praesente Clero loci, dignior, quantum fieri poterit, Ecclesia semper adeatur. Unusquisque autem à (4) proprio Episcopo ordinetur. Quòd si (5) quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei, etiam cuiusvis generalis, aut specialis rescripti, vel privilegii praetextu, etiam statutis temporibus, permittatur; nisi eius

(1) *Cap. Quando, 24. dist.* (2) *Supr. cap. 5.* (3) *Gelasius 1. in Epist. 1. c. 13. c. ult. 75. dist. c. 1. cum seqq. de Temp. ord.* (4) *Conc. Carth. 3. c. 21.* (5) *Sup. sess. 14. de Ref. c. 2. et 3.*

eius probitas, ac mores (1) Ordinarii sui testimonio commendetur: si secùs fiat, ordinans à collatione Ordinum per annum, et ordinatus à susceptorum Ordinum executione, quandiu proprio Ordinario videbitur expedire, sit suspensus.

CAPUT IX.

Episcopus familiarem ordinans, conferat ei statim beneficium reipsa.

EPiscopus familiarem suum non subditum ordinare non possit, nisi per triennium secum fuerit commoratus; (2) et beneficium, quacumque fraude cessante, statim reipsa illi conferat: consuetudine quacumque, etiam immemorabili, in contrarium non obstante.

CAPUT X.

Episcopis inferiores Praelati Tonsuram vel minores Ordines ne conferant, nisi Regularibus sibi subditis: nec ipsi, aut Capitula quaecumque dimissorias concedant: graviori in Decretum peccantibus poena statuta.

ABbatibus, ac aliis quibuscumque, quantumvis exemptis, non liceat in posterum, intra fines alicuius dioecesis consistentibus, etiam si nullius dioecesis, vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui Regularis subditus sibi non sit, Tonsuram, vel minores Ordines conferre: nec ipsi Abbates, et alii exempti, aut Collegia, vel Capitula quaecumque, etiam Ecclesiarum Cathedralium, literas dimissorias

(1) *Sup. cap. 3. Conc. Aurel. 5. c. 5. c. 21. q. 2. 9. q. 2. per tot. c. 1. cum seq. de Temp. ord. in 6.* (2) *Cap. Non liceat, de Praeb.*

rias aliquibus Clericis saecularibus, ut ab aliis ordinentur, concedant: sed horum omnium ordinatio, servatis omnibus, (1) quae in huius sanctae Synodi decretis continentur, ad Episcopos, intra quorum dioecesis fines existunt, pertineat: non obstantibus quibusvis privilegiis, praescriptionibus, aut consuetudinibus, etiam immemorabilibus. Poenam quoque impositam iis, qui contra huius sanctae Synodi (2) sub Paulo III decretum, à Capitulo, Episcopali Sede vacante, litteras dimissorias impetrant, ad illosque easdem litteras non à Capitulo, sed ab aliis quibusvis in iurisdictione Episcopi loco Capituli, Sede vacante, succedentibus, obtinerent, mandat extendi. Concedentes autem dimissorias contra formam decreti, ab officio, et beneficio per annum sint ipso iure suspensi.

CAPUT XI.

Interstitia in susceptione minorum Ordinum, et certa alia praecepta observanda.

MInores Ordines iis, qui saltem (3) Latinam linguam intelligant, per temporum interstitia, nisi aliud Episcopo expedire magis videtur, conferantur; ut eo accuratiùs, quantum sit huius disciplinae pondus, possint edoceri: (4) ac in unoquoque munere, iuxta praescriptum Episcopi, se exercent; idque in ea, cui adscripti erunt, Ecclesia; nisi fortè ex causa studiorum absint: atque ita de gradu in gradum ascendant, ut in eis cum aetate

vi-

(1) *Supr. c. 5. cum seq. et infr. c. 11. seqq.* (2) *Supr. sess. 7. de Ref. c. 10.* (3) *Cap. In singulis, 77. dist. et infr. c. 13.* (4) *Infr. c. 17. c. 1. 25. dist. Conc. 1. Brac. c. 37. 1. Nic. c. 2. Sardic. c. 5.*

vitae meritum, et doctrina maior accrescat; quod et bonorum morum exemplum, et assiduum in Ecclesia ministerium, atque maior erga Presbyteros, et Superiores Ordines reverentia, et crebrior, quàm antea, Corporis Christi communiò maximè comprobabunt. Cumque hinc ad altiores gradus, et sacratissima mysteria sit ingressus: nemo iis initiatur, (1) quem non scientiae spes maioribus Ordinibus dignum ostendat. Hi verò non nisi post annum à susceptione postremi gradus minorum Ordinum ad sacros Ordines promoveantur; nisi necessitas, aut Ecclesiae utilitas, iudicio Episcopi, aliud exposcat.

CAPUT XII.

Aetas ad maiores Ordines requisita: digni dumtaxat assumendi.

NULLUS in posterum ad Subdiaconatus Ordinem ante vigesimum secundum, ad Diaconatus ante (2) vigesimum tertium, (3) ad Presbyteratus (4) ante vigesimum quintum aetatis suae annum promoveatur. Sciant tamen Episcopi, non singulos, in ea aetate constitutos, debere ad hos Ordines assumi, sed dignos dumtaxat, et quorum probata vita senectus sit. Regulares quoque nec in minori aetate, nec sine diligenti (5) Episcopi examine ordinentur: privilegiis quibuscumque, quoad hoc, penitus exclusis.

Q

CA-

(1) *Conc. Tolet. 8. c. 8. c. Qui Ecclesiasticis, e x seq. dist. 59.* (2) *2. Tol. c. 1. et 3. Carth. c. 4. et Aga. c. 16. ann. 25. requirebant.* (3) *Ann. 30. requirit. c. Siquis, et c. Presbyter 78. dist. et Conc. 4. Tol. c. 18. et 19.* (4) *Cap. Generalem, de Aet. et Qual. in clem. (5) Ordinarium loci debere esse decrevit Clemens VIII. 1596.*

CAPUT XIII.

Subdiaconi, et Diaconi ordinatio qualis, et eorum munus: nulli Ordines sacri duo conferantur eodem die.

SUBdiaconi, et Diaconi ordinentur, (1) habentes bonum testimonium, et (2) in minoribus Ordinibus iam probati, ac litteris, et iis, quae ad Ordinem exercendum pertinent, instructi, Qui sperent, Deo auctore, (3) se continere posse; Ecclesiis, quibus adscribentur, inserviant; sciantque maximè decere, si saltem diebus Dominicis et solemnibus, cùm Altari ministraverint, sacram Communionem ceperint. Promoti ad sacrum Subdiaconatus Ordinem, (4) si per annum saltem in eo non sint versati, ad altiorem gradum, nisi aliud Episcopo videatur, ascendere non permittantur. Duo sacri Ordines (5) non eodem die, etiam Regularibus conferantur: privilegiis, ac indultis quibusvis concessis, non obstantibus quibuscumque.

CAPUT XIV.

Quinam ad Presbyteratum assumendi sint: assumptorum munus.

Qui piè, et fideliter in ministeriis anteactis se gesserint, et ad Presbyteratus Ordinem assumuntur, (6) bonum habeant testimonium, et hi sint, qui non modò in Diaconatu ad minùs annum integrum, nisi ob Ecclesiae utilitatem, ac necessitatem aliud Episcopo videretur, ministraverint;

sed

(1) 1. Tim. 3. (2) Conc. 4. Tolet. cap. 19. c. Quicumque, dist. 77. (3) Cap. A multis, de Aet. et Qualit. (4) Suprà cap. 11. (5) Cap. Litteras, et cap. Dilectus, de Temp. ord. (6) 1. Tim. 3. Conc. Tol. 4. c. 19.

sed etiam ad populum docendum ea , quae scire omnibus necessarium est ad salutem , ac administranda Sacramenta , diligenti examine praecedente , idonei comprobentur : atque ita pietate , ac castis moribus conspicui , ut praeclarum bonorum operum exemplum , et vitae monita ab eis possint expectari. Curet Episcopus , ut ii , saltem diebus Dominicis , et festis solemnibus ; si autem curam habuerint animarum , tam frequenter , ut suo muneri satisfaciant , Missas celebrent. (1) Cum promotis per saltum , si non ministraverint , Episcopus ex legitima causa possit dispensare.

CAPUT XV.

Nullus confessiones audiat , nisi ab Ordinario approbetur.

QUAMVIS Presbyteri in sua Ordinatione à peccatis absolvendi potestatem accipiant , decernit tamen sancta Synodus , nullum , (2) etiam Regularem posse confessiones saecularium , etiam Sacerdotum , audire , nec ad id idoneum reputari ; nisi aut Parochiale beneficium , aut ab Episcopis , per examen , si illis videbitur esse necessarium , aut aliàs idoneus iudicetur ; et approbationem , quae gratis detur , obtineat : privilegiis , et consuetudine quacumque , etiam immemorabili , non obstantibus.

(1) *Cap. Sollicitudo 23. dist. et 6. Si officia, dist. 59.*

(2) *Clem. Dudum, §. Ac deinde de Sepult. confirmatur Bulla Pii V. Romani Pontificis 6. Aug. 1571. cap. Si Episcopus de Poenit. in 6.*

CAPUT XVI.

Qui ordinantur , certae Ecclesiae adscribantur.

CUM nullus debeat ordinari , qui iudicio sui Episcopi non sit utilis , aut necessarius suis Ecclesiis ; sancta Synodus , vestigiis sexti Canonis (1) Concilii Chalcedonensis inhaerendo , statuit , ut nullus in posterum ordinetur qui illi Ecclesiae , aut pio loco , pro cuius necessitate aut utilitate assumitur , non adscribatur , ubi suis fungatur muneribus , nec incertis vagetur sedibus. (2) Quod si locum inconsulto Episcopo deseruerit ; ei sacrorum exercitium interdicatur. Nullus praeterea Clericus peregrinus (3) sine commendatitiis sui Ordinarii litteris ab ullo Episcopo ad divina celebranda , et Sacramenta administranda admittatur.

CAPUT XVII.

Qua ratione exercitia minorum Ordinum repetenda.

UT sanctorum Ordinum à Diaconatu ad Ostiariatum functiones , ab Apostolorum temporibus in Ecclesia laudabiliter receptae , et pluribus in locis aliquandiu intermissae ; in usum iuxta sacros (4) Canones revocentur , nec ab haereticis , tamquam otiosae , traducantur ; illius pristini moris

res-

(1) *Cap. Neminem. 70. dist. (2) Conc. Nicaenum 1. c. 15 et 16. c. Sanctorum, 70. dist. c. Tuae, de cler. pereg. Conc. Antioch. sub Iul. I. c. Chalced. cap. 126. Aquisgran. sub Steph. V. passim. Epaunen. cap. 6. et Aur. 5. c. 5. (3) Conc. Laodic. c. 41. et 3. Car. c. 28. (4) Cap. 1. 25. dist. c. Acolythus , c. Exorcista , c. Lector, et Ostiarius , et c. Psalmista. 23. dist. supr. c. 11. Innocent. Ep. 4. c. 5.*

restituendi desiderio flagrans sancta Synodus, decernit, ut in posterum huiuscemodi ministeria non nisi per constitutos in dictis Ordinibus exercentur; omnesque, et singulos Praelatos Ecclesiarum in Domino hortatur, et illis praecipit, ut quantum fieri commodè poterit, in Ecclesiis Cathedralibus, Collegiatis, et Parochialibus suae dioecesis, si populus frequens, et Ecclesiae proventus id ferre queant, huiusmodi functiones curent restituendas, et ex aliqua parte reddituum aliquorum simplicium beneficiorum, vel fabricae Ecclesiae, si proventus suppetant, aut utriusque illorum, eas functiones exercentibus stipendia assignent, quibus, si negligentes fuerint, Ordinarii iudicio, aut ex parte multari, aut in totum privari possint. Quòd si ministeriis quatuor minorum Ordinum exercendis Clerici caelibes praestò non erunt; suffici possint etiam coniugati, vitae probatae, (1) dummodò non bigami, ad ea munia obeunda idonei, et qui tonsuram et habitum Clericalem in Ecclesia gestent.

CAPUT XVIII.

Forma erigendi Seminarium clericorum, praesertim tenuiorum, in cuius erectione plurima observanda: de educatione promovendorum in cathedralibus, et maioribus Ecclesiis.

CUM adolescentium aetas, (2) nisi rectè instituat, prona sit ad mundi voluptates sequendas; et nisi à teneris annis ad pietatem, et re-

Q 3

li-

(1) Cap. 3. cum seqq. de Bigam. non ordin. (2) 4. Tol. in cap. Omnis aetas 12. q. 1. Gen. 8. Conc. Aquisgran. c. 135. Lateran. sub Leone X. sess. 9. de Ref. curiae.

ligionem informetur; antequam vitiorum habitus totos homines possideat, numquam perfectè, ac sine maximo, ac singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio, in disciplina Ecclesiastica perseveret: sancta Synodus statuit, (1) ut singulae Cathedrales, Metropolitanae, atque his maiores Ecclesiae, pro modo facultatum, et dioecesis amplitudine, certum puerorum ipsius civitatis, et dioecesis, vel eius provinciae, si ibi non reperiantur, numerum in Collegio ad hoc propè ipsas Ecclesias, vel alio in loco conveniente ab Episcopo eligendo, alere, ac religiosè educare, et Ecclesiasticis disciplinis instituere teneantur. In hoc verò Collegio recipiantur, qui ad minimum duodecim annos, et ex legitimo matrimonio nati sint; ac legere, et scribere competenter noverint; et quorum indoles, et voluntas spem afferat, eos Ecclesiasticis ministeriis perpetuò inservituros. Pauperum autem filios praecipuè eligi vult; nec tamen ditiorum excludit, modò suo sumptu alantur, et studium praeseferant Deo, et Ecclesiae inserviendi. Hos pueros Episcopus in tot classes, quot ei videbitur, divisos, iuxta eorum numerum, aetatem, ac in disciplina Ecclesiastica progressum, partim, cùm ei opportunum videbitur, Ecclesiarum ministerio addicet; partim in Collegio erudiendos retinebit; aliosque in locum eductorum sufficiet, ita ut hoc Collegium Dei ministrorum perpetuum Seminarium sit. Ut verò in eadem disciplina Ecclesiastica commodiùs instituantur, tonsura statim, atque habitu Clericali semper utentur; gram-

ma-

(1) *Const. Alexandri III. part. 1. c. 18. et in 2. Later. c. 11. in c. Quia nonnullis, de Magistris, supr. sess. 5. c. 1. de Ref.*

matics, cantus, computi Ecclesiastici, (1) aliarumque bonarum artium disciplinam discent: sacram Scripturam, libros Ecclesiasticos, homilia^s Sanctorum, atque Sacramentorum tradendorum, maximè quae ad confessiones audiendas videbuntur opportuna, et rituum, ac caerimoniarum formas ediscent. Curet Episcopus, ut singulis diebus Missae sacrificio intersint, ac saltem singulis mensibus confiteantur peccata; et iuxta Confessoris iudicium sumant Corpus Domini nostri Iesu Christi; Cathedrali, et aliis loci Ecclesiis diebus festivis inserviant. Quae omnia, atque alia ad hanc rem opportuna, et necessaria, Episcopi singuli cum consilio duorum Canonicorum seniorum, et graviorum, quos ipsi elegerint, prout Spiritus sanctus suggererit, constituent; eaque ut semper observentur, saepiùs visitando, operam dabunt. Discolos, et incorrigibiles, ac malorum morum seminatores acriter punient; eos etiam, si opus fuerit, expellendo: omniaque impedimenta auferentes, quaecumque ad conservandum, et augendum tam pium, et sanctum institutum pertinere videbuntur, diligenter curabunt. Et quia Collegii fabricam instituendam, et ad mercedem praeceptoribus, et ministris solvendam, et ad alendam iuventutem, et ad alios sumptus certi redditus erunt necessarii; ultrà ea, quae ad instituendos, vel alendos pueros sunt in aliquibus Ecclesiis, et locis destinata, quae eo ipso huic Seminario sub eadem Episcopi cura applicata censeantur: iidem Episcopi cum consilio duorum de Capitulo, quorum alter ab Episcopo, alter ab ipso Capitulo eligatur; itemque duorum de Clero civitatis, quo-

Q 4

rum

(1) *Cap. Quae ipsis, dist. 36.*

rum quidem alterius electio similiter ad Episcopum, alterius verò ad Clerum pertineat; ex fructibus integris mensae Episcopalis, et Capituli, et quarumcumque dignitatum, personatum, officiorum, praebendarum, portionum, Abbatiarum, et Prioratum, (1) cuiuscumque Ordinis, etiam Regularis, aut qualitatis, vel conditionis fuerint, et Hospitalium, quae dantur in titulum, vel administrationem, iuxta Constitutionem Concilii Viennensis, quae incipit, (2) *Quia contingit*: et beneficiorum quorumcumque, etiam Regularium, etiam si iurispatronatus cuiuscumque fuerint, etiam si exempta, etiam si nullius dioecesis, vel aliis Ecclesiis, Monasteriis, et Hospitalibus, et aliis quibusvis locis piis, etiam exemptis, annexa, et ex fabricis Ecclesiarum, et aliorum locorum, etiam ex quibuscumque aliis Ecclesiasticis redditibus, seu proventibus, etiam aliorum Collegiorum: in quibus tamen Seminaria discentium, vel docentium, (3) ad commune Ecclesiae bonum promovendum, actu non habentur: haec enim exempta esse voluit; praeterquam ratione reddituum, qui superflui essent ultra convenientem ipsorum Seminariorum sustentationem; seu corporum, vel confraternitatum, quae in nonnullis locis scholae appellantur, et omnium Monasteriorum, non tamen Mendicantium, etiam ex decimis quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia Ecclesiastica sol-

(1) *Qui excipiantur, vide in Bullis Pii V. Apostolicae 1567. Roman. 1567. Roman. 1568. Dum indefensae 1571. et Clementis VIII. Romanum 1603. (2) Vide inf. XVII. sup. sess. 7. c. 15. de Ref. (3) Cap. fin. de Mag. c. cum ex eo de Elect. in 6. et c. de Quibusdam, dist. 37.*

solvi solent, et milites cuiuscumque militiae, aut ordinis pertinentibus, (fratribus Sancti Ioannis Ierosolymitani dumtaxat exceptis) partem aliquam, vel portionem detrahent: et eam portionem sic detractam, necnon beneficia aliquot simplicis, cuiuscumque qualitatis, et dignitatis fuerint, vel etiam praestimonia vel praestimoniales portiones, etiam ante vacationem nuncupatas, sine cultus divini, et illa obtinentium praeiudicio, huic Collegio applicabunt, et incorporabunt: quod locum habeat, etiam si beneficia sint reservata, vel affecta; nec per resignationem ipsorum beneficiorum, uniones, et applicationes suspendi, vel ullo modo impediri possint; sed omninò quacumque vacatione, etiam si in Curia, effectum suum sortiantur, et quacumque constitutione non obstante. Ad hanc autem portionem solvendam, beneficiorum, dignitatum, personatum, et omnium, et singulorum supra commemoratorum possessores, non modò pro se, sed pro pensionibus, quas aliis forsan ex dictis fructibus solverent, retinendo tamen pro rata quidquid pro dictis pensionibus illis erit solvendum, ab Episcopo loci per censuras Ecclesiasticas, ac alia iuris remedia compellantur; etiam vocato ad hoc, si videbitur, auxilio brachii saecularis: quibusvis, quoad omnia et singula supradicta, privilegiis, exemptionibus, etiam si specialem derogationem requirerent, consuetudine, etiam immemorabili, et quavis appellatione, et allegatione, quae executionem impediatur, non obstantibus. Succedente verò casu, quo per uniones effectum suum sortientes, vel aliter Seminarium ipsum in totum, vel in partem dotatum reperiatur; tunc portio ex singulis beneficiis, ut supra, detracta, et in

incorporata ab Episcopo, prout res ipsa exegerit, in totum, vel pro parte remittatur. Quòd si Cathedra-
 lium, et aliarum maiorum Ecclesiarum Praelati in
 hac Seminarii erectione, eiusque conservatione ne-
 gligentes fuerint, ac suam portionem solvere detrec-
 taverint; Episcopum Archiepiscopus, Archipisco-
 pum, et Superiores Synodus provincialis acriter
 corripere, eosque ad omnia supradicta cogere de-
 beant; et ut quamprimùm hoc sanctum, et pium opus,
 ubicumque fieri poterit, promoveatur, studiosè cu-
 rabit. Rationes autem reddituum huius Seminarii
 Episcopus annis singulis accipiat, praesentibus
 duobus à Capitulo, et totidem à Clero civitatis de-
 putatis.

(1) Deinde, ut cum minori impensa huiusmodi
 scholis instituendis provideatur, statuit sancta Sy-
 nodus, ut Episcopi, Archiepiscopi, Primate, et
 alii locorum Ordinarii scholasterias obtinentes, et
 alios, quibus est lectionis vel doctrinae munus anne-
 xum, ad docendum in ipsis scholis instituendos, per
 seipso, si idonei fuerint, alioquin per idoneos subs-
 titutos, ab eisdem scholasticis eligendos, et ab
 Ordinariis approbandos, etiam per subtractionem
 fructuum, cogant, et compellant. Quòd si iudi-
 cio Episcopi digni non fuerint, alium, qui dig-
 nus sit, nominent, omni appellatione remota;
 quòd si neglexerint, Episcopus ipse deputet. Do-
 cebunt autem praedicti, quae videbuntur Episco-
 po expedire. De caetero verò officia, vel dignita-
 tes illae, quae scholasteriae dicuntur, non nisi
 Doctoribus, vel Magistris, aut Licentiatis in sacra
 pagina, aut in iure Canonico, et aliis personis ido-
 neis,

(1) *Suprà sess. 5. c. 1. de Reform.*

neis, et qui per seipsos id munus explere possint, conferantur : et aliter facta provisio nulla sit , et invalida : non obstantibus quibusvis privilegiis, et consuetudinibus , etiam immemorabilibus.

Si verò in aliqua provincia Ecclesiae tanta paupertate laborent , ut Collegium in aliquibus erigi non possit ; Synodus provincialis, vel Metropolitanus cum duobus antiquioribus Suffraganeis in Ecclesia Metropolitana , vel alia provinciae Ecclesia commodiori, unum , aut plura Collegia , prout opportunum iudicabit, ex fructibus duarum , aut plurium Ecclesiarum , in quibus singulis Collegium commodè institui non potest , erigenda curabit , ubi pueri illarum Ecclesiarum educantur.

In Ecclesiis autem amplas dioeceses habentibus, possit Episcopus unum , vel plura in dioecesi , prout sibi opportunum videbitur , habere Seminaria : quae tamen ab illo uno , quod in civitate erectum , et constitutum fuerit , in omnibus dependeant.

Postremò , si vel pro unionibus , seu proportionum taxatione , vel assignatione , et incorporatione , aut qualibet alia ratione difficultatem aliquam oriri contigerit , ob quam huius Seminarii institutio , vel conservatio impediretur , aut perturbaretur : Episcopus cum suprà deputatis , vel Synodus provincialis pro regionis more , pro Ecclesiarum , et beneficiorum qualitate , etiam suprascripta , si opus fuerit , moderando , aut augendo , omnia , et singula , quae ad felicem huius seminarii profectum necessaria , et opportuna videbuntur , decernere , ac providere valeat.

Indictio futurae Sessionis.

Insuper , eadem sacrosancta Tridentina Synodus proximam futuram Sessionem in diem decimam sextam

tam mensis Septembris indicit : in qua agetur de Sacramento Matrimonii , et de aliis , si qua erunt ad doctrinam fidei pertinentia , quae expediri possint ; item de provisionibus Episcopatum , dignitatum , aliorumque beneficiorum Ecclesiasticorum , ac de diversis reformationis articulis.

Prorogata fuit Sessio ad diem XI. Nov. MDLXIII.

SESSIO XXIV.

Quae est octava

SUB PIO IV. PONT. MAXIM.

Celebrata die XI. Ianuarii MDLXIII.

Doctrina de Sacramento Matrimonii.

Matrimonii perpetuum , indissolubilemque nexum primus humani generis parens divini Spiritus instinctu pronuntiavit , cum dixit : (1) Hoc nunc os ex ossibus meis , et caro de carne mea : quamobrem (2) relinquet homo patrem suum , et matrem , et adhaerebit uxori suae , et erunt duo in carne una.

Hoc autem vinculo duos tantummodò copulari , et coniungi , Christus Dominus apertius docuit , cùm postrema illa verba , tamquam à Deo prolata , referens dixit : (3) Itaque iam non sunt duo , sed una caro : statimque eiusdem nexus firmitatem , ab Adamo tanto antè pronunciatam , his verbis confirmavit :

(1) *Gen. 2. Ephes. 5. (2) Cap. Fraternitas 35. q. 10. e. Debitum de big. c. 1. in princ. de Con. lepr. Matt. 19. (3) Matt. 19. Marc. 10. c. Martinus , de cog. spir.*

vit : (1) Quod ergo Deus coniunxit , homo non separet.

Gratiam verò , quae naturalem illum amorem perficeret , et indissolubilem unitatem confirmaret , coniugesque sanctificaret , ipse Christus , venerabilium Sacramentorum institutor , atque perfector , sua nobis passione promeruit : quod (2) Paulus Apostolus innuit , dicens : Viri diligite uxores vestras , sicut Christus dilexit Ecclesiam , et seipsum tradidit pro ea : mox subiungens : Sacramentum hoc magnum est : ego autem dico in Christo , et in Ecclesia.

Cùm igitur Matrimonium in lege Evangelica veteribus connubiis per Christum gratia praestet ; meritò inter novae Legis Sacramenta annumerandum , sancti Patres nostri , (3) Concilia , et (4) universalis Ecclesiae traditio semper docuerunt ; adversus quam impii homines huius saeculi insanientes , non solum perperam de hoc venerabili Sacramento senserunt , sed de more suo praetextu Evangelii , libertatem carnis introducentes , multa ab Ecclesiae Catholicae sensu , et ab Apostolorum temporibus probata consuetudine aliena , scripto , et verbo asseruerunt , non sine magna Christi fidelium iactura : quorum temeritati sancta , et universalis Synodus cupiens occurrere , insigniores praedictorum schismaticorum haereses , et errores , ne plures ad se trahat perniciose eorum contagio , exterminandos duxit , hos in ipsos haereticos , eorumque errores decernens anathematismos.

De

(1) *Cap. Sunt qui 27. q. 2. c. De infidelibus , de cons. et affin.* (2) *Ephes. 5. in fin. c. Nemo , in fin. 32. q. 4. c. Debitum , ac Big.* (3) *Conc. Florent. sub Eugen. IV.* (4) *Cap. Ad abolendam , de Haeret.*

De Sacramento Matrimonii.

C A N O N I.

Si quis dixerit, Matrimonium non esse verè et propriè unum ex septem legis Evangelicæ Sacramentis, (1) à Christo Domino institutum, sed ab hominibus in Ecclesia inventum; neque gratiam conferre; anathema sit.

C A N O N II.

Si quis dixerit, (2) licere Christianis plures simul habere uxores, et hoc nulla lege divina esse prohibitum; anathema sit.

C A N O N III.

Si quis dixerit, (3) eos tantùm consanguinitatis, et affinitatis gradus, qui Levitico exprimuntur, posse impedire matrimonium contrahendum, et dirimere contractum; nec posse Ecclesiam in nonnullis illorum dispensare, aut constituere, ut plures impediant, et dirimant; anathema sit.

C A N O N IV,

Si quis dixerit, (4) Ecclesiam non potuisse constituere impedimenta matrimonium dirimentia, vel in iis constituendis errasse; anathema sit.

CA-

(1) *Matth. 19. Marc. 10. Ephes. 5. c. Ad abolendam, de Haeres.* (2) *Matth. 19. cap. Si quis 32. q. 7. rot. tit. de Sponsa duorum, c. Gaudemus, de Divor.* (3) *Levit. 18. c. Pittacium 30. q. 3. 35. q. 2. et 3. per totam c. Non debet, de consan. et affin.* (4) *Matth. 16. 1. Cor. 4. supr. sess. 21. c. 2.*

CANON V.

Si quis dixerit, (1) propter haeresim, aut molestam cohabitationem, aut affectatam absentiam à coniuge, dissolvi posse matrimonii vinculum; anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, (2) matrimonium ratum non consummatum, per solemnem religionis professionem alterius coniugum non dirimi; anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, Ecclesiam errare, cum docuit, et docet, (3) iuxta Evangelicam, et Apostolicam doctrinam, propter adulterium alterius coniugum matrimonii vinculum non posse dissolvi; et utrumque, vel etiam innocentem, qui causam adulterio non dedit, non posse, altero coniuge vivente, aliud matrimonium contrahere; moecharique eum, qui dimissa adultera, aliam duxerit, et eam, quae, dimisso adultero, alii nupserit; anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, Ecclesiam errare, cum ob multas causas separationem inter coniuges, quoad thorum, seu quoad habitationem, ad certum, incertumve tempus fieri posse decernit; anathema sit.

(1) *Cap. Lege, dist. 10 c. De illa cum seq. de Divor. c. De infidelibus, de consang. et afin.* (2) *Cap. commissum, de Spon.* (3) *Matth. 19. Luc. 10. 1. Cor. 7. c. Placuit, cum multis seq. 32. q. 7. c. Gaudemus, de Divor.*

C A N O N IX.

Si quis dixerit, (1) Clericos in sacris Ordinibus constitutos; vel Regulares, castitatem solemniter professos, posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege Ecclesiastica, vel voto; et oppositum nil aliud esse, quàm damnare matrimonium, posseque omnes contrahere matrimonium, qui non sentiunt se castitatis, etiamsi eam voverint, habere donum; anathema sit: cùm Deus id rectè petentibus non deneget, nec (2) patiat, nos suprà id quod possumus, tentari.

C A N O N X.

Si quis dixerit, (3) statum conjugalem anteponendum esse statui virginitatis, vel caelibatus; et non esse melius, (4) ac beatius, manere in virginitate aut caelibatu, quàm iungi matrimonio; anathema sit.

C A N O N XI.

Si quis dixerit, prohibitionem solemnitatis nuptiarum (5) certis anni temporibus, superstitionem esse tyrannicam, ab Ethnicorum superstitione profectam; aut benedictiones, et alias caerimonias, quibus Ecclesia in illis utitur, damnaverit; anathema sit.

(1) *Dist. 27. c. Presbyteris, et seqq. 17. q. 1. per totam, Extr. Qui Cler. vel voven. per totum Conc. Carth. 4. c. 104. et Matiscon. 1. c. 12.* (2) *1. Cor. 10.* (3) *Matth. 19. 1. Cor. 7. in fin. c. Nuptiae 32. q. 1. c. Qui sitit. 33. q. 5. Commissum de Sponsal.* (4) *Cap. Nuptiarum, 27. q. 1.* (5) *Infr. c. 10. de Ref. matr.*

C A N O N XII.

Si quis dixerit, (1) causas Matrimoniales non spectare ad Iudices Ecclesiasticos; anathema sit.

Decretum de Reformatione Matrimonii.

C A P U T I.

Matrimonii solemniter contrahendi forma in Concil. Lateranensi praescripta innovatur. Quoad proclamationes dispensare possit Episcopus. Qui aliter, quam praesentibus Parocho, et duobus vel tribus testibus contrahit, invalidè contrahit.

TAmetsi dubitandum non est, clandestina matrimonia, libero contrahentium consensu facta, (2) rata, et vera esse matrimonia, quamdiu Ecclesia ea irrita non fecit; et proinde iure damnandi sint illi, ut eos sancta Synodus anathemate damnat, qui ea vera, ac rata esse negant; quique falsò affirmant, matrimonia à filiis familias sine consensu parentum contracta irrita esse, et parentes ea, rata vel irrita facere posse; nihilominus sancta Dei Ecclesia ex iustissimis causis illa semper (3) detestata est, atque prohibuit. Verùm, cum sancta Synodus animadvertat, prohibitiones

R. illas,

(1) *Cap. multorum, 35. q. 6. c. 1. in fin. de consang. et affin. c. accedentibus, de excess. Praelat. (2) Cap. 2. de caland. despons. (3) Cap. non omnis. c. Honorantur, et c. fin. 32. q. 2. c. aliter, et c. nostrates 30. q. 5. c. videtur, què matr. acc. poss. Conc. Tolet. 3. c. 10. Conc. Bisontin. anno 1559. art. 6. de spons. et matr. Conc. Camerac. anno 1550. tit. 9. de Matrimon.*

illas, propter hominum inobedientiam, iam non prodesse; et gravia peccata perpendat, quae ex eisdem clandestinis coniugiis ortum habent; praesertim verò eorum qui in statu damnationis permanent, dum, priore uxore, cum qua clam contraxerant, relicta, cum alia palàm contrahunt, et cum ea in perpetuo adulterio vivunt. Cui malo cum ab Ecclesia, (1) quae de occultis non iudicat, succurri non possit, nisi efficacius aliquod remedium adhibeatur: (2) idcirco sacri Lateranensis Concilii, sub Innocentio III. celebrati, vestigiis inhaerendo, praecipit, ut in posterum, antequam matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis diebus festivis in Ecclesia inter Missarum solemnia publicè denuntietur, inter quos matrimonium sit contrahendum: quibus denuntiationibus factis, si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem matrimonii in facie Ecclesiae procedatur; ubi Parochus, viro, et muliere interrogatis, et eorum mutuo consensu intellecto, vel dicat: Ego vos in matrimonium coniungo, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, vel aliis utatur verbis, iuxta receptum uniuscuiusque provinciae ritum. Quod si aliquando probabilis fuerit suspicio, matrimonium malitiosè impediri posse, si tot praecesserint denuntiationes, tunc vel una tantum denuntiatio fiat: vel saltem Parocho, et duobus, vel tribus testibus praesentibus matrimonium celebretur. Deinde ante illius consummationem denuntiationes in Ecclesia fiant; ut, si aliqua

(1) *Cap. consuisti, 2. q. 4. c. ut nostrum, ut Eccles. benef. sine dim. conferantur.* (2) *Conc. Lateran. 4. c. 51. et c. cum inhibitis, de caland. desp.*

subsunt impedimenta , faciliùs detegantur : nisi Ordinarius ipse expedire iudicaverit , ut praedictae denuntiationes remittantur : quod illius prudentiae , et iudicio sancta Synodus relinquit. Qui aliter , quàm praesente Parocho , vel alio Sacerdote , de ipsius Parochi , seu Ordinarii licentia , et duobus vel tribus testibus matrimonium contrahere attentabunt ; eos sancta Synodus ad sic contrahendum omninò inhabiles reddit ; et (1) huiusmodi contractus irritos , et nullos esse decernit , prout eos praesenti decreto irritos facit , et annullat. Insuper Parochum , vel alium Sacerdotem , qui cum minore testium numero , et testes , qui sine Parocho vel Sacerdote , huiusmodi contractui interfuerint , necnon ipsos contrahentes graviter arbitrio Ordinarii puniri praecipit. Praeterea eadem sancta Synodus hortatur , ut coniuges , ante benedictionem Sacerdotalem in templo suscipiendam , in eadem domo non cohabitent ; statuitque (2) benedictionem à proprio Parocho fieri ; neque à quoquam , nisi ab ipso Parocho , vel ab Ordinario , licentiam ad praedictam benedictionem faciendam alii Sacerdoti concedi posse : quacumque consuetudine , etiam immemorabili , quae potius corruptela dicenda est , vel privilegio , non obstante. Quòd si quis Parochus , vel alius Sacerdos , sive regularis , sive saecularis sit , etiamsi id sibi ex privilegio , vel immemorabili consuetudine licere contendat , alterius Parochiae sponso sine illorum Parochi licentia matrimonio coniungere , aut benedicere usus fuerit , ipso iure tamdiu suspensus maneat , quamdiu ab

R 2

Or

(1) *Cap. Videtur* , 35. q. 6. (2) *Cap. 1. cum multis seq. 30. q. 5. et 6. nulli* , 35. q. 2.

Ordinario eius Parochi, qui matrimonio interesse debet, seu à quo benedictio suscipienda erat, absolvatur. Habeat Parochus librum, in quo coniugum, et testium nomina, diemque, et locum contracti matrimonii describat, quem diligenter apud se custodiat. Postremo sancta Synodus coniuges hortatur, ut, antequam contrahant, vel saltem triduo ante matrimonii consummationem, sua peccata diligenter confiteantur, et ad sanctissimum Eucharistiae Sacramentum piè accedant. Si quae provinciae aliis, ultra praedictas, laudabilibus consuetudinibus, et caerimoniis hac in re utuntur, eas omninò retineri sancta Synodus vehementer optat. Ne verò haec tam salubria praecepta quemquam lateant, Ordinariis omnibus praecipit, ut, cum primùm potuerint, curent hoc decretum populo publicari, ac explicari in singulis suarum dioecesium Parochialibus Ecclesiis, idque in primo anno quàm saepissimè fiat, deinde verò quoties expedire viderint. Decernit insuper; ut huiusmodi decretum in unaquaque Parochia suum robur post triginta dies habere incipiat à die primae publicationis, in eadem Parochia factae, numerandos.

C A P U T XII.

Inter quos cognatio spiritualis contrahatur.

DOcet (1) experientia, propter multitudinem prohibitionum, multoties in casibus prohibitis ignoranter contrahi matrimonia, in quibus vel non sine magno peccato perseveratur, vel ea non sine magno scandalo dirimuntur. Volens itaque sancta Syn-

(1) *Declaratur hic Bulla Pii V. Cum illius vicem*
1566.

Synodus huic incommodo providere, et à cognationis spiritualis impedimento incipiens, statuit, ut unus tantum, sive vir, sive mulier, iuxta sacrorum (1) Canonum instituta, vel ad summum unus, et una baptizatum de Baptismo suscipiant; inter quos ac baptizatum ipsum, et illius patrem, et matrem, necnon inter baptizantem et baptizatum, baptizatique patrem ac matrem tantum (2) spiritualis cognatio contrahatur. Parochus, antequam ad baptismum conferendum accedat, diligenter ab iis, ad quos spectabit, sciscitetur, quem vel quos elegerint, ut baptizatum de sacro fonte suscipiant; et eum, vel eos tantum ad illum suscipiendum admittat, et in libro eorum nomina describat, doceatque eos quam cognationem contraxerint, ne ignorantia ulla excusari valeant. Quòd si alii, ultra designatos, baptizatum tetigerint, cognationem spiritualem nullo pacto contrahant: (3) constitutionibus, in contrarium facientibus, non obstantibus. Si Parochi culpa vel negligentia secus factum fuerit, arbitrio Ordinarii puniantur. (4) Ea quoque cognatio, quae ex Confirmatione contrahitur, Confirmantem et Confirmatum, illiusque patrem, et matrem, ac tenentem non egrediatur: omnibus inter alias personas huius spiritualis cognationis impedimentis omninò sublatis.

(1) *Cap. non plures, de Cons. dist. 4. c. Veniens, et ferè per tot. de cognat. spir. c. Quamvis, eod. in 6.*

(2) *Cap. super quibus, c. Pittacium, et c. fin. 30. q. 3. c. 1. c. super eo, et ferè per totum, de cog. spir. c. 1. eod. tit. in 6. (3) Cap. quamvis, de cog. spir. in 6. (4) Cap. 2. 30. q. 1. c. 1. de cog. spir. in 6.*

CAPUT III.

Publicae honestatis impedimentum certis limitibus coarctatur.

Iustitiae (1) publicae honestatis impedimentum, ubi sponsalia quacumque ratione valida non erunt, sancta Synodus prorsus tollit: ubi autem valida fuerint, primum gradum non excedant: quoniam in ulterioribus gradibus iam non potest huiusmodi prohibitio absque dispendio observari.

CAPUT IV.

Affinitas ex fornicatione ad secundum gradum restringitur.

Praeterea sancta Synodus, eisdem et aliis gravissimis de causis adducta, (2) impedimentum, quod (3) propter affinitatem ex fornicatione contractam inducitur, et matrimonium postea factum dirimit; ad eos tantum, qui in primo et secundo gradu coniunguntur, restringit; in ulterioribus vero gradibus statuit, huiusmodi affinitatem matrimonium postea contractum non dirimere.

(1) *Declaratur hic Bulla Pii V. Ad Romanum spectat 1568. c. 1. de spons. in 6. (2) Cap. quaedam, cum multis seq. 32. q. 7 et toto tit. de eo qui cog. cons. uxor. suae.*

(3) *Declaratur Bulla Pii V. Ad Romanum Pontificem 1563.*

CAPUT V.

Ne quis intra gradus prohibitos contrahat, quave ratione in illis dispensandum.

SI quis intra (1) gradus prohibitos scienter matrimonium contrahere praesumpserit, separetur, et spe dispensationis consequendae careat; idque in eo multò magis locum habeat, qui non tantùm matrimonium contrahere, sed etiam consummare ausus fuerit. Quod si ignoranter id fecerit, siquidem solemnitates requisitas in contrahendo matrimonio neglexerint, eisdem subiiciatur poenis: (2) non enim dignus est, qui Ecclesiae benignitatem facilè experiatur, cuius salubria praecepta temerè contempsit. Si verò, solemnitatibus adhibitis, impedimentum aliquod postea subesse cognoscatur, cuius ille probabilem ignorantiam habuit; tunc facilius cum eo, et gratis dispensari poterit. In contrahendis matrimoniis, vel nulla omninò detur dispensatio, vel rarò, idque ex causa, et gratis concedatur. In secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, et ob publicam causam.

CAPUT VI.

In raptores animadvertitur.

DECERNIT sancta Synodus, inter raptorem et raptam, quandiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere matrimonium. (3) Quod si rapta à raptore separata, et in loco tuto et libero constituta, illum in virum habere consenserit,

R 4

rit,

(1) *Cap. fin. §. pen. de caland. desp. Clem. unica de cons. et aff.* (2) *Cap. fin. de Immun. Eccl. c. Quia frustrà, de usur.* (3) *Cap. fin. de Rapt.*

vit; eam raptor in uxorem habeat; et nihilominus raptor ipse, (1) ac omnes illi consilium, auxilium et favorem praebentes, sint ipso iure excommunicati, ac (2) perpetuò infames, omniumque dignitatum incapaces; et si Clerici fuerint, de proprio gradu decendant. (3) Teneatur praeterea raptor mulierem raptam, sive eam in uxorem duxerit, sive non duxerit, decenter, arbitrio iudicis, dotare.

C A P U T VII.

Vagi matrimonio cautè iungendi.

Multi sunt (4) qui vagantur, et incertas habent sedes, et ut improbi sunt ingenii, prima uxore relicta, aliam et plerumque plures, illa vivente, diversis in locis ducunt; cui morbo cupiens sancta Synodus occurrere, omnes, ad quos spectat, paternè monet, ne hoc genus hominum vagantium ad matrimonium faciliè recipiant, magistratus etiam saeculares hortatur, ut eos severè coerceant. Parochis autem praecipit, ne illorum matrimoniis intersint, nisi prius diligentem inquisitionem fecerint, et re ad Ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtinuerint.

C A P U T VIII.

Concubinatus poenis gravissimis punitur.

Grave peccatum est, homines solutos concubinas habere; gravissimum verò, et in huius magni Sacramenti singularem contemptum admissum,

(1) *Conc. Chalced. c. 26. c. eos, et c. de Puellis, 36. q. 2.* (2) *Cap. consanguineorum 3. q. 4. et c. constitutus 3. q. 5.* (3) *Exod. 21. c. 1. de Adult.* (3) *Conc. Agathens. 6. 25.*

sum, uxoratos quoque in hoc damnationis statu vivere, ac audere eas quandoque domi, etiam cum uxoribus alere, et retinere. Quare, ut huic tanto malo sancta Synodus opportunis remediis provideat, statuit huiusmodi concubenarios, tam solutos, quàm uxoratos, (1) cuiuscumque status, dignitatis et conditionis existant, si postquam ab Ordinario, etiam ex officio, ter admoniti ea de re fuerint, concubinas non eiecerint, seque ab earum consuetudine non seiunxerint, excommunicatione feriendos esse; à qua non absolvantur, donec re ipsa admonitioni factae paruerint. Quòd si in concubinato per annum, censuris neglectis, permanserint; contra eos ab Ordinario severè pro qualitate criminis procedatur. Mulieres, (2) sive coniugatae, sive solutae, quae cum adulteris, seu concubinariis publicè vivunt, (3) si ter admonitae non paruerint, ab Ordinariis locorum, nullo etiam requirente, ex officio graviter pro modo culpae puniantur; et extra oppidum, vel dioecesim, si id eisdem Ordinariis videbitur, invocato, si opus fuerit, brachio saeculari, eiiciantur: (4) aliis poenis, contra adulteros, et concubenarios inflictis, in suo robore permanentibus.

(1) *Infr. sess. 25. c. 14. de Ref. Conc. Rom. sub Nic. 2. in fin. Conc. Later. sub Leon. X. sess. 9. de Ref. Curiae, et aliorum vers. (2) Concubinariis. Conc. Tolet. 1. c. 17. c. Is qui, 34. dist. Conc. Arelatens. 2. c. 3. c. fraternitatis, 34. dist. c. si concubinae, de sentent. excom.*

(3) *Cap. 2. de cohabit. cleric. et mul. (4) Eisdem innovat, et auget. Sixtus V. Bulla. Ad compescendum 1586.*

CAPUT IX.

Ne domini temporales, aut magistratus quidquam libertati matrimonii contrarium moliantur.

ITa plerumque temporalium dominorum ac magistratum mentis oculos terreni affectus, atque cupiditates excaecant, ut viros, et mulieres, sub eorum iurisdictione degentes, maxime divites, vel spem magnae hereditatis habentes, minis, et poenis adigant cum iis matrimonium invitos contrahere, quos ipsi domini vel magistratus illis praescripserint. (1) Quare cum maxime nefarium sit, matrimonii libertatem violare, et ab eis iniurias nasci, à quibus iura spectantur; praecipit sancta Synodus omnibus, cuiuscumque gradus, dignitatis, et conditionis existant, sub (2) anathematis poena, quam ipso facto incurrant, ne quovis modo directè, vel indirectè subditos suos, vel quoscumque alios cogant, quominùs liberè matrimonia contrahant.

CAPUT X.

Nuptiarum solemnitates certis temporibus prohibentur.

AB (3) adventu Domini nostri Iesu Christi usque in diem Epiphaniae, et à feria quarta Cinerum usque in octavam Paschatis inclusivè, antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus observari sancta Synodus praecipit;

(1) *Cap. cum locum, c. requisivit, et c. Gemma, de spons.* (2) *Conc. Parisiens. l. c. 6. c. nullus 36. q. 2. 2.*

(3) *Conc. Laodicens. can 52. Saiegustadiens. c. 3. c. nos oportet. cum tribus seqq. 33. q. 4. c. Capellanus, de fer.*

pit; in aliis verò temporibus nuptias solemniter celebrari permittit: quas Episcopi, ut ea quae decet modestia, et honestate fiant, curabunt: (1) sancta enim res est matrimonium, et sanctè tractandum.

Decretum de Reformatione.

Eadem sacrosancta Tridentina Synodus reformationis materiam prosequens; haec in praesenti Sessione statuenda decernit.

P A P U T I.

Norma procedendi ad creationem Episcoporum, et Cardinalium.

SI (2) in quibuslibet Ecclesiae gradibus providenter scienterque curandum est, ut in Domini domo nihil sit inordinatum, nihilque praeposterum, multò magis elaborandum est, ut in electione eius, qui supra omnes gradus constituitur, non erretur: Nam totius familiae Domini status, et ordo nutabit, si quod requiritur in corpore, non inveniatur in capite. Undè, etsi (3) aliàs sancta Synodus de promovendis ad Cathedrales, et superiores Ecclesias nonnulla utiliter decrevit; hoc tamen munus huiusmodi esse censet, ut, si pro rei magnitudine expendatur, numquam satis cautum de eo videri possit. Itaque statuit, ut, cum primum Ecclesia vacaverit, supplicationes, ac preces publicè privatimque habeantur, atque à Capitulo per civitatem, et dioecesim indicentur; quibus Clerus, populusque bonum à Deo pastorem valeat im-

(1) *Cap. Deinde 28. dist. (2) Cap. Miramur, dist. 61.*

(3) *Supr. de Ref. sess. 6. c. 1. sess. 7. c. 1. et 3. et sess. 22. c. 2.*

impetrare. Omnes verò, et singulos, qui ad promotionem præficiendorum, quodcumque ius, quacumque ratione, à Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam præstant, nihil in iis pro præsentis temporum ratione innovando, hortatur, et monet, ut in primis meminerint, nihil se ad Dei gloriam, et populorum salutem utilius posse facere, quàm si bonos Pastores, et Ecclesiae gubernandae idoneos promoveri studeant; eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores, et Ecclesiae magis utiles ipsi iudicaverint, (1) non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed, eorum exigentibus meritis, præfici diligenter curaverint; et quos ex legitimo matrimonio natos, et vita, aetate, doctrina, atque aliis omnibus qualitatibus præditos sciant, (2) quae iuxta sacros Canones, et Tridentini huius Synodi decreta requiruntur. Quoniam verò in sumendo de prædictis omnibus qualitatibus gravi, idoneoque bonorum, et doctorum virorum testimonio, non uniformis ratio ubique ex nationum, populorum, ac morum varietate potest adhiberi; (3) mandat sancta Synodus, ut in provinciali Synodo, per Metropolitanum habenda, præscribatur quibusvis locis, et provinciis propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis faciendae forma, Sanctissimi Romani Pontificis arbitrio approbanda, quae magis eisdem

(1) *Conc. Tolet. 4. c. 18.* (2) *Cap. cum in cunctis, et cum nobis olim. de Elect. Conc. Later. sub Leone X. de Ref. curiae in princ. sess. 9. cum alleg. sup. sess. 22. de Ref. c. 2.* (3) *Praescribitur alia forma in Bulla Gregorii XV. anni 1590. quae incipit. Onus.*

dem locis utilis, atque opportuna esse videbitur; ita tamen, ut, cum deinde hoc examen, seu inquisitio de persona promovenda perfecta fuerit, ea in instrumentum publicum redacta, cum toto testimonio, (1) ac professione fidei ab eo facta, quamprimum ad Sanctissimum Romanum Pontificem omninò transmittatur, ut ipse Summus Pontifex plena totius negotii, ac personarum notitia habita, pro gregis Domini commo- de illis, si idoneis per examen, seu per inquisitionem factam reperti fuerint, Ecclesiis possit utilius provide- re. Omnes vero inquisitiones, informationes, testimo- nia ac probationes, quaecumque de promovendi quali- tatibus, et Ecclesiae statu, à quibuscumque, etiam in Romana Curia habitae, per Cardinalem, qui relatio- nem facturum erit in Consistorio, et alios tres Cardina- les diligenter examinentur; ac relatio ipsa Cardinalis relatoris, et trium Cardinalium subscriptione roboretur; in qua ipsi singuli quatuor Cardinales affirmant, se, adhibita accurata diligentia, invenisse promovendos qualitatibus à iure, et ab hac (2) sancta Synodo requisitis praeditos; ac certò existimare sub periculo salutis aeternae idoneos esse, qui Ecclesiis praefician- tur; ita ut relatione in uno Consistorio facta, quò ma- turius intereà de ipsa inquisitione cognosci possit, in aliud Consistorium iudicium differatur; nisi aliud Bea- tissimo Pontifici videbitur expedire. Ea verò omnia, et singula, quae de Episcoporum praeficiendorum vita, aetate, doctrina, et caeteris qualitatibus, aliàs in eadem Synodo constituta sunt, decernit eadem,

(1) *Vid. infr. XL.* (2) *In dictis locis.*

dem, etiã in (1) creatione sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium, etiã si Diaconi sint, exigenda; quos Sanctissimus Romanus Pontifex, ex omnibus christianitatis nationibus, quantum commodè fieri poterit, prout idoneos repererit, assumet. Postremò eadem sancta Synodus, tot gravissimis Ecclesiae incommodis commota, non potest non commemorare, nihil magis Ecclesiae Dei esse necessarium, quàm ut Beatissimus Romanus Pontifex, quam sollicitudinem universae Ecclesiae ex muneris sui officio debet, eam hic potissimum impendat, ut lectissimos tantum sibi Cardinales adsciscat; et bonos maximè atque idoneos Pastores singulis Ecclesiis praeficiat; idque eo magis, quòd ovium Christi sanguinem, quae ex malo negligentium, et sui officii immemorum Pastorum regimine peribunt, Dominus noster Iesus Christus, (2) de manibus eius sit requisiturus.

C A P U T II.

Synodi Provinciales, quolibet triennio; Dioecesanæ quotannis celebrentur: qui eas cogere, quive illis interesse debeant.

Provincialia Concilia, sicubi omissa sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis, (3) aliisque ex sacris Ca-

(1) *Quid in creatione Cardinalium observandum, vide in Const. Sixti V. Postquam 1586. et Religiosa 1587.*

(2) *Ezech. 3. 18. Act. 20. c. Ephes. 43. dist. supr. sess. 6. de Ref. c. 1. (3) Cap. propter Ecclesiasticas cum seqq. 18. dist. c. sicut olim, de Accusat. Conc. Aurel. 2. c. 1.*

Canonibus (1) permissis, renoventur. Quare Metropolitanus per seipsum, seu, illis legitime impeditis, Coepiscopus antiquior, intra annum ad minus à fine praesentis Concilii, et deinde (2) quolibet saltem triennio post octavam Paschae Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, seu alio commodiori tempore, pro more provinciae, non praetermittat Synodum in provincia sua cogere; quo Episcopi omnes, et alii, qui de iure vel consuetudine interesse debent, exceptis iis, quibus cum imminente periculo transfretandum esset, convenire omnino teneantur. Nec Episcopi comprovinciales praetextu cuiuslibet consuetudinis ad Metropolitanam Ecclesiam in posterum accedere inviti compellantur. Itidem Episcopi, qui nullo Archiepiscopo subiiciuntur, aliquem vicinum Metropolitanum semel eligant; in cuius Synodo provinciali cum aliis interesse debeant, et quae ibi ordinata fuerint, observent, ac observari faciant. In reliquis omnibus eorum exemptio, et privilegia salva, atque integra maneant. (3) Synodi quoque dioecesanae quotannis celebrentur: ad quas exempti etiam omnes, qui aliàs, cessante exemptione, interesse deberent, nec Capitulis generalibus subduntur, accedere teneantur; ratione tamen Parochialium, aut aliarum saecularium Ecclesiarum, etiam annexarum, debeant illi, qui illarum curam gerunt, quicumque illi sint, Synodo interesse. Quòd si in his tam Metropolitanus, quam Episcopi, et alii

su-

(1) *Infr. c. 21.* (2) *Conc. Lat. sub Leon X. sess. 10. in 2. Later. sub Innoc. III. c. 6. exigebatur ut singulis annis Metropolitanus visitaret.* (3) *Conc. Basil. sess. 15. Tolet. sub Sixto IV. cap. 1.*

suprascripti negligentēs fuerint ; poenas , sacris (1)
Canonibus sancitas , incurrant.

CAPUT III.

Qua ratione visitatio per Praelatos faciēda.

PAtriarchae , Primates , Metropolitanī , et Episcopi propriam dioecesim per se ipsos , (2) aut , si legitimè impediti fuerint , per suum generalem Vicarium , aut Visitatorem , si quotannis totam , propter eius latitudinem , visitare non poterunt , saltem maiorem eius partem , ita tamen , ut tota biennio per se , vel Visitatores suos compleatur , visitare non praetermittant. A Metropolitanis verò , etiam post plenè visitatam propriam dioecesim , non visitentur Cathedrales Ecclesiae , neque dioeceses suorum comprovincialium , nisi causa cognita , et probata in Concilio provinciali. Archidiaconi autem , Decani , et alii inferiores in iis Ecclesiis , ubi hactenus visitationem exercere legitimè consueverunt , debeant quidem , assumpto notario , de consensu Episcopi deinceps per se ipsos tantum ibidem visitare. Visitatores etiam à Capitulo deputandi , ubi Capitulum ius visitandi habet , prius ab Episcopo approbentur : sed non ideò Episcopus , vel , eo impedito , eius Visitor easdem Ecclesias seorsum ab his visitare prohibeatur ; cui ipsi Archidiaconi , vel alii inferiores , visitationis factae infra mensem rationem reddere , et depositiones testium , ac integrā acta ei exhibere teneantur : non obstantibus quacumque consuetudine , etiam im-

(1) *Dist. 18. ferè per totam Conc. Aurel. 5. c. 18. Tarracon. 1. c. 6. Tolet. 11. c. 15. et Basil. sess. 8.*

(2) *Cons. Tolet. 4. c. 35. e. Episcopum 10. q. 1.*

immemorabili, atque exemptionibus, et privilegiis quibuscumque. Visitationum autem omnium istarum (1) praecipuus sit scopus, sanam, orthodoxamque doctrinam, expulsis haeresibus, inducere, bonos mores tueri, pravos corrigere, populum cohortationibus, et admonitionibus ad religionem, pacem, innocentiamque accendere; caetera, prout locus, tempus, et occasio feret, ex visitantium prudentia ad fidelium fructum constituere. Quae ut facilius feliciusque succedant, monentur praedicti omnes, et singuli, ad quos visitatio spectat, ut paterna charitate, Christianoque zelo omnes amplectantur; idemque modesto contenti equitatu, famulatuque, studeant quàm celerrimè, debita tamen cum diligentia, visitationem ipsam absolvere. Interimque caveant, ne inutilibus sumptibus (2) cuiquam graves, onerosivè sint: neve ipsi, aut quisquam suorum quidquam procurationis causa pro visitatione, etiam testamentorum ad pios usus, praeter id quod ex relictis piis iure debetur, aut alio quovis nomine, nec pecuniam, nec munus, quodcumque sit, etiam qualitercumque offeratur, accipiant: non obstante quacumque consuetudine, etiam immemorabili: (3) exceptis tamen victualibus, quae sibi, ac suis frugaliter moderatèque pro temporis tantùm necessitate, et non ultrà, erunt ministranda. Si tamen in optione eorum, qui visitantur, si malint solvere id quod erat ab ipsis antea solvi,

S cer-

(1) *Cap. 1. Sanè, de censib. in 6. cap. Unic. 85. dist.*

(2) *Conc. Bracc. 2. c. 1. et Ticin. vers. Statuimus etiam Episcopi, c. cavendum, c. placuit, et c. inter caetera 10. q. 3. et c. cum Apostolus, de censib.* (3) *Cap. si Episcopus, de Off. ord. in 6.*

certa pecunia taxata, consuetum, an verò praedicta victualia subministrare: salvo item iure conventionum antiquarum cum Monasteriis, aliisque piis locis, aut Ecclesiis non Parochialibus inito, quod illaesum permaneat. In iis verò locis, seu provinciis, ubi consuetudo est, ut nec victualia, nec pecunia, nec quidquam aliud à Visitoribus accipiatur, sed omnia gratis fiant, ibi id observetur. Quòd si quisquam, quod absit, aliquid amplius in supradictis omnibus casibus accipere praesumpserit, is, praeter dupli restitutionem, intra mensem faciendam, aliis etiam poenis, iuxta Constitutionem Concilii generalis Luglunensis, quae incipit: (1) *Exigit*; nec non, et aliis poenis in Synodo provinciali arbitrio Synodi, absque ulla spe veniae, mulctetur. Patroni verò in iis, quae ad Sacramentorum administrationem spectant: nullatenus se praesumant ingerere: neque visitationi ornamentorum Ecclesiae, aut bonorum stabilium, seu fabricarum proventibus immisceant, nisi quatenus id eis ex institutione, ac fundatione competat, sed Episcopi ipsi haec faciant, et fabricarum redditus in usus Ecclesiae necessarios, et utiles, prout sibi expedire magis visum fuerit, expendi curent.

CAPUT IV.

Praedicationis munus à quibus, et quando obeundum: Ecclesia Parochialis ad audiendum verbum Dei adeunda. Nullus, contradicente Episcopo, praedicet.

PRaedicationis munus, (2) quod Episcoporum praecipuum est, cupiens sancta Synodus, quò frequen-

(1) *Vide inf. XXVIII.* (2) *Conc. Carth. 4. c. 20. et Remen. c. 14. in c. Episcopus nullam rei, 88. dist.*

quentiùs possit ad fidelium salutem exerceri, Canones aliàs super hoc editos, sub fel. rec. (1) Paulo III. aptiùs praesentium temporum usui accommo- dando, mandat, ubi in Ecclesia sua ipsi per se, (2) aut si legitimè impediti fuerint, per eos, quos ad praedicationis munus assument; in aliis autem Ecclesiis per Parochos, sive iis impeditis, per alios ab Episcopo impensis eorum, qui eas praestare vel tenentur, vel solent, deputandos in civitate, aut in quacumque parte dioecesis, censebunt expedire, saltem omnibus Dominicis, et solemnibus diebus festis; tempore autem Ieiuniorum, Quadragesimae, et Adventus Domini quotidiè, vel saltem tribus in hebdomada diebus, si ita oportere duxerint, sacras Scripturas, divinamque legem annuntient; et aliàs, quotiescumque id opportunè fieri posse iudicaverint. Moneatque Episcopus populum diligenter, teneri unumquemque Parochiae suae interesse, ubi commodè id fieri potest, (3) ad audiendum verbum Dei. Nullus autem saecularis, (4) sive regularis, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum, contradicente Episcopo, praedicare, praesumat. Iidem etiam saltem Dominicis, et aliis festivis diebus, pueros in singulis Parochiis (5) fidei rudimenta, et obedientiam erga Deum, et pa-

S 2 ren-

(1) *Suprà sess. 5. de Reform. c. 2.* (2) *Conc. Arelaten. 4. c. 10. Lateran. sub Innoc. III. c. 10. in c. Inter caetera de off. ord. Conc. Magunt. c. 25. sup. sess. 5. de Reform. c. 2.* (3) *4. Carth. c. 24. in c. Sacerdote, de cons. dist. 1. Theodulphus Episc. Aurel. Epist. ad Parochos, in fin.* (4) *Vide Bullam Gregorii XIII. in gratiam Societ. Iesu, incipit Vigore 1584.* (5) *Vide Const. Pii V. Ex debito 1571. quam ampliavit Gregorius XIII. 30. Octob. 1572.*

rentes diligenter ab iis, ad quos spectabit, doceri curabunt; et, si opus sit, etiam per censuras Ecclesiasticas compellent, non obstantibus privilegiis, et consuetudinibus. In reliquis, ea, quae de praedicationis munere (1) sub eodem Paulo III. decreta fuerunt, suum robur obtineant.

CAPUT V.

Causae criminales contra Episcopos, maiores à solo Summo Pontifice, minores à Concilio Provinciali cognoscantur.

CAusae criminales (2) graviore contra Episcopos, etiam haeresis, quod absit; quae depositione aut privatione dignae sunt; (3) ab ipso tantum Summo Romano Pontifice cognoscantur, et terminentur. Quòd si eiusmodi sit causa, quae necessario extra Romanam Curiam sit committenda, nemini prorsus ea committantur, nisi Metropolitanis, aut Episcopis, à Beatissimo Papa eligendis. Haec verò commissio, et specialis sit, et manu ipsius SS. Pontificis signata, nec umquam plus his tribuat, quàm ut solam facti instructionem sumant, processumque conficiant, quem statim ad Romanum Pontificem transmittant; (4) reservata eidem Sanctissimo sententia definitiva. Caetera aliàs sub felic. Iulio III. super his decreta, necnon, et constitutio sub Innocencio III. in Concilio generali, quae incipit: (5) *Qualiter, et quando*; quam sancta Synodus in praesenti innovat, ab omnibus observetur. Minores verò criminales causae Episco-

(1) *Sess. 5. c. de Ref.* (2) *Conc. Sardic. c. 3. c. Ad abolendam, de Haeret.* (3) *Confirmatur Bulla Pii V. Si de protegendis 1569.* (4) *Supr. sess. 13. de Reform. c. 6. 7, et 8.* (5) *Vide infr. XXIX.*

porum in Concilio tantum provinciali cognoscantur, et terminentur, vel à deputandis per Concilium provinciale.

CAPUT VI.

Datur Episcopis potestas circa irregularitatum, et suspensionum dispensationes, et criminum absolutiones.

Liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus, et suspensionibus, ex delicto occulto provenientibus, (1) excepta ea, quae oritur ex homicidio voluntario, et exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, (2) dispensare; et in quibuscumque casibus occultis, (3) etiam Sedi Apostolicae reservatis, delinquentes quoscumque sibi subditos, in dioecesi sua per seipsos, aut Vicarium, ad id specialiter deputandum, in foro conscientiae gratis absolvere, imposita poenitentia salutari. Idem et in haeresis crimine in eodem foro conscientiae eis tantum, non eorum Vicariis, sit permissum.

CAPUT VII.

Sacramentorum virtus, antequam populo administrantur, ab Episcopis, et Parochis explicetur, inter Missarum solemnia sacrae paginae explanentur.

UT fidelis populus ad suscipienda Sacramenta maiori cum reverentia, atque animi devotione accedat, praecipit sancta Synodus Episcopis omnibus, ut non solum, cum haec per seipsos erunt

S 3

po-

(1) *Supr. sess. 14. o. 6. c. Miror, et c. contumaces. 50. dist.* (2) *Consule Bullam Coenae Domini.* (3) *De quibus sub Alexandro, in Conc. Lateran. part. 24. const. eius.*

populo administranda; prius illorum vim, et usum pro suscipientium captu explicent, sed etiam idem à singulis Parochis piè, prudenterque, etiam lingua vernacula, si opus sit, et commodè fieri poterit, servari studeant, iuxta formam à sancta Synodo in Catechesi singulis Sacramentis praescribendam; quam Episcopi in vulgarem linguam fideliter verti, atque à Parochis omnibus populo exponi curabunt: necnon ut (1) inter Missarum solemnia, aut divinorum celebrationem, sacra eloquia, et salutis monita eadem vernacula lingua singulis diebus festis, vel solemnibus explanent: eademque in omnium cordibus postpositis inutilibus quaestionibus, inserere, atque eos in lege Domini erudire studeant.

CAPUT VIII.

Publicè peccantes publicè poeniteant, ni Episcopo aliter videatur: Poenitentiarius in Cathedralibus instituendus.

A Postolus monet, (2) publicè peccantes palàm esse corripandos. Quando igitur ab aliquo publicè, et in multorum conspectu crimen commissum fuerit, unde alios scandalo offensos, commotosque fuisse non sit dubitandum; huic condignam pro modo culpae poenitentiam (3) publicè iniungi oportet; ut quos exemplo suo ad malos mores provocavit, suae emendationis testimonio ad rectam revocet vitam. Episcopus tamen publicae hoc poenitentiae genus in aliud secretum poterit commutare, quando ita magis iudicaverit expedire. In omnibus etiam

(1) *Supr. sess. 22. de Sacrificio Missae, c. 8.* (2) *1. Tim. 5. cap. sed illud, 45. dist. cap. si peccaverit, §. Ergo 2. q. 1. et cap. 1. de Poen. et rem.* (3) *Cap. Poenitentes. In c. cum seq. 50. dist.*

etiam Cathedralibus Ecclesiis, ubi id commodè fieri poterit, Poenitentiarius aliquis cum unione prae-bendae, proximè vacaturae, ab Episcopo institua-tur, qui Magister sit, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, et annorum quadra-ginta, seu aliàs qui aptior pro loci qualitate reperia-tur; qui dum confessiones in Ecclesia audiet, interim praesens in choro censeatur.

C A P U T IX.

A quo visitari debeant Ecclesiae saeculares nullius dioecesis.

QUae (1) aliàs sub fel. rec. Paulo III. (2) et nu-
per sub Beatissimo Domino nostro Pio IV. in
hoc eodem Concilio de adhibenda ab Ordinariis
diligentia in beneficiorum, etiam exemptorum, visi-
tatione constituta sunt; eadem etiam in iis Ecclesiis,
saecularibus observentur, quae in nullius dioecesis
esse dicuntur, ut ab Episcopo, cuius Cathedralis
Ecclesia est proximior, si id constet, alioquin ab
eo, qui semel in Concilio provinciali à Praelato loci
illius electus fuerit, tamquam Sedis Apostolicae
delegato visitentur: non obstantibus privilegiis, et
consuetudinibus quibuscumque, etiam immemorabi-
libus.

C A P U T X.

Executio visitationis à subditis ne suspendatur.

EPiscopi, ut aptiùs, quem regunt populum, pos-
sint in officio, atque obedientia continere, in
omnibus iis, quae ad visitationem, ac morum cor-
rectionem subditorum suorum spectant, ius et po-

S 4

tes-

(1) *Supr. sess. 6. de Reform. c. 4. et sess. 7. de Re-
form. c. 8.* (2) *Sess. 21. de Reform. c. 8.*

testatem habeant ; etiam tamquam Apostolicae Sedis delegati , ea ordinandi , (1) moderandi , puniendi , et exequendi , iuxta Canonum sanctiones , quae illis ex prudentia sua pro subditorum emendatione , ac dioecesis suae utilitate necessaria videbuntur. (2) Nec in his , ubi de visitatione , aut morum correctione agitur , exemptio , aut ulla inhibitio , appellatio , seu querela , etiam ad Sedem Apostolicam interposita , executionem eorum , quae ab his mandata , decreta , aut iudicata fuerint : quoquo modo impediat , aut suspendat.

C A P U T X I.

Honorarii tituli , aut privilegia particularia , Episcoporum iuri nihil detrahant. Cap. Cum Capella , de privilegiis innovatur.

QUoniam (3) privilegia , et exemptiones , quae variis titulis plerisque conceduntur , hodie perturbationem in Episcoporum iurisdictione excitare , et exemptis occasionem laxioris vitae praebere dignoscuntur ; decernit sancta Synodus , ut , si quando iustis , gravibus , et ferè necessariis suadentibus causis , aliquos honorariis titulis Protonotariatus , Acolythatus , (4) Comitum Palatini , Capellani Regii , aut aliis huiusmodi in Romana Curia , vel extra , insignibus decorandos esse placuerit : necnon alios , cuicumque Monasterio oblatos , vel quomodo-

(1) *Cap. Transmissam , de Elect.* (2) *Supr. sess. 12. de Ref. c. 1. sess. 14. de Ref. c. 4. et sess. 22. de Ref. cap. 1.* (3) *Supr. sess. 6. c. 3. de Ref. c. cum et plantare , de Privil. et c. Venerabili , de Verb. sign.* (4) *Horum facultates , et indulta adhuc restringit Pius V. in Bulla : Quamvis , 1568.*

documque addictos, aut sub nomine servientium militiis, seu Monasteriis, Hospitalibus, Collegiis, aut quocumque alio titulo assumi, nihil ex iis privilegiis detractum esse Ordinariis intelligatur, quò minus ii, quibus ea iam concessa sunt, vel in posterum concedi contigerit, ipsis Ordinariis, tamquam Apostolicae Sedis delegatis, plenè in omnibus, et quoad Capellanos Regios, iuxta Constitutionem Innocentii III. quae incipit: (1) *Cum Capella*, subiecti, existant: exceptis tamen iis, qui praedictis locis, aut militiis actu serviunt, et intra eorum septa, ac domos resident, subque eorum obedientia vivunt; sive iis, qui legitimè, et secundùm regulam earundem militiarum professionem fecerint, de qua Ordinario constare debeat: non obstantibus privilegiis quibuscumque, etiam religionis Sancti Ioannis Hierosolymitani, et aliarum militiarum. Quae verò privilegia residentibus in Curia Romana vigore (2) Eugenianae Constitutionis, aut familiaritatis Cardinalium competere solet; ea in iis, qui beneficia Ecclesiastica obtinent, ratione praedictorum beneficiorum minimè intelligantur; sed Ordinarii iurisdictioni subiecti permaneant: non obstantibus quibuscumque inhibitionibus.

CAPUT XII.

Quales esse debeant promovendi ad dignitates, et Canonatus Cathedralium Ecclesiarum: quidve promoti praestare teneantur.

CUM dignitates in Ecclesiis, praesertim Cathedralibus, ad conservandam augendamque Ecclesiasticam disciplinam fuerint institutae, ut, qui

(1) *Vide infr. XXXII.* (2) *Cap. Divina, de Privil. in Extr. com.*

eas obtinerent, pietate praecellerent, aliisque exemplo essent, atque Episcopos opera, et officio iuarent, meritò, qui ad eas vocantur, tales esse debent, qui suo muneri respondere possint. (1) Nemo igitur deinceps ad dignitates quascumque, quibus animarum cura subest, promoveatur, nisi qui saltem xxv. suae aetatis annum attigerit; et in clericali ordine versatus, doctrina ad suum munus exequendum necessaria, ac morum integritate commendetur, iuxta Constitutionem Alexandri III. in Concilio Lateranensi promulgatam, quae incipit: *Cum in cunctis*. Archidiaconi etiam, qui (2) oculi dicuntur Episcopi, sint in omnibus Ecclesiis, ubi fieri poterit, Magistri in Theologia, seu Doctores, aut Licentiati in iure Canonico. Ad caeteras autem dignitates, vel personatus, quibus animarum cura nulla subest, Clerici alioqui idonei, et xxii. annis non minores, adsciscantur. Provisi etiam de beneficiis quibuscumque curam animarum habentibus, teneantur à die adeptae possessionis ad minus intra duos menses, (3) in manibus ipsius Episcopi, vel, eo impedito, coram generali eius Vicario, seu officiali, orthodoxae suae (4) fidei publicam facere professionem, et in Romanae Ecclesiae obedientia se permansuros spondeant, ac iurent. Provisi autem de canonicatibus, et dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, non solùm coram Episcopo, seu eius officiali, sed etiam in Capitulo, idem facere teneantur:

alio-

(1) *Supr. sess. 22. c. 2.* (2) *Clem. 1. ep. 1. ad Iacobum, Anacletus ep. 1. c. Diacon. 93. dist. et cap. Ad haec de offic. Archidiac.* (3) *Conc. 4. Tolet. c. 26.* (4) *Qui praeterea ad professionem fidei teneantur, vide in const. Pii IV. In sacrosancta 1564.*

alioquin praedicti omnes provisi, ut supra, fructus non faciant suos, nec illis possessio suffragetur.

(1) Neminem etiam deinceps ad dignitatem, canonicatum, aut portionem recipiant, nisi qui eo Ordine sacro aut sit initiatus, quem illa dignitas, praebenda, aut portio requirit, aut in tali aetate, ut infra tempus à iure, et ab hac sancta Synodo statutum, initiari valeat. In omnibus verò Ecclesiis Cathedralibus omnes canonicatus, ac portiones habeant annexum Ordinem Presbyterii, Diaconatus, vel Subdiaconatus. Episcopus autem cum consilio Capituli designet, ac distribuatur, prout viderit expedire, quibus quisque Ordo ex sacris annexus in posterum esse debeat: ita tamen, ut dimidia saltem pars Presbyteri sint, caeteri verò Diaconi, vel Subdiaconi: ubi verò consuetudo laudabilior habet, ut plures, vel omnes sint Presbyteri, omninò observetur. Hortatur etiam sancta Synodus, ut in provinciis, ubi id commodè fieri potest, dignitates omnes, et saltem dimidia pars canonicatum in Cathedralibus Ecclesiis, et Collegiatis insignibus conferantur tantùm Magistris, vel Doctoribus, aut etiam Licentiatis in Theologia, vel iure Canonico. Praeterea obtinentibus in eisdem Cathedralibus, aut Collegiatis dignitates, canonicatus, praebendas, aut portiones, (2) non liceat vigore cuiuslibet statuti, aut consuetudinis, ultra tres menses ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse: (3) salvis nihilominus earum Ecclesiarum constitutionibus, quae longius ser-

(1) *Cap. 1. et seqq. de Aetat. et Qual. c. licet canon. et c. cum ex eo, de Elect. in 6. supr. sess. 7. de Reform. c. 12.* (2) *Sup. sess. 23. de Ref. c. 1.* (3) *Cap. Ad audientiam, de cler. non resid.*

servitii tempus requirunt; alioquin primo anno privetur unusquisque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam praebendae, ac residentiae fecit suos; quòd si iterum eadem fuerit usus negligentia, privetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit. Crescente verò contumacia, contra eos, (1) iuxta sacrorum Canonum constitutiones, procedatur. (2) Distributiones verò, qui statutis horis interfuerint, recipiant: reliqui, quavis collusionem aut remissione exclusam, his careant, iuxta Bonifacii VIII. decretum, quod incipit: (3) *Consuetudinem*, quod sancta Synodus in usum revocat: non obstantibus quibuscumbue statutis, et consuetudinibus. (4) Omnes verò divina per se, et non per substitutos, compellantur obire officia; et Episcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti, assistere, et inservire; atque in choro, ad psallendum instituto, Hymnis, et Canticis Dei nomen reverenter, distinctè, devotèque laudare. Vestitu insuper decenti tam in Ecclesia, quàm extrà, assiduè utantur; (5) ab illicitisque venationibus, aucupis, choreis, tabernis, lusi- busque abstineant, atque ea morum integritate polleant, ut meritò Ecclesiae Senatus dici possint. Caetera, quae ad debitum in Divinis Officiis regimen spectant, deque congrua in his canendi, seu modulandi ratione, de certa lege in choro conveniendi,

et

(1) *Cap. fin. eod.* (2) *Cap. licet, de Praeb.* (3) *Vide infr. XXXII.* (4) *Supr. sess. 22. c. 24. de Ref. c. licet, et c. Extirpandae, §. Qui verò de Praeb. c. Quia nonnulli, de cler. non resid.* (5) *Conc. Turon. 3. c. 8. Conc. Agath. can. 55. c. Episcopum, 34. dist. tot. tit. de Vit. et honest. cleric. extr. in 6. et in clem. cap. 1. de cleric. ven. et clem. Gravi, de celeb. Miss.*

et permanendi ; simulque de omnibus Ecclesiae ministris , quae necessaria erunt , et si qua huiusmodi ; Synodus provincialis , pro cuiusque provinciae utilitate , et moribus , certam cuique formulam praescribet. Interea verò Episcopus non minùs , quàm cum duobus Canonicis , quorum unus ab Episcopo , alter à Capitulo eligatur , in iis , quae expedire videbuntur , poterit providere.

CAPUT XIII.

Quomodo tenuioribus cathedralibus Ecclesiis , et Parochiis consulendum ; Parochiae certis finibus distinguendae.

QUoniam (1) pleraeque Cathedrales Ecclesiae , tam tenues redditus habent , et angustos , ut Episcopali dignitati nullo modo respondeant , neque Ecclesiarum necessitati sufficiant , examinet Concilium provinciale , vocatis iis quorum interest , et diligenter expendat , quas propter angustias , tenuitatemque invicem unire , vel novis proventibus augere expediat : (2) confectaue de praemissis instrumenta ad Summum Romanum Pontificem mittat ; quibus instructus Summus Pontifex , ex prudentia sua , prout expedire iudicaverit , aut tenues invicem uniat , aut aliqua accessione ex fructibus augeat. Interim verò , donec praedicta effectum sortiantur , huiusmodi Episcopis , qui fructuum subventionem pro Dioecesis suae tenuitate indigent , poterit de beneficiis aliquibus , dum tamen curata non sint , nec dignitates , seu Canonicatus , et Praebendae , nec Monasteria , in quibus viget regularis observantia , vel

quae

(1) *Supr. sess. 7. de Reform. c. 6. et 7. sess. 14. de Reform. c. 9. et infr. c. 15. (2) Cap. Unio 10. q. 3. c. Et temporis , cum seq. 16. q. 1.*

quae Capitulis generalibus, et certis Visitoribus subduntur, à Summo Romano Pontifice provideri. In Parochialibus etiam Ecclesiis, quarum fructus aequè adeo exigui sunt, ut debitis nequeant oneribus satisfacere; curabit Episcopus, si per beneficiorum unionem, non tamen Regularium, id fieri non possit, ut primitiarum, vel decimarum assignatione, aut per parochianorum symbola, ac collectas, aut qua commodiori ei videbitur ratione, tantum redigatur, quod pro Rectoris, ac Parochiae necessitate decenter sufficiat. In unionibus verò quibuslibet, seu ex supradictis, seu aliis causis faciendis, Ecclesiae Parochiales Monasteriis quibuscumque, aut Abbatiis, seu dignitatibus, sive praebendis Ecclesiae Cathedralis, vel Collegiatae, sive aliis beneficiis simplicibus, aut hospitalibus, militiisve non uniantur; et quae unitae sunt, revideantur ab Ordinariis, (1) iuxta aliàs decretum in eadem Synodo sub fel. rec. Paulo III. quod etiam in unitis ab eo tempore citra aequè observetur: non obstantibus in iis quibuscumque verborum formis, quae hic pro sufficienter expressis habeantur. Ad haec in posterum, omnes hae Cathedrales Ecclesiae, quarum redditus summam ducatorum mille, et Parochiales, quae summam ducatorum centum, secundum verum annum valorem, non excedunt, nullis pensionibus, aut reservationibus fructuum graventur, in iis quoque civitatibus, ac locis, ubi Parochiales Ecclesiae certos non habent fines, nec earum Rectores proprium populum, quem regant, sed promiscuè petentibus Sacramenta administrant; mandat sancta Synodus Episcopis, pro tutiori animarum eis

com-

(1) *Suprà sess. 7. de Reform. c. 6.*

commissarum salute, ut distincto populo in certa^s propriasque Parochias, unicuique suum perpetuum, (1) peculiaremque Parochum assignent, qui eas cognoscere valeat, et à quo solo licitè Sacramenta suscipiant; aut alio utiliori modò, prout loci qualitas exegerit, provideant. Idemque in iis civitatibus, ac locis, ubi nullae sunt Parochiales: quàm primùm fieri curent, non obstantibus quibuscumque privilegiis, et consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

CAPUT XIV.

Ne quis admittatur ad possessionem beneficii, aut distributionum, cum fructuum distributione in usus non pios convertenda.

IN pluribus Ecclesiis, tam Cathedralibus, quàm Collegiatis, et Parochialibus, ex earum constitutionibus, aut ex prava consuetudine observari intelligitur, ut in electione, praesentatione, nominatione, institutione, confirmatione, collatione, vel alia provisione, sive admissione ad possessionem alicuius Cathedralis Ecclesiae, vel beneficii canonicatum, aut praebendarum, vel partem proventuum, seu ad distributiones quotidianas, certae conditiones, seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones, compensationesve illicitae, aut etiam, quae in aliquibus Ecclesiis dicuntur Turnorum lucra interponantur: haec cum sancta Synodus detestetur, mandat Episcopis, ut, (2) quaecumque huiusmodi in usus pios non convertuntur, atque ingressus eos, qui simoniacae labis, aut sordi-

(1) *Cap. i. 13. q. 1. c. plures 16. q. 1. c. 1. de Paroch. et supr. sess. 14. de Reform. c. 9.* (2) *Confirmatur Bulla Pii V. Durum 1570. novis poenis adiectis.*

didae avaritiae suspicionem habent, fieri non permittant; ipsisque diligenter de eorum constitutionibus, sive consuetudinibus super praedictis cognoscant: et illis tantum, quas ut laudabiles probaverint, exceptis, reliquas, ut pravas ac scandalosas reiiciant, et aboleant. Eos verò, qui adversus haec, in praesenti decreto comprehensa, quavis ratione commiserint, poenis (1) contra simoniacos editis, sacris Canonibus, et variis Summorum Pontificum constitutionibus, quas omnes innovat, teneri decernit: non obstantibus quibuscumque statutis, constitutionibus, consuetudinibus, etiam immemorabilibus, etiam Apostolica auctoritate confirmatis; de quarum subreptione, obreptione, et intentionis defectu Episcopus, tamquam Apostolicae Sedis delegatus, cognoscere possit.

C A P U T X V.

Ratio augendi tenues praebendas Ecclesiarum Cathedralium, et Collegiatarum insignium.

IN Ecclesiis Cathedralibus, (2) et Collegiatis insignibus, ubi frequentes, adeoque tenues sunt praebendae simul cum distributionibus quotidianis, ut sustinendo decenti Canonico gradui pro loci, et personarum qualitate non sufficiant; (3) liceat Episcopis cum consensu Capituli, vel aliquot simplicia beneficia, non tamen Regularia, iis unire; vel, si hac ratione providere non possit, aliquibus ex iis

sup-
(1) 1. q. 1. ferè per totam Concil. Tolet. 8. can. 3. c. cum super, de cons. tot. tit. Extrav. de Simon. et c. sicut 1. Extrav. de Sim. (2) Suprà c. 13. (3) Supr. sess. 5. de Reform. c. 1.

suppresis, cum patronorum consensu, si de iure patronatus laicorum sint, quarum fructus, et proventus reliquarum praebendarum distributionibus quotidianis applicentur, eas ad pauciores numerum reducere: ita tamen, ut tot supersint, quae divino cultui celebrando, ac dignitati Ecclesiae (1) commodè valeant respondere: non obstantibus quibuscumque constitutionibus, et privilegiis, aut quacumque reservatione generali, vel speciali, aut affectione: neque praedictae uniones, aut suppressiones tolli, seu impediri possint ex quibuscumque provisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusvis aliis derogationibus, vel suspensionibus.

CAPUT XVI.

Quid muneris incumbat Capitulo, Sede vacante.

Capitulum, (2) Sede vacante, ubi fructuum percipiendorum ei munus incumbit, Oeconomum unum, vel plures fideles ac diligentes decernat, qui rerum Ecclesiasticarum, et proventuum curam gerant, quorum rationem ei, ad quem pertinebit, sint reddituri. Item Officialem, seu Vicarium, infra octo dies post mortem Episcopi constituere, vel existentem confirmare omninò teneamur, qui saltem in iure Canonico sit Doctor, vel Licenciatus, vel aliàs, quantum fieri poterit, idoneus: si secùs factum fuerit, (3) ad Metropolitanum deputatio huiusmodi devolvatur. Et, si Ecclesia ipsa Metropolitana fuerit, aut exempta, Capitulumque, ut praefertur, negligens fuerit, tunc antiquior Episcopus ex Suf-

T

fra-

(1) *Cap. In Eccl. de Iust.* (2) *C. Calc. act. 16. c. 25. in fin. Conc. Wormat. c. 76.* (3) *Cap. Non liceat, in §. 12. q. 2. et cap. fin. de Suppl. negl. Praeb. in 6.*

fraganeis in Metropolitana, et propinquior Episcopus in Exempta Oeconomum, et Vicarium idoneos possit constituere. Episcopus verò ad eandem Ecclesiam vacantem promotus ex iis, quae ad eum spectant, ab eisdem Oecono, Vicario, et aliis quibuscumque officialibus, et administratoribus, qui, Sede vacante, fuerunt à Capitulo, vel ab aliis in eius locum constituti, etiam si fuerint ex eodem Capitulo, rationem exigat officiorum, iurisdictionis, administrationis, aut cuiuscumque eorum muneris; possitque eos punire, qui in eorum officio, seu administratione deliquerint: etiam si praedicti officiales, redditis rationibus, à Capitulo, vel à deputatis ab eodem, absolutionem, aut liberationem obtinuerint. Eidem quoque Episcopo teneatur Capitulum de scripturis ad Ecclesiam pertinentibus, si quae ad Capitulum pervenerunt, rationem reddere.

CAPUT XVII.

*Beneficiorum collationi, et plurium retentioni
modus statuitur.*

CUM Ecclesiasticus ordo pervertatur, quando unus plurium officia occupat Clericorum; sancte (1) sacris Canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus Ecclesiis conscribi. Verùm quoniam multi, improbae cupiditatis affectu, seipsos, non Deum, decipientes, ea, quae benè constituta sunt,

(1) *Con. 1. Nic. c. 15. et 16. Ant. c. 3. Aur. 1. c. 1. et 22. Milev. c. 15. Quia in tantum, c. Ad haec, c. Cum non ignores, c. Referente, et c. De multa, de Praeb. c. Unio, §. Sed et hos 10. q. 3. 21. q. 1. per totam, c. Quia nonnulli, de Cler. non resid. cum alleg. supr. sess. 7. de Ref. c. 2.*

sunt, variis artibus eludere, et plura simul beneficia obtinere non erubescunt; sancta Synodus, debitam regendis Ecclesiis disciplinam restituere cupiens, praesenti decreto, quod in quibuscumque personis, quocumque titulo, etiam si Cardinalatus honore fulgeant, mandat observari; statuit, ut in posterum unum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur. Quod quidem, si ad vitam eius, cui confertur, honestè sustendendam non sufficiat, licet nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo utrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferri. Haecque non modo ad Cathedrales Ecclesias, sed etiam ad alia omnia beneficia, tam saecularia, quam regularia quaecumque, etiam commendata, pertineant, cuiuscumque tituli ac qualitatis existant. Illi verò, qui in praesenti plures Parochiales Ecclesias, aut unam Cathedralem, et aliam Parochialem obtinent, (1) cogantur omnino, quibuscumque dispensationibus, ac unionibus ad vitam non obstantibus, una tantum Parochiali, vel sola Cathedrali retenta, alias Parochiales infra spatium sex mensium dimittere: alioquin, tam Parochiales, quam beneficia omnia, quae obtinent, (2) ipso iure vacare censeantur; ac, tamquam vacantia, liberè aliis idoneis conferantur; nec ipsi antea illa obtinentes, tuta conscientia, fructus post dictum tempus retineant. Optat autem sancta Synodus, ut resignantium necessitatibus commoda aliqua ratione, prout Summo Pontifici videbitur, provideatur.

T 2

CA-

(1) *Supr. sess. 7. de Ref. cap. 4. cap. De multa de Praeb.* (2) *Cap. Execrabilis, §. Qui verò, in Extravag. com. de Praeb.*

CAPUT XVIII.

Ecclesia Parochiali vacante deputandus ab Episcopo Vicarius, donec illi provideatur de Parocho: nominati ad Parochiales, qua forma, et à quibus examinari debeant.

EXpedit maxime animarum saluti, à dignis, atque idoneis Parochis gubernari. Id (1) ut diligentius, ac rectius perficiatur, statuit sancta Synodus, ut, cum Parochialis Ecclesiae vacatio, etiam si cura Ecclesiae, vel Episcopo incumbere dicatur, et per annum, vel plures administretur, etiam in Ecclesiis patrimonialibus, seu receptivis nuncupatis, in quibus consuevit Episcopus uni, vel pluribus curam animarum dare, quos omnes ad infrascriptum (2) examen teneri mandat, per obitum, vel resignationem, etiam in Curia, seu aliter quomodo-cumque contigit, etiam si ipsa Parochialis Ecclesia reservata, vel affecta fuerit generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti, seu privilegii in favorem S. Romanae Ecclesiae Cardinalium, seu Abbatum, vel Capitulorum; debeat Episcopus statim, habita notitia vacationis Ecclesiae, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium, cum congrua, eius arbitrio, fructuum portionis assignatione, constituere, qui onera ipsius Ecclesiae sustineat, donec ei de Rectore provideatur. Porro Episcopus, et qui iuspatronatus habet, intra decem dies, vel aliud tempus ab Episcopo praescribendum, idoneos aliquos Clericos ad regendam Ecclesiam coram deputandis examinadoribus nominet. Liberum sit tamen etiam aliis,

(1) *Lege Bullam Pii V. In conferendis 1566.*

(2) *Supr. sess. 7. de Ref. cap. 13.*

aliis, qui aliquos ad id aptos noverint, eorum nomina deferre, ut possit postea de cuiuslibet aetate, moribus, et sufficientia fieri diligens inquisitio. Et, si Episcopo, aut Synodo provinciali, pro regionis more, videbitur magis expedire, per edictum etiam publicum vocentur, qui volent examinari. Transacto constituto tempore, omnes qui descripti fuerint, (1) examinentur ab Episcopo, sive, eo impedito, ab eius Vicario generali, atque ab aliis examinadoribus, non paucioribus quam tribus, quorum votis, si pares, aut singulares fuerint, accedere possit Episcopus, vel Vicarius, quibus magis videbitur. Examinatores autem singulis annis in Dioecesana Synodo ab Episcopo, vel eius Vicario, ad minus sex proponantur, qui Synodo satisfaciant, et ab ea probentur. Advenienteque vacatione cuiuslibet Ecclesiae, tres ex illis eligat Episcopus, qui cum eo examen perficiant, indeque succedente alia vacatione, aut eosdem, aut alios tres, quos maluerit, ex praedictis illis sex eligat. Sint vero hi examinatores Magistri, seu Doctores, aut Licentiatii in Theologia, aut iure Canonico, vel alii Clerici, seu Regulares, etiam ex ordine mendicantium, aut etiam saeculares, qui ad id videbuntur magis idonei; iurentque omnes ad sancta Dei Evangelia, se, quacumque humana affectione postposita, fideliter munus executuros. Caveantque, ne quidquam prorsus occasione huius examinis, nec ante nec post accipiant: alioquin simoniae vitium, tam ipsi, quam alii dantes incurrant, à qua absolvi nequant, nisi dimissis beneficiis, quae, quomodocumque etiam antea obtinebant; et ad alia in posterum inhabiles

(1) *Infr. sess. ult. de R. c. 9.* (2) *C. Quando, 24. dist.*

reddantur. Et de his omnibus, non solum coram Deo, sed etiam in Synodo provinciali, si opus erit, rationem reddere teneantur; à qua, si quid, contra officium eos fecisse compertum fuerit, graviter eius arbitrio puniri possint. Peracto deinde examine, renuntientur quotcumque ab his (1) idonei iudicati fuerint eate, moribus, doctrina, prudentia, et aliis rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis: (2) ex hisque Episcopus eum eligat, quem caeteris magis idoneum iudicaverit; atque illi, et non alteri, collatio Ecclesiae ab eo fiat, ad quem spectabit eam conferre. Si verò iurispatronatus Ecclesiastici erit, ac institutio ad Episcopum, et non alium pertineat, is, quem patronus digniorem inter probatos ab examinadoribus iudicabit, (2) Episcopo praesentare teneantur, ut ab eo instituat. Cum verò institutio ab alio, quam ab Episcopo, erit facienda; tunc Episcopatus solus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei praesentet, ad quem institutio spectat. (4) Quod si iurispatronatus laicorum fuerit, debeat, qui à patrono praesentatus erit, ab eisdem deputatis, ut supra, examinari, et non, nisi idoneus repertus fuerit, admitti. In omnibusque supradictis casibus non cuiquam alteri, quam uni ex praedictis examinatis, et ab examinadoribus approbatis, iuxta supradictam regulam, de Ecclesia provideatur; nec praedictorum examinadorum relationem, quominus executionem habeat, ulla devolutio, aut appellatio, etiam ad Sedem Apostolicam, sive eiusdem Sedis Legatos, aut Vicelegatos, aut

Nun-

(1) *Cap. Eam te, de Aetat. et Qual.* (2) *Infr. sess. 25. c. 9. de Ref. 3. Supr. sess. 14. de Ref. c. 13.*
 (4) *Caput Illud, et cap. Rebarum, de iur. patr.*

Nuntios, seu Episcopos, aut Metropolitanos, Primate, vel Patriarchas interposita, impediat, aut suspendat: alioquin Vicarius, quem Ecclesiae vacanti antea Episcopatus arbitrio suo ad tempus deputavit, vel forsàn postea deputabit, ab eius Ecclesiae custodia, et administratione non amoveatur, donec, aut eidem, aut alteri, qui probatus, et electus fuerit, ut supra, sit provisum: aliàs provisiones omnes, seu institutiones, praeter supradictam formam factae, subreptitiae esse censeantur, non obstantibus huic decreto exemptionibus, indultis, privilegiis, praeventionibus, affectionibus, novis provisionibus, indultis concessis quibuscumque (1) Universitatibus, etiam ad certam summam, et aliis impedimentis quibuscumque. Si tamen adeò exigua redditus dictae Parochialis fuerint, ut totius huius examinationis operam non ferant; aut nemo sit, qui se examini quaerat subiicere; aut ob opertas factiones, seu dissidia, quae in aliquibus locis reperiuntur, facile graviores rixae, ac tumultus possint excitari; poterit Ordinarius, si pro sua conscientia cum deputatorum consilio ita expedire arbitrabitur, hac forma omissa, privatim aliud examen, caeteris tamen, ut supra, servatis, adhibere. Licet etiam Synodo provinciali, si qua in supradictis circa examinationis formam addenda, remittenda esse censuerit, providere.

(1) *Supr. sess. 7. cap. 13. de Ref.*

CAPUT XIX.

Mandata de providendo, Expectativae, et alia id genus abrogantur.

Decernit sancta Synodus, mandata de providendo, et gratias, quae Expectativae dicuntur, nemini amplius, etiam Collegiis, (2) Universitatibus, Senatibus, et aliis singularibus personis, etiam sub nomine indulti, aut ad certam summam, vel alio quovis colore concedi; nec hactenus concessis cuiquam uti licere. (2) Sed nec reservationes mentales, nec aliae quaecumque gratiae ad vacatura, nec indulta ad alienas Ecclesias, vel Monasteria, alicui, etiam ex sanctae Romanae (3) Ecclesiae Cardinalibus, concedantur, et hactenus concessa, abrogata esse censeantur.

CAPUT XX.

Ratio tractandi causas ad Forum Ecclesiasticum pertinentes praescribitur.

CAusae omnes, ad Forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiam si beneficiales sint, in prima instantia coram Ordinariis locorum dumtaxat cognoscantur, atque omninò saltem infra biennium à die motae litis, (4) terminentur: alioquin post id spatium, liberum sit partibus, vel alteri illarum, iudices superiores, alias tamen competentes, adire; qui causam in eo statu, quo fuerit, assumant, et quamprimùm terminari curent, nec an-

teà
(1) *Infr. sess. 25. c. 9. de Ref.* (2) *C. 2. de Conces. praeb. et c. Detestand. eod. in 6.* (3) *Declarat. Bulla Greg. XIII. Ad Rom. 1574. Quid porrò ad causar. expeditionem statuerit Clem. VIII. vide in eius Const. Litium 1592.* (4) *Infr. sess. ult. de Ref. c. 10. in fin.*

teâ aliis committantur, nec avocentur; neque appellationes, ab eisdem interpositae, per Superiores quoscumque recipiantur; eorumve commissio, aut inhibitio fiat, nisi à definitiva, vel à definitivae vim habente, et cuius gravamen per appellationem à definitiva reparari nequeat. Ab his excipiantur causae, quae (1) iuxta canonicas sanctiones apud Sedem Apostolicam sunt tractandae; vel quas ex urgenti, rationalibique causa iudicaverit Summus Romanus Pontifex per speciale rescriptum signaturae Sanctitatis suae, manu propria subscribendum, committere, aut avocare. Ad haec, causae matrimoniales, et criminales, non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio, etiam visitando, sed Episcopi tantùm examini, et iurisdictioni relinquuntur; etiam si in praesenti inter Episcopum, et Decanum, seu Archidiaconum, aut alios inferiores super causarum istarum cognitione lis aliqua in quacumque instantia pendeat: coram quo, si pars verè paupertatem probaverit, non cogatur extra provinciam, nec in secunda, nec in tertia instantia in eadem causa matrimoniali litigare, nisi pars altera et alimenta, et expensas litis velit subministrare. Legati quoque, etiam de latere, Nuntii, Gubernatores Ecclesiastici, aut alii, quarumcumque facultatum vigore, non solùm Episcopos, in praedictis causis impedire, aut aliquo modo eorum iurisdictionem iis praeripere, aut turbare non praesumant; sed nec etiam contra Clericos, aliasve personas Ecclesiasticas, nisi Episcopo priùs requisito, eoque negligente, procedant:

aliàs

(1) *C. Praecep. 12. de c. Nec lic. 17. de c. Maiores, in Bap. Vig. Papa in Ep. ad Euth. in fin. et Pelag. 2. in 1. epist. circa fin. Conc. Sardic. cap. 3. et 4.*

aliàs eorum processus, ordinationesve nullius momenti sint; atque ad damni satisfactionem, partibus illati, teneantur. (1) Praeterea, si quis in casibus à iure permissis appellaverit, aut de aliquo gravamine conquestus fuerit; seu aliàs ob lapsum biennii, de quo supra, ad alium iudicem recurrerit, teneatur acta omnia, coram Episcopo gesta, ad iudicem appellationis expensis suis transferre, eodem tamen Episcopo priùs admonito; ut, si quid ei pro causae instructione videbitur, possit iudici appellationis significare. Quod si appellatus compareat, cogatur tunc is quoque actorum, quae translata sunt, expensas pro portione sua, si illis uti voluerit, subire; nisi aliter ex loci consuetudine servetur, ut scilicet ad appellantem integrum hoc onus pertineat. Porrò ipsam actorum copiam teneatur notarius, congrua mercede accepta, appellanti quanto citiùs, et ad minus intra mensem, exhibere. Qui notarius, si in differenda exhibitione fraudem fecerit, ab officii administratione arbitrio Ordinarii suspendatur, et ad dupli poenam, quanti ea lis fuerit, inter appellantem, et pauperes loci distribuendam, compellatur. Iudex verò, si et ipse impedimenti huius consciùs, particepsve fuerit, aliterve obstiterit, ne appellanti integrè acta intra tempus traderentur, ad eandem dupli poenam, prout supra, teneantur: non obstantibus, quoad omnia suprascripta, privilegiis, indultis, concordiiis, quae suos tantùm teneant auctores, et aliis quibuscumque consuetudinibus.

(1) *Cap. Placuit 2. q. 6. et de Appel. ferè per totum.*

CAPUT XXI.

Declaratur, ex certis verbis supra possitis, non immutari solitam rationem tractandi negotia in generalibus Conciliis.

CUpiens sancta Synodus, ut ex decretis ab ea editis nulla umquam futuris temporibus dubitandi occasio oriatur; verba illa, posita in decreto publicato Sessione prima, sub Beatissimo Domino nostro Pio IV. (1) videlicet: Quae proponentibus Legatis, ac Praesidentibus ad horum temporum levandas calamitates, sedendas de religione controversias, coërcendas linguas dolosas, depravatorum morum abusus corrigendos, Ecclesiae veram, et christianam pacem conciliandam, apta, et idonea ipsi sanctae Synodo videbuntur: explicando declarat, mentis suae non fuisse, ut ex praedictis verbis (2) solita ratio tractandi negotia in generalibus Conciliis ulla ex parte immutaretur, neque novi quidquam, praeter id, quod à sacris Canonibus, vel generalium Synodorum forma, hactenus statutum est, cuiquam adderetur, vel detraheretur.

Indictio futurae Sessionis.

INsuper eadem sacrosancta Synodus proximam futuram Sessionem feria quinta post Conceptionem Beatae Mariae Virginis, quae erit dies nona mensis Decembris proximè venturi, habendam esse statuit, et decernit, cum potestate etiam abbreviandi. In qua Sessione tractabitur de sexto nunc in eam dilato capite, et de reliquis Reformationis

ca-

(1) *Suprà sess. 17.* (2) *Cap. fin. dist. 14. cap. De quibus, dist. 20.*

capitibus iam exhibitis, deque aliis ad eam pertinentibus. Si verò opportunum videbitur, et tempus patietur, poterit etiam de nonnullis dogmatibus tractari, prout suo tempore in Congregationibus proponetur.

Abbreviata est dies Sessionis.

SESSIO XXV.

Quae est nona, et ultima

SUB PIO IV. PONT. MAXIM.

COEPTA DIE III. ABSOLUTA

Die IV. Decemb. MDLXIII.

Decretum de Purgatorio.

CUM Catholica Ecclesia, Spiritu sancto edocta ex sacris Litteris, et antiqua Patrum traditione, in sacris Conciliis, et novissimè in hac oecumenica Synodo docuerit, (1) Purgatorium esse; animasque ibi detentas, fidelium suffragiis, potissimum verò acceptabili Altaris sacrificio iuari; praecipit sancta Synodus Episcopis, ut sanam de Purgatorio doctrinam, (2) à Sanctis Patribus, (3) et sacris Conciliis traditam, à Christi fidelibus credi, teneri, doceri, et ubique praedicari diligenter studeant. Apud rudem verò plebem difficiliore, ac subtiliore quaestiones, (4) quaeque ad aedificationem non faciunt, et ex quibus plerumque nulla fit pietatis ac-

(1) *Supr. sess. 6. can. 30. et sess. 22. c. 2. et can. 3.*
 (2) *Cap. Qualis, et seq. dist. (3) Conc. Flor. sess. ult. in fin. (4) 1. Tim. 1.*

accessio, à popularibus concionibus secludantur. (1) Incerta item, vel quae specie falsi laborant, evulgari, ac tractari non permittant. Ea verò, quae ad curiositatem quamdam, aut superstitionem spectant, vel turpe lucrum sapiunt, tamquam scandala, et fidelium offendicula, prohibeant. (2) Curent autem Episcopi, ut fidelium vivorum suffragia, Missarum scilicet sacrificia, orationes, eleemosynae, aliaque pietatis opera, quae à fidelibus pro aliis fidelibus defunctis fieri consueverunt, secundum Ecclesiae instituta, piè, et devotè fiant; et, quae pro illis ex testatorum foundationibus, vel alia ratione debentur, non perfunctoriè, sed à Sacerdotibus, et Ecclesiae Ministris, et aliis, qui hoc praestare tenentur, diligentè, et accuratè persolvantur.

De invocatione, veneratione, et Reliquiis Sanctorum et sacris imaginibus.

MAndat sancta Synodus (3) omnibus Episcopis, et caeteris docendi munus, curamque sustinentibus, ut iuxta Catholicae, et Apostolicae Ecclesiae usum, à primaevis Christianae religionis temporibus receptum, Sanctorumque Patrum consensionem, et sacrorum Conciliorum decreta, in primis de Sanctorum intercessione, invocatione, reliquarum honore, et legitimo imaginum usu, fideles diligenter instruant; docentes eos, Sanctos unà cum Christo regnantes, orationes suas pro hominibus Deo offerre; bonum atque utile esse, simpliciter eos invocare: (4) et ob beneficia impetranda à Deo per Filium eius

le-

(1) *Conc. Lat. sub Leone X.* (2) *Infr. cap. 4. de Ref.*
 (3) 86. *Dist. in princ. cap. Multa, ead. dist.* (4) *Sup. sess. 22. cap. 3. de Sacrif. Missae.*

Iesum Christum Dominum nostrum, qui solus noster Redemptor, et Salvator est, ad eorum orationes, opem, auxiliumque confugere: illos verò, qui negant, Sanctos, aeterna felicitate in coelo fruenter invocandos esse; aut qui asserunt, vel illos pro hominibus non orare; vel eorum, ut pro nobis etiam singulis orent, invocationem esse idololatriam; vel pugnare cum verbo Dei, adversarique honori (1) unius mediatoris Dei, et hominum Iesu Christi; vel stultum esse, in coelo regnantibus voce, vel mente supplicare; impiè sentire, Sanctorum quoque martyrum, et aliorum cum Christo viventium sancta corpora, quae viva membra fuerunt Christi, (2) et Templum Spiritus sancti, ab ipso ad aeternam vitam suscitanda, et glorificanda, à fidelibus (3) veneranda esse; per quae multa beneficia à Deo hominibus praestantur: ita ut affirmantes, Sanctorum reliquiis venerationem, atque honorem non deberi; vel eas, aliaque sacra monumenta, à fidelibus inutiliter honorari, atque eorum opis impetrandae causa Sanctorum memorias frustra frequentari; omninò damnandos esse, (4) prout iam pridem eos damnavit, et nunc etiam damnat Ecclesia. Imagines porro Christi, Deiparae Virginis, et aliorum Sanctorum, in Templis praesertim habendas, et retinendas, eisque debitum honorem, et venerationem impertiendam; non quòd credatur inesse aliqua in iis divinitas, vel virtus, propter quam sint colendae; vel quòd ab eis sit aliquid petendum; vel quod fiducia in imaginibus sit figenda; veluti olim fiebat à Gentibus, quae in idolis (5) spem suam col-

(1) *I. Tim. 2.* (2) *I. Cor. 3. et 6.* (3) *Hier. advers. Vigilantium* (4) *Conc. Nic. 2. can. 7.* (5) *Ps. 134.*

locabant; sed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quae illae repraesentant: ita ut per imagines, quas osculamur, et coram quibus caput aperimus, et procumbimus, Christum adoremus; et Sanctos, quorum illae similitudinem gerunt, veneremur. Id quod Conciliorum, praesertim verò secundae (1) Nicaenae Synodi, decretis contra imaginum oppugnatores est sancitum.

Illud verò diligentèr doceant Episcopi, per historias mysteriorum nostrae redemptionis, picturis, vel aliis similitudinibus expressas, erudiri, et confirmari populum in articulis fidei commemorandis, et assiduè recolendis; tunc verò ex omnibus sacris imaginibus magnum fructum percipi, non solum quia admonetur populus beneficiorum, et munerum, quae à Christo sibi collata sunt; sed etiam, quia Dei per Sanctos miracula, et salutaria exempla oculis fidelium subiiciuntur; ut pro iis Deo gratias agant, ad Sanctorumque imitationem vitam, moresque suos componant; excitenturque ad adorandum, ac diligendum Deum, et ad pietatem colendam. Si quis autem his decretis contraria docuerit, aut senserit; anathema sit. In has autem sanctas, et salutes observationes si qui abusus irrepserint, eos prorsus aboleri, sancta Synodus vehementer cupit; ita ut nullae falsi dogmatis imagines et rudibus periculosi erroris occasionem praebentes, statuatur. Quod si aliquando historias, et narrationes sacrae Scripturae, cum id indoctae plebi expediet, exprimi et figurari contigerit; doceatur populus, non propterea divinitatem figurari, quasi corporeis oculis conspici, vel coloribus, aut figuris

ex-

(1) *Conc. Nicaen. 2. Actor. 3. 4. et 6.*

exprimi possit. Omnis porrò superstitio in Sanctorum invocatione , reliquiarum veneratione , et imaginum sacro usu tollatur ; omnis turpis quaestus eliminetur ; omnis denique lascivia vitetur ; ita ut procaci venustate imagines non pingantur , nec ornentur ; et Sanctorum celebratione , ac Reliquiarum visitatione homines ad comessationes , atque ebrietates (2) non abutantur ; quasi festi dies in honorem Sanctorum per luxum , aut lasciviam agantur. Postremò , tanta circa hoc diligentia , et cura ab Episcopis adhibeatur , ut nihil inordinatum , aut praeposterè , et tumultuariè accommodatum , nihil profanum , nihilque inhonestum appareat ; (2) cum domum Dei deceat sanctitudo. Haec ut fidelius observentur , statuit sancta Synodus , nemini licere ullo in loco , vel Ecclesia , etiam quomodolibet exempta , ullam insolitam ponere , vel ponendam curare imaginem , (3) nisi ab Episcopo approbata fuerit : (4) nulla etiam admittenda esse nova miracula , (5) nec novas Reliquias recipiendas , nisi eodem recognoscente , et approbante Episcopo ; qui simul atque de iis aliquid compertum habuerit , adhibitis in consilium Theologis , et aliis piis viris , ea faciat , quae veritati , et pietati consentanea iudicaverit. Quod si aliquis dubius , aut difficilis abusus sit extirpandus , vel omninò aliqua de iis rebus gravior quaestio incidat : Episcopus , antequam controversiam dirimat , Metropolitanis , et comprovincia-

(1) *Cap. ult. de Rel. et ven. Sanct.* (2) *Cap. 1. d. 44. et cap. Irreligiosa de Const. dist. 3.* (3) *Ps. 92. d. c. Decet , de Immun. Eccl. in 6. Epitome , Const. Caroli Magni , tit. de Pace , c. 27.* (4) *Cap. Audivimus , de Rel. et ven. Sanct.* (5) *Cap. fin. eod.*

cialium Episcoporum in Concilio provinciali sententiam expectet, ita tamen, ut nihil inconsulto Sanctissimo Romano Pontifice, novum, aut in Ecclesia hactenus inusitatum decernatur.

De Regularibus, et Monialibus.

Eadem sacrosancta Synodus, (1) reformationem prosequens, ea, quae sequuntur, statuenda esse censuit.

C A P U T I.

Regulares omnes, ad Regulae, quam professi sunt, praescriptum vitam instituant: id ut fiat, Superiores sedulo curent.

QUoniam non ignorat sancta Synodus, quantum ex Monasteriis piè institutis, et rectè administratis, in Ecclesia Dei splendoris, atque utilitatis oriatur; necessarium esse censuit, quò faciliùs ac maturiùs, ubi collapsa est, vetus et regularis disciplina instauretur, et constantiùs, ubi conservata est, perseveret, praecipere, prout hoc decreto praecipit, ut omnes Regulares, tam viri, quàm mulieres, ad Regulae, quàm professi sunt, praescriptum vitam instituant, et componant: atque in primis, quae ad suae professionis perfectionem, (2) ut obedientiae, paupertatis, et castitatis, ac si quae alia sunt alicuius Regulae, et Ordinis peculiariora vota, et praecepta, ad eorum respectivè essentiam, necnon ad communem vitam, victum, et vestitum conservanda pertinentia, fideliter observent: omnisque cura, et diligentia à Superioribus adhibeatur, tam in Capitulis generalibus,

V

et

(1) *Consule Bullam Greg. XV. Inscrutabili 1622.*

(2) *Clem. Exiv. §. cum igit. in primis, de Verb. sign.*

et provincialibus, quàm in eorum vtsitationibus, quae suis temporibus facere non praetermittant, ut ab illis non recedatur: (1) cum compertum sit, ab eis non posse ea, quae ad substantiam Regularis vitae pertinent, relaxari; si enim illa, quae bases sunt, et (2) fundamenta totius Regularis disciplinae, exactè non fuerint conservata, totum corruat aedificium, necesse est.

C A P U T II.

Proprietas Regularibus omninò prohibetur.

NEmini igitur Regularium, tam virorum quàm mulierum, liceat bona immobilia, vel mobilia, cuiuscumque qualitatis fuerint, etiam quovis modo ab eis acquisita, (3) tamquam propria, aut etiam nomine Conventus possidere, vel tenere; sed statim ea Superiori tradantur, Conventuique incorporentur. Nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad usufructum, vel usum, administrationem, aut commendam. Administratio autem bonorum Monasteriorum, seu Conventuum ad solos officiales eorundem, ad nutum Superiorum amoviles, pertineat. Mobilium verò usum ita Superiores permittant, ut eorum supellex statui paupertatis, quam professi sunt, conveniat; nihilque superflui in ea sit; nihil etiam, quod sit necessarium, eis denegetur. Quòd si quis aliter quidquam tenere deprehensus, aut convictus fuerit; is biennio activa, et passiva voce pri-

(1) *Cap. cum ad Monast. in fin. de Statu Monach.*

(2) *Cap. cum Paul. 1. q. 1. (3) Cap. 2. et c. cum ad Monast. de Stat. Mon. c. cui portio, c. Non dicatur, et c. Exped. 12. q. 1. Conc. Magunt. sub Leon. IV. c. 14.*

privatus sit; atque etiam iuxta suae Regulae, et Ordinis constitutiones puniatur.

C A P U T . III.

Omnia Monasteria, praeter hic expressa, possunt possidere bona immobilia: numerus personarum in illis pro modo facultatum, aut eleemosynarum constituendus: nulla sine licentia Episcopi erigenda.

Concedit sancta Synodus omnibus Monasteriis, et domibus, tam virorum, quam mulierum, et mendicantium, (1) exceptis domibus Fratrum Sancti Francisci, Capuccinorum, et eorum, qui Minorum de Observantia vocantur, etiam quibus, aut ex constitutionibus suis erat prohibitum, aut ex privilegio Apostolico non erat concessum, ut deinceps bona immobilia eis possidere liceat. Quod si aliqua loca ex praedictis, quibus auctoritate Apostolica similia bona possidere permissum erat, eis spoliata sint; eadem omnia illis restituenda esse decernit. (2) In praedictis autem Monasteriis, et domibus, tam virorum, quam mulierum, bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus, (3) is tantum numerus constituatur, ac in posterum conservetur, qui vel ex redditibus propriis Monasteriorum, vel ex consuetis eleemosynis commodè possit sustentari: nec de caetero similia loca erigantur (4) sine Episcopi, in cuius dioecesi erigenda sunt, licentia prius obtenta.

V 2

CA-

(1) *Cap. Exiit. qui semin. §. Porrò, de Verb. sign. in 6.*

(2) *Conc. Arel. 4. c. 8. c. 1. et c. Auct. de Inst. c. Quon. ut ait, de vit. et hon. cler. c. un. §. Sane ut hoc de Stat. Regul. in 6. (3) Vid. Const. Pii V. Circ. 1566. (4) Vid. Const. Clem. VIII. Quoniam 1603.*

CAPUT IV.

Regularis sine Superioris licentia, nec se obsequio alterius loci aut personae subiiciat, nec à Conventu recedat: absens studiorum causa in Conventibus commoretur.

Prohibet sancta Synodus, ne quis Regularis sine sui Superioris licentia, praedicationis, vel lectionis, aut cuiusvis pii operis praetextu, (1) subiiciat se obsequio alicuius Praelati, Principis, vel Universitatis, vel Communitatis, aut alterius cuiuscumque personae, seu loci; neque ei aliquod privilegium, aut facultas ab aliis super iis obtenta suffragetur. Quòd si contra fecerit, tamquam inobediens, arbitrio Superioris puniatur. (2) Nec liceat Regularibus à suis Conventibus recedere, etiam praetextu ad Superiores suos accedendi, nisi ab eisdem missi, aut vocati fuerint. Qui verò sine praedicto mandato, in scriptis obtento, reperi- tus fuerit; ab Ordinariis locorum, tamquam desertor sui Instituti, puniatur. Illi autem qui studiorum causa ad Universitates mittuntur, in Conventibus tantùm habitent: alioquin ab Ordinariis contra eos procedatur.

CAPUT V.

Clausurae Monialium, praesertim quae extra urbes agunt, providetur.

Bonifacii VIII. constitutionem, quae incipit: *Periculoso*, renovans sancta Synodus, universis
Epis.

(1) *Cap. Quant. de Of. ord. Clem. Ne in agro. §. Quia verò, de Stat. Mon. et c. Non magnopere ne cler. vel Mon.*

(4) *Cap. Plac. et c. Mon. in 2. 16. q. 1.*

Episcopis sub obtestatione divini iudicii, et interminatione maledictionis aeternae, praecipit, ut in omnibus Monasteriis sibi subiectis, ordinaria, in aliis verò Sedibus Apostolicae auctoritate, (1) clausuram Sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter restitui, et ubi inviolata est, conservari maximè procurent: inobedientes, atque contradictores per censuras Ecclesiasticas, aliasque poenas, quacumque appellatione postposita, compescentes, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis. Quod auxilium ut praebeatur, omnes Christianos Principes hortatur sancta Synodus, et sub excommunicationis poena, ipso facto incurrenda, omnibus Magistratibus saecularibus iniungit. (2) Nemini autem Sanctimonialium liceat post professionem exire à Monasterio, etiam ad breve tempus, quocumque praetextu, nisi ex aliqua legitima causa, ab Episcopo approbanda: indultis quibuscumque, et privilegiis non obstantibus. (3) Ingredi autem intra septa Monasterii nemini liceat cuiuscumque generis, aut conditionis, sexus, vel aetatis fuerit, sine Episcopi, vel Superioris licentia, in scriptis obtenta, sub excommunicationis poena, ipso facto incurrenda. Dare autem tantum Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessariis: neque alius ullo modo possit, etiam vigore cuiuscumque facultatis, vel indulti hactenus concessi, vel in posterum concedendi. Et quia Mo-

V 3

nas

(1) *Vid. Const. Pii V. Circa 1566. et Decori 1569. Greg. XIII. Deo sacris 1572. Ubi gratiae 1575. et Dubiis 1581. (2) Conc. Cabilon. 2. c. 57. et 62. (3) Conc. Matic. 1. c. 2. Arel. 4. c. 7. Cabil. 2. c. 63. et Hispal. 2. c. 11. c. Deffinimus, et seq. 18. q. 2.*

nasteria Sanctimonialium extra moenia urbis, vel oppidi constituta, malorum hominum praedae, et aliis facinoribus, sine ulla saepè custodia sunt exposita; curent Episcopi, et alii Superiores, si ita videbitur expedire, ut Sanctimoniales ex iis ad nova, vel antiqua Monasteria intra urbes, vel oppida frequentia reducantur, invocato etiam auxilio, si opus fuerit, brachii saecularis. Impedientes verò, vel non obediens, per censuras Ecclesiasticas parere compellant.

C A P U T VI.

Ratio eligendi Superiores.

IN electione Superiorum quorumcumque Abbatum temporalium, et aliorum Officialium, ac Generalium, et Abbatissarum, atque aliarum Praepositarum, quò omnia rectè, et sine ulla fraude fiant; in primis sancta Synodus districtè praecipit, omnes supradictos eligi debere per vota secreta; ita ut singulorum eligentium nomina numquam publicentur. Nec in posterum liceat, Provinciales, aut Abbates, Priores, aut alios quoscumque Titulares ad effectum electionis faciendae constituere, aut voces, et suffragia absentium supplere. Si verò contra huius decreti constitutionem aliquis electus fuerit, electio irrita sit; et is, qui ad hunc effectum se in Provinciale, Abbatem, aut Priorem creari permiserit, deinceps ad omnia officia in religione obtinenda inhabilis existat; facultatesque super his concessae, eo ipso abrogatae censeantur: et si in posterum aliae concedantur, tamquam subreptitiae habeantur.

CAPUT VII.

Quae, et quomodo in Abbatissas, et quocumque nomine Praefectas eligendae: duobus Monasteriis nulla praeficiatur.

A Bbatissa, et Priorissa, et quocumque alio nomine Praefecta, vel Praeposita appelletur, eligatur (1) non minor annis quadraginta, et quae octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit. Quòd si his qualitatibus non reperiatur in eodem Monasterio, ex alio eiusdem Ordinis eligi possit. Si hoc etiam incommodum Superiori, qui electioni praest, videatur; ex iis, (2) quae in eodem Monasterio annum trigesimum excesserint, et quinque saltem annis post professionem rectè vixerint, Episcopo, vel alio Superiore consentiente, eligatur. (3) Duobus verò Monasteriis nulla praeficiatur. Et, si qua duo, vel plura, quocumque modo obtinet, cogatur, uno excepto, intra sex menses, caetera resignare. Post id verò tempus, nisi resignaverit, omnia ipso iure vacent. Is verò, qui electioni praest, Episcopus, sive alius Superior, claustra Monasterii non ingrediatur; sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel accipiat. In reliquis serventur singularum Ordinum, vel Monasteriorum constitutiones.

(1) *Conc. Agath. c. 19. c. Iuvenulas, et seq. 20. q. 1.*

(2) *Cap. Indemnitatibus, de Elect. in 6. (3) Conc. Agathen. c. 57. Epaeon. c. 9. et Cabilon. c. 12. c. ult. 20. q. ult. c. Unum, 21. q. 1.*

CAPUT VIII.

Regimen Monasteriorum non habentium ordinarios regulares Visitatores, quomodo sit instituendum.

Monasteria omnia, quae generalibus Capitulis aut Episcopis non subsunt, nec suos habent ordinarios regulares Visitatores, sed sub immediata Sedis Apostolicae protectione, ac directione regi consueverunt, teneantur infra annum à fine praesentis Concilii, et deinde quolibet triennio sese in congregationes redigere iuxta formam Constitutionis Innocentii III. in Concilio generali; quae incipit: *In singulis* ibique certas regulares personas deputare, quae de modo, et ordine, de praedictis congregationibus erigendis, ac statutis in eis exequendis deliberent, et statuunt. Quòd si in his negligentes fuerint; liceat Metropolitano, in cuius provincia praedicta Monasteria sunt, tamquam Sedis Apostolicae delegato eos pro praedictis causis convocare. Quòd si infra limites unius Provinciae non sit sufficiens talium Monasteriorum numerus ad erigendam congregationem, possint duarum, vel trium Provinciarum Monasteria unam facere congregationem. Ipsi autem congregationibus constitutis, illarum generalia Capitula, et ab aliis electi Praesides, vel Visitatores, eandem habeant auctoritatem in suae congregationis Monasteria, ac regulares in eis commorantes, quam alii Praesides, ac Visitatores in caeteris habent Ordinibus: teneanturque suae congregationis Monasteria frequenter visitare, et illorum reformationi incumbere, et ea observare, quae

in

In (1) sacris Canonibus, et in hoc sacro Concilio sunt decreta. Quòd si etiam, Metropolitano instante, praedicta exequi non curaverint; Episcopis, in quorum dioecesibus loca praedicta sita sunt, tamquam Sedis Apostolicae delegatis, subdantur.

CAPUT IX.

Monasteria monialium immediatè subiecta Sedi Apostolicae ab Episcopo regantur; aliàs verò à deputatis in Capitulis generalibus, vel ab aliis Regularibus.

Monasteria Sanctimonialium sanctae Sedi Apostolicae immediatè subiecta, etiam sub nomine Capitulum Sancti Petri, vel Sancti Ioannis, vel aliàs quomodocumque nuncupentur, (2) ab Episcopis, tamquam dictae Sedis delegatis, gubernentur, non obstantibus quibuscumque. Quae verò à deputatis in Capitulis generalibus, vel, ab aliis Regularibus reguntur, sub eorum cura, et custodia relinquuntur.

CAPUT X.

Moniales unoquoque mense peccata confiteantur, et Eucharistiam sumant: de confessario extraordinario iis ab Episcopo provideatur: apud illas extra publicam Ecclesiam Eucharistia non conservetur.

Atendant diligenter Episcopi, et caeteri Superiores Monasteriorum Sanctimonialium, ut in constitutionibus earum admoneantur Sanctimoniales (3) ut saltem semel singulis mensibus confessionem peccatorum faciant, et sacrosanctam Eucharistiam

(1) Tot. tit. de Stat. Reg. in 6. et Clem. c. Exiit, de Verb. sign. in 6. et Clem. Exivi. eod. (2) Cap. cogn. 18. q. 2. (3) Clem. Nee in agro, §. Sanè, de Stat. Mon.

charistiam suscipiant ; ut eo se salutari præsidio muniant ad omnes oppugnationes doemonis fortiter superandas. Praeter ordinarium autem confessorem alius extraordinarius ab Episcopo , et aliis Superioribus , bis aut ter in anno offeratur , qui omnium confessiones audire debeat. Quòd verò Sanctissimum Christi Corpus intra chorum , vel septa Monasterii , et non in publica Ecclesia conservetur , prohibet sancta Synodus : non obstante quocumque indulto , aut privilegio.

C A P U T X I.

In Monasteriis quibus imminet cura personarum saecularium , praeter eas quae sunt de illorum familia , visitet Episcopus , et idem curae praeficiendos examinet , certis exceptis.

IN Monasteriis seu domibus virorum , seu mulierum , quibus imminet animarum cura personarum saecularium , praeter eas quae sunt de illorum Monasteriorum , seu locorum familia , personae tam regulares , quam saeculares , huiusmodi curam exercentes , subsint immediatè in iis , quae ad dictam curam , et Sacramentorum administrationem pertinent iurisdictioni , visitationi , et correctioni Episcopi , in cuius dioecesi sunt sita : (1) nec ibi aliqui , etiam ad nutum amovibiles , deputentur , nisi de eiusdem consensu , ac praevio examine , per eum , aut eius Vicarium faciendo : excepto Monasterio Cluniacensi cum suis limitibus , et exceptis etiam iis Monasteriis , seu locis , in quibus Abbates , Generales , aut Capita Ordinum sedem ordinariam principalem habent , atque aliis Monasteriis , seu do-

(1) *Cap. Qui religiosis 18. q. 2.*

domibus, in quibus Abbates, aut alii Regularium Superiores iurisdictionem Episcopalem, et temporalem in Parochos, et parochianos exercent: salvo tamen eorum Episcoporum iure, qui maiorem in praedicta loca, vel personas iurisdictionem exercent.

CAPUT XII.

Conformentur Regulares saecularibus in observatione censurarum Episcopaliū, et festorum dioecesis.

Censurae, et interdicta, nedum à Sede Apostolica emanata, sed etiam ab Ordinariis promulgata, mandante Episcopo, (1) à Regularibus in eorum Ecclesiis publicentur, atque servantur. (2) Dies etiam festi, quos in dioecesi sua servandos idem Episcopus praecipit, ab exemptis omnibus, etiam Regularibus, servantur.

CAPUT XIII.

Controversias de praecedentia è vestigio componat Episcopus. Exempti non in strictiori clausura viventes ad Supplicationes publicas accedere compellantur.

Controversias (3) omnes de praecedentia, quae persaepe maximo cum scandalo oriuntur inter Ecclesiasticas personas, tam saeculares, quam regulares, cum in processionibus publicis, tum in iis, quae fiunt in tumulandis defunctorum corporibus, et in deferenda umbella, et aliis similibus, Episcopus, amota omni appellatione, et non obstantibus quibuscumque, componat. Exempti autem om-

(1) *Clem. 1. de Sent. exc.* (2) *Cap. de iis, 12. dist. Vid. Const. Pii V. Cum primum 1566.* (3) *Vid. Bullam Pii V. 1568. Divina et Greg. XIII. 1588. Exposcit.*

omnes , tam Clerici saeculares , quàm regulares ; quicumque , etiam Monachi , ad publicas processiones vocati , accedere compellantur ; iis tantùm exceptis , qui in strictiori clausura perpetuò vivunt.

C A P U T XIV.

Regulari publicè delinquenti poena à quo irroganda sit.

Regularis , (1) non subditus Episcopo , qui intra claustra Monasterii degit , et extra ea ita notoriè delinquerit , ut populo scandalo sit , Episcopo instante , à suo Superiore intra tempus , ab Episcopo praefigendum , severè puniatur , ac de punitione Episcopum certiore faciat : (2) sin minus , à suo Superiore officio privetur , et delinquens ab Episcopo puniri possit.

C A P U T XV.

Professio non fiat nisi anno probationis exacto , et decimo sexto aetatis expleto.

In quacumque religione , tam virorum , quàm mulierum , professio non fiat ante decimum sextum annum expletum ; nec qui minore tempore , (3) quàm per annum , post susceptum habitum in probatione steterit , ad professionem admittatur. (4) Professio autem antea facta sit nulla , nullamque inducat obligationem ad alicuius Regulae , vel Religionis , vel Ordinis observationem , aut ad alios quoscumque effectus.

CA-
(1) *Super huius decr. exec. exat Const. Clem. VIII. Suscepti muneris 1596.* (2) *Cap. fin. §. Si vero , de Stat. Mon.* (3) *Cap. Gonsaldus 17. q. 2. c. Ad Apost. de Regul. et c. Non sum eod. in 6.* (4) *Cap. ad nostram. c. cum virum , et c. Postulasti , de Regul. et c. 1. eod. in 6.*

CAPUT XVI.

Renuntiatio, aut obligatio facta ante duos menses proximos professioni, sit nulla. Finita probatione, Novitii aut profiteantur, aut eiiciantur. In pio Clericorum Societatis IESU Instituto nihil innovatur. Cavetur ne quid ex bonis novitii Monasterio tribuatur ante professionem.

NULLA quoque renuntiatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento, vel in favorem cuiuscumque causae piae valeat, nisi cum licentia Episcopi, sive eius Vicarii fiat intra duos menses proximos ante professionem; ac non aliàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione: aliter verò facta, etiam si cum huius favoris expressa renuntiatione, etiam iurata, sit irrita, et nullius effectus. (1) Finito tempore novitiatus, Superiores, novitios, quos habiles invenerint, ad profitendum admittant, aut à Monasterio eos eiiciant. Per haec tamen sancta Synodus non intendit aliquid innovare, aut prohibere, quin (2) religio Clericorum Societatis IESU, iuxta pium eorum Institutum, (3) à sancta Sede Apostolica approbatum, Domino et eius Ecclesiae inservire possint: sed neque ante professionem, excepto victu, et vestitu, novitii, vel novitiae illius temporis, quo in probatione est, quocumque praetextu, à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius Monasterio aliquid ex bonis eiusdem tribuatur: ne hac occasione discedere ne-

quat.
 (1) *Cap. cum causam, in fin. de Elect.* (2) *Vid. Const. Greg. XIII. Ascendente Domino 1584.* (3) *Vid. Bul. Paul. III. Regimini 1540. et Iulii III. Exposcit. 1550.*

queat, quod totam, vel maiorem partem substantiae suae Monasterium possideat; nec facile, si discesserit, id recuperare possit; quin potius praecipit sancta Synodus, sub anathematis poena dantibus, et recipientibus, ne hoc ullo modo fiat; et, ut abeuntibus ante professionem (1) omnia restituantur, quae sua erant. Quod ut rectè fiat, Episcopus, etiam per censuras Ecclesiasticas, si opus fuerit, compellat.

C A P U T XVII.

Puella maior duodecim annis, si habitum regularem suscipere voluerit, exploretur ab Ordinario; iterumque ante professionem.

Libertati (2) professionis virginum Deo dicandarum prospiciens sancta Synodus, statuit, atque decernit, ut si puella, quae habitum regularem suscipere voluerit, maior duodecim annis sit; non antè eum suscipiat, nec postea ipsa, vel alia professionem emittat, quam (3) exploraverit Episcopus, vel, eo absente, vel impedito, eius Vicarius, aut aliquis eorum sumptibus ab eis deputatus, virginis voluntatem diligenter, (4) an coacta, an seducta sit, an sciat quid agat: et, si voluntas eius pia, ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requisitas iuxta Monasterii illius, et Ordinis regulam, necnon Monasterium fuerit idoneum, liberè ei profiteri liceat: cuius professionis tempus ne Episcopus ignoret, teneatur Praefecta Monasterio eum ante mensem certiore facere. Quòd si

Prae-

(1) *Cap. Si quis 17. q. 2.* (2) *Cap. cum virum, de Regularib.* (3) *Cap. Illud 20. q. 1.* (4) *Cap. Nullus, de Regul.*

Praefecta certiore[m] Episcopum non fecerit; quamdiu Episcopo videbitur, ab officio suspensa sit.

CAPUT XVIII.

Ne quis, praeterquam in casibus à iure expressis, cogat mulierem ad ingrediendum Monasterium, aut ingredi volentem prohibeat: Poenitentium, seu Convertitarum constitutiones serventur.

Anathemati sancta Synodus subiicit omnes, et singulas personas, cuiuscumque qualitatis, vel conditionis fuerint, tam Clericos, quam laicos, saeculares, vel regulares, atque etiam qualibet dignitate fungentes, si quomodocumque coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcumque mulierem invitam, (1) praeterquam in casibus in iure expressis, ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum habitum, cuiuscumque Religionis, vel ad emittendam professionem; quique consilium, auxilium, vel favorem dederint; quique scientes eam non spontè ingredi Monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emitte- re; quoquo modo eidem actui vel praesentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint. (2) Simili quoque anathemati subiicit eos, qui sanctam virginum, vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi, quoquo modo sine iusta causa impedierint. Eaque omnia, et singula, quae ante professionem, vel in ipsa professione, fieri oportet, serventur non solum in Monasteriis subiectis Episcopo, sed et in aliis quibuscumque. (3) Ab his

(1) *Cap. Significav. et c. Gaudeamus, de Conv. conj.*

(2) *Conc. Tol. 3. can. 10. c. Puellae 20. q. 2. c. ult.*

32. q. 2. (3) *Conc. Tol. 4. c. 54. in fn.*

his tamen excipiuntur mulieres, quae Poenitentes, aut Convertitae appellantur: in quibus constitutiones earum servantur.

C A P U T XIX.

Quomodo in causis deficientium à Religione procedendum sit.

QUicumque Regularis (1) praetendat, se per vim et metum ingressum esse Religionem; aut etiam dicat, ante aetatem debitam professum fuisse, aut quid simile; velitque habitum dimittere quacumque de causa, aut etiam cum habitu discedere sine licentia Superiorum, non audiatur, nisi intra quinquennium tantum à die professionis; et tunc non aliter, nisi causas, quas praetenderit, deduxerit coram Superiore suo, et Ordinario. (2) Quòd si antea habitum spontè dimiserit, nullatenus ad allegandum quamcumque causam admittatur; sed ad Monasterium redire cogatur, et tamquam apostata puniatur: interim verò nullo privilegio suae Religionis iuветur. (3) Nemo etiam Regularis cuiuscumque facultatis vigore transferatur ad laxiorem Religionem; nec detur licentia cuiquam Regulari occultè ferendi habitum suae Religionis.

C A P U T XX.

Superiores Ordinum Episcopis non subiecti, inferiora Monasteria visitent, ac corrigant, etiam commendata.

ABbates, qui sunt Ordinum capita, ac caeteri praedictorum Ordinum Superiores, Episcopis non

(1) *Cap. Puellae 20. q. 1. c. cum vir. de Reg.* (2) *Conc. Arel. 1. c. 25.* (3) *Supr. sess. 14. c. 11. de Ref.*

non subiecti , quibus est in alia inferiora Monasteria, Prioratusve legitima iurisdictio , eadem illa sibi subdita Monasteria , et Prioratus , suo quisque loco atque ordine , ex officio visitent , etiam si commendata existant. Quae cum Ordinum suorum Capitibus subsint , declarat sancta Synodus , in iis , (1) quae aliàs de visitatione Monasteriorum commendatorum definita sunt , non esse comprehensa : teneanturque quicumque praedictorum Ordinum Monasteriis praesunt , praedictos visitatores recipere , et illorum ordinationes exequi. Ipsa quoque Monasteria , quae sunt Ordinum capita , iuxta sanctae Sedis Apostolicae , et cuiusque Ordinis constitutiones visitentur. Et quamdiu durabunt huiusmodi commendae , Priores claustrales , aut in Prioratibus Conventum habentibus , Subpriors , qui correctiones , et spirituale regimen exercent , à Capitulis generalibus , vel ipsarum Ordinum Visitoribus instituantur. In caeteris omnibus praefatorum Ordinum privilegia , et facultates , quae ipsorum personas , loca , et iura concernunt , firma sint , et illaesa.

C A P U T XXI.

Monasteria Regularibus conferantur: Ordinum capita nemini in posterum commendentur.

CUM pleraque Monasteria , (2) etiam Abbatiae, Prioratus , et Praepositurae , ex mala eorum , quibus commissa fuerunt , administratione , non levia passa fuerint , tam in spiritualibus , quam in temporalibus , detrimenta ; cupit sancta Synodus ea ad congruam monasticae vitae disciplinam omninò revocare. Verùm adeò dura , difficilisque est praesen-

X

tium

(1) *Supr. sess. 21. de Reform. c. 8.* (2) *Conc. Lateran. sub Leon X. sess. 9. de Reform. curiae.*

tium temporum conditio, ut nec statim omnibus, nec commune ubique, quod optaret remedium possit adhiberi: ut tamen nihil praetermittat, unde praedictis salubriter aliquando provideri possit: primum quidem confidit, Sanctissimum Romanum Pontificem pro sua pietate, et prudentia curaturum, quantum haec tempora ferre posse viderit, ut iis, quae nunc commendata reperiuntur, et quae suos Conventus habent, regulares personae, eiusdem Ordinis expresse professae, et quae gregi praeire, et praeesse possint, praeficiantur. (1) Quae verò in posterum vacabunt, non nisi regularibus spectatae virtutis, et sanctitatis conferantur. Quoad ea verò Monasteria, quae Capita sunt, ac Primates Ordinum, sive Abbatiae, sive Prioratus, filiae illorum Capitum nuncupantur; teneantur illi, qui in praesenti ea in commendam obtinent, nisi sit eis de regulari successore provisum, infra sex menses Religionem illorum Ordinum propriam solemniter profiteri, aut iis cedere: aliàs commendae praedictae ipso iure vacare censeantur. Ne autem in praedictis omnibus, et singulis fraus aliqua adhiberi possit; mandat sancta Synodus, ut in provisionibus dictorum Monasteriorum qualitas singulorum nominatim exprimat: aliterque facta provisio subreptitia esse censeatur, nullaque subsequenti possessione, etiam triennali, adiuvetur.

C A P U T X X I I .

Praedicta de reformatione Regularium, nulla mora interposita observentur.

HAec omnia, et singula in superioribus decretis contenta observari sancta Synodus praeci-

(1) *Sup. sess. 14. c. 10. de Ref. clem. un. de Sup. neg. Prael.*

cipit in omnibus Coenobiis, ac Monasteriis, Collegiis, ac Domibus quorumcumque Monachorum, ac Regularium, necnon quarumcumque Sanctimonialium virginum, ac viduarum, etiamsi illae sub gubernio militiarum, etiam Hierosolymitanae, vivant, et quocumque nomine appellentur, sub quacumque regula, vel constitutionibus, et sub custodia, vel gubernatione, vel quavis subiectione, aut annexione, vel dependentia cuiuscumque Ordinis, mendicantium, vel non mendicantium, vel aliorum Regularium Monachorum, aut Canoniorum quorumcumque: non obstantibus eorum omnium, et singulorum (1) privilegiis, sub quibuscumque formulis verborum conceptis, ac *Mare magnum* appellatis, etiam in fundatione obtentis, necnon constitutionibus, et regulis, etiam iuratis, atque etiam consuetudinibus, vel praescriptionibus, etiam immemorabilibus. Si qui verò Regulares tam viri, quam mulieres sunt, qui sub arctiori regula, vel statutis vivunt, excepta facultate habendi bona stabilia in communi, eos ab eorum instituto, et observantia sancta Synodus amovere non intendit. Et quia sancta Synodus desiderat, ut omnia, et singula supradicta quamprimùm executioni demandentur; praecipit omnibus Episcopis, in Monasteriis sibi subiectis, et in omnibus aliis, ipsis in superioribus decretis specialiter commissis, atque omnibus Abbatibus, ac Generalibus, et aliis Superioribus Ordinum supradictorum, ut statim praedicta exequantur. Et, si quid executioni mandatum non sit, Episcoporum negligentiam Concilia provincialia suppleant, et coërceant. Regularium verò Capi-

(1) *Vide Bullam Pii IV. In Principis Apostolorum.*

tula provincialia , et generalia , et in defectum Capitulorum generalium Concilia provincialia , per deputationem aliquorum eiusdem Ordinis provideant. Hortatur etiam sancta Synodus omnes Reges , Principes , Respublicas , et Magistratus , et in virtute sanctae obedientiae praecipit , ut velint praedictis Episcopis , Abbatibus , ac Generalibus , et caeteris Praefectis in superius contentae reformationis executione suum auxilium , et auctoritatem interponere , quoties fuerint requisiti ; ut sine ullo impedimento praemis- sa rectè exequantur ad laudem Dei omnipotentis.

Decretum de Reformatione.

CAPUT I.

Cardinales , et omnes Ecclesiarum Praelati modestam supellectilem , et mensam habeant : consanguineos familiaresve suos ex bonis Ecclesiae non augeant.

Optandum est , ut ii qui Episcopale ministerium suscipiunt , quae suae sint partes agnoscant ; ac se non ad propria commoda , non ad divitias , aut luxum , sed ad labores , et sollicitudines pro Dei gloria vocatos esse intelligant. (1) Nec enim dubitandum est , et fideles reliquos ad religionem , innocentiamque faciliùs inflammandos , si Praepositos suos viderint , non ea , quae mundi sunt , sed animarum salutem , ac coelestem patriam , cogitantes. Haec cum ad restituendam Ecclesiasticam disciplinam praecipua esse sancta Synodus animadvertat ; admonet Episcopos omnes , ut secum ea saepè mediantes , fac-
tis

(1) *Cap. Magna , de Voto , c. Qualiter , et quando de Accus. supr. sess. 22. de Ref. c. 1. in princip.*

tis etiam ipsis , ac vitae actionibus , quod est veluti perpetuum quoddam praedicandi genus se muneri suo conformes ostendant: in primis verò ita mores suos omnes componant , ne reliqui ab eis frugalitatis , modestiae , continentiae , ac quae nos tantoperè commendat Deo , (1) sanctae humilitatis exempla petere possint. Quapropter , exemplo Patrum nostrorum in (2) Concilio Carthaginensi , non solum iubet , ut Episcopi modesta suppellectili , et mensa , ac frugali victu contenti sint ; verùm etiam in reliquo vitae genere , ac tota eius domo caveant , ne quid appareat , quod à sancto hoc instituto sit alienum ; quodque non simplicitatem , Dei zelum , ac vanitatum contemptum praeseferat. (3) Omninò verò eis interdicit , ne ex redditibus Ecclesiae consanguineos , familiaresve suos augere studeant : cum et Apostolorum (4) Canones prohibeant , ne res Ecclesiasticas , (5) quae Dei sunt , consanguineis donent ; sed si pauperes sint , iis , ut pauperibus , distribuunt : eas autem non distrahant , nec dissipent illorum causa : imò , quam maximè potest , eos sancta Synodus monet , ut omnem humanum hunc erga fratres , nepotes , propinquosque carnis affectum , unde multorum malorum in Ecclesia seminarium extat , penitè deponant. Quae verò de Episcopis dicta sunt , eadem non solum in quibuscumque beneficia Eccle-

X 3

sias-

(1) *Ps.* 101. *Eccli.* 3. et 35. *Matt.* 10. et 18. (2) *Conc. Carth. in c. Episcopus*, 41. *dist. supr. sess. 2.* (3) *Conc. Antioch. c. 25. c. quisquis* , *c. sint manifestae* , *c. Episcopus* , et *c. Res Ecclesiae* , cum seq. 12. q. 1. *c. quisquis* 12. q. 2. (4) *Can. Apost. 39. et 75.* (5) *Cap. quoniam* 16. q. 1. *c. cum secundum* , *de Praeb. et c. cum ex eò* , *de Elect. in 6.*

siastica , tàm saecularia , quàm regularia obtinentibus , pro gradus sui conditione observari , (1) sed et ad sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales pertinere decernit : quorum consilio apud Sanctissimum Romanum Pontificem , cum universalis Ecclesiae administratio nitatur , nefas videri potest , non iis etiam virtutum insignibus , ac vivendi disciplina eos fulgere , quae meritò omnium in se oculos convertant.

CAPUT II.

A quibus nominatim decreta Concilii solemniter recipi , et doceri debeant.

COgit temporum calamitas , et invalescentium haeresum malitia , ut nihil sit praetermittendum , quod ad populorum aedificationem , et Catholicae fidei praesidium videatur posse pertinere. (2) Praecipit igitur sancta Synodus Patriarchis , Primatibus , Archiepiscopis , Episcopis , et omnibus aliis , qui de iure , vel consuetudine in Concilio provinciali interesse debent , ut in ipsa prima Synodo provinciali , post finem praesentis Concilii habenda , ea omnia , et singula , quae ab hac sancta Synodo definita , et statuta sunt , palam recipiant ; (3) nec non veram obedientiam Summo Romano Pontifici spondeant , et profiteantur : simulque (4) haereses omnes , à sacris Canonibus , et generalibus Conciliis , praesertimque ab hac eadem Synodo damnatas , (5) publicè detestentur , et anathematizent. Idemque

(1) *Conc. Later. sub Leone X. sess. 9. de Ref. curiae.*
 (2) *Sup. sess. 24. de Ref. c. 2.* (3) *Vide Bullam professionis fidei Pii IV.* (4) *Vide Bullam Clem. VIII. Domini 1603.* (5) *Cap. 2. in fin. de Summa Trinit. c. Sicut, et c. Excommunicamus 13. de Haeret.*

que in posterum quicumque in Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcoposque promovendi, in prima Synodo provinciali, in qua ipsi interfuerint, omninò observent. Quod si quis ex supradictis omnibus, quod absit, renuerit; Episcopi comprovinciales statim Summum Romanum Pontificem admonere sub poena divinae indignationis teneantur; interimque ab eiusdem communione abstineant. Caeteri verò omnes, sive in praesenti, sive in futurum beneficia Ecclesiastica habituri, et qui in Synodo dioecesana convenire debent, idem ut suprà, in ea Synodo, quae primo quoque tempore celebrabitur, faciant, et observent; aliàs secundùm formam sacrorum Canonum puniantur. Ad haec omnes ii, ad quos Universitatum, et Studiorum generalium cura, visitatio, et reformatio pertinet, diligenter curent ut ab eisdem Universitatibus Canones, et decreta huius sanctae Synodi integrè recipiantur; ad eorumque normam Magistri, Doctores, et alii in eisdem Universitatibus ea quae (1) Catholicae fidei sunt, doceant, et interpretentur; seque ad hoc institutum initio cuiuslibet anni solemnè iuramento adstringant: sed et si aliqua alia in praedictis Universitatibus correctione, et reformatione digna fuerint, ab eisdem, ad quos spectat, pro religionis, et disciplinae Ecclesiasticae augmento emendentur, et statuuntur. Quae verò Universitates immediatè Summi Romani Pontificis protectioni, et visitationi sunt subiectae; has sua Beatitudo per eius delegatos eadem, qua suprà, ratione, et, prout ei utilius visum fuerit, salubriter visitari, et reformari curabit.

(1) *Supr. ses s. 5. c. 1. Reform.*

CAPUT III.

Excommunicationis gladio temere non utendum: ubi executio realis, aut personalis fieri potest, à censuris abstinendum: iisque civili magistratui se immiscere nefas est.

QUAMVIS (1) excommunicationis gladius nervus sit Ecclesiasticae disciplinae, et ad continendos in officio populos valdè salutaris; sobriè tamen, magnaue circumspectione exercendus est: cùm experientia doceat, si temerè, aut levibus ex rebus incutiatur, magis contemni quàm formidari, et perniciem potius parere, quàm salutem. Quapropter excommunicationes illae, quae monitionibus praemissis, (2) ad finem revelationis, ut aiunt, aut pro deperditis, seu subtractis rebus ferri solent, à nemine prorsus, praeterquam ab Episcopo, decernantur; et tunc non aliàs, quàm ex re non vulgari, causaue diligenter (3) ac magna maturitate per Episcopum examinata, quae eius animum moveat; nec ad eas concedendas cuiusvis saecularis, etiam magistratus, auctoritate adducatur, sed totum hoc in eius arbitrio, et conscientia sit positum: quando ipse pro re, loco, persona, aut tempore, eas decernendas esse iudicaverit. In causis verò iudicialibus mandatur omnibus iudicibus Ecclesiasticis, cuiuscumque dignitatis existant, ut quandocumque

exe-

(1) *Cap. Dilecto, de sent. excom. in 6. cap. multi, in princ. 2. q. 1. c. visis, in fin. 16. q. 2. c. corripiant. 24. q. 3.* (2) *Formam praescripsit Pius V. 27. Jun. 1570. in c. Sanctissimus.* (3) *Cap. Episcopi, c. nemo Episcoporum, et c. nullus Sacerdotum 11. q. 3. c. sacro, de sentent. Excom. Conc. Aurel. 5. c. 2.*

executio realis, vel personalis in qualibet parte iudicii propria auctoritate ab ipsis fieri poterit, abstineant se, tam in procedendo, quam definiendo, à censuris Ecclesiasticis, seu interdicto; sed liceat, eis, si expedire videbitur, in causis civilibus, ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentibus, contra quoscumque etiam laicos, per mulctas pecuniarias, quae locis piis, ibi existentibus, eo ipso, quòd exactae fuerint, assignentur; seu per captionem pignorum, personarumque distractionem, per suos proprios, aut alienos executores faciendam, sive etiam per privationem beneficiorum, aliaque iuris remedia procedere, et causas definire. Quòd si executio realis, vel personalis adversus reos hac ratione fieri non poterit, (1) sitque erga iudicem contumacia, tunc eos etiam anathematis mucrone, arbitrio suo, praeter alias poenas ferire poterit. In causis quoque criminalibus, ubi executio realis, vel personalis, ut supra, fieri poterit, erit à censuris abstinendum: sed si dictae executioni facilè locus esse non possit, licebit iudici hoc spirituali gladio in delinquentes uti; si tamen delicti qualitas, praecedente saltem bina monitione, etiam per edictum, id postulet. Nefas autem sit saeculari cuilibet magistratui prohibere Ecclesiastico iudici, ne quem excommunicet; aut mandare, ut latam excommunicationem revocet, sub praetextu, quòd contenta in praesenti decreto non sint observata; cum non ad saeculares, sed ad Ecclesiasticos haec cognitio pertineat. (2) Excommunicatus verò quicumque, si post legitimas monitiones non

(1) *Cap. si quis deinceps, in fin. 17. q. 4.* (2) *Cap. rogo. cum seqq. 11. q. 3. c. nulli, cum seq. cap. cum desideres, et c. si concubinae, de sent. excom.*

esipuerit, non solùm ad Sacramenta , et communio-
nem fidelium , ac familiaritatem non recipiatur , sed,
si obdurato animo , censuris annexus , in illis per an-
num insorduerit, etiam contra eum , tamquam de hae-
resi suspectum , procedi possit.

CAPUT IV.

*Ubi nimius est Missarum faciendarum numerus , sta-
tuant Episcopi , Abbates , et Generales Ordinum,
quod expedire iudicaverint.*

Contingit saepè in quibusdam Ecclesiis , vel tam
magnum Missarum celebrandarum numerum
ex variis defunctorum relictis impositum esse , ut il-
lis pro singulis diebus , à testatoribus praescrip-
tis nequeat satisfieri ; vel eleemosynam huiusmodi pro
illis celebrandis adeò tenuem esse , ut non facile in-
veniatur, qui velit huic se muneri subicere, unde de-
pereunt piae testantium voluntates ; et eorum cons-
cientias , ad quos praedicta spectant , onerandi oc-
casio datur. Sancta Synodus, cupiens haec ad pios usus
relicta , quò pleniùs , et utiliùs potest , impleri , fa-
cultatem dat Episcopis, ut in Synodo dioecesana item-
que Abbatibus , et Generalibus Ordinum , ut in suis
Capitulis generalibus , rediligenter perspecta , pos-
sint pro sua conscientia in praedictis Ecclesiis , quas
hac provisione indigere cognoverint, (1) statuere cir-
ca haec quidquid magis ad Dei honorem, et cultum,
atque Ecclesiarum utilitatem viderint expedire : ita
tamen , ut eorum semper defunctorum commemo-
ratio fiat , qui pro suarum animarum salute legata ea
ad pios usus reliquerunt.

(1) *Suprà sess. 22. de Reform. c. 6.*

CAPUT V.

Rebus bene constitutis, et annexum onus habentibus, nihil detrahatur.

Ratio postulat, ut illis, quae benè constituta sunt, contrariis ordinationibus non detrahatur. Quando igitur ex beneficiorum quorumcumque erectione, seu fundatione, aut aliis constitutionibus, qualitates aliquae requiruntur, seu certa illis onera sunt iniuncta, in beneficiorum collatione, seu in quacumque alia dispositione, eis non derogetur. Idem in praebendis Theologicalibus, Magistralibus, Doctoralibus, aut Presbyteralibus, Diaconalibus, ac Subdiaconalibus, quandocumque ita constituta fuerint, observetur, ut eorum qualitatibus, vel Ordinibus nihil in ulla provisione detrahatur: et aliter facta provisio subreptitia censeatur.

CAPUT VI.

Qui se gerere debeat Episcopus quoad visitationem Capitulorum exemptorum.

Statuit sancta Synodus, ut in omnibus Ecclesiis Cathedralibus, et Collegiatis decretum sub fel. rec. Paulo III. (1) quod incipit: *Capitula Cathedralium*, observetur, non solùm quando Episcopus visitaverit, sed, et quoties ex officio, vel ad petitionem alicuius, contra aliquem ex contentis in dicto decreto, procedat, ita tamen, ut, cùm extra visitationem processerit, infrascripta omnia locum habeant: videlicet, ut Capitulum initio cuiuslibet anni eligat ex Capitulo duos, de quorum consilio, et assensu Episcopus, vel eius Vicarius, tam in for-

man-

(1) *Sup. sess. 6. de Ref. c. 4. et sess. 14. de Ref. c. 4.*

mando processum, quàm in caeteris omnibus actibus usque ad finem causae inclusivè, coram notario tamen ipsius Episcopi, et in eius domo, aut consueto tribunali procedere teneatur. Unum autem tantum sit utriusque vorum; possitque alter Episcopo accedere. Quòd si ambo ab Episcopo discordes in aliquo actu, seu interlocutoria, vel definitiva sententia fuerint, tunc intra sex dierum spatium cum Episcopo tertium eligant: et si in electione tertii etiam discordent, ad viciniorem Episcopum electio devolvatur; et iuxta eam partem, cum qua tertius conveniet, articulus, in quo erat discordia, terminetur; aliàs processus, et inde secuta nulla sint, nullosque producant iuris effectus. (1) In criminibus tamen ex incontinentia provenientibus, de qua in decreto de concubinariis, et in atrocioribus delictis, depositionem, aut degradationem requirentibus, ubi de fuga timetur, ne iudicium eludatur, et ideò opus sit personali detentione, (2) possit initio solus Episcopus ad summariam informationem, et necessariam detentionem procedere: servato tamen in reliquis ordine praemisso. In omnibus autem casibus ea ratio habeatur, ut iuxta qualitatem delicti, ac personarum, delinquentes ipsi in loco decenti custodiantur. (3) Episcopis praeterea ubique is honor tribuatur, qui eorum dignitati par est, eisque in Choro, et in Capitulo, in Processionibus, et aliis actibus publicis sit prima sedes, et locus, quem ipsi elegerint, et praecipua omnium rerum agenda- rum auctoritas. Quod si aliquid Canonicis ad delibe-

ran-

(1) *Infr. c. 14. et supr. sess. 24. de Matrim. cap. 8.*

(2) *Cap. Qualiter 24. de Accus. et c. Tuae, de Poen.* (3)

Conc. Carth. 4. c. 35. c. Episc. in Eccles. 95. dist.

randum proponant; nec de re ad suum, vel suorum, commodum spectante agatur; (1) Episcopi ipsi Capitulum convocent, vota exquirant, et iuxta ea concludant. Absente verò Episcopo, omninò hoc ab iis de Capitulo, ad quos hoc de iure, vel consuetudine spectat, perficiatur, nec ad id Vicarius Episcopi admittatur. Caeteris autem in rebus Capituli iurisdictio, et potestas, si qua eis competit, et bonorum administratio salva, et intacta omninò relinquatur. Qui verò non obtinent dignitates, nec sunt de Capitulo, ii omnes in causis Ecclesiasticis Episcopo subiiciantur: non obstantibus, quoad supradicta, privilegiis, etiam ex fundatione competentibus, necnon consuetudinibus, etiam immemorabilibus, sententiis, iuramentis, concordiiis, quae tantùm suos obligent auctores, salvis tamen in omnibus privilegiis, quae Universitatibus Studiorum generalium, seu earum personis sunt concessa. Haec autem omnia, et singula in iis Ecclesiis locum non habent, in quibus Episcopi, aut eorum Vicarii ex constitutionibus, vel privilegiis, aut consuetudinibus, sive concordiiis, seu quocumque alio iure maiorem habent potestatem, auctoritatem, ac iurisditionem, quam praesenti decreto sit comprehensum, quibus sancta Synodus derogare non intendit.

(1) *Cap. Novit. cum seq. de his, quae fiunt à Praelat. sine cons. Cap.*

CAPUT VII.

Accessus, et regressus ad beneficia tolluntur: Coadiutor quomodo, cui, et ex qua causa concedendus.

CUM in beneficiis Ecclesiasticis ea, quae haereditariae successionis imaginem referunt, (1) sacris constitutionibus sint odiosa, et Patrum decretis contraria; nemini in posterum (2) accessus, aut regressus, etiam de consensu, ad beneficium Ecclesiasticum cuiuscumque qualitatis concedatur; nec hactenus concessi suspendantur, extendantur, aut transferantur. Hocque decretum in quibuscumque beneficiis Ecclesiasticis, ac in quibuscumque personis, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, locum habeat. In Coadiutoriis quoque cum futura successione idem posthac observetur, ut nemini in quibuscumque beneficiis Ecclesiasticis, permittantur. Quòd si quando Ecclesiae Cathedralis, aut Monasterii urgens necessitas, (3) aut evidens utilitas postulet Praelato dari Coadiutorem; is non aliàs cum futura successione detur, quàm haec causa priùs diligenter à Sanctissimo Romano Pontifice sit cognita; et qualitates omnes in illo occurrere certum sit, quae à iure, (4) et decretis huius sanctae Synodi in Episcopis, et Praelatis, requiruntur, aliàs concessionem super his factae, subreptitiae esse censeantur.

CA-

(1) *C. Plerique, et c. Apostoli, c. 8. q. 1. c. Ex transmissa, et c. Ad extirpandas successiones, de Fil. praes. c. Quia clerici, et c. cum nos, de Iurepatr. c. Ad haec de Dec. Conc. Rom. temp. Hil. c. 4. et Lat. 2. c. 16.* (2) *Vide Const. Pii V. Romani, 1571.* (3) *Supr. sess. 21. de Ref. c. 6. c. scripsit, et c. quamvis, 7. q. 1.* (4) *Supr. sess. 7. de Ref. c. 1. et 3. et sess. 22. de Ref. c. 2.*

CAPUT VIII.

Administratorum Hospitalium manus, eorum negligentia, à quibus, et qua ratione coercenda.

A Dimonet sancta Synodus quoscumque Ecclesiastica beneficia, Saecularia, seu Regularia, obtinentes, (1) ut hospitalitatis officium à Sanctis Patribus frequenter commendatum, quantum per eorum proventus licebit, promptè, benignèque exercere assuescant: memores, eos, qui hospitalitatem amant, (2) Christum in hospitibus recipere. Illis verò, qui Hospitalia vulgò nuncupata, seu alia pia loca, ad peregrinorum, infirmorum, senum, pauperumvè usum praecipuè instituta, in commendam, administrationem, aut quemcumque titulum, aut etiam Ecclesiis suis unita, obtinent; vel si Ecclesiae Parochiales, Hospitalibus fortè unitae, aut in hospitalia erectae, earumque patronis in administrationem concessae sint; praecipit omninò, ut impositum illis onus, officiumve administrent, atque hospitalitatem, quam debent, ex fructibus ad id deputatis actu exercent, (3) iuxta Constitutionem Concilii Viennensis, aliàs in hac eadem Synodo sub fel. rec. Paulo III. innovatam, quae incipit: (4) *Quia contingit*. Quod si Hospitalia haec ad certum peregrinorum, aut infirmorum, aut aliarum personarum genus suscipiendum fuerint instituta; nec in loco ubi sunt dicta hospitalia, similes personae, aut perpaucae reperiantur; mandat adhuc, ut fructus illorum in alium pium usum,

(1) §. 1. et c. *Quiescamus* 42. dist. c. *Archidiaconum* 85. dist. c. *Volumus* 89. dist. c. *Mos est* 12. q. 2. c. *Quoniam* 16. q. 1. (2) *Matth.* 25. (3) *Supr. sess.* 7. c. *ult.*

(4) *Vid. infr. XVII.*

usum, qui eorum institutioni proximior sit, ac pro loco, et tempore utilior, convertantur, prout Ordinario cum duobus de Capitulo, qui rerum usu peritiores sint, per ipsum deligendis, magis expedire visum fuerit; nisi aliter fortè etiam in hunc eventum in eorum fundatione, aut institutione fuerit expressum: quo casu, quod ordinatum fuit, observari curet Episcopus, aut, si id non possit, ipse, prout suprà utilitèr provideat. Itaque si praedicti omnes, et singuli cuiuscumque Ordinis, et Religionis, et dignitatis, etiamsi laici fuerint, qui administrationem Hospitalium habent, non tamen Regularibus subiecti, ubi viget Regularis observantia, ab Ordinario moniti, hospitalitatis munus, adhibitis omnibus, ad quae tenentur necessariis, reipsa obire cessaverint; non solùm per Ecclesiasticas censuras, et alia iuris remedia ad id compelli, possint; sed etiam Hospitalis ipsius administratione curavè perpetuò privari possint; alique eorum loco ab iis, ad quos spectabit, substituantur. Et praedicti nihilominùs, etiam ad fructuum restitutionem, quos contra ipsorum Hospitalium institutionem perceperunt, quae nulla eis remissione, aut compositione indulgeatur, in foro conscientiae teneantur: nec administratio, seu gubernatio huiusmodi locorum uni, et eidem personae ultrà triennium deinceps committatur; nisi aliter in fundatione cautum reperiatur: non obstante, quo ad omnia supradicta, quacumque unione, exemptione, et consuetudine in contrarium, etiam immemorabili, seu privilegiis, aut indultis quibuscumque.

CAPUT IX.

*Quomodo probandum ius patronatus : cui deferendum
munus patronorum : accessiones vetitae : quibus
id iuris non acquiratur*

Sicuti legitima patronatum iura tollere, piasque
fidelium voluntates in eorum institutione vio-
lare aequum non est; sic etiam, ut hoc colore be-
neficia Ecclesiastica in servitutem, quod à multis
impudenter fit, redigantur, non est permittendum.
Ut igitur debita in omnibus ratio observetur, de-
cernit sancta Synodus, ut titulus iuris patronatus
sit ex (1) fundatione, vel dotatione; qui ea authen-
tico documento, et aliis, iure requisitis ostendatur;
sive etiam ex multiplicatis praesentationibus per an-
tiquissimum temporis cursum, qui hominum me-
moriam excedat, aliasve secundum iuris disposi-
tionem. In iis verò personis, seu Communitatibus,
vel Universitatibus, in quibus id ius plerumque ex
usurpatione potius quaesitum praesumi solet, ple-
nior, et exactior probatio ad docendum verum titu-
lum requiratur: nec immemorabilis temporibus pro-
batio aliter eis suffragetur, quàm si praeter reli-
qua ad eam necessaria, praesentationes, etiam con-
tinuatae, non minori saltem, quàm quinquaginta
annorum spatio, quae omnes effectum sortitae
sint, authenticis scripturis probentur. Reliqui pa-
tronatus omnes in beneficiis, tam saecularibus,
quam regularibus, seu Parochialibus, vel dignita-
tibus, aut quibuscumque aliis beneficiis, in Cathe-
dra

(1) *Supr. sess. 14. de Reform. cap. 12. cap. Piae
mentis, et seq. 16. q. 7. et cap. Nobis, de Iur. Patron*

drali, vel Collegiata Ecclesia; seu facultates, et privilegia concessa, tam in vim patronatus, quam alio quocumque iure nominandi, eligendi, praesentandi ad ea, cum vacant (exceptis patronatibus, super Cathedralibus Ecclesiis competentibus, et exceptis aliis, quae ad Imperatorem, et Reges, seu regna possidentes, aliosque sublimes, ac supremos Principes, iura Imperii in dominiis suis habentes pertinent; et (1) quae in favorem studiorum generalium concessa sunt) in totum prorsus abrogata, et irrita cum quasi possessione inde secuta intelligantur. Beneficiaque huiusmodi, tamquam libera, à suis collatoribus conferantur; ac provisiones huiusmodi plenum effectum consequantur. (2) Ad haec liceat Episcopo praesentatos à patronis, si idonei non fuerint, repellere. Quòd si ad inferiores institutio pertineat; ab Episcopo tamen, iuxta alias statuta ab hac sancta Synodo, examinentur: alioquin institutio ab inferioribus facta, irrita sit, et inanis. Patroni autem beneficiorum, cuiuscumque Ordinis, et dignitatis, etiamsi Communitates, Universitates, Collegia quaecumque Clericorum, vel laicorum existant, in perceptione fructuum, proventuum, obventionum quorumcumque beneficiorum, etiamsi verè de iure patronatus ipsorum ex fundatione, et dotatione essent; (3) nullatenus nullave causa, vel occasione se ingerant; sed illos libere Rectori, seu Beneficiato, non obstante etiam quacumque consuetudine, distribuendos dimittant.

Nec

(1) *Suprà sess. 24. cap. 19. de Reform.* (2) *Suprà sess. 14. de Reform. cap. 13. et sess. 24. de Reform. cap. 18.* (3) *Cap. unic. ut Eccl. Benef. sine dimin. conf.*

Nec dictum ius patronatus, venditionis, aut alio quocumque titulo, in alios (1) contra canonicas sanctiones transferre praesumant: si secus fecerint, excommunicationibus, et interdicti poenis subiiciantur; et dicto iure patronatus ipso iure privati existant. Insuper accessiones, per viam unionis factae de beneficiis liberis, ad Ecclesias iurispatronatus, etiam laicorum, subiectas, tam ad Parochiales, quam ad alia quaecumque beneficia, etiam simplicia, seu dignitates, vel hospitalia, ita ut praedicta beneficia libera eiusdem naturae cum iis, quibus cum uniuntur, efficiantur, atque sub iure patronatus constituantur; haec si nondum plenarium sortitae sunt effectum, vel deinceps ad cuiusvis instantiam fient, quacumque auctoritate, etiam Apostolica, concessae fuerint, simul cum unionibus ipsis per surreptionem obtentae intelligantur: non obstante quacumque in iis verborum forma, seu derogatione, quae habeatur pro expressa: nec executioni amplius demandentur; sed beneficia ipsa unita, cum vacaverint, liberè, ut antea, conferantur. (2) Quae verò à quadraginta annis citra factae, effectum, et plenam incorporationem sunt consecutae; hae nihilominus ab Ordinariis, tamquam à Sede Apostolica delegatis, revideantur, et examinentur; ac quae per surreptionem, vel obreptionem obtentae fuerint, simul cum unionibus irritae declarentur; ac beneficia ipsa separantur, et aliis conferantur. Similiter quoque patronatus quicumque in Ecclesiis, et quibuscumque aliis beneficiis, etiam dignitatibus antea li-

Y 2

be-

(1) *Cap. Quia Clerici, et cap. de Iur. Patr.* (2) *Supr. sess. 7. de Reform. cap. 6.*

beris, acquisisti à quadraginta annis citrà, et in futurum acquirendi, seu ex augmento dotis seu ex nova constitutione, vel alia simili causa, etiam auctoritate Sedis Apostolicae, ab eisdem Ordinariis, uti delegatis, ut suprà, qui nullius in his facultatibus, aut privilegiis impediuntur, diligenter cognoscantur: et quos non repererint, ob maximè evidentem Ecclesiae, vel beneficii, seu dignitatis necessitatem, legitimè constitutos esse, in totum revocent; atque beneficia huiusmodi sine damno illa possidentium, et restituto patronis eo, quod ab eis idcirco datum est, in pristinum libertatis statum reducant: non obstantibus privilegiis, constitutionibus, et consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

CAPUT X.

Judices à Synodo designandi, qui delegentur à Sede Apostolica: à quibus, et Ordinariis causae breviter terminandae.

QUoniam ob malitiosam petentium suggestionem, et quandoque ob locorum longinquitatem, personarum notitia, quibus causae mandantur, usque adeò haberi non potest, hincque interdum iudicibus, non undequaque idoneis, causae in partibus delegantur; statuit sancta Synodus, in singulis Conciliis provincialibus, aut dioecesanis aliquot personas quae qualitates habeant, iuxta Constitutionem Bonifacii VIII., quae incipit: *Statutum*, et alloquin ad id aptas designari, ut praeter Ordinarios locorum, iis etiam posthac causae Ecclesiasticae, ac spirituales, et ad forum Ecclesiasticum pertinentes, in partibus delegandae committantur. Et, si aliquem interim ex designatis mori

contigerit, substituatur Ordinarius loci cum consilio Capituli alium in eius locum usque ad futuram provinciam, aut dioecesanam Synodum: ita ut habeat quaeque dioecesis quatuor saltem, aut etiam plures probatas personas, ac ut supra qualificatas, quibus huiusmodi causae à quolibet Legato, vel Nuntio, atque etiam à Sede Apostolica committantur: alioquin post designationem factam, quam statim Episcopi ad Summum Romanum Pontificem transmittant, delegationes quaecumque aliorum iudicum, aliis, quam his factae, subreptitiae censeantur. Admonet dehinc sancta Synodus tam Ordinarios, quam alios quoscumque iudices, (1) ut terminandis causis, quanta fieri poterit brevitate, studeant; ac litigatorum artibus, seu in litis contestatione, seu alia parte iudicii differenda, modis omnibus, aut termini praefixione, aut competenti alia ratione occurrant.

CAPUT XI.

Variae locationes bonorum Ecclesiasticorum prohibentur, quaedam factae irritantur.

Magnam Ecclesiis perniciem afferre solet, cum earum bona, repraesentata pecunia, in successorum praeiudicium aliis locantur. Omnes igitur hae locationes, si anticipatis solutionibus fient, (2) nullatenus in praeiudicium successorum validae intelligantur: quocumque indulto, aut privilegio non obstante: nec huiusmodi locationes in Romana Curia, vel extra eam confirmantur. (3) Non liceat

Y. 3

etiam

(1) *Supr. sess. 24. de Ref. c. 20. c. Finem litibus et c. fin. de Dol. et Contum. c. 2. de Re. Iud. et c. Constitutis, de Prec.* (2) *Cap. de Prec. 10. q. 2. et c. 2. de Precariis.* (3) *Cap. 1. et 2. Ne Praelati vices suas.*

etiam, iurisdictiones Ecclesiasticas, seu facultates nominandi, aut deputandi Vicarios in spiritualibus locare: nec conductoribus per se, aut alios ea exercere: aliterque concessionem, etiam à Sede Apostolica factae, subreptitiae censeantur. (1) Locationes verò rerum Ecclesiasticarum, etiam auctoritate Apostolica confirmatas, sancta Synodus irritas decernit, quas à triginta annis citra, ad longum tempus, seu, ut in nonnullis partibus, ad viginti novem, seu bis viginti novem annos vocant, factas, Synodus provincialis, vel deputandi ab ea, in damnum Ecclesiae, et contra canonicas sanctiones contractas fuisse iudicabunt.

CAPUT XII.

Decimae integrè persolvendae: eas subtrahentes excommunicandi: Rectoribus Ecclesiarum tenuiorum piè subveniendum.

Non sunt (2) ferendi, qui variis artibus decimas, Ecclesiis obvenientes, subtrahere moluntur; aut qui ab aliis solvendas temerè occupant, et in rem suam vertunt: (3) cùm decimarum solutio debita sit Deo: et qui eas dare noluerint, aut dantes impediunt, res alienas invadunt. Praecipit igitur sancta Synodus omnibus, cuiuscumque gradus, et conditionis sint, ad quos decimarum solutio spectat, ut eas, ad quas de iure tenentur, in

(1) *Extrav. Ambitiosae, de Reb. Eccl. non alien.* (2) *Conc. Matisc. 2. c. 5. et Ticin. sub Leone IV. vers.* In sacris (3) *Exod. 22. 23. Lev. 27. Num. 18. Tob. 1. Malach. 3. c. Ecclesia, §. His. ita 13. q. 1. c. Decimas 16. q. 2. c. Decimas, cum seq. 16. q. 7. c. Parochianos, c. Ex transmissa, et c. Tua de Decim.*

posterum Cathedrali, aut quibuscumque aliis Ecclesiis, vel personis, quibus legitimè debentur, integrè persolvant. (1) Qui verò eas aut subtrahunt, aut impediunt, excomunicentur; nec ab hoc crimine, nisi plena restitutione secuta, absolvantur. Hortatur dehinc omnes, et singulos pro christiana charitate debitoque erga Pastores suos munere, ut de bonis sibi à Deo collatis; Episcopis, et Parochis, qui tenuioribus praesunt Ecclesiis, largè subvenire ad Dei laudem; atque ad Pastorum suorum, qui pro eis invigilant, dignitatem tuendam, non graventur.

CAPUT XIII.

Quartam funeralium Cathedrales, vel Parochiales Ecclesiae recipiant.

DECERNIT sancta Synodus, ut quibuscumque in locis iam ante annos quadraginta, (2) Quarta, quae funeralium dicitur, Cathedrali, aut Parochiali Ecclesiae solita esset persolvi, ac postea fuerit ex quocumque privilegio, aliis Monasteriis, Hospitalibus, aut quibuscumque locis piis concessa, eadem posthac integro iure, et eadem portione, quae antea solebat, Cathedrali, seu Parochiali Ecclesiae persolvatur; non obstantibus concessionibus, gratiis, privilegiis, etiam; Mari magno, nuncupatis, aut aliis quibuscumque:

Y 4

CA-

(1) *Cap. Omnes decimae* 16. q. 7. *cap. Pervenit. c. Non est, c. Tua, et c. In aliquibus, de Decim. Clem. 1. eod. tit.* (2) *De sepult. extra in 6. et in Clem.*

CAPUT XIV.

Prescribitur ratio procedendi in causis Clericorum concubinariorum.

QUàm turpe, ac Clericorum nomine, qui se divino cultui addixerunt, sit indignum in impudicitiae sordibus, immundoque concubinato versari, satis res ipsa, communi fidelium omnium offensione, summoque Clericalis militiae dedecore, testatur. (1) Ut igitur ad eam, quam decet continentiam, ac vitae integritatem Ministri Ecclesiae revocentur: populusque hinc eos magis discat revereri, quos illos vita honestiores cognoverit: prohibet sancta Synodus quibuscumque Clericis, ne concubinas, aut alias mulieres, de quibus possit haberi suspicio, in domo, vel extra detinere, aut cum iis ullam consuetudinem habere audeant: alioquin poenis, à sacris Canonibus, vel statutis Ecclesiarum impositis, puniantur. Quod si, à Superioribus moniti, ab iis se non abstinuerint; tertia parte fructuum, obventionum, ac proventuum beneficiorum suorum quorumcumque, et pensionum, (2) ipso facto sint privati: quae fabricae Ecclesiae, aut alteri pio loco, arbitrio Episcopi applicetur. Sin verò in delicto eodem cum eadem, vel alia femina perseverantes, secundae monitioni adhuc non

(1) *Supr. sess. 24. c. 8. de Ref. Conc. Carth. 3. c. 17. Nicae. 1. c. 3. Matic. 1. c. 1. Arelat. 2. c. 3. Tolet. 3. c. 3. Bracc. 1. c. 15. Turon. 2. c. 10. 11. et 12. et Maguntiacum tempore Ardulphi, c. 10. et 19. c. Interdixit 32. dist. c. cum omnibus; c. volumus, et c. Feminas, et dist. c. 1. cum multis seqq. de Cohab. Cler. et Mulier. (2) Conc. Later. 2. cap. 6.*

non paruerint; non tantum fructus omnes, ac proventus suorum beneficiorum, et pensiones eo ipso amittant, qui praedictis locis applicentur, sed etiam à beneficiorum ipsorum administratione, quoad Ordinarius, etiam uti Sedis Apostolicae delegatus, arbitrabitur, suspendantur: et si ita suspensi nihilominus eas non expeliant, aut cum iis etiam versentur, tunc beneficiis, portionibus, ac officiis et pensionibus quibuscumque Ecclesiasticis perpetuò priventur, atque inhabiles, ac indigni quibuscumque honoribus, dignitatibus, beneficiis, ac officiis in posterum reddantur; donec post manifestam vitae emendationem ab eorum Superioribus cum iis ex causa visum fuerit dispensandum. Sed si, postquam eas semel dimisserint, intermissum consortium repetere, aut alias huiusmodi scandalosas mulieres sibi adiungere ausi fuerint; praeter praedictas poenas, (1) excommunicationis gladio plectantur. Nec quaevis appellatio, aut exemptio praedictam executionem impediat, aut suspendat, supradictorumque omnium cognitio non ad Archidiaconos, nec Decanos, aut alios inferiores, sed ad Episcopos ipsos pertineat: qui sine strepitu, et figura iudicii, et sola facti veritate inspecta, procedere possint. Clerici verò beneficia Ecclesiastica, aut pensiones non habentes, (2) iuxta delecti, et contumaciae perseverantiam, et qualitatem ab ipso Episcopo carceris poena, suspensione ab ordine, ac inhabilitate ad beneficia obtinenda, aliisque modis, iuxta sacros Canones, pun-

nian-

(1) *Cap. 2. cum seqq. de Cohab. Cler. et Mul. c. Si concubinae de Sent. excom. Conc. Aurel. 3. e. 4. (2) Supr. cap. 6. Conc. Tolet. 4. cap. 41. Tolet. 8. cap. 4. 5. et 6. cap. Si autem de Cohab. Cler. et Mul.*

niantur. Episcopi quoque, quod absit, si ab huiusmodi crimine non abstinuerint; et à Synodo provinciali admoniti, se non emendaverint; (1) ipso facto sint suspensi: et, si perseverent, etiam ad Sanctissimum Romanum Pontificem ab eadem Synodo deferantur; qui pro qualitate culpae, (2) etiam per privationem, si opus erit, in eos animadvertat.

CAPUT XV.

Filii Clericorum illegitimi à quibusdam beneficiis arceudi.

UT (3) paternae incontinentiae memoria à locis Deo consecratis; quos maximè puritas sanctitasque; decet, longissimè arceatur: non liceat filiis Clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, in Ecclesiis, ubi eorum patres beneficium aliquod Ecclesiasticum habent, aut habuerunt, quodcumque; etiam dissimile, beneficium obtinere; (4) nec in dictis Ecclesiis quoquo modo ministrare; nec pensiones super fructibus beneficiorum, quae parentes eorum obtinent, vel aliàs obtinuerunt, habere. (5) Quòd si in praesenti pater, et filius in eadem Ecclesia beneficia obtinere reperiantur; cogatur filius suum beneficium resignare, aut cum alio permutare extra Ecclesiam intra trium mensium spatium: aliàs ipso iure eo privatus existat, et super iis quaecumque dispensatio subreptitia

(1) *Cap. quorundam 34. dist. et cap. si quispiam 81. dist. Conc. Aurelian. 5. cap. 3.* (2) *Cap. Presbiter, et cap. si quis amodò dist. 81.* (3) *Conc. 9. Tolet. cap. 10. cap. proposuisti, dist. 82. cap. cum multae 16. q. 8.* (4) *Conc. 2. Later. cap. 21.* (5) *Cap. 2. et ferè per totum de Fil. Presb.*

titia censeatur. Ad haec, reciprocae resignationes, si quae posthac à parentibus Clericis in favorem filiorum fient, ut alter alterius beneficium consequatur; in fraudem huius decreti, et Canoniarum Sanctionum factae omninò censeantur: nec collationes secutae, vigore huiusmodi resignationum, seu aliarum quarumcumque, quae in fraudem factae fuerint, ipsis Clericorum filiis suffragentur.

CAPUT XVI.

Beneficia curata non convertantur in simplicia: ei in quem translata fuerit cura animarum, assignetur congrua portio: Vicariae cessent, cura ad titulos revocata.

STatuit sancta Synodus, ut Ecclesiastica beneficia saecularia quocumque nomine appellentur, quae curam animarum ex primaeva eorum institutione, aut aliter quomodocumque retinent, illa deinceps in simplex beneficium, etiam assignata Vicario perpetuo congrua portione, non convertantur: non obstantibus quibuscumque gratiis, quae suum plenarium effectum non sunt consecutae. In iis verò, in quibus contra eorum institutionem, seu fundationem, curam animarum in Vicarium perpetuum translata est, etiamsi in hoc statu ab immemorabili tempore reperiantur, (1) si congrua portio fructuum Vicario Ecclesiae, quocumque nomine is appelletur, non fuerit assignata; ea quamprimum, et ad minus intra annum à fine praesentis Concilii, arbitrio ordinarii, (2) iuxta formam decreti sub fel. rec. Paulo III. assigne-

(1) *Quantitatem portionis declarat Pius V. Const. Ad exequendum 1567.* (2) *Supr. sess. 7. de Ref. cap. 7.*

netur. Quod si id commodè fieri non possit, aut intra dictum terminum factum non erit; cum primùm per cessum, vel decessum Vicarii, seu Rectoris, aut quomodolibet alterum eorum vacaverit, beneficium curam animarum recipiat: ac Vicariae nomen cesset, et in antiquum statum restituatur.

CAPUT XVII.

Episcopi dignitatem suam morum gravitate commendent: nec cum Regum ministris, Regulis aut Baronibus indigna demissione se gerant.

Non potest sancta Synodus non graviter dolere, audiens Episcopos aliquos, sui status (1) oblitos, Pontificiam dignitatem non leviter deshonestare, qui cum Regum ministris, Regulis, et Baronibus, in Ecclesia et extra, indecenti quadam demissione se gerunt, et veluti inferiores ministri Altaris, nimis indignè non solùm loco cedunt, sed etiam personaliter illis inserviunt. Quare haec, et similia detestans sancta Synodus sacros Canones omnes, Conciliaque generalia, (2) atque aliàs Apostolicas sanctiones, ad dignitatis Episcopalis decorem, et gravitatem pertinentes, renovandos, praecipit, ut ab huiusmodi in posterum Episcopi se abstineant; mandans eisdem, ut tam in Ecclesia, quàm foris, suum gradum, et Ordinem prae oculis habentes, ubique se Patres, et Pastores esse memi-

(1) Unde Conc. Agath. c. 23. et Brac. 1. c. 24. nec Episc. posteriorem sinunt priori praeponi c. Quanto de Off. ord. et supr. de Reg. c. 4. (2) Supr. c. 6. c. Valentinianus 63. dist. c. Episcopus in Ecclesia 95. dist. c. Quis dubitet c. Duo sunt cum seq. 96. dist. et cap. Solitae, de Maior. et Obed.

mīnerint ; reliquis verò tam Principibus , quàm caeteris omnibus , ut eos paterno honore , ac debita reverentia prosequantur.

CAPUT XVIII.

Canones ad amussin servantur ; si quando in eis dispensandum , id validè , mature , et gratis fiat.

Sicuti (1) publicè expedit , legis vinculum quandoque relaxare , ut plenius evenientibus casibus , et necessitatibus , pro communi utilitate satisfiat : sic frequentius legem solvere , exemploque potius , quàm certo personarum , rerumque delectu , petentibus indulgere , nil aliud est , quàm unicuique ad leges transgrediendas aditum aperire. (2) Quapropter sciant universi , sacratissimos Canones , exactè ab omnibus , et quoad eius fieri poterit , indistinctè observandos. Quod si urgens , iustaque ratio , et maior quandoque utilitas postulaverit , cum aliquibus dispensandum esse ; (3) id , causa cognita , ac summa maturitate , atque gratis à quibuscumque , ad quos dispensatio pertinebit , erit praestandum : aliterque facta dispensatio subreptitia censeatur.

CAPUT XIX.

Monomachia poenis gravissimis punitur.

Detestabilis (4) duellorum usus , fabricante diabolo , introductus , ut cruenta corporum morte animarum etiam perniciem lucretur , ex Christiano orbe penitus exterminetur. Imperator,

Re-

(1) *Cap. Requiritis , et cap. Dispensationes 1. q. 7.* (2) *Cap. Si Romanorum , et c. Enim verò 29. dist. c. Si quis omnem , 1. q. 7. c. 1. de Constit.* (3) *Cap. 1. de Voto.* (4) *Cap. Monomachiam 2. q. 4. c. 1. de Torneam.*

Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comitès, et quocumque alio nomine, Domini, temporales, qui locum ad (1) monomachiam in terris sui inter Christianos concesserint, eo ipso sint excommunicati; ac iurisdictione, et dominio civitatis, castri, aut loci, in quo, vel apud quem duellum fieri permisserint, quod ab Ecclesia obtinent, privati intelligantur: et, si feudalia sint, directis dominis statim acquirantur. (2) Qui verò pugnam commiserint, et qui eorum Patroni vocantur, excommunicationis, ac omnium bonorum suorum proscriptionis, ac perpetuae infamiae poenam incurrant; et ut homicidiae, (3) iuxta sacros Canones, puniri debeant; et, si in ipso conflictu decesserint, perpetuò careant Ecclesiastica sepultura. Illi etiam, qui consilium in causa duelli, tam in iure, quàm facto dederint; (4) aut alia quacumque ratione ad id quemquam suaserint; necnon spectatores, excommunicationis, ac perpetuae maledictionis vinculo teneantur; non obstante quocumque privilegio, seu prava consuetudine, etiam immemorabili.

CAPUT XX.

Quae sunt iuris Ecclesiastici Principibus saecularibus commendantur.

CUpiens sancta Synodus Ecclesiasticam disciplinam in Christiano populo non solum restitui, sed etiam perpetuò sartam tectam à quibuscumque im-

(1) *De ea Nicolaus I. Decret. suorum tit. 12.* (2) *Bulla Greg. XIII. Ad tollendum 1582. extendit ad duella privata* (3) *Cap. 2. de Cler. pugnam in duel de torneam. et de homic. per totum.* (4) *Bulla Clem. VIII. Illius vices 1592. declaratur, et extenditur.*

impedimentis conservari; praeter ea, quae de Ecclesiasticis personis constituit, saeculares quoque principes (1) officii sui admonendos esse censuit; confidens eos, ut Catholicos, (2) quos Deus sanctae Fidei, Ecclesiaeque protectores esse voluit, ius suum Ecclesiae restitui, non tantum esse concessuros; sed etiam (3) subditos suos omnes ad debitam erga Clerum, Parochos, et superiores Ordines reverentiam revocaturus; nec permissuros, ut officiales, aut inferiores Magistratus, Ecclesiae, et personarum Ecclesiasticarum immunitatem, (4) Dei ordinatione, et Canonicis sanctionibus constitutam, aliquo cupiditatis studio, seu inconsideratione aliqua violent; sed unà cum ipsis Principibus debitam sacris Summorum (5) Pontificum, et Conciliorum constitutionibus observantiam praestent. Decernit itaque, et praecipit, (6) sacros Canones, et Concilia generalia omnia, necnon alias Apostolicas sanctiones, in favorem Ecclesiasticarum personarum, libertatis Ecclesiasticae, et contra eius violatores editas, quae omnia praesenti etiam decreto innovat, exactè ab omnibus observari debere. Proptereaque admonet Imperatorem, Reges, Respublicas, Principes, et omnes, et singulos, cuiuscumque status, et digni-

(1) *Cap. fin. de Const.* (2) *Cap. Boni, 96. dist. cap. Principes 23. q. 5.* (3) *Cap. Concilia, §. Hinc, 17. dist. c. quis dubitet, c. Duo sunt, 96. dist.* (4) *1. Mach. 16.* (5) *Pii II. epist. 2.* (6) *Cap. Pervenit 86. dist. cap. si quis suadente 17. q. 4. toto tit. de Immun. Ecclesiae, cap. quamquam de censib. in 6. cap. Felicis de Poen. eod. Conc. Ticinen. vers. Statuimus, et vers. Sancimus. Conc. Aquisgran. cap. 9. Later. sub Leone X. sess. 9. et 10.*

nitatis extiterint; ut, quò largius bonis temporali-
 bus, atque in alios potestate sunt ornati, eò sanc-
 tius, quae Ecclesiastici iuris sunt, tamquam Dei
 praecipua, eiusque patrocinio tecta venerentur; (1)
 nec ab ullis Baronibus, Domicellis, Rectoribus, aliis-
 vè dominis temporalibus, seu Magistratibus, maxi-
 mèque ministris ipsorum Principum, laedi patian-
 tur; sed severè in eos, qui illius libertatem, im-
 munitatem, atque iurisdictionem impediunt, ani-
 madvertant: quibus etiam ipsimet exemplo ad pie-
 tatem, religionem, Ecclesiarumque protectionem
 existant: (2) imitantes anteriores optimos, religio-
 sissimosque Principes, qui res Ecclesiae sua in pri-
 mis (3) auctoritate, ac munificentia auxerunt, ne-
 dum ab aliorum iniuria vindicarunt. Adeoque ea in
 re quisque officium suum sedulò praestet; quo cul-
 tus divinus devotè exerceri, et Praelati, caete-
 rique Clerici in residentiis, et officiis suis, quieti,
 et sine impedimentis cum fructu, et aedificatio-
 ne populi, permanere valeant.

CAPUT XXI.

*In omnibus salva Sedis Apostolicae auctoritas
 maneat.*

Postremo sancta Synodus, omnia et singula
 sub quibuscumque clausulis, et verbis, quae
 de morum reformatione, atque Ecclesiastica disci-
 plina, tam sub fel. rec. Paulo III. ac Iulio III. quam
 sub

(1) *Plurima circa Ecclesiarum immunitatem statuit
 Greg. XIV in Bulla Cùm alias 1590 (2) Cap. Va-
 lentinianus 63. dist. cap. Ecclesiae in fin. 97. dist. c.
 Constant. et cap. ult. 96. dist. (3) Cap. fin. de Rebus
 Eccl. non alien.*

sub Beatissimo Pio IV. Pontificibus Maximis, in hoc (1) sacro Concilio statuta sunt, declarat, ita decreta fuisse, ut in his salva semper auctoritas Sedis Apostolicae et sit, et esse intelligatur.

Decretum de continuanda Sessione in diem sequentem.

Cùm ea omnia, quae in praesenti Sessione tractanda erant, quia hora tarda est, commodè expediri non possint; propterea iuxta id, quod in generali Congregatione à Patribus statutum fuit, ea, quae supersunt, in diem crastinam, hanc eandem Sessionem continuando, differuntur.

C O N T I N U A T I O S E S S I O N I S
die IV. Decembris.

Decretum de Indulgentiis.

CUM (2) potestas conferendi Indulgentias à Christo Ecclesiae concessa sit: atque huiusmodi potestate, divinitus sibi tradita, antiquissimis etiam temporibus illa usa fuerit; sacrosancta Synodus Indulgentiarum usum, Christiano populo maximè salutarem, et sacrorum (3) Conciliorum auctoritate probatum, in Ecclesia retinendum esse docet, et praecipit; eosque anathemate damnat, qui aut inutiles

Z

esse

(1) *Supr. sess. 7. de Ref. in princ.* (2) *Matth. 16. Joann. 20. c. Audivimus, et c. Quodcumque ligabo. 24. q. 1. c. Ut constitueretur, 50. dist. c. Adhuc de Poen. dist. 3. tot. tit. de Poen. et Rem. extr. in 6. et in Clem.* (3) *Ancy-rani, per multa capita, Neocoesar. c. 3. Nic. 1. c. 1. et 11. Carth. 4. c. 75. Agath. c. 60. Claramont. sub Urb. II. c. 2. Later. 1. c. 11. Lugdun. 2. sub Greg. X. Viennen. sub Clem. V.*

esse asserunt, vel eas concedendi in Ecclesia potestatem esse negant. In his tamen concedendis moderationem, (1) iuxta veterem, et probatam in Ecclesia consuetudinem, adhiberi cupit; ne nimia facilitate Ecclesiastica disciplina enervetur. Abusus verò, qui in his irrepserunt, et quorum occasione insigne hoc indulgentiarum nomen ab haereticis blasphematur, emendatos, et correctos cupiens, praesenti decreto generaliter statuit, (2) pravos quaestus omnes pro his consequendis, unde plurima in Christiano populo abusum causa fluxit, omninò abolendos esse. Caeteros verò, qui ex superstitione, ignorantia, irreverentia, aut aliundè quomodocumque provenerunt, cum ob multiplices locorum, et provinciarum, apud quas hi committuntur, corruptelas, commodè nequeant specialiter prohiberi; mandat omnibus (3) Episcopis, ut diligenter quisque huiusmodi abusus Ecclesiae suae colligat, eosque in primà Synodo provinciali referat: ut aliorum quoque Episcoporum sententia cogniti, statim ad Summum Romanum Pontificem deferantur; cuius auctoritate, et prudentia, quod universali Ecclesiae expediet, statuatur; ut ita sanctarum indulgentiarum munus piè, sanctè, et incorruptè omnibus fidelibus dispensetur.

De delectu ciborum, ieiuniis, et diebus festis.

Insuper hortatur sancta Synodus, et per sanctissimum Domini nostri, atque Salvatoris adventum Pastores omnes obtestatur, ut tamquam boni milites

(1) *Cap. cum ex eo de Poen. et remiss.* (2) *Clem. Abusion de Poen. et remis. confirm. Const. Pii V. Etsi Domini 1567.* (3) *Supr. sess. 21. de Ref. c. 9.*

tes illa omnia, quae sancti Romana Ecclesia, (1) omnium Ecclesiarum Mater, et Magistra, statuit, necnon ea, quae tam in hoc Concilio, quam in aliis oecumenicis statuta sunt, quibuscumque fidelibus sedulo commendent; omnique diligentia utantur, ut illis omnibus, et iis praecipue sint obsequentes, quae ad mortificandam carnem conducunt, ut ciborum delectus, et ieiunia, vel etiam, quae faciunt ad pietatem augendam, ut dierum festorum devota, et religiosa celebratio; admonentes populos crebro, (2) obedire Praepositis suis: quos qui audiunt, Deum remuneratorem audient, qui vero contemnunt, Deum ipsum ultorem sentient.

De Indice librorum, et Catechismo, Breviario, et Missali.

Sacrosancta Synodus (3) in secunda Sessione, sub Sanctissimo Domino nostro Pio IV. celebrata, delectis quibusdam Patribus commisit, ut de variis censuris, ac libris, vel suspectis, vel perniciosis, quid facturus opus esset, considerarent; atque ad ipsam sanctam Synodum referrent; audiens nunc, huic operi ab eis externam manum impositam esse; nec tamen ob librorum varietatem, et multitudinem, distincte, et commode possit à sancta Synodo diiudicari; praecipit, ut quidquid ab aliis praestitum est, Sanctissimo Romano Pontifici exhibeatur; (4) ut eius iudicio, atque auctoritate terminetur, et

Z 2

evul-

(1) Cap. Non decet 12. dist. Vigilius in ep. ad Euthenum in fin. Felix I. in ep. 3. can. Dudum. 3. q. 6. (2) Cap. Qui suis 93. dist. c. Quia frater, 7. q. 1. Luc. 10. Hebr. 13. (3) Supr. sess. 18. in princ. (4) Vid. Regulas librorum prohib. infr.

evulgetur. Idemque de (1) Catechismo à Patribus, quibus illud mandatum fuerat, (2) de Missali, et Breviario fieri mandat.

De loco Oratorum.

DEclarat sancta Synodus, (3) ex loco assignato, Oratoribus, tam Ecclesiasticis, quam saecularibus, in sedendo, incedendo, aut quibuscumque alijs actibus, nullum cuiquam eorum factum fuisse praecidium; sed omnia illorum, et Imperatoris, Regum, Reipublicarum, ac Principum suorum iura, et praerogativas illaesas, et salvas esse, in eodemque statu permanere, prout ante praesens Concilium reperiebantur.

De recipiendis, et observandis Decretis Concilii.

Tanta fuit horum temporum calamitas, et haereticorum inveterata malitia, aut nihil tam clarum in fide nostra asserenda umquam fuerit, aut tam certo statutum, quod non, humani generis hostes, suadente, illi errore aliquo contaminaverint. Eapropter sancta Synodus id potissimum curavit, ut praecipuos haereticorum nostri temporibus errores damnaret, et anathematizaret; veramque, et catholicam doctrinam traderet, et doceret, prout damnavit, anathematizavit, et definivit. Cumque tamdiu tot Episcopi, ex variis Christiani orbis provinciis evocati, sine magna gregis sibi commissi iactura, et universali periculo ab Ecclesiis abesse non possint, nec ulla

(1) *Supr. sess. 24. de Ref. c. 7.* (2) *Vid. Const. Pii V. Superni 1571. Clem. VIII. Cum in Ecclesia 1602. et Urban. VIII. Divinam 1631.* (3) *Supr. sess. 2. in fin.*

spes restet, haereticos, toties (1) fide etiam publica, quam desiderarunt, invitatos, et tamdiu expectatos, huc amplius adventuros; ideoque tandem huic sacro Concilio finem imponere necesse sit: superest nunc, (2) ut Principes omnes, quod facit, in Domino moneat, ad operam suam ita praestandam, ut, quae ab ea decreta sunt, ab haereticis depravari, aut violari non permittant; sed ab his, et omnibus devotè recipiantur, et (3) fideliter observentur. Quod si in his recipiendis aliqua difficultas oriatur; aut aliqua inciderint, quae declarationem, quod non credit, aut definitionem postulent; praeter alia remedia, in hoc Concilio instituta, confidit sancta Synodus Beatissimum Romanum Pontificem curaturum, ut vel evocatis ex illis praesertim provinciis, unde difficultas orta fuerit, iis, quos eidem negotio tractando viderit expedire, vel etiam Concilii generalis celebratione, si necessarium iudicaverit, vel commo- diore quacumque ratione ei visum fuerit, provincia- rum necessitatibus, pro Dei gloria, et Ecclesiae tran- quillitate consulatur.

*De recitandis Decretis Concilii sub Paulo III.
et Julio III. in Sessione.*

Quoniam (4) diversis temporibus, tam sub fel. rec. Paulo III. quam Julio III. multa in hoc sacro Concilio, quoad dogmata, ac morum reformatio- nem,

Z 3

(1) *Supr. in fin. sess. 13. 15. et 18.* (2) *Id. in fin. quat. prim. Conc. gener. Nic. Const. Ephes. et Chalc.*

(3) *Ne quis iuramento se adstringat adversus Conc. Decreta, vetat Greg. XIII. in Bul. Inter Apostolicas, 1584.* (4) *Supr. sess. 5. 6. 7. 13. et 14.*

nem statuta et definita sunt; vult sancta Synodus, ut illa nunc recitentur, et legantur.

Recitata sunt.

De fine Concilii, et confirmatione petenda à Sanctissimo Domino nostro.

Illustrissimi Domini, Reverendissimique Patres: Placetne vobis, ut ad laudem Dei omnipotentis huic sacrae oecumenicae Synodo finis imponatur? et omnium, et singulorum, quae tam sub fel. rec. Paulo III. et Iulio III. quam sub Sanctissimo Domino nostro Pio IV. Romanis Pontificibus, in ea decreta, et definita sunt, (1) confirmatio nomine sanctae huius Synodi per Apostolicae Sedis Legatos, et Praesidentes à Beatissimo Romano Pontifice petatur?

Responderunt; Placet.

Postmodum Illustrissimus, et Reverendissimus Cardinalis Moronus, primus Legatus, et Praesidens benedicens sanctae Synodo dixit; Post gratias Deo actas, Reverendissimi Patres, ite in pace. Qui responderunt: Amen.

(1) *Iuxta Gelas, Pap. super Conc. Chalced. et Pelag. PP. 2. in ep. decret. ad Episc. Antioch. Prov. et Conc. Chalced. in fin. in ep. Concilii ad Leonem Papam, c. Si Romanorum, dist. 19.*

ACCLAMATIONES PATRUM in fine Concilii.

CARDINALIS A LOTHARINGIA

Beatissimo Pio Papae, et Domino nostro, sanctae, et universalis Ecclesiae Pontifici, multi anni, et aeterna memoria.

RESPONSIO PATRUM.

Domine Deus, Sanctissimum Patrem diutissimè Ecclesiae tuae conserva multos annos.

C A R D.

Beatissimorum Summorum Pontificum animabus, Pauli III. et Iulii III. quorum auctoritate hoc sacrum generale Concilium inchoatum est, pax à Domino, et aeterna gloria, atque felicitas in luce Sanctorum.

R E S P.

Memoria in benedictione sit.

C A R D.

Caroli V. Imperatoris, et Serenissimorum Regum, qui hoc universale Concilium promoverunt, et protexerunt, memoria in benedictione sit.

R E S P.

Amen, Amen.

C A R D.

Serenissimo Imperatori Ferdinando, semper Augusto, Orthodoxo, et pacifico, et omnibus Regibus, Rebuspub. et Principibus nostris, multi anni.

R E S P.

Pium, et Christianum Imperatorem, Domine, conserva: Imperator coelestis terrenos Reges, rectae fidei conservatores custodi.

C A R D.

Apostolicae Romanae Sedis Legatis, et in hac Synodo Praesidentibus, cum multis annis magnae gratiae.

R E S P.

Magnae gratiae: Dominus retribuatur.

C A R D.

Reverendissimis Cardinalibus, et illustribus Oratoribus.

R E S P.

Magnas gratias, multos annos,

C A R D.

Sanctissimis Episcopis vita, et felix ad Ecclesias suas reditus.

R E S P.

Praeconibus veritatis perpetua memoria: Orthodoxo Senatui multos annos.

C A R D.

Sacrosancta oecumenica Tridentina Synodus: eius fidem confiteamur, eius decreta semper servemus.

R E S P.

Semper confiteamur, semper servemus.

C A R D.

Omnes ita credimus: omnes id ipsum sentimus: omnes consentientes, et amplectentes subscribimus. Haec est fides beati Petri, et Apostolorum: haec est fides Patrum: haec est fides Orthodoxorum.

R E S P.

Ita credimus; ita sentimus; ita subscribimus.

C A R D.

His decretis inhaerentes, digni reddamur misericordiis, et gratia primi, et magni supremi Sacerdotis, Iesu Christi Dei, intercedente simul inviolata Domina nostra sancta Deipara, et omnibus Sanctis.

R E S P.

Fiat, fiat: Amen, Amen.

CARD.

C A R D.

Anathema cunctis haereticis.

R E S P.

Anathema, Anathema.

Post haec mandatum fuit à Legatis, et Praesidentibus, sub poena excommunicationis, omnibus Patri-
bus, ut, antequam discederent è civitate Tridenti-
na, subscriberent manu propria decretis Concilii,
aut ea per publicum instrumentum approbarent: qui
omnes deinde subscripserunt, et fuerunt numero
CCLV. videlicet, Legati IV. Cardinales II. Patriar-
chae III. Archiepiscopi XXV. Episcopi CLXVIII. Ab-
bates VII. Procuratores absentium, cum legitimo man-
dato XXXIX. Generales Ordinum VII.

IN DEI NOMINE. AMEN.

Concordat cum originali; in cuius fidem subscripsimus.

Ego Angelus Massarellus, Episcopus Thelesinus,
sacri Concilii Tridentini Secretarius.

Ego Marcus Antonius Peregrinus, Comensis, eiusdem
Concilii Notarius.

Ego Cynthus Pamphilus, Clericus Camerinensis
dioecesis, eiusdem Concilii Notarius.

C O N F I R M A T I O C O N C I L I I.

NOs Alexander, Sancti Laurentii in Damaso
Diaconus Cardinalis de Farnesio, S. R. E.
Vicecancellarius, fidem facimus, et attestamur,
qualiter hodie, die Mercurii, XXVI. Ianuarii,
M. D. LXIV. Pontificatus Sanctissimi D. N. D.
Pii,

Pii, divina providentia Papae IV. anno quinto, in Consistorio secreto, apud S. Petrum, Reverendissimi DD. mei Cardinales Moronus, et Simoneta, nuper reversi à sacro Concilio Tridentino, cui uti Sedis Apostolicae Legati praeerant, petierunt ab eodem Sanctissimo Domino nostro, ut infra.

Beatissime Pater, in decreto super fine Concilii oecumenici Tridentini, pridie Nonas Decembris praeteriti publicato, statutum fuit, ut per Sanctitatis vestrae, et Sanctae Sedis Apostolicae Legatos, et Praesidentes peteretur nomine dicti Concilii à Sanctitate vestra confirmatio omnium, et singulorum, quae tam sub fel. rec. Paulo III. et Iulio III. quàm sub Sanctitate vestra in eo decreta, et definita sunt. Quapropter nos Ioannes Cardinalis Moronus, et Ludovicus Cardinalis Simoneta, qui tunc Legati, et Praesidentes eramus, volentes exequi, quod in dicto decreto stabilitum fuit, humiliter petimus nomine dicti Concilii oecumenici Tridentini, ut Sanctitas vestra dignetur confirmare omnia, et singula, quae tam sub fel. rec. Paulo III. et Iulio III. quàm sub Sanctitate vestra in eo decreta, et definita sunt.

Quibus auditis, Sanctitas sua, viso, et lecto tenore dicti decreti, et habitis votis Reverendissimorum DD. meorum Cardinalium, respondit per haec verba:

Petitioni, nomine Concilii oecumenici Tridentini super eius confirmatione per dictos Legatos nobis factae, annuentes, omnia, et singula, quae in dicto Concilio tam sub fel. rec. Paulo III. et Iulio III. Praedecessoribus nostris, quàm Pontificatus nostri tempore decreta, et definita sunt, auctoritate Apostolica, etiam de Venerabilium fratrum nos-

trorum Cardinalium consilio , et assensu , matura cum illis deliberatione praehabita , confirmamus , atque ab omnibus Christi fidelibus recipi , et inviolabiliter observari mandamus in nomine Patris , et Filii , et Spiritus Sancti. Amen.

Ita est.

A. Cardinalis Farnesius Vicecancellar.

BULLA SS. D. N. PII,

DIVINA PROVIDENTIA PAPAE IV.

Super confirmatione oecumenici generalis Concilii Tridentini.

Pius Episcopus , Servus Servorum Dei , ad perpetuam rei memoriam.

Benedictus Deus , (1) et Pater Domini nostri Iesu Christi , Pater misericordiarum , et Deus totius consolationis , qui respicere dignatus Ecclesiam suam sanctam , tot procellis , et tempestatibus agitatum , atque vexatum , et gravius in dies laborantem , apto tandem ei subvenit , optatoque remedio. Ad plurimas , et perniciosissimas haereses extirpandas , ad corrigendos mores , et restituendam Ecclesiasticam disciplinam , ad pacem , et concordiam Christiani populi procurandam indictum iam pridem in civitate Tridentina oecumenicum , et generale Concilium à piae memoriae Paulo III. praedecessore nostro , et Sessionibus aliquot habitis coeptum fuerat : ab eius au-

tem

(1) 2. Cor. 1.

tem successore Iulio in eandem urbem revocatum, post alias Sessiones celebratas, variis impedimentis, et difficultatibus abiectis, ne tum quidem peragi potuerat. Itaque diutiùs intermissum fuerat, non sine maximo moerore piorum omnium; cum quotidie magis Ecclesia eiusmodi remedium imploraret. Nos autem post susceptum Sedis Apostolicae regimen, tam necessarium ac salutare opus, sicut Pastoralis sollicitudo monebat, divinae misericordiae fiducia perficere aggressi, adiuti pio studio charissimi in Christo filii nostri Ferdinandi, Romanorum Imperatoris electi, et aliorum Christianorum Regum, Rerumpublicarum, et Principum, tandem consecuti sumus, quod nec diurnis, nec nocturnis curis elaborare destitimus, quodque à (1) Patre luminum assiduè precati sumus. Cum enim eam in urbem undique ex Christiani nominis nationibus convenisset, nostris convocata litteris, et sua etiam ipsorum pietate excitata, Episcoporum, et aliorum insignium Praelatorum maxima, et oecumenico Concilio digna frequentia, praeter plurimos alios pios, et sacrarum litterarum scientia, divinique, et humani iuris cognitione praestantes viros, praesidentibus ipsi Synodo Sedis Apostolicae Legatis, nobis adeò Concilii libertati faventibus, ut etiam de rebus Sedis Apostolicae propriè reservatis, liberum ipsi Concilio arbitrium per litteras ad Legatos nostros scriptas, ultrò permiserimus, quae de Sacramentis, et aliis rebus, quae quidem necessariae visae sunt, tractanda, definienda, et statuenda restabant, ad confutandas haereses, ad tollendos abusos, et emendandos mores, à sacro-

(1) *Iacobi 1.*

sancta Synodo, summa libertate, diligentiaque tractata, et accuratè, ac maturè admodum, definita, explicata, statuta sunt. Quibus rebus perfectis, Concilium tanta omnium, qui illi interfuerunt, concordia peractum fuit, ut consensum eum planè à Domino effectum fuisse constiterit; (1) idque in nostris, atque omnium oculis valdè mirabile fuerit. Pro quo tam singulari Dei munere supplicationes statim in alma hac Urbe indiximus, quae magna Cleri, et populi pietate celebratae fuerunt, laudesque, et gratias divinae Maiestati meritò persolvendas curavimus; cum eiusmodi Concilii exitus spem magnam, et propè certam attulerit, fore, ut maiores in dies fructus ad Ecclesiam ex ipsius decretis, constitutionibusque perveniant. Cùm autem ipsa sancta Synodus pro sua erga Sedem Apostolicam reverentia, antiquorum etiam Conciliorum vestigiis inhaerens, decretorum suorum omnium, quae nostro, et praedecessorum nostrorum tempore facta sunt, (2) confirmationem à nobis petierit, decreto de ea re in publica Sessione facto: Nos, ex Legatorum litteris priùs, deindè post reditum eorum, ex iis, quae Synodi nomine diligenter retulerunt, postulatione, ipsius Synodi cognita, habita super hac re cum Venerabilibus fratribus nostris Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus deliberatione matura, Sanctique Spiritus in primis auxilio invocato, cùm ea decreta omnia Catholica, et populo Christiano utilia, ac salutaria esse cognovissemus, ad Dei omnipotentis laudem, de eorundem fratrum nostrorum consilio, et assensu, in Consistorio nostro secreto, illa omnia, et singula, auctori-

ta-

(1) Ps. 117. (2) *In fin. ult. sess.*

tate Apostolica hodie confirmavimus, et ab omnibus Christi fidelibus suscipienda, ac servanda esse decrevimus; sicut harum quoque litterarum tenore, ad clariorem omnium notitiam confirmamus, et suscipi, observarique decernimus. Mandamus autem in virtute sanctae obedientiae, et sub poenis à sacris Canonibus constitutis, aliisque gravioribus, etiam privationis, arbitrio nostro infligendis, universis, et singulis Venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, et aliis quibusvis Ecclesiarum Praelatis, cuiuscumque status, gradus, ordinis, et dignitatis sint, etiam si Cardinalatus honore praefulgeant; ut eadem decreta, et statuta in Ecclesiis suis, civitatibus, et Dioecesibus, in iudicio, et extra iudicium diligenter observent, et à subditis quisque suis, ad quos quomodolibet pertinet, inviolabiliter faciant observari: contradictores quoslibet, et contumaces, per sententias, censuras, et poenas Ecclesiasticas, etiam in ipsis decretis contentas; appellatione postposita compescendo, etiam invocato, si opus fuerit, brachii saecularis auxilio. Ipsum verò charissimum filium nostrum Imperatorem electum, caeterosque Reges, Respublicas, ac Principes Christianos monemus, et per viscera misericordiae Domini nostri Iesu Christi obtestamur, ut qua pietate Concilio per Oratores suos affuerunt, eadem pietate, ac pari studio, divini honoris, et populorum suorum salutis causa, pro Sedis quoque Apostolicae, et sacrae Synodi reverentia, ad eiusdem Concilii exequenda, et observanda decreta, Praelatis, cum opus fuerit, auxilio, et favore suo adsint; neque adversantes sanae, ac salutari Concilii doctrinae opiniones à po-

pu-

pulis ditionis suae recipi permittant, sed eas penitus interdicant. Ad vitandam praeterea perversionem, et confusionem, quae oriri posset, si unicuique liceret, prout ei liberet, in decreta Concilii commentarios, et interpretationes suas edere: Apostolica auctoritatem inhibemus omnibus, tam Ecclesiasticis personis, cuiuscumque sint ordinis, conditionis, et gradus, quam laicis, quocumque honore, ac potestate praeditis; Praelatis quidem sub interdicti ingressus Ecclesiae, aliis verò, quicumque fuerint, sub excommunicationis latae sententiae poenis, ne quis sine auctoritate nostra audeat ullos commentarios, glossas, annotationes, scholia, ullumve omninò interpretationis genus super ipsius Concilii decretis quocumque modo edere, aut quidquam quocumque nomine, etiam sub praetextu maioris decretorum corroborationis, aut executionis, aliove quaesito colore, statuere. Si cui vero in eis aliquid obscurius dictum, et statutum fuisse, eamque ob causam interpretatione, aut decisione aliqua egere visum fuerit; (1) ascendat ad locum, quem Dominus elegit, ad Sedem videlicet Apostolicam, omnium fidelium magistram, cuius auctoritatem (2) etiam ipsa sancta Synodus tam reverenter agnovit. Nos enim difficultates, et controversias, si quae ex eis decretis, ortae fuerint, nobis declarandas, et decidendas, quemadmodum ipsa quoque sancta Synodus decrevit, reservamus; parati, sicut ea de nobis meritò confisa est, omnium provinciarum necessitatibus, ea ratione, quae commodior nobis visa fuerit, providere. Decernentes nihilominus irritum, et inane, si secùs super his à quoquam quavis

auc-

(1) *Deut. 17.* (2) *Cap. de Rec. et Observ. Decr. Conc.*

auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Ut haec autem ad omnium notitiam perveniant, neve quis excusatione ignorationis uti possit: Volumus, et mandamus, ut hae litterae per aliquos Curiae nostrae Cursores in Basilica Vaticana Principis Apostolorum, et in Ecclesia Lateranensi, tunc cum in eis populus, ut Missarum solemnibus intersit, congregari solet, palam, et clara voce recitentur: et postquam recitatae fuerint, ad valvas earum Ecclesiarum, itemque Cancellariae Apostolicae, et in loco solito Campi Florae affigantur, ibique, ut legi, et omnibus innotescere possint, aliquantisper relinquuntur. Cum autem inde amovebuntur, relictis de more ibidem exemplis, in alma Urbe ad impressionem tradantur, quò commodius per Christiani nominis provincias et regna divulgari possint; transumptis quoque earum, quae manu alicuius publici Notarii scripta, subscriptave, et sigillo, ac subscriptione alicuius personae in dignitate Ecclesiastica constitutae, munita fuerint, fidem sine ulla dubitatione haberi mandamus, atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis, monitionis, inhibitionis, reservationis, voluntatis, mandatorum, et decretorum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, et Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romae apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo quarto, septimo Kalendas Februarii, Pontificatus nostri anno quinto.

Ego Pius catholicae Ecclesiae Episcopus.

Ego F. Card. Pisanus, Episcopus Ostien. Decanus.

Ego Fed. Card. Caesius, Episcopus Portuen.

Ego Io. Card. Moronus, Episcopus Tusculan.

Ego A. Card. Farnesius, Vicecan. Episcopus Sab.

.....

Ego R. Card. S. Angeli. Maior Poeniten.

.....

.....

Ego Io. Cardinalis S. Vitalis.

Ego Io. Michaël. Card. Saracenus.

.....

Ego Io. Bapt. Cicada, Card. S. Clementis.

Ego Scipio, Cardinalis Pisarum.

Ego Io. Cardinalis Romanus.

Ego F. M. G. Cardinalis Alexandrinus.

Ego Clemens Card. Araecoeeli.

Ego Io. Card. Sabellus.

.....

Ego B. Cardinalis Salviatus.

Ego Ph. Cardinalis Aburd.

Ego Lud. Cardinalis Simoneta.

.....

Ego Fr. Card. Pacieccus y de Tol.

Ego M. A Cardinalis Amulius.

Ego Io. Franc. Card. de Gambara.

Ego Carolus Card. Borromaeus.

Ego M. S. Card. const.

Ego Alph. Card. Gesualdus.

Ego Hip. Cardinalis Ferrar.

Ego Franciscus Card. Gonzaga.

Ego Gui. Asc. Diac. Cardinalis. Cam.

Ego Vitellotius, Cardinalis Vitellius.

::::::::::::

::::::::::::

*Antonius Florebellus Labellinus,
H. Cumyn.*

LEO DECIMUS IN CONCILIO Lateranensi.

SESSIONE X.

De impressione librorum.

NOs, ne id, quod ad Dei gloriam, (1) et fidei augmentum ac bonarum artium propagationem salubriter est inventum, in contrarium convertatur, ac Christi fidelium saluti detrimentum pariat, super librorum impressione curam nostram habendam fore duximus, ne de caetero cum bonis seminibus spinae coalescant, vel medicinis venena intermisceantur. Volentes igitur de opportuno super his remedio providere, hoc sacro approbante Concilio, ut negotium impressionis librorum huiusmodi, eo prosperetur felicius, quo deinceps indago solertior diligentius, et cautiùs adhibeatur; statuimus, et ordinamus, quod de caetero, perpetuis futuris temporibus, nullus librum aliquem, seu aliam quamcumque scripturam, tam in Urbe nostra, quam aliis quibusvis civitatibus, et dioe-

ce-

(1) *Sess. 4. Decr. de Edit. et usu sacr. libr.*

cesibus , imprimere , seu imprimi facere praesumat , nisi prius in Urbe per Vicarium nostrum , et sacri Palatii Magistrum ; in aliis verò civitatibus , et dioecibus per Episcopum , vel alium habentem peritiam scientiae libri , seu scripturae huiusmodi imprimendae , ab eodem Episcopo ad id deputandum , ac Inquisitorem haereticae pravitatis civitatis , sive dioecesis , in quibus librorum impressio huiusmodi fieret , diligenter examinentur , et per eorum manu propria subscriptionem , sub excommunicationis sententia , gratis , et sine dilatione imponendam , approbentur , Qui autem secus praesumpserit , ultra librorum impressorum amissionem , et illorum publicam combustionem , ac centum ducatorum fabricae Principis Apostolorum de Urbe , sine spe remissionis , solutionem , ac anni continui exercitii impressionis suspensionem , excommunicationis sententia innodatus existat : ac demum ingravescente contumacia , taliter , per Episcopum suum , vel Vicarium nostrum respectivè per omnia iuris remedia castigetur ; quò alii eius exemplo similia minimè attentare praesumant. Nulli ergo &c. Si quis autem &c. Datum Romae in publica Basilica solemniter celebrata anno Incarnationis Dominicae 1515. 4. Maii , Pontif. nostri anno 3.

SIXTI QUARTI.

Constitutio prior de Festo Conceptionis Immac. Virg. ex libro tertio Extravagantium Communium, tit. de Reliquiis, et veneratione Sanctorum.

CUM (1) praeexcelsa meritorum insignia, quibus Regina coelorum, virgo Dei genitrix gloriosa, sedibus praelata aetheris, sideribus quasi stella matutina pererrans, devotè considerationis indagine perscrutamur, et infra pectoris arcana revolvimus, quod ipsa, utpote via misericordiae, mater gratiae, et pietatis amica, humani generis consolatrix, pro salute fidelium, qui delictorum onere gravantur, sedula oratrix, et pervigil, ad Regem, quem genuit, intercedit: dignum, quin potius debitum reputamus, universos Christi fideles, ut omnipotenti Deo (cuius providentia eiusdem Virginis humilitatem ab aeterno respiciens pro concilianda suo auctori humana natura, lapsu primi hominis

aeter-

(1) *Sess. 3. dec. de Pecc. orig. Vide Bul. Pii V. quae incipit: Super specula 1570. Pauli V. quae inc. Regis pacifici 1616. eiusdem decretum in gener. Congreg. 1617. 31. Aug. Ne quis publicè affirmare audeat, Virg. peccasse in Adamo; extensum postea ad actus privatos à Greg. XV. in gener. Congr. 24 Maii 1622. data tamen facultate Fratribus Ordinis Praedicatorum per Bullam, quae incip. Eximii atque singulares, eiusdem anni, privatim, et inter se dumtaxat eam quaestionem agitando. Iam ante Concilium Basilens. eos qui Virg. Conceptioni Immaculatae detraberent, solemniter admodum damnatos ab Episcopo, et universo Clero Parisiensi, auctor est Ioannes Iuvenalis Ursinus, Archiepiscopus Rhemensis lib. de Rebus gestis Caroli VI. Francorum Regis, sub ann. 1387.*

aeternae morti obnoxiam, eam sui Unigeniti habitaculum sancti Spiritus praeparatione constituit, ex qua carnem nostrae mortalitatis pro redemptione populi sui assumeret, et Immaculata virgo nihilominus post partum remaneret) de ipsius Immaculatae Virginis mira Conceptione gratias, et laudes referant, et instituta propterea in Ecclesia Dei, Missas, et alia divina Officia dicant, et illis intersint, indulgentiis, et peccatorum remissionibus invitare, ut exinde fiant eiusdem Virginis meritis, et intercessione divinae gratiae aptiores. Hac igitur consideratione inducti, eiusdem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius, auctoritate confisi, auctoritate Apostolica, hac in perpetuum valitura constitutione statuimus, et ordinamus, quod omnes, et singuli Christi fideles utriusque sexus, qui Missam, et Officium Conceptionis eiusdem Virginis gloriosae, iuxta piam, devotam, et laudabilem ordinationem dilecti filii Magistri Leonardi de Nogarolis, Clerici Veronensis, Notarii nostri, et quae desuper à nobis emanavit, Missae, et Officii huiusmodi institutionem, in die festivitatis Conceptionis eiusdem Virginis Mariae, et per Octavas eius, devotè celebraverint, et dixerint, aut illis Horis Canonicis interfuerint: quoties id fecerint, eandem prorsus indulgentiam, et peccatorum remissionem consequantur, quam iuxta felicis recordationis Urbani IV. in Concilio Viennensi approbatæ, ac Martini V. et aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum constitutiones consequuntur illi, qui Missam, et Horas Canonicas in festo Corporis, et Sanguinis Domini nostri Iesu Christi à primis Vesperis, per illius Octavas, iux-

ta Romanae Ecclesiae constitutionem , celebrant , dicunt , aut Missae , Officio , et Horis huiusmodi intersunt , praesentibus perpetuis temporibus valituris. Datum Romae apud S. Petrum , anno Incarnationis Dominicae 1476. 3. Kalend. Martii , Pontificatus nostri anno 6.

Constitutio altera.

Grave nimis gerimus, et molestum , cum sinistra nobis de quibusdam Ecclesiasticis personis referuntur. Sed in eorum , qui ad evangelizandum verbum Dei sunt deputati , excessibus praedicando commissis , eò graviùs prevocamur , quò illi periculosius remanent incorrecti , cum facilè deleri nequeant , qui multorum cordibus sic publicè praedicando diffusius, et damnabilius imprimuntur errores. Sanè cum sancta Romana Ecclesia de intemeratae , semperque Virginis Mariae Conceptione publicè festum solemniter celebrent , et speciale , ac proprium super hoc Officium ordinaverit : nonnulli , ut accipimus , diversorum Ordinum praedicatores , in suis sermonibus ad populum publicè per diversas civitates, et terras affirmare hactenus non erubuerunt , et quotidie praedicare non cessant , omnes illos qui tenent, aut asserunt , eandem gloriosam et Immaculatam Dei genitricem absque originalis peccati macula fuisse conceptam , mortaliter peccare , vel esse haereticos ; eiusdem Immaculatae Conceptionis Officium celebrantes , audientesque sermones illorum, qui eam sine huiusmodi macula conceptam esse affirmant , peccare graviter : sed et praefatis praedicationibus non contenti , confectos super his suis assertionibus libros in publicum ediderunt ; ex quorum

rum assertionibus, et praedicationibus non levia scandala in mentibus fidelium exorta sunt, et maiora meritò exoriri formidantur in dies. Nos igitur huiusmodi temerariis ausibus, ac perversis assertionibus ac scandalosis, quae exinde in Dei Ecclesia exoriri possunt, quantum nobis ex alto conceditur, obviare volentes, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, et certa scientia, huiusmodi assertiones praedicatorum eorumdem, et aliorum quorumlibet, qui affirmare praesumerent, eos qui crederent aut tenerent, eandem Dei genitricem ab originalis peccati macula in sua Conceptione praeservatam fuisse, propterea alicuius haereticis labe pollutos fore, vel mortaliter peccare: aut huiusmodi Officium Conceptionis celebrantes, seu huiusmodi sermones audientes, alicuius peccati reatum incurrere; utpote falsas, et erroneas, et à veritate penitus alienas, editosque desuper libros praedictos id continentes, quoad hoc, auctoritate Apostolica, tenore praesentium reprobamus, et damnamus: ac motu, scientia, et auctoritate praedictis statuimus, et ordinamus, quod praedicatores verba Dei, et quicumque alii, cuiuscumque status, gradus, aut ordinis, ac conditionis fuerint, qui de caetero ausu temerario praesumpserint in eorum sermonibus ad populum, seu aliàs quomodolibet affirmare, huiusmodi sic per nos improbatas, et damnatas assertiones veras esse, aut dictos libros pro veris legere, tenere, vel habere, postquam de praesentibus scientiam habuerint; excommunicationis sententiam eo ipso incurrant, à qua ab alio, quàm à Romano Pontifice (nisi in mortis articulo) nequeant

queant absolutionis beneficium obtinere. Item motu, scientia, et auctoritate similibus, simili poenae ac censurae subiicientes, eos qui ausi fuerint asserere, contrariam opinionem tenentes, videlicet gloriosam Virginem Mariam cum originali peccato fuisse conceptam, haeresis crimen, vel peccatum incurere mortale; cum nondum sit à Romana Ecclesia, et Apostolica Sede decisum: non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque, quibus communiter, vel divisim à Sede Apostolica indultum existat, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam, ac expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Et ne de praemissis aliquando valeant ignorantiam allegare, volumus, quod locorum Ordinarii requisiti, praesentes litteras in Ecclesiis consistentibus in eorum civitatibus, et suarum dioecesium locis insignibus, dum maior ibi multitudo populi ad divina convenerit, sermonibus ad populum mandent, et faciant publicari. Praeterea, quia difficile foret praesentes litteras ad singula loca, in quibus expediens fuerit, deferre: etiam volumus, et dicta auctoritate decernimus, quod earumdem litterarum transumpto, manu publici Notarii confecto, et authentico alicuius Praelati Ecclesiastici sigillo munito, ubique stetur, prout staretur eisdem originalibus litteris, si forent exhibitae, vel ostensae. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae reprobationis, damnationis, statuti, ordinationis, voluntatis, et decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei,

Dei, et beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romae apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicae 1483. pridie Nonas Septembris, Pontificatus nostri anno 13.

BULLA S. S. D. N. PII,
DIVINA PROVIDENTIA PAPAE IV.

Super forma iuramenti Professionis fidei.

Pius Episcopus, Servus Servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

INiunctum nobis Apostolicae (1) servitutis officium requirit, ut ea quae Dominus omnipotens, ad providam Ecclesiae suae directionem sanctis Patribus in nomine suo congregatis, divinitus inspirare dignatus est, ad eius laudem, et gloriam incunctanter exequi properemus. Cum itaque, iuxta Concilii Tridentini dispositionem, omnes, quos deinceps Cathedralibus, et superioribus Ecclesiis praefici, vel quibus de illarum dignitatibus, canonicatibus, et aliis quibuscumque beneficiis Ecclesiasticis, curam animarum habentibus, provideri continget, publicam orthodoxae fidei Professionem facere, seque in Romanae Ecclesiae obedientia permansuros spondere, et iurare teneantur; Nos volentes etiam per quoscumque quibus de Monasteriis, Conventibus, Domibus, et aliis quibuscumque locis, Regularium quorumcumque Ordinum, etiam Militiarum

(1) *Qui praeterea ad fidei Professionem teneantur, declarat Bulla Pii V. In sacrosancta, 1564.*

rum , quocumque nomine , vel titulo providebitur , idem servari , et ad hoc , ut unius eiusdem fidei Professio uniformiter ab omnibus exhibeatur , unicaque , et certa illius forma cunctis innotescat , nostrae sollicitudinis partes , in hoc alicui minimè desiderari , formam ipsam , praesentibus annotatam , publicari , et ubique gentium per eos , ad quos ex decretis ipsius Concilii , et alios praedictos spectat , recipi , et observari , ac sub poenis per Concilium ipsum in contravenientes latis , iuxta hanc , et non aliam formam , Professionem praedictam solemniter fieri , auctoritate Apostolica , tenore praesentium directè praecipiendo mandamus , huiusmodi sub tenore : (1) EGO N. firma fine credo , et profiteor omnia , et singula , quae continentur in Symbolo fidei , quo sancta Romana Ecclesia utitur , videlicet : Credo in unum Deum Patrem omnipotentem , factorem Coeli , et terrae , visibilium omnium , et invisibilium ; et in unum Dominum Iesum Christum , Filium Dei unigenitum , et ex Patre natum ante omnia saecula ; Deum de Deo , Lumen de Lumine , Deum verum de Deo vero ; genitum , non factum , consubstantialem Patri , per quem omnia facta sunt : qui propter nos homines , et propter nostram salutem descendit de Coelis ; et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine , et Homo factus est : crucifixus etiam pro nobis , sub Pontio Pilato passus , et sepultus est : et resurrexit tertia die secundum Scripturas : et ascendit in Coelum , sedet ad dexteram Patris : et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos , et mortuos ; cuius regni non erit finis : et in Spiritum sanctum Dominum , et vivificantem ; qui ex Patre ,

Fi-

(1) *Cap. Ego N. de Iureiurando.*

Filioque procedit; qui cum Patre, et Filio simul adoratur et conglorificatur; qui locutus est per Prophetas; et unam sanctam Catholicam, et Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum: et expecto resurrectionem mortuorum, et vitam venturi saeculi. Amen. Apostolicas, et Ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem Ecclesiae observationes, et constitutiones firmissimè admitto, et amplector. Item sacram Scripturam, iuxta eum sensum, quem tenuit, et tenet sancta Mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, et interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto, nec eam umquam nisi iuxta unanimum consensum Patrum accipiam, et interpretabor. Profiteor quoque septem esse verè, et propriè Sacramenta Novae Legis à Iesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria, scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Poenitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem, et Matrimonium, illaque gratiam conferre; Et ex his Baptismum, Confirmationem, et Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque, et approbatos Ecclesiae Catholicae ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solemni administratione recipio, et admitto: Omnia, et singula, quae de peccato originali, et de iustificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita, et declarata fuerunt, amplector, et recipio: Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, et propitiatorium sacrificium pro vivis, et defunctis; atque in sanctissimo Eucharistiae Sacramento esse verè, realiter, et substantialiter corpus, et sanguinem, unà cum anima, et divinitate Domini nostri Iesu Christi, fieri-
que

que conversionem totius substantiae panis in corpus, et totius substantiae vini in sanguinem: quam conversionem Catholica Ecclesia transubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantum specie, totum atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi. Constanter teneo Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis invariabiliter; et Sanctos unam cum Christo regnantes, venerandos, atque invocandos esse; eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas. Firmissimè assero, imagines Christi, Deiparae semper Virginis, necnon aliorum Sanctorum, habendas, et retinendas esse, atque eis debitum honorem, ac venerationem impertiendam: Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque usum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo: Sanctam Catholicam, Apostolicam et Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum Matrem et Magistram agnosco; Romanoque Pontifici, Beati Petri Apostolorum Principis successori, ac Iesu Christi Vicario veram obedientiam spondeo, ac iuro: caetera item omnia à sacris Canonibus, et oecumenicis Conciliis, ac praecipuè à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, et declarata, indubitanter recipio, atque profiteor; simulque contraria omnia, atque haereses quascumque ab Ecclesia damnatas, reiectas, et anathematizatas, ego pariter damno, reicio, et anathematizo: Hanc veram Catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in praesenti spontè profiteor, et veraciter teneo, eandem integram, et inviolatam usque ad extremum vitae spiritum constantissimè (Deo adiuvante) retineri, et con-

confiteri; atque à meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, et praedicari, quantum in me erit, curaturum, ego idem N. spondeo, voveo, ac iuro: Sic me Deus adiuvet, et haec sancta Dei Evangelia. Volumus autem, quod praesentes litterae in Cancellaria nostra Apostolica de more legantur. Et ut omnibus facilius pateant, in eius Quinterno describantur, ac etiam imprimantur.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrae voluntatis, et mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius, se noverit incursum. Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo quarto. Idibus Novemb. Pontificatus nostri anno quinto.

Fed. Cardinalis Caesius.

Cae. Glorierius.

Laectae, et publicatae fuerunt suprascriptae litterae Romae, in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo quarto, die verò Sabbati nona mensis Decembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, et Domini nostri Domini Pii Papae Quarti, anno quarto.

A Lomelinus Custos.

BULLA SS. D. N. PII.
divina providentia Papae IV.

Super declaratione temporis ad observanda decreta
sacri oecumenici, et generalis Concilii Tridentini.

Pius Episcopus, Servus Servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Sicut ad sacrorum Conciliorum decreta, ac Canones, auctoritas atque confirmatio Apostolicae Sedis et debet, et solet accedere: ita si qua super eis exorta sit dubitatio, eiusdem Sedis iudicio, et declaratione tollenda est. Ad aures nostras pervenit, multos esse qui dubitent, ex quo tempore coeperint decreta sacri generalis Concilii Tridentini, ad reformationem, et ius positivum dumtaxat spectantia, eos, ad quos pertinent, obligare; illa praesertim, quae tempora certa praestituunt ad provinciales, dioecesanisque Synodos celebrandas, ad sacros Ordines suscipiendos; ad religionem profitendam, ad Parochiales Ecclesias, aliaque beneficia Ecclesiastica, quae eiusdem Concilii decretis retineri prohibitum sit, resignanda, et ad complures res huiusmodi exequendas, ac alias omnes ad praedictam reformationem, iusque positivum tantum expectantes, quae observari, aut evitari debeant. Nos itaque, ut omnis controversia, dubitatioque tollatur, motu proprio eam rem, prout rationi, iuri, et aequitati convenire censuimus, duximus declarandam. Nam, etsi ipsius Concilii decreta, etiam de venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium consilio, et assen-

su in Consistorio nostro secreto confirmata à nobis fuerunt sub finem mensis Ianuarii, et ab eo etiam tempore apud hanc sanctam Sedem observari coeperunt; quia tamen non parum temporis in eis Romae diligenter, emendatèque imprimendis necessariò consumptum fuit, et iure etiam communi sancitum est, ut Constitutiones novae vim non nisi post certum tempus obtineant; aequum nobis, iustumque visum est, praedicta decreta omnia ad dictam reformationem, iusque positivum dumtaxat spectantia, à Kalendis Maii proximè praeteriti omnes obligare coepisse, neque post eam diem excusationem cuiusquam, quòd ea ignoraverit, admittendam: atque ita Apostolica auctoritate declaramus, ac definimus, et ab omnibus iudicari debere mandamus, atque statuimus: decernentes irritum, et inane, si quid secùs à quocumque, quacumque dignitate, auctoritate, et potestate praedito, contigerit iudicari: non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus Apostolicis, aliisque in contrarium facientibus quibuscumque. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrae declarationis, definitionis, mandati, statuti, et decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius, se noverit incursum. Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo quarto, quinto decimo Kalendarum Augusti, Pontificatus nostri anno quinto.

Fed. Cardinalis Caesius.

Cae. Glorierius.

H. Cumyn.

Re-

Registrata apud Caesarem Secretarium.

Anno à Nativitate Domini millesimo quingentesimo sexagesimo quarto, Indictione septima, die verò vigesima mensis Iulii, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, et Domini nostri Domini Pii, divina providentia Papae IV. anno quinto, retrospectae litterae affixae, lectae, et publicatae fuerunt in valvis Basilicarum Principis Apostolorum de Urbe, et Sancti Ioannis Lateran. necnon Cancellariae Apostolicae, et in acie Campi Florae, per rios Iacobum Carra, et Iulium Parinum, praelibati S. D. N. Papae Cursores.

Antonius Clerici, Magister Cursorum.

MOTUS PROPIUS SS. D. N. PII,
divina providentia Papae IV.

Per quem deputantur octo Cardinales, qui faciant observari reformationes ab ipso editas, necnon decreta sacri oecumenici, et generalis Concilii Tridentini.

PIUS PAPA IV.

MOTU proprio &c. Aliàs nonnullas constitutiones, et ordinationes, reformationem maioris Poenitentiarum, ac sacrae Poenitentariae nostrae, ac Vicarii nostri, ac eius officii, necnon Camerarii, et Camerae Apostolicae, ac illius causarum Auditoris, necnon Palatii Apostolici causarum Auditorum, ac Gubernatoris, et Capitolinae Curiarum, et Contradictoriarum, aliorumque almae
Ur-

Urbis nostrae , ac Romanae Curiae Tribunalium , et officiorum concernentes , edidimus : quae tamen (ut intelleximus) ab eorundem officiorum , et Tribunalium praefectis , ac Officialibus minùs diligenter observantur. Cùm autem enixae nostrae voluntatis sit , ut illa , et pariter decreta sacri Concilii Tridentini in his , quae ad eorum officia spectant , ab eisdem omninò observentur ; Nos propterea considerantes , parum esse iura condere , nisi sint , qui ea executioni demandari faciant , et in praemissis , prout ex debito Pastoralis Officii nobis (meritis licet imparibus) iniuncti obligamur , salubriter , et utiliter providere , praefatasque constitutiones , et ordinationes , ac decreta Concilii , quas , et quae hic haberi volumus pro expressis , inviolabiliter observari volentes ; Venerabili fratri nostro Ioanni Episcopo Tusculan. Morono , Io. Michaëli Sanctae Anastasiae Saraceno , ac Ioan. Baptistae S. Clementis Cicadae , necnon Michaëli S. Sabinae Alexandrino , Clementi S. Mariae in Aracoeli , et Ludovico S. Cyriaci in Thermis Simonetae , ac Carolo S. Martini in Montibus Borromaeo Presbyteris , necnon Vitellotio S. Mariae in porticu Vitellio nuncupatis , titulorum , Diacono , (1) Cardinalibus committimus , et mandamus ; quatenus ipsi , (2) seu eorum maior pars coniunctim , vel divisim , eorum arbitrio , etiam tamquam executores dictarum litterarum , constitutionum , et decretorum , praedictas constitutiones , ordinationes , ac decreta praefata , iuxta tenores eorum , ac litterarum

Bb rum

(1) *Sixtus V. istius Congregationis facultates declaravit in Bulla quae incipit : Immensa 1588. artic. 7.*

(2) *Confirmatur Bulla Pii V. Cùm felicitis 1566.*

rum desuper confectarum , per quoscumque Poenitentiariae , Vicariae , et Camerae , ac Rotae , Curiarum , ac Tribunalium praedictorum Iudices , et Officiales , sub excommunicationis latae sententiae , ac privationis officiorum , et aliis eisdem Cardinalibus benè visis , etiam pecuniarum , eo ipso incurrendis poenis , firmiter observari faciant , et cum effectu : nisi tam in executione dictorum decretorum Concilii , quàm dictarum litterarum nostrarum , aliqua dubietas aut difficultas emergerit ; quo casu ad nos referant , invocato etiam ad hoc , si opus fuerit , auxilio brachii saecularis ; ac eos , qui litteris , et decretis , praedictis , et eorundem Cardinalium mandatis non paruerint , ex tunc , prout ex eadem die , et è contra illorum officiis privatos , necnon ad illa , et alia Romanae Curiae officia in posterum obtinenda inhabiles , ac ipsis ab eisdem officiis sic privatis , illa tamquam per privationem vacantia à Datario nostro vendi , et à quibusvis personis idoneis pro pretio convenienti emi , liberè , et licitè posse , auctoritate nostra curent , nuncient , decernant , ac declarent , prout nos harum serie nunciamus , decernimus , et declaramus , non obstantibus quibusvis constitutionibus , et ordinationibus Apostolicis , ac Poenitentiariae , et Curiarum , necnon Tribunalium praedictorum statutis , &c. etiam iuramento , &c. robotatis , privilegiis quoque , indultis , et litteris Apostolicis , illis , ac dictis Officialibus , et Tribunalibus sub quibuscumque tenoribus , et formis , ac cum quibusvis clausulis , et decretis , etiam motu simili &c. et aliàs quomodocumque concessis , &c. Quibus omnibus , &c. illorum tenores , &c. hac vice latissimè de-

derogamus , eaque adversus praemissa nullatenus suffragari volumus : caeterisque contrariis quibuscumque.

Placet Motu proprio I.

Datum Romae apud S. Marcum , quarto Nonas Augusti , anno quinto.

BULLA SS. D. N. PII PAPAE IV.

REVOCATORIA PRIVILEGIORUM, exemptionum , immunitatum , facultatum , Conservatoriarum , indultorum , confessionalium , Maris magni , et aliarum quarumcumque similium gratiarum , quibuscumque locis , et personis concessarum , in his , in quibus statutis , et Decretis Sacri Concil. Trident. contrariantur.

Pius Episcopus , servus servorum Dei , ad perpetuam rei memoriam.

IN Principis Apostolorum Sede , (1) meritis licet imparibus , divina dispositione constituti , nihil neque universali Ecclesiae , curae , et solitudini nostrae commissae salubrius , neque iniuncto nobis Apostolicae servitutis officio decentius praestare possumus , quàm quòd providentiae nostrae ministerio oecumenicum Concilium Tridentinum , sicut nostris potissimum auspiciis , summaque sanctorum Patrum concordia , per Dei mi-

Bb 2

se-

(1) *Gregorius XIII. privilegia Regularibus concessa à Pio V. reduxit iterùm ad terminos Concilii per Bullam , In tanta 1573.*

sericordiam . feliciter absolutum fuit : ita per universos , qui Christiana pietate censentur , ubique suscipiatur , et remotis quibuslibet obstaculis , ab omnibus aequaliter observetur. Cùm itaque in eodem Concilio quamplurima salubria , et ad universalem morum reformationem valdè utilia , decreta , atque statuta , maturo praesentium istorum examine praecedente , sint edita , quibus multa atque diversa privilegia , exemptiones , immunitates , dispensationes , facultates , conservatoriae , indulta , et ut vocant , confessionalia , et Mare magnum , et aliae gratiae , quae variis , tam Cathedralibus , etiam Metropolitanis , quàm Collegiatis Ecclesiis , Monasteriis , Conventibus , et aliis Religiosis , etiam Fratrum mendicantium domibus , et Ordinibus , necnon Sancti Spiritus in Saxia , Sancti Ioannis Lateranensis , ac incurabilium de Urbe , Sancti Antonii Viennen. et Sancti Bernardi Iuren. aliisque Hospitalibus , Militiis , eorumque Capitulis , et Conventibus , ac Universitatibus , etiam Studiorum Generalium Collegiis , tam saecularibus , quàm Ecclesiasticis , Confraternitatibus , Societatibus ; et tam Principis Apostolorum de Urbe , quàm aliis fabricis Sanctae Cruciatæ , aliisque piis locis , et operibus , necnon Patriarchis , Archiepiscopis , Episcopis , Praelatis , Abbatibus , Abbatissis , Prioribus , Praepositis , et aliis Ecclesiasticis , tam saecularibus , quàm diversorum Ordinum , et militia- rum regularibus , ac etiam laicis cuiuscumque dignitatis , et status , ac gradus , et excellentiae , ac etiam Ducali , Regia , et Imperiali dignitate fulgentibus utriusque sexus personis : necnon aliquibus notariis , et etiam de Latere Legatis atque Nuntiis ,
 tam

tàm perpetuò , quàm ad tempus per plures Romanos Pontifices , praedecessores nostros , ac nos , et Sedem Apostolicam , eiusque Legatos hactenùs etiam motu proprio , et ex certa scientia , ac de Apostolicae potestatis plenitudine , seu etiam Imperatorum , Regum , Ducum , aliorum Principum contemplatione et intuitu , etiam de fratrum consilio diversimodè , variisque temporibus , in genere , vel specie , ex quavis etiam honesta causa concessa , et etiam pluries confirmata , et innovata fuerunt , in plerisque contrariantur. Nos , quibus imprimis cordi est , tàm Sancta , et Ecclesiae Dei saluberrima decreta suos , ut par est , effectus ubique consequi , et ab omnibus obedienter observari , privilegiorum , exemptionum , immunitatum , facultatum , Conservatoriarum , Indultorum , Confessionalium , Maris magni , et aliarum gratiarum praedictarum , ac quarumcumque Apostolicarum , et aliarum litterarum desuper confectarum , processuumque , decretorum , et aliorum inde secutorum tenores , ac si de verbo ad verbum inferrentur , praesentibus pro sufficienter expressis , et plenè insertis habentes ; motu proprio , et ex certa scientia , ac Apostolicae potestatis plenitudine , quod eadem omnia , et singula privilegia , exemptiones , immunitates , facultates , dispensationes , Conservatoriae , Indulta , Confessionalia , Mare magnum , et aliae gratiae in his omnibus , et singulis , in quibus illa statutis , et decretis Concilii huiusmodi contrariantur , ipso iure revocata , cassata , et annullata , ac ad ipsius Concilii terminos , atque limites reducta sunt , et esse censeantur ; nec quidquam adversus ipsa decreta , et statuta , quò minùs ubique

et apud omnes observentur, in aliquo suffragari posse, sed ea perinde haberi, et reputari debere, ac si nunquam emanassent, auctoritate Apostolica, tenore praesentium declaramus, ac etiam statuimus, et ordinamus. Decernentes nihilominus omnia, et singula, quae vigore privilegiorum, exemptionum, immunitatum, et dispensationum, facultatum, Conservatoriarum, Indultorum, Confessionalium, et aliarum quarumcumque gratiarum huiusmodi, post id tempus, quo Concilium obligare coepit, facta, et gesta; quomodolibet fuerunt, et in posterum fient, in iis, in quibus dicti Concilii decretis adversantur, nulla, invalida, et irrita esse, et censi, ac nemini etiam quantumlibet, ut praefertur, qualificatio, tam in foro (quod aiunt) fori, quam conscientiae, suffragari posse, et debere. Et ita per quoscumque locorum ordinarios, aliosque Iudices, et Commissarios quavis auctoritate fungentes, etiam sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales, sublata eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi facultate, in utroque foro iudicari, et definiri debere, ac quidquid secus a quoquam, quavis auctoritate scienter vel ignoranter, attentari contigerit, irritum, et inane decernimus. Nàn obstantibus praemissis, ac constitutionibus, et ordinationibus Apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrae declarationis, statuti, ordinationis, et decreti infringere; vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius, se noverit incursum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo quinto, terciodecimo Kalendas Martii, Pontificatus nostri anno sexto.

Cae. Glorierius.

P. Episcopus Narnien.

H. Cumyn.

Anno à Nativitate Domini millesimo quingentesimo sexagesimo quinto, Indictione sexta, die verò vigesima quarta mensis Februarii, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, et Domini nostri, Domini Pii, divina Providentia Papae Quarti, anno eius sexto, retrospectae litterae Apostolicae affixae, et publicatae fuerunt in Acie Campi Florae, et valvis Cancellariae Apostolicae, per nos Nicolaum de Mattheis, et Camilum Cherubinum, SS. D. N. Papae Cursores.

Philibertus Caphuis Magister Cursorum.

DE LIBRIS PROHIBITIS

REGULAE X.

Per Patres à Tridentina Synodo delectos concinnatae, et à Pio PP. IV. comprobatae constitutione, quae incipit Dominici, die 24. Martii, anno 1564.

REGULA I.

Libri omnes, (1) quos ante annum MDXV, aut Summi Pontifices, aut Concilia oecumenica damnarunt, et in hoc Indice non sunt, eodem

Bb 4

mo-

(1) *Consule Indicem librorum prohibet. Congregationem pro Indice statuit Sixtus V. in Bulla Immensa 1588. art. 6.*

modo damnati esse censeantur, sicut olim damnati fuerunt.

REGULA II.

Haeresiarcarum libri, tam eorum, qui post praedictum annum haereses invenerunt, vel suscitaverunt, quam qui haereticorum capita, aut duces sunt, vel fuerunt, quales sunt Lutherus, Zuinglius, Calvinus, Balthasar Pacimontanus, Swenchenfeldius, et his similes, cuiuscumque nominis, tituli aut argumenti existant, omninò prohibentur. Aliorum autem haereticorum libri, qui de religione quidem ex professo, tractant, omninò damnantur. Qui verò de religione non tractant, à Theologis Catholicis, iussu Episcoporum, et Inquisitorum examinati, et approbati permittuntur. Libri etiam Catholici conscripti, tam ab aliis qui postea in haeresim lapsi sunt, quam ab illis qui post lapsum ad Ecclesiae gremium rediere, approbati à facultate Theologica alicuius Universitatis Catholicae, vel ab Inquisitione generali, permitti poterunt.

REGULA III.

Versiones scriptorum etiam Ecclesiasticorum, quae hactenus editae sunt à damnatis auctoribus, modò nihil contra sanam doctrinam contineant, permittuntur. Librorum autem Veteris Testamenti versiones, viris tantùm doctis, et piis iudicio Episcopi concedi poterunt, modò huiusmodi versionibus, tamquam elucidationibus Vulgatae editionis, ad intelligendam Sacram Scripturam, non autem tamquam sano textu utantur. Versiones verò Novi Testamenti ab auctoribus primae classis (1) huius indi-

cis

(1) *Consule Indicem.*

cis factae , nemini concedantur , quia utilitatis parum , periculi verò plurimum lectoribus ex earum lectione manare solet. Si quae verò annotationes cum huiusmodi , quae permittuntur versionibus , vel cum Vulgata editione circumferuntur , expunctis locis suspectis à facultate Theologica alicuius Universitatis Catholicae , aut Inquisitione generali , permitti eisdem poterunt , quibus et versiones Quibus conditionibus totum volumen Bibliorum , quod vulgò Biblia Vatabli dicitur , aut partes eius , concedi viris piis , et doctis poterunt. Ex verbis verò Isidori Clarii Brixiani prologus , et prolegomena praecedantur: eius verò textum , nemo textum Vulgatae editionis esse existimet.

REGULA IV.

Cùm experimento manifestum sit , si sacra Biblia vulgari lingua passim sine discrimine permittatur , plus indè ob hominum temeritatem detrimenti , quàm utilitatis oriri ; hac in parte iudicio Episcopi , aut Inquisitoris stetur : ut cum consilio Parochi , vel Confessari , Bibliorum à Catholicis auctoribus versorum lectionem in vulgari lingua eis concedere possint , quos intellexerint , ex huiusmodi lectione , non damnum , sed fidei , atque pietatis augmentum capere posse : quam facultatem in scriptis habeant. Qui autem absque tali facultate ea legere , seu habere praesumpserit , nisi prius Bibliis Ordinario redditis , peccatorum absolutionem percipere non possit. Bibliopolae verò , qui praedictam facultatem non habenti Biblia idiomate vulgari conscripta vendiderint , vel alio quovis modo concesserint , librorum pretium , in usus pios ab Episcopo convertendum , amittant , aliisque poenis pro delicti qualitate

te eiusdem Episcopi arbitrio subiaceant. Regulares verò , non , nisi facultate à Praelatis suis habita , ea legere , aut emere possint.

REGULA V.

Libri illi ; qui haereticorum auctorum opera interdum prodeunt , in quibus nulla , aut pauca de suo apponunt , sed aliorum dicta colligunt , cuiusmodi sunt Lexica , Concordantiae , Apophtegmata , Similitudines , Indices , et huiusmodi , si quae habeant admixta , quae expurgatione indigeant , illis Episcopi , et Inquisitores , unà cum Theologorum Catholicorum consilio , sublatis , aut emendatis , permittantur.

REGULA VI.

Libri vulgari idiomate de controversiis inter Catholicos , et Haereticos nostri temporis disserentes , non passim permittantur : sed idem de iis servetur , quod de Bibliis vulgari lingua scriptis statutum est. Qui verò de ratione benè vivendi , contemplandi , confitendi , ac similibus argumentis , vulgari sermone conscripti sunt , si sanam doctrinam contineant , non est cur prohibeantur ; sicut nec sermones populares vulgari lingua habiti. Quod si hactenus in aliquo Regno , vel Provincia aliqui libri sunt prohibiti , quod nonnulla continerent , quae sine delectu ab omnibus legi non expediat , si eorum auctores Catholici sunt , postquam emendati fuerint , permitti ab Episcopo , et Inquisitore poterunt.

REGULA VII.

Libri qui res lascivas , seu obscenas ex professo tractant , narrant , aut docent , cùm non solùm fidei , sed et morum , qui huiusmodi librorum lectione , facilè corrumpi solent , ratio habenda sit , omninò pro-

prohibentur, et qui eos habuerint, severè ab Episcopo puniantur. Antiqui verò ab Ethnicis conscripti, propter sermonis elegantiam, et proprietatem permittuntur: nulla tamen ratione pueris praelegendi erunt.

REGULA VIII.

Libri quorum principale argumentum bonum est, in quibus tamen obiter aliqua inserta sunt, quae ad haeresem, seu impietatem, divinationem, seu superstitionem spectant, à Catholicis Theologis, Inquisitionis generalis auctoritate expurgati, concedi possint. Idem iudicium sit de prologis, sumariis, seu annotationibus, quae à damnatis auctoribus, libris non damnatis, appositae sunt; sed posthac non nisi emendati excudantur.

REGULA IX.

Libri omnes, (1) et scripta Geomantiae, Hydromantiae, Aëromantiae, Pyromantiae, Onomantiae, Chiromantiae, Necromantiae, sive in quibus continentur sortilegia, veneficia, auguria, auspicia, incantationes artis magicae, prorsus reiiciuntur. Episcopi verò diligenter provideant, ne astrologiae iudiciariae libri, tractatus, indices legantur, vel habeantur, qui de futuris contingentibus, successibus, fortituisve casibus, aut iis actionibus, quae ab humana voluntate pendent, certi aliquid eventurum affirmare audent. Permittuntur autem iudicia, et naturales observationes, quae navigationis, agriculturae, sive medicae artis iuvandae gratia conscripta sunt,

RE-

(1) *Vide Bullam Sixti V. Coeli, et terrae 1586. qua procedi potest, non modò per ipsos Episcopos, et Ordinarios, sed etiam per Inquisitores locorum.*

REGULA X.

In librorum , aliarumve Scripturarum impressione servetur , quod (1) in Concilio Lateranensi sub Leone X. Sess. X. statutum est. Quare si in alma Urbe Roma liber aliquis sit imprimendus , per Vicarium Summi Pontificis , et Sacri Palatii Magistrum , vel personas à Sanctissimo Domino nostro deputandas , priùs examinetur. In aliis verò locis ad Episcopum , vel alium habentem scientiam libri , vel scripturae imprimendae , ab eodem Episcopo deputandum , ac Inquisitorem haereticae pravitatis eius civitatis , vel dioecesis , in qua impressio fiet , eius approbatio , et examen pertineat , et per eorum manu propria subscriptionem gratis , et sine dilatione imponendam sub poenis , et censuris in eodem decreto contentis approbetur ; hac lege , et conditione addita , ut exemplum libri imprimendi authenticum , et manu actoris subscriptum , apud examinatorem remaneat ; eos verò , qui libellos manuscriptos vulgant , nisi antè examinati , probatique fuerint iisdem poenis subiici debere iudicarunt Patres deputati , quibus impressores , et qui eos habuerint , et legerint , nisi auctores prodiderint , pro auctoribus habeantur. Ipsa verò huiusmodi librorum probatio in scriptis detur , et in fronte libri , vel scripti , vel impressi authenticè appareat , probatioque , et examen , ac caetera gratis fiant. Praeterea in singulis civitatibus , ac dioecesibus domus , vel loci , ubi ars impressoria exercetur , et bibliothecae librorum venalium saepiùs visitentur à personis ad id deputandis ab Episcopo , sive eius Vicario , atque etiam ab

In-

(1) *Vide supra pag. 1. et sess. 4. in decreto de Edit. et Usu sacr. libr.*

Inquisitore haereticae pravitatis, ut nihil eorum quae prohibentur, aut imprimatur, aut vendatur, aut habeatur. Omnes verò librarii, et quicumque librorum venditores habeant in suis bibliothecis indicem librorum venalium, quos habent, cum subscriptione dictarum personarum, nec alios libros habeant, aut vendant, aut quacumque ratione tradant, sine licentia eorundem deputandorum, sub poena amissionis librorum, et aliis arbitrio Episcoporum, vel Inquisitorum imponendis. Emptores verò, lectores, vel impressores, eorundem arbitrio puniantur. Quòd si aliqui libros quoscumque in aliquam civitatem introducant, teneantur eisdem personis deputandis renunciare, vel, si locus publicus mercibus eiusmodi constitutus sit, ministri publici eius loci praedictis personis significant libros esse adductos. Nemo verò audeat librum, quem ipse vel alius in civitatem introduxit, alicui legendum tradere, vel aliqua ratione alienare, aut commodare, nisi ostenso priùs libro, et habita licentia à personis deputandis, aut nisi notoriè constet, librum iam esse omnibus praemissum idem quoque servetur ab haeredibus, et executoribus ultimarum voluntatum, ut libros à defunctis relictos, sive eorum indicem illis personis deputandis offerant, et ab iis licentiam obtineant, priusquam eis utantur, aut in alias personas quacumque ratione transferant. In his autem omnibus, et singulis poena statuatur, vel amissionis librorum, vel alia, arbitrio eorundem Episcoporum, vel Inquisitorum, pro qualitate contumaciae, vel delicti.

Circa verò libros, quos Patres deputati examinarunt, aut expurgarunt, aut expurgandos tradiderunt, aut certis conditionibus, ut rursus excuderen-

tur,

tur , concesserunt , quidquid illos statuisset constituerit , tam Bibliopolae , quàm caeteri observent. Librorum tamen sit Episcopis , aut Inquisitoribus generalibus , secundùm facultatem quam habent , eos etiam libros , qui his regulis permitti videntur , prohibere , si hoc in suis regnis aut provinciis , aut dioecesisibus expedire iudicaverint. Caeterùm nomina , cùm librorum , qui à Patribus deputati purgati sunt , tùm eorum , quibus illi hanc provinciam dederunt , eorundem deputatorum Secretarius Notario Sacrae Universalis Inquisitionis Romanae descripta Sanctissimi Domini nostri iussu tradidit.

Ad extremum verò omnibus fidelibus praecipitur , ne quis audeat contra harum regularum praescriptum , aut huius Indicis prohibitionem , libros aliquos legere , aut habere. Quod si quis libros haereticorum , vel cuiusvis auctoris scripta , ob haeresim , vel ob falsi dogmati suspicionem damnata , atque prohibita , legerit , sive habuerit , statim in excommunicationis sententiam incurrat. Qui verò libros alio nomine interdictos legerit , aut habuerit , praeter peccati mortalis reatum , quo afficitur , iudicio Episcoporum severè puniatur.

O R A T I O
HABITA IN SESSIONE NONA, ET ULTIMA
SACRI CONCILII TRIDENTINI.

Celebrata duobus continuis diebus, tertia, et quarta
 Decemb. MDLXIII. sub Pio IV. Pont. Max.

*A R. P. D. Hieronymo Ragazono Veneto, Episcopo
 Nazianzeno, et Coadjutore Famaugustano.*

Hic summatim recensentur omnia in Concilio Tri-
 dentino definita, quae et ad piè credendum, et
 ad benè vivendum pertinent.

AUdite haec omnes gentes, auribus percipite
 omnes qui habitatis orbem: Tridentinum Con-
 cilium jam diu cœptum, aliquando intermissum,
 distractum variè atque divulgum, nunc demum,
 singulari Dei omnipotentis beneficio, summa at-
 que incredibili omnium ordinum, ac nationum vo-
 luntate connectitur, atque perficitur. Dies haec qui-
 dem felicissima Christiano Populo illuxit, in qua
 Templum Domini disturbatum frequenter, ac dissi-
 patum reficitur, et absolvitur: et navis haec una
 bonorum omnium ex maximis ac diuturnis turbini-
 bus, atque fluctibus tuta in portu collocatur, quam
 utinam conscendere nobiscum ii voluissent, quo-
 rum in primis gratia haec ipsa navigatio institu-
 ta fuit, atque aedificii huius construendi partici-
 pes existerent, qui hoc nobis negotium exhibuerunt;
 maioris nunc profecto laetitiae causam haberemus.
 Sed nostra id certè culpa non accidit.

Nos

Nos Urbem hanc in Germaniae faucibus, id est, in domus illorum ferè limine positam elegimus: nos custodiam nullam, nobis, ne suspicionem illis aliquam minùs liberi loci daremus, adhibuimus: nos eam fidem publicam illis concessimus, quam sibi ipsi composuerunt: nos hic illos per diu expectavimus; neque hortari, ac rogari unquam destitimus, ut ad veritatis lucem cognoscendam, accederent. Verùm illis etiam absentibus, satis, ut puto, à nobis consultum est. Etenim cùm duo essent in quibus aegris atque infirmis illorum animis medicina fuit adhibenda: alterum fidei Catholicae, ac verè Evangelicae, illis in rebus quae in dubium ab ipsis vocantur, quaeque opportuna his temporibus viderentur, explicata et confirmata, disiectis omnibus, ac dissipatis errorum tenebris, doctrina: alterum disciplinae Ecclesiasticae, cuius potissimum depravatione illi se à nobis defecisse affirmant, restitutio, utrumque quantum in nobis fuit, pro temporum horum ratione, cumulatè praestitimus.

Principio enim haec sancta Synodus (facta, ex laudabili maiorum nostrorum consuetudine, suae fidei professione) ut quoddam quasi fundamentum futuris actionibus ponere, et quibus testimoniis atque praesidiis in dogmatibus sancendis nitendum esset, ostenderet, Veteris ac Novi Testamenti libros, qui essent sine ulla dubitatione recipiendi, antiquorum Conciliorum probatissimorum exemplo, piè et prudenter enumeravit, ac, ne de verbis quidem ulla ex variis versionibus oriri posset difficultas, certam ac definitam de Graecis, et Hebraeis translationem approbavit. Hinc omnium haeresum caput, atque aream aggrediens, de humanae

naturae corruptis initiis ea statuit, quae veritas ipsa, si loqui posset, exprimeret. De iustificatione deinceps (res magna, et cum ab antiquis, tum à nostri temporis haereticis mirum in modum oppugnata) ea definivit, quibus, et perniciosissimis eo in genere opinionibus occurreretur, et rectè sentiendi ratio miro quodam ordine, atque admirabili sapientia (ut in illis Dei Spiritum faciliè agnoscas) demonstraretur. Praestantissimo hoc post hominum memoriam decreto haereses ferè universae iugulantur, et quasi caligo, Sole discutuntur, ac dispelluntur: eaque claritas, isque splendor veritatis apparet, ut tantum lumen quin videat, dissimulare iam nemo possit. Subsecuta est salutaris septem divinorum Ecclesiae Sacramentorum tractatio: primum simul de omnibus, post de unoquoque separatim. Hic verò quis non videt, quàm distinctè, explicatè, abundanter, illuminatè, et (quod caput est) verè tota coelestium horum mysteriorum ratio contineatur? Quis in tam magna, multiplicique doctrina, quid aut sequendum, aut fugiendum sit, potest modò desiderare? Quis in illis omnibus errandi locum, aut occasionem inveniet? Quis denique de Sacramentorum horum vi, atque virtute dubitare in posterum poterit? cum gratiam illam, quae illis ipsis, quibusdam quasi stillicidiis, in fidelium quotidie mentes illabatur, tunc nobis adfuisse tam copiosè perspiciatur? Accesserunt ad haec de sacrosancto Missae Sacrificio, et de Communionem sub utraque specie, et parvulorum, decreta: quibus quidem nihil sanctius, nihil utilius, ut de coelo lapsa, non ab hominibus composita videantur. Adiungitur his hodie certa de Indulgentiis, de

Purgatorio, de Sanctorum Veneratione, Invocatione, Imaginibus, et Reliquiis doctrina, qua non solum hæreticorum fraudibus, et calumniis obsistitur, sed priorum etiam Catholicorum conscientias planè satisfiet.

Hæc de rebus ad salutem nostram pertinentibus, quæ dogmata appellantur, sanctè ac feliciter erunt peracta: neque aliud quidquam prætereà eo in genere à nobis hoc tempore expectabitur.

In eorum autem quibusdam administrandis cum nonnulla essent, quæ non ritè omninò, ac rectè servarentur, accuratissimè, Patres amplissimi, curastis, ut purè illa, et castè, atque ex more institutoque maiorum tractarentur. Ita omnem superstitionem, omnem quaestum, omnem (ut dicunt) irreverentiam à divina Missarum celebratione abstulistis: vagis, ignotis, et criminosis Sacerdotibus sanctum hoc offerre sacrificium interdixistis: rei huius sacratissimæ usum à privatis domibus, et profanis, in sacra, et religiosa loca revocastis: molliores cantus, et simphonias, deambulationes, colloquia, negotiationes à Templo Domini submovistis. Ita Ecclesiastico unicuique gradui leges illae à vobis præscriptae sunt, ut tradito illis divinitus ordine abutendi nullus utique locus relinquatur. Ita nonnulla Matrimonii impedimenta, quæ ansam quasi quandam ad violandam Ecclesiae præcepta dare videbantur, removistis; facilem veniæ consequendæ viam, minus legitimè connubii foedus ineuntibus, interclusistis. Quid de furtivis, tenebrosisque matrimoniis commemorem? Equidem ita sentio, si alia nulla causa convocandi Concilium fuisset (quæ multae, et maximæ fuerunt) prop-

ter unam haec omninò fuisse faciendum. Nam cum res haec ad omnes spectet, neque ullus in orbe terrarum universo angulus reperiatur, quem labes haec non invaserit; curandum meritò fuisset, ut communi huic malo, communi etiam consilio provideretur. Innumerabilium, Patres sanctissimi et gravissimorum delictorum ac scelerum occasio, prudentissima ista vestra, ac propè divina sanctione penitè ablatà est, et Christianae reipub. gubernationi sapientissimè consultum. Accedet ad haec utilis in primis ac necessaria multorum in Purgatorii, Sanctorum Venerationis, Invocationis, Imaginum, et Reliquiarum, atque etiam Indulgentiarum ratione abusu interdictio, qui rerum ipsarum pulcherrimam faciem inquinare, atque turpare mirum in modum videbantur.

Altera verò pars, in qua de labenti ac propè cadenti Ecclesiastica disciplina faciendà, erat agendum, diligentissimè etiam absoluta fuit atque perfecta. Eligentur in posterum ad Ecclesiastica munera obcunda qui virtute, non ambitione praestent; quique populi commodis, non suis inserviant; et prosint potiùs quàm praesint. Enunciabitur, atque explanabitur frequentius, et studiosius verbum Domini, omni ancipiti gladio penetrantiùs.

Aderunt suis gregibus, et invigilabunt Episcopi, caeterique, quibus animarum cura commissa est; neque extra creditam sibi custodiam vagabuntur. Nihil cuiquam proderunt aut ad impurè, et flagitiosè vivendum, aut ad malè, et perniciosè docendum privilegia: nullum sine poena crimen, nulla sine praemio virtus relinquetur. Pauperum, et mendicantium Sacerdotum multitudine optimè provisum

est : certae unusquisque Ecclesiae , statutoque operi , unde ali possit , adscribetur.

Avaritia , quo nullum vitium est tetrius , praesertim in Domo Dei , ab ea omninò tolletur : gratis Sacramenta omnia , ut par est , conferentur. Ex una Ecclesia plures , ex pluribus una , ut populi commodum , et ratio postulabit , constituetur. Eleemosynarum quæstores (ut appellant) qui sua , non quae Iesu Christi quaerentes , magnum nostrae religioni damnum , magnam infamiam afferebant , ex omni hominum memoria (quod summae felicitatis loco ponendum est) penitè evellentur. Hinc nostra praesens calamitas sumpsit exordium : hinc serpere infinitum malum , manereque in dies latius non desistebat : neque occurri illi adhuc multorum Conciliorum cautionibus , ac provisionibus potuit. Quamobrem , quis non nisi sapientissimè factum dixerit , ut membrum hoc , in quo sanando diu ac multum frustrà laboratum est , ne reliquo corpori noceret , excideretur ?

Porro Deo cultus tribuetur purius , et accuratius ; atque ita qui ferunt vasa Domini , mundabuntur , ut ad sui imitationem alios trahant. In quo praeclare illud fuit excogitatum , ut , qui sacris essent initiandi , iis moribus atque litteris in unaquaque Ecclesia à prima aetate instituerentur , ut , quoddam quasi virtutum omnium seminarium , illud existeret. Iam verò provincialibus Synodis restitutis , Visitationibus ad populorum utilitatem , non ad querelam , et sumptum renovatis : Tradita Pastoribus regendi suos , atque pascendi commodius facultate : Poenitentia publica in usum revocata : Hospitalitate tum Ecclesiasticis hominibus , tum piis locis in

dic-

dicta : In Curatis Sacerdotiis conferendis memorabili , ac penè coelesti ratione constituta : Beneficiorum (ut aiunt) pluralitate sublata : Haereditaria sanctuarii Dei possessione prohibita : Mox excommunicationibus imposito ac terminato : Primis iudiciis iis in locis , ubi lites oriuntur , assignatis : Singularibus certaminibus interdictis : Omnium hominum , ac sacrorum in primis luxuriae , cupiditati , atque licentiae fraeno quasi quodam , quod excuti , non facilè possit , iniecto , Regibus , ac Principibus suis muneris diligenter admonitis : aliisque rebus huiusmodi prudentissimè sancitis : quis non videt vestras vos , PP. optimi , hac etiam in re partes cumulatissimè executos ? Actum saepè est in superioribus Conciliis de fide nostra explicanda , moribusque corrigendis : sed nescio , an umquam diligentius , atque distinctiùs. Hic praesertim hoc biennio , ex omnium populorum , ac nationum , in quibus Catholicae Religionis veritas agnoscitur , non solum Patres , sed Oratores habuimus. At quos viròs ? Si doctrinam spectemus , eruditissimos , si usum , peritissimos ; si ingenia , perspicacissimos ; si pietatem , religiosissimos ; si vitam , innocentissimos. Numerus is quoque fuit , ut , si praesentes Christiani orbis considerentur angustiae , frequentissima haec omnium , quae antea fuerunt , Synodus appareat. Hic singula omnium vulnera detecta , mores expositi fuere : nihil dissimulatum est ; nostrorum adversariorum argumenta , et rationes ita tractatae , ut eorum tum causa , non nostra , agi videretur. Tertium nonnulla , atque etiam quartum discussa : summa saepè contentione certatum : eo scilicet consilio , ut , quemadmodum igne aurum ita quibusdam quasi luctationibus , veritatis vi-

res, ac nervi probarentur. Quae enim inter idem sentientes, idemque spectantes, discordia potuit existere?

Quae cum ita sint, licet optandum (ut initio dicebam) summopere fuisset, ut una cum illis haec agerentur, quorum potissimum causa tractata sunt: absentium tamen etiam incolumitati, atque saluti ita provisum est, ut alia ratione provideri, si adfuissent, non potuisse videatur. Legant illi quae de fide nostra statuimus, ut Christianum hominem decet, humiliter; et si lumen eis aliquod fulserit, ne faciem avertant; et si vocem Domini audierint, corda sua non obducent. Ac si ad communem matris Ecclesiae complexum, unde se illis distraxerunt, redire voeuerint, clementiam sibi omnium, ac misericordiam tribuendam non dubitent. Sed praecipua illa ratio est, P. A. dissentientes à nobis animos conciliandi, consentientes in fide, atque officio retinendi: si, quae hoc in loco verbis sancivimus, re ipsa in nostris Ecclesiis praestemus, Leges etsi optimae sunt, muta tamen res est. Quid Hebraeo populo Dei ipsius ore latae leges profuerunt? Quid Lycurgi leges Lacedaemoniis; Solonis Atheniensibus ad libertatem retinendam, quam ob causam erant conscriptae, utilitatis attulere? Sed cur externa, atque antiqua nimis commemoro? Quae ad bene beatèque vivendum instituta, atque praecepta ex unius Christi Domini nostri vita, atque doctrina desiderare aut possumus, aut debemus? Quid item fuit à maioribus nostris omissum, quod cum ad rectè sentiendum, tum ad praeclarè agendum pertineret? Medicamentum quidem, salutare compositum, ac parùm iamdiu habemus: verùm si morbum debet expellere, sumendum est, ac per

venas in omne corpus diffundendum. Poculo hoc salutis nos primùm inebriemur, charissimi, et vivae atque loquentes leges simus, et norma quasi quaedam ac regula, ad quam aliorum actiones, et studia dirigantur: atque ita sibi unusquisque persuadeat, nihil è Christianae Reipub. commodo ac dignitate successurum, nisi quantum in se sit, studiosè praestiterit.

Id curandum nobis cum antea fuit, tum multò erit in posterum accuratiùs. Etenim, si magistri nostri, ac Salvatoris exemplo facere priùs debebamus, quàm docere: postquam docuimus, quin faciamus, quàm esse poterit excusatio? Quis ferre nos, ac pati poterit, si, cum non furandum esse demonstraverimus, ipsi furemur? si cum non moechandum, moechemur? Sanctos à sancto Concilio, innocentes atque integros ab integritatis praeceptis, et innocentiae; firmos in fide, atque constantes à fidei nostrae firmata doctrina discedere minimè convenit. Ac tales quidem spectant nos populi nostri, qui nostrum iamdiu reditum sustinentes, ea se ipsi ratione consolabantur, fore, ut hanc temporis usuram maiori praesentes studio sarciremus. Sed fit id à vobis, ut spero, Patres sanctissimi, diligenter: et quemadmodum hoc in loco fecistis, ita etiam domi satis Deo atque hominibus facietis. Nunc (quod huius temporis est) Deo primum ipsi maximo atque immortalì maximas atque immortales gratias, et agamus, et habeamus, qui non secundum peccata, quae fecimus nos, neque secundum iniquitates nostras retribuit nobis, sed diem hunc laetissimum, quem videre multi concupiverunt nobis, non solum videndum, sed etiam celebrandum, incredibilem cum totius Christiani populi

assensu atque approbatione, sua magna benignitate concessit. PIO deinde IV. summo nostro atque optimo Pontifici gratiae perpetuae, ac singulares habendae sunt, qui cum primùm Beati Petri sedem ascendit, tanto Synodum hanc instaurandi desiderio exarsit, ut in eo suas omnes curas, et cogitationes defigeret. Nuntios statim viros probatissimos ad indicendum illis nationibus, atque Provinciis Concilium misit, pro quorum imprimis salute convocabatur. Hi Aquilonis partes propè omnes peragrarunt, rogarunt, obsecrarunt, obtestati sunt: tuta omnia, atque amica promiserunt: atque id etiam egerunt, ut in Angliam traicerent Legatos postmodùm pietate ac doctrina praestantissimos, cum interesse illo Synodo, ut mirum in modum cupiebat, non posset, huc misit: ex quibus duos (quorum memoria in benedictione est) statuta die, tametsi nulli ferè Episcopi convenissent, hic esse voluit. Hi, atque additus eis paulò post tertius, novem menses, atque eò amplius, iustum ad Synodum instituendam Episcoporum numerum hoc in loco nihil agentes expectaverunt: cum interea nihil aliud Pontifex ipse aut ageret, aut meditaretur, quam ut Patres quam plurimi, quam optimi, et quam primùm huc accederent, et Christiani nominis Reges omnes, ac Principes suos huc Oratores mitterent; ut communi omnium voto atque consilio communis haec causa gravissima omnium, atque maxima tractaretur. Quid verò postea omni cura, sollicitudine, sumptibus praetermisit, quod ad Concilii huius amplitudinem, libertatem, et commodum pertinere aliquo modo videretur? O singularem pastoris, ac patris nostri pietatem, atque prudentiam! O summam
etiam

etiam eiusdem felicitatem, cuius auctoritate, atque auspiciis iactatum hoc diu, et agitatum Concilium constitit, et conquiescit! Te Paulum III. te Iulium, mortuos appello: quamdiu, quantoque studio videre, quod nos videmus, exoptastis? Quos in eam rem sumptus, quot labores insumpsistis: Quamobrem vere tibi, atque ex animo, PIE Sanctiss. ac Beatiss. gratulamur; quod tantam tibi laetitiam, tantam tuo nomini laudem (id quod maximum divinae in te benevolentiae argumentum est) Dominus reservavit, quem nos precibus omnibus, ac votis supplices oramus, ut te nobis incolumem, pro Ecclesiae suae sanctae commodo atque ornamento, et quam citissime reddat, et quam diutissime conservet. Serenissimo etiam Imperatori gratias agere, et gratulari iure optimo debemus. Ille potentissimorum Caesarum, qui propagandae Christianae Religionis miro quodam desiderio flagrarunt, animum, ut locum, referens, Urbem hanc ab omni periculo liberam conservavit, et nos, ut tutam tranquillamque pacem traheremus, sua vigilantia perfecit: magnamque nostris animis securitatem, assidua trium suorum Legatorum summorum virorum praesentia, ac prope pignore attulit. Ille de nostris his rebus pro sua eximia pietate sollicitus mirifice fuit.

Ille à se atque à nobis dissentientes homines, ex obscurissimis, in quibus versantur, tenebris erigere, atque ad sanctae huius Synodi clarissimam lucem adipiscendam adducere, maximopere laboravit. Regum praeterea Christianorum, ac Principum in Concilio hoc amplissimis suis legationibus ornando ut suos vestrae auctoritati fasces submitiendo, pia, maxime voluntas grata nobis memoria prosequenda est.

est. Iam verò quis est Illustriss. Legati, et Cardinales, qui se vobis debere plurimum non fateatur? Vos nostrarum actionum duces optimi, ac moderatores extitistis. Vos, ne nostra aut in dicendo, aut in decernendo libertas violari aliqua ex parte videretur, incredibili patientia, ac diligentia curastis. Vos nulli corporis labori, nulli animi contentioni pepercistis, ut ad optatum rei exitum, quòd alii multi vestri similes frustrà tentaverunt, quàm primùm perduceretur. In quo praecipuam quamdam, ac propriam laetitiam habere tu, MORONE Illustriss. atque ornatissime, debes: qui, cùm vigesimo abhinc anno primum praeclaro huic aedificio lapidem posueris, extremam nunc manum, post alios multos huic operi architectos adhibitos, feliciter pro summa tua ac propè divina sapientia, impones. Factum hoc tuum egregium, ac singulare, omnium sermone perpetuò celebrabitur, neque ulla umquam aetas de tuis his laudibus conticescèt. Quid de vobis dicam, Patres Sanctiss. quàm benè de Christiana Repub. vestris his praestantissimis actionibus meruistis? Quanta vestrum uniuscuiusque nomini commendatio, quanta gloria à Christiano populo universo tribuetur? Vos verè Patres, verè Pastores, et agnoscent omnes, et praedicabunt: vobis suam unusquisque vitam, atque salutem acceptam libentissimè referet. O diem illam populis nostris iucundissimam, atque laetissimam, in qua primum revisere illis nos, atque amplecti à Templi Domini aedificatione redeuntes contigerit!

Sed fac tu, Domine Deus noster, ut tam eximiae de nobis opinioni egregiis factis respondeamus: et semèn hoc, quod in agro suo seminavimus, uberem fructum

afferat, fluatque, ut ros, eloquium tuum: atque quod fore aliquando pollicitus es, fiat temporibus nostris, ut unum sit omnium ovile, et unus Pastor, atque is potissimum PIUS IV. in tui nominis gloriam sempiternam. Amen.

NOMINA, COGNOMINA, PATRIAE,
et dignitates Legatorum, et aliorum Patrum, item
Oratorum, et Theologorum, qui ad sacrosanctam
oecumenicam Tridentinam Synodum conven-
sunt sub Pio IV. Pont. Max.

Hercules Gozag. S. suffectus. Obiit 1580. 1.
R. E. Presb. Card. Decembris, sepultus in
tituli Sanct. Mariae novae, aede Sanctae Mariae su-
Mantuanus. Obiit Trid. per Minervam.
die secunda Martii 1563. Stanislaus Hossius S.
et sepultus est Mantuae. R. E. Presb. Card. tit. S.
Hieronymus Seripandus Laurentii in pane, et per-
S. R. E. Presb. Card. tituli na, civis, et Episcopus
Sanctae Susanae. Neapoli- Warmiensiis, postea Poe-
tanus, Archiepiscopus Sa- nitiariarius Maior. Obiit
lernitanus. Obiit Tridenti, Capranicae 1579. Nonis
die 18. Martii 1563. et Augusti, sepultus Romae
ibi sepultus in Ecclesia S. in aede Sanctae Mariae
Marci, Ordinis Fratrum trans Tiberim.
Eremitarum S. Augustini, Ludovicus Simoneta S.
cuius olim fuerat General. R. E. Presb. Card. tit. S. Cy-
riaci in Thermis, Mediola-
Ioannes Moronus S. R. riaci in Thermis, Mediola-
E. Card. Episc. Praenesti- nen. Episcop. Pisarenensis.
nus, postea Ostiensis, et Obiit Romae 1563. prid.
sacrii Collegii Decanus, Kal. Maii, sepultus in aede
Mediolanensis, in demor- Sanct. Mariae Angelorum.
tui Card. de Mantua locum Marcus Sticus de Al-
temp

tempus, S. R. E. Diaconus sepultus in sacello Fami-
Card. Basilicae SS. duode- liari S. Onuphrii.

cim Apostolorum. Germa- *Oratores Ecclesiastici se-*
nus, Episcopus Constan *debant à manu dextra Le-*
tiensis. Obiit Rom. 1595. *gatorum, videlicet.*
mense Martio, sepultus
in aede Sanctae Mariae
trans Tiberim.

Bernardus Navagerius, Orator Caesareus.
S. R. E. Presb. Card. tit. Georgius Drascoviti-
S. Nicolai inter imagines, Croatius, Episc. Quinque
Episc. Veronen. Venetus, Ecclesiensis. Orator Cae-
in demortui Cardinalis sareus pro Regno Hunga-
Seripandi locum missus. riae, postea Archiep. Colo-
Obiit Veronae 1565. prid. censis, et Cardinal. Obiit
Kal. Iunii, sepultus in Ec- 1585. sepultus in Cathe-
clesia Cathed. drali Giavarini Ecclesia.

Cardinales non Legati.

Carolus à Lotharingia, Polonus, Episcopus Prae-
S. R. E. Presb. Card. misliensis, Orator Sere-
tit. S. Apollinaris, Prin- nissimi Regis Poloniae.
ceps, et Archiepiscop. Rhe- Marcus Antonius Bob-
mensis, Abbas Cluniaci, ba, Casalensis, Episcop.
Gallus. Obiit Avenione Augustensis in Pedemon-
1574. 7. Kal. Ianuarii, se- tio, Excellentissimi Ducis
pultus Rhemis in Ecclesia Sabaudiae Orator, postea
Metropolit. Cardinalis. Obiit 1575.

Ludovicus Madrutius, sepultus Romae in Tem-
S. R. E. Diacon. Card. tit. plo S. Mariae Angelorum.
S. Calixti, civis, et electus Hieronymus de Gaddis,
Episc. Tridentinus, postea Florentinus, Episc. Cro-
Episc. Tusculanus. Obiit tonensis, Orator Excellen-
Romae 1600. 2. Aprilis, tissimi Ducis Florentiae,
mis-

missus in locum Ioannis mi Domini Venetorum.

Strozii.

Melchior Lusi, Eques

Frater Martinus Royas auratus, Orator septem
Portalrubeo, Hisp. Orator Cantonum Helvetiorum.

Religionis Hierosolimitanae.

Augustinus Paungartner I. V. D. Monacensis,

Oratores saeculares sedebant à manu sinistra

Orator Excellentiss. Alberti, Ducis Bavariae.

Legatorum.

Claudius Fernandez

Sigismundus à Tuum, Vegii de Quiñones, Comes
Tridentinus, Orator Lunae, Orator Regis Caesarens.

Catholici in locum Illustrissimi Ferdinandi de Avalos

Ludovicus de Sancto Gelasio, Dominus de
Lansac.

Marchionis Piscariae missus. Obiit Tridenti die 20.

Renaldus du Ferrier, Praesidens in Parlamento
Parisiensi, et

Decemb. 1563. post finem Concilii, ibique sepultus est. Hic separatim ab aliis

Guido de Faur, Dominus de Pibrach, Iudex
Maior Tolosae, postea Advocatus Regius, demum Praeses in suprema Curia Parisiens. Obiit Parisiis 1584.

Oratoribus sedebat apud Reverendissim. Thelesinum, Secretarium sanctae Synodi, ob contentionem super praecedentia ortam inter ipsum, et Oratores

Oratores Christianissimi

Regis Christianissimi.

Galliarum Regis.

Patriarchae.

Ferdinandus Martineus Mazcarenius, Orator Serenissimi Regis Portugali.

Antonius Helius Iustinopolitanus, Patriarcha Hierosolymitanus.

Nicolaus de Ponte, Doctor, et Eques, et

Daniel Barbarus, Venetus, electus Patriarcha

Matthaeus Dandalus, Aquilegiensis.

Eques: Oratores Serenissimi

Ioan. Hieronymus Tri-

visanus , Venetus , Patriarcha Venetiarum.

Archiepisc. Pauli Tertii.

Ferdinandus Annius , Neapolitanus , Archiepiscopus Amálphitan. postea Episcopus Bovinus.

Petrus Landus Venetus , Archiepiscopus Cretensis.

Petrus Antonius de Capua , Neapolitanus , Archiepiscopus Hydruntinus.

Marcus Cornelius , Venetus , electus Archiepiscopus Spalatrensis.

Sebastianus Leccavella , Graecus , Ord. Praed. Archiepiscopus Naxiensis , postea Episcopus Litteranensis.

Petrus Guerrero , Hispanus , Archiepiscopus Granatensis.

Antonius Altovitius , Florentinus , Archiepiscopus Florentinus. Obiit 1593.

Caesar Cibo Genuensis , Archiepiscopus Taurinensis. Obiit Tridenti die 26. Decembris 1562.

Archiepisc. Iulii Tertii.

PAulus Aemilius, Verulus , Romanus , Archiepiscopus Rossanen, postea Episcopus Caputaquens.

Ioannes Brunus de Olcinio , Macedo , Regni Serviae Primas , Archiepiscopus Antibarens.

Ioannes Baptista Castaneus, Romanus, Archiepiscopus Rossanen. postea S. R. E. Presb. Cardinal. tit. S. Marcelli, Bononiae Legatus , ac tandem Pontif. Max. dictus Urbanus VII. Vixit in Pontif. dies XII.

Ioannes Baptista Ursinus , Romanus, Archiepiscopus Sanctae Severinae.

Archiepisc. Pauli Quarti.

Ludovicus Beccatellus, Bononiensis, Archiepiscopus Ragusinus.

Mutius Calinus, Brixien sis, Archiepiscopus Iaderensis.

Sigismundus Saracenus , Neapolitanus, Archiepiscopus Materanus.

Antonius Parrages de Castilegio, Hispanus, Archiepiscopus Calaritanus,

lu-

Julius Pavesius , Bri- ibidem in Monasterio S.
xiensis , Ord. Praed. Ar- Mariae, Ord. S. Francisci.
chiepisc. Surretinus.

Bartholomaeus de Mar- Gaspar de Fosso , Con-
tyribus , Lusitanus , Ord. sentinus, Calaber , Ordin.
S. Francisci de Paula ,
Praed. Archiepiscop. Bra- Archiepiscop. Rheginus.
carensis.

Augustinus Salvago , Antonius de Muglitio,
Moravus , Orator Caesa-
Genuensis , Ordin. Praed. reus , Archiep. Pragensis.
Archiepiscopus Genuen.

Maximus de Maximis ,
Romanus , Archiepiscop.
Amalphitanus.

Archiepiscopi Pii Quarti.
Philippus Mocenicus , Gaspar Cervantes de
Venetus , Regni Cy- Gaeta , Hispanus , Archi-
pri Primas , et Legatus episcopus Messanensis ,
natus , Archiepiscopus postea Salernitanus , et
Nicosiens. Cardinalis.

Guillelmus de Avan- Leonardus Marinus Ge-
zon, Gallus, Archiepiscop. nuensis, Ordin. Praed. Ar-
Ebredunen. et Abbas Mon- chiepiscop. Lantianens.
tis Maioris propè Arelat.

Antonius Caucus, Ve- Siculus Messanensis, Ord.
netus, Archiepiscop. Cor- Min. Conv. S. Francisci,
cyrensis. Archiepiscop. Panormit.

Germanicus Bandinus, Obiit Panormi 1518. 18.
Senensis , electus Archi- Iulii , sepultus in aede
episcopus Senarum. maiori.

Marcus Antonius Co- Nicolaus de Petleve ,
lumna , Romanus , Archi- Gallus , Archiepisc. Seno-
episcopus Tarentinus, pos- nensis , postea Cardinalis,
tea Cardinalis , et Archi- et Archiepiscop. Rhemen-
episc. Salernitanus. Obiit sis. Obiit Parisiis 1594.

Zaragolae 1597. sepultus Antonius Iustinianus ,
Grae-

Graecus, Chiensis, Ord. Minor. Sancti Francisci Praed. Archiep. Naxien. de Observ. Episcopus. Milo-

Antonius Peus, Nicen. potamen. senior.

Archiep. Barenensis.

Gabriel de Veneur, Gallus, Episc. Ebroicensis.

Episcopi Leonis Decimi.

Guillelmus Barron de

Vincentius Nicosantius Montbas, Gallus, Episcopus de Fano, Episcopus Lectorens.

Arbensis.

Ioannes Franciscus de Flisco, Genuensis, Episcopus Andriens.

Episcopi Pauli Tertii.

Antonius à Camara, Sabaudus, Episcopus Ballicens.

Ioannes Thomas de S. Felicio, Neapolit. Episcopus Cavensis senior.

Nicolaus Maria Caracciolus, Neapolitanus, Episcopus Catanien.

Episcopi Adriani Sexti.

Berardus Bonioannes,

Quintius de Rusticis, Romanus, Episcopus Camarinens.

Militen.

Fabius Mirtus, Neapolitanus, Episcopus Caiacen.

Episc. Clementis Septimi.

Scipio Bongallus, Ro-

Lucas Byzantius de manus, Episcopus Civitatis Catharo, Episcopus tatis Castellanae.

Catharens.

Georgius Cornelius,

Aloysius Pisanus, Venetus, Episcopus Tarnetinus, Episcopus Patavinus, postea Cardinalis,

Vincentius Durantius,

Obiit 1570. ult. Maii. Brixienensis, Episc. Thermularum.

Alexander, Piccolomineus, Senen. Episcopus Pientin.

Mauritius de Petra, Papien. Episc. Viglenens.

Dionysius Graec. Ord. Martius de Martiis, Me-

dices, Florentinus, Episc. Marsicen.

Ioann. Vincentius Michaëlius, Barolitanus, Episc. Minerbinen.

Gabriel de Bouveri, Gal. Episc. Andegavens.

Leonardus Haller, Germanus, Episc. Philadelphien.

Ludovicus Vanninus de Theodolis, Foroliviens. Episcop. Britonoriensis. Obiit Tridenti die 11. mensis Ianuarii 1563.

Aegidius Falcetta, Cingulanus, Episc. Caprulanus, postea Britonoriensis.

Iulius Contoreus, Venetus, Episcop. civitatis Bellunen.

Thomas Casellus, Rossane. Ord. Praed. Episc. Caven. iunior.

Hippolytus Aribavenus, Mantuanus, Episc. Hierapetrens.

Hieronymus Machabæus, Romanus, Episc. Castrens.

Petrus Augustinus, Hispan. Episc. Oscen. et Iacensis.

Iacobus Naclantus, Florentinus, Ord. Praedic. Episc. Clodiens.

Bartholomaeus Sirigo, Cretens. Graecus, Episc. Castellanetens.

Thomas Stella, Venetus, Ord. Praed. Episc. Iustinopolitan.

Petrus du Val, Gallus, Parisinus, Episc. Sagien-sis. Obiit Vicennis 1564.

Ioann. Antonius Pantusa, Cosentinus, Episcop. Litteriensis. Obiit Tridenti die 27. Octob. 1562.

Ioannes Baptista de Grossis, Mantuanus, Ep. Regiensis.

Ioan. Xuarez, Lusitanus, Ord. S. August. Ep. Conimbricen.

Philippus Riccabella, Recanat. Episc. Recanat.

Ioann. Iacobus Barba, Neapolit. Ord. S. August. Episc. Interamnen.

Michaël à Turre, Uti-nen. Episcopus Ceneten. postea Presbyter Cardinalis Obiit 1586. sepultus in Ecclesia Ceneten.

Pompeyus Zambeccarius,

rius, Bononien. Episcop.
Sulmonen.

Ioannes Beroaldus, Pa-
normitanus, Episc. Sanc-
tae Agathae.

Antonius Scarampus,
Aquensis, Episc. Nolanus.

Antonius de Comitibus,
Genuens, Ord. Praedic.
Episc. Brugnacen.

Caesar Foggia, Rossa-
nen. Episc. Umbriat.

Caesar Comes à Gam-
bara, Brixien. Episcop.
Tortonen.

Ioan. Baptista de Bar-
nardis, Lucen. Episcop.
Adiacen.

Martinus Perezus de
Ayala, Hispanus, Episc.
Segoviensis.

Nicolaus Psalme, Gal-
lus, Episc. Verdunen.

Alphonsus Rossetus,
Ferrariens. Episc. Coma-
cien. postea Ferrariens.

Iulius Parisianus, de
Tolent. Episc. Ariminen.

Bartholomaeus Sebas-
tianus, Hispanus, Episc.
Paccen.

Franciscus Lambertus,
Sabaudus, Episc. Nacien.

Maximilianus Doria,
Genuen. Episc. Naulen.

Eustachius de Bellay,
Gallus, Episc. Parisien.

Bartholomaeus de Ca-
pranica, Romanus, Episc.
Carinen.

Ennius Missarius de
Narnia, Episc. Feretrans.

Achilles Brancia, Nea-
pol. Episc. Boven.

Ioan. Franciscus Ver-
dura, Messanen. Episcop.
Chironens.

Albertus Duimus de
Gliricis, Catharens. Ord.
Praed. Episc. Veglensis.

Ioannes Antolinez de
Bricianos de la Ribera,
Hisp. Episc. Iuvenac.

Tristanus de Bizet, Ord.
Cisterciens. Gallus, Episc.
Xantonen. et Abbas Sancti
Nicolai in Bosco.

Episcopi Iulii III.

A Scanius Gherardinus
de Amelia, Episc.
Cattacen.

Marcus Gonzaga, Man-
tuanus, Episcopus Ause-
ren.

Baldovinus de Baldo-
vi-

vinis, Pisanus, Episcop.
Aversanen.

Petrus Franciscus Pal-
lavicinus, Genuen. Episc.
Alerien.

AEgidius Fuscarius,
Bononien. Ord. Praedic.
Episc. Mautinen.

Timotheus Iustinia-
nus de Chio, Graecus,
Ord. Praed. Episcopus
Calamonensis.

Didacus de Almansa,
Hispanus, Episc. Corien.

Lactantius Rocerella,
Ferrarien. Episc. Ascula-
nus.

Ambrosius Monticula,
Lunensis Sarzenensis,
Episcop. Signinus.

Sebastianus Gualterius,
Urbevetanus, Episcopus
Viterbien.

Honoratus Hisernien-
sis, ex Fascitellis, Mona-
chus Casinensis, Ord. S.
Benedict. Neapolitanus,
Episcopus Insulanus. Obiit
Romae mense Martio
1564.

Petrus Camaianus, Are-
tinus, Episc. Fesularum.

Horatius Graecus, Tro-

ianen. Apulus, Episc. Le-
sinen.

Fabius Cupplata, Pla-
centinus, Episc. Lacedo-
nen.

Gaspar de Casal, Lusi-
tanus, Ord. S. Augusti-
ni, Episc. Leirien. postea
Conimbricensis.

Bernardinus de Cuppis,
Romanus, Episc. Auxi-
manus.

Ioannes de Morvilliers,
Blesensis, Gallus, Episc.
Aurelian.

Iulius Gentilius, Torto-
nen. Episc. Vuituarien.

Adrianus Fusconius,
Romanus, Episc. Aquinas.

Antonius de S. Michael-
le, Hisp. Ord. S. Francis-
ci de Observantia, Episc.
Montis Marini.

Hieronymus Melchio-
rius Recanaten. Episcop.
Maceraten.

Petrus de Petris de
Monte, Aretinus, Episc.
Lucerinus.

Caesar Iacomellus, Ro-
manus, Episc. Bellocastre.

Iulius Gritus, Venetus,
Episc. Parentinus.

Iacobus Silverius Piccolomineus, de Caelano, Episc. Aprutinus.

Ludovicus de Breze, Gallus, Episc. Meldens.

Iacobus Mignanellus, Senen. Episc. Grossetan.

Ioan. Andreas Curcius de Tribure, Episc. Tiburtinus.

Franciscus Richardotus, Burgundio, Ord. Eremitar. S. August. Episc. Attrebaten. Obiit 1554. 26. Iulii.

Carolus Cicada, Genuens. Episc. Albingan-
nen.

Franciscus Maria Piccolomineus, Senen. Episcopus Ilcinen.

Acisclus Moya de Contreras, Hisp. Episc. Vicen.

Galeatus Roscius de Interamna, Episc. Assisiensis. Obiit Tridenti 26. Octob. 1561.

Iacobus Maria Sala, Bononien. Episc. Vivarien.

Gabriel de Monte S. Sabini, Episcop. Hesi-
nus.

Marianus Sabellus, Ro-

manus, Episcop. Eugu-
binus.

Agapitus Belhomo, Ro-
manus, Episc. Casertanus.

Iulius Cananius, Ferrariens. Episc. Hadriensis, postea Presb. Cardin. tit. Sanct. Eusebii, et Episc. Mutinensis. Obiit Ferrariae 1592. sepultus in Ecclesia S. Dominici.

Iulius Galetus, Pisanus, Episc. Alessanens.

Hieronymus Burgensis, Gallus, Episc. Catalonen. et Abbas S. Petri de Monte. Obiit 1573.

Episcopi Pauli IV.

SCipio AEstensis, Ferrariens. Episc. Casalen.

Didacus Sarmiento de Sotomayor, Hisp. Episc. Asturicen.

Thomas Goduelus, Anglus, Episc. Asaphen.

Faustus Caffarellus, Romanus, Episc. Fundanus.

Bellisarius Baldinus, Neapolitanus, Episcop. Larinen.

Urbanus Vigerius de Rue-

Ruere , Genuen. Episcop.
Senogalliens.

Iacobus Suretus , Graecus , Episc. Milopotamen. iunior.

Ioann. Baptista Osius , Romanus , Episc. Reatinus. Obiit. 12. Novembris 1562.

Marcus Laureus , Tropiensis , Ord. Praed. Episc. Campanien.

Franciscus Belcarius , Peguilo , Dominus de la Greste , et Chommieres, Baro Sancti Desiderati, Gallus , Episc. Metensis, postea Abbas S. Germani Antisiodorensis, Rigniaci, et S. Sigirani. Obiit 1591. 4. Februarii.

Ioan. Franciscus Com-mendonus , Venetus, Episcop. Zaeynthen. postea Card.

Carolus de Grassis , Bononiens. Episc. Montis Falisci , postea Cardinalis.

Arias Gallego , Hisp. Episc. Gerunden.

Hieronimus Gallego , Hisp. Episc. Oveten.

Hercules Rettinger, Ger-

manus , Episc. Laventinus.

Iul. de Rubeis , Polian. Episc. S. Leonis. Obiit Romae mense Martio 1564.

Ioan. de Mugnationes, Hisp. Ord. S. Augus. Episc. Segorbricens.

Franc. Blanco , Hisp. Episc. Auriensis.

Vincentius de Luchis, Bononiens. Episc. Anconitanus.

Pompeius Picolomineus de Aragonia , Episc. Tropien.

Petrus Barbadicus , Venetus , Episc. Cursolen.

Franciscus Bachodius, Sabaudien. Episcop. Gebenen.

Carolus de Angennes à Rambovillet , Gall. Episc. Cenomanen. postea Card. Obiit Corneti in Etruria 1578. 23. Mart.

Hieronimus de Nichi. Sola , Veron. Ord. Praed. Episc. Theanen.

Marcus Antonius Bobba , Casal. Episc. Augusten , postea Cardinalis. Vide supra inter Oratores Ecclesiasticos.

Iacobus Lomellinus, Massanen. Episc. Nazarien.

Donatius de Laurentiis, de Asculo, Apulus, Episc. Arianen.

Petrus Contarenus, Venetus, Episc. Paphen.

Petrus Danesi Gallus, Episc. Vauren. Obiit 1577.

Hieronymus Savorganus, Foroiulien. Episc. Sibinicen.

Philippus du Bec, Gallus, Episcopus Veneten. postea Nanneten. deinde Archiepiscopus Rhemensis. Obiit 1605.

Carolus de Roussy, Gallus, Episc. Suession.

Georgius Drasconicius, Croatus, Episcopus. Quinque ecclesien. postea Cardinalis. Vide supra inter Oratores Ecclesiasticos.

Franciscus de Aguirre, Hisp. Episc. Crotonen.

Andreas de Cuesta, Hisp. Episc. Legion.

Antonius Gorrionero, Hisp. Episc. Almerien.

Antonius Augustinus, Hisp. Episc. Herden. pos-

tea Archiepiscop. Tarracon.

Angellus Massarellus, Septempedanus, Episcopus. Thelesinus.

Antonius Ciurelia, Barenensis, Episc. Buduensis.

Dominicus Casablanca, Messanen. Ord. Praed. Episc. Vicensis.

Petrus Faunus Costae-ciarius, Episc. Aquen.

Ioan. Carolus Bovius, Bononien. Episc. Ostun. postea Archiepisc. Brundusinus.

Hugo Boncompagnus, Bononien. Episc. Vestanus, postea Card. tit. S. Sixti, et Pont. Max. dictus Gregor. XIII.

Salvator Pacinus de Colle, Episc. Glusinus.

Lupus Martinez, Hisp. Episc. Elpens.

Carolus de Espinay, Gallus, electus Episc. Dolen. Obiit 1591.

Aegidius Spifame, Gallus, Episc. Nivernen. et Abbas S. Pauli Senon. Obiit Lutetiae 1578.

Antonius Sebastianus
Min.

Minturnus, de Traiect. Ep.
Uxentin.

Bernardus Delbene,
Florentinus, Epis. Ne-
mausen.

Dominicus Bollanus,
Venetus, Epis. Brixiens.

Ioan. Antonius Vulpius,
Comen. Epis. Comen.

Ludovicus de Genoil-
hac, Gallus, Epis. Tutel-
len. et Abb. S. Romani de
Blavia. Obiit Burdigalae
1581.

Philippus Maria Cam-
pegius, Bononien. Epis.
Feltren.

Ioan. de Quñones, His-
pan. Epis. Callagurritan.

Didacus Covarrubias de
Leyva, Hisp. Toletanus.
Epis. civitatis Roderici,
postea Segoviensis; de-
mum Conchae designatus,
Obiit Matrit. 1577. 1. Oc-
tob. sepultus Segoviae.

Philippus Gerius, Pisto-
rien. Epis. Isclanen. postea
Assisiens.

Ioann. Antonius Fachi-
netus de Nuce, Bononien.
Epis. Neocastren. postea
Patriarcha Hierosolym. S.

R. E. Presb. Card. tit. SS.
Quatuor Coronatorum, ac
tandem Pontifex Maxim.
dictus Innocentius IX. Vi-
xit in Pontif. menses duos.

Episcopi Pii IV.

Hippolitus Capilupus
Mantuanus, Epis.
Fanensis.

Ioan. Fabricius Seve-
rius, Neapolitanus, Epis.
Acerens.

Martinus Balduini Ri-
thovius, Brabantus, pri-
mus Epis. Ipren, Obiit
Audomari. 1583.

Anton. Havetius, Flan-
der. Ord. Praed. primus
Epis. Namurcen. Obiit
1578.

Constantinus Bonellus,
Feretran. Epis. civitatis
Castelli.

Iulius Superchius, Man-
tuanus, Ord. Carmelita-
rum, Epis. Accien. postea
Caprulan.

Matthaeus de Coninci-
nis, Florentinus, Epis.
Cortonen.

Nicolaus Sfondratus,
Mediolanen. Epis. Cro-

monen. postea Presb. Cardinalis tit. S. Caeciliae, demum Pontif. Max. dictus Gregorius XIV. Vixit in Pontificatu menses 10. dies 10.

Ventura Buffalinus, Tiphernas, Epis. Massan.

Ludovicus de Bueil, Gallus, Epis. Venciens.

Hieronimus Galleratus, Mediolanen. Epis. Sutrinus.

Ioan. Petrus Delphinus, Venetus, Ord. Canonico-rum Regularium, Epis. Zacynthi, et Cephaloniae secundus.

Ioan. Andreas Bello-nius, Messanen. Episcop. Massalubren.

Georgius Zifchovid, Hungarus, Ord. Min. S. Francis. de Obser. Epis. Signien.

F. Fridericus Cornelius, Venetus, Ord. S. Ioan. Hierosolymitani, Episcop. Bergomen. postea Patavinus, et S. R. E. Presbyter Cardinalis, tit. S. Stephani. Obiit Romae 1590, sepultus Patavii in

Ecclesia Cathedrali.

Stephanus Boucher, Gallus, Epis. Corisopiten.

Ioan. Paulus Amanius, Cremen, Epis. Anglonen.

Alexander Sfortia, ex Comitibus S. Florae. Ep. Parmen. postea Card. tit. S. Mariae in Via. Obiit Maceratae 1581. sepultus Romae in Ecclesia Sanctae Mariae Maioris.

Antonius le Cicier, Gallus, Epis. Abricen.

Andreas Mocenicus, Venetus, Epis. Nimosiens.

Benedict. Salvinus, Firmanus, Epis. Verulanus.

Guillelmus Cassador, Hisp. Episcop. Barcinon.

Petrus Gonzalez de Mendoza, Hisp. Episcop. Salmantin.

Marianus de Corduba de Mendoza, Hisp. Ord. Praed. Episcop. Dertusen.

Iulius Magnanus, Placentinus, Ord. Minor. Conv. S. Francisci, Epis. Claven.

Valentinus Herbutus, Polonus, Epis. Praemissin. Orator Regis Poloniae.

Simon Aleotus, Foro-Julien. Epis. Foroiulien. Obiit Trident. 20. August. 1562.

Petrus de Xaque, Hisp. Ord. Praed. Epis. Niochen.

Prosper Rebiba, Messanen. Episcop Troianus, postea Patriarcha Constantinopolitanus.

Melchior Avosmediano, Hispanus, Epis. Guadixen.

Hyppolitus de Rubeis, Parmensis, Epis. Papiensis, postea S. R. E. Presb. Card. tit. S. Mariae in Portic. deinde S. Blasii de Anulo. Obiit Romae 1591. 4. Kal. Maii, sepultus in Sancti Blasii.

Didacus de Leon, Hisp. Ord. Carmelitarum, Epis. Columbrien.

Annibal Sarazenus, Neapolit. Epis. Licien.

Paulus Iovius, Comensis, electus Epis. Nucerien.

Hieronymus Trivisanus, Venetus, Ord. Praedicat. Epis. Veron. Obiit Tridenti die 9. Septembris 1562.

Hieronymus Ragazzonus, Venerus, Epis. Naziancenus, et Coadiutor Famaugust. postea Epis. Bergomensis.

Romulus de Valentibus, de Trebia, Episc. Conversan.

Lucius Maranta, Venusinus, Epis. Lavellin.

Simon de Nigris, Genuen. Epis. Sarzanen.

Theophilus Gallus Tropien. Epis. Oppiden.

Iulius Simmonetta, Mediolan. Epis. Pisaren.

Petrus de Albret, Navarrus, Epis. Convenar.

Iacobus Guidius, Volaterranus, Epis. Pennen. et Adriens.

Didacus Ramirez, Hisp. Epis. Pampilonen.

Franciscus Delgado, Hisp. Epis. Lucensis.

Ioan. Clause, Gallus, Epis. Saniciensis.

Iacobus Gibertus de No-

Nogueras, **Hisp. Episcop.**
Aliphan.

Ioan. Annius, **Neapolitanus**, **Epis. Hipponen. et Coadiutor Bovinus.**

Antonius Maria de Salviatis, **Romanus**, **Epis. S. Pauli**, postea **S. R. E. Presb. Cardinalis tit. S. Mariae in Aquiro**, et **Bononiae Legatus.** Obiit **Romae 1602. 26.**

Aprilis, sepultus ante summam aram in **S. Iacob.**

Matthaeus Priulus, **Venetus**, **Epis. AEmonien.** postea **Vincentinus.**

Thomas Lilus Bononien. **Epis. Soranus.**

Hieronymus Guerrinus, **Feretran.** **Episc. Imolen.**

Thomas Overllaithe, **Hibernus**, **Epis. Rossne.**

Franciscus de la Vallette, **Gallus**, **Epis. Vabren.**

Fabius, **Pignatellus**, **Neapolitanus**, **Epis. Monopolitan.**

Carolus de Vicecomitibus, **Mediolanen.** **Epis. Vintimilien.** postea **Cardinalis tit. SS. Martyrum Viti et Modesti in Macello.** Obiit **Romae 1565. idib.**

Novem. sepultus in **Ecclesia sui tituli.**

Ioann. Colosuarinus, **Hungarus**, **Ord. Praed. Epis. Canadensis.** Obiit **Tridenti 24. Novembris 1562.**

Andreas Dubitius Sbardellatus, **Hungarus**, **Epis. Thininien.** postea **Quinque ecclesien.**

Spinelus Bencius Politianus, **Epis. Montispolitiani.**

Franciscus Abondius, **Castilioneus**, **Mediolanensis**, **Epis. Bobien.** postea **S. R. E. Presb. Cardin. tit. S. Nicolai inter Imagines.** Obiit **1568 18. Kal. Decemb.** sepultus **Romae in Ecclesia sanctae Mariae in Populo.**

Stanislaus Faleschi, **Polonus**, **Epis. Theodosien.**

Eugenius Ohairt, **Hibernus**, **Ord. Praed. Epis. AEGaden.**

Donaldus Magongial, **Hibernus.** **Epis. Rapoten.**

Guido Ferrerius, **Pedemontanus**, **civis et Epis. Vercellen.** postea **S. R. E.**

Pres-

Presb. Card. tit. Sanctae Euphemiae, deinde SS. Viti, et Modesti Martyrum in Marcello, et Marchio Romagnani. Obiit 1585. 26. Maii, sepultus in Sanctae Mariae Maioris.

Ioannes Baptista Sighicellus, Bononien. Epis. Faventinus.

Sebastianus Vantius de Arimino, Epis. Urbevitanus.

Ioan. Baptista Lomellinus Messanen. Episcopus Gardien.

Ioan. Baptista Milaneusius, Florentinus, Epis. Marsican.

Augustinus Mollignatus, Vercellensis, Epis. Trivicanen.

Carolus Grimaldus, Genuen. Epis. Savonen.

Fabricius Landrianus, Mediolanen. Episcopus S. Marci.

Bartholomaeus Ferratinus, civis et Epis. Amerin.

Petrus Fragus, Hisp. Epis. Usellen, postea Algarensis.

Hieronymus de Gaddis, Florentinus, Episcopus Cortonen.

Franciscus Contarenus, Venetus, Epis. Paphens.

Ioannes Delphinus, Venetus, Episcopus Torcellanus.

Alexander Molus, Comen. Epis. Minoren.

Hieronymus Vielmus, Venetus, Ord. Praed. Ep. Argolicen.

Franciscus Raguseus, Ord. S. Francisci de Observantia, Epis. Marcenens.

Abbat.

L Udovicus de Baissey. Abbas Generalis Cistercii.

Hieronymus de Souchier, Gallus, Camganus, Monachus Ordinis Cisterciensis, Abbas Clarae vallis, postea Abbas Generalis Cistercii, demum S. R. E. Presb. Cardinal. tit. S. Matthaei in Merulana. Obiit Romae 1571. 10. Kal. Novemb. sepultus in

Ecclesia S. Crucis in Ierusalem.

Simplicianus, Abb. S. Salvatoris Papiæ, de Vulturina, Congregationis Casinen.

Stephanus Catanus, Novatien. Abb. S. Mariæ Gratiarum, Placent. in Dioecesis Congregationis Casinen.

August. Loscus, Hisp. Abb. Sancti Benedicti de Ferrara, Congregationis Casinen.

Euty chius de Cordes, Antuerpiensis, Abb. Sancti Fortunati apud Bassianum, Congregationis Casinen. Obiit 1582. mense Septembri sepultus in S. Iustinae de Padua.

Claudius Sainctes, Galus, Abb. Lunevillan.

Cosmas Damianus, Hortulan. Hisp. Abb. Villabertrandi.

Generales.

Vincentius Iustinianus, Genuen. Generalis, Ord. Praed. postea Cardin. tit. S. Nicolai inter Imagi-

nes, deinde S. Sabinae. Obiit Romae 1582. 28. Octob. sepultus in S. Maria super Minervam.

Franciscus à Zamora, Hisp. Conchensis, Generalis Ord. Min. de Observ. Obiit 1571.

Antonius de Sapientibus Augustanus, General. Ord. Min. Conventualium.

Christophorus Patavin. Prior General. Ord. Eremitarum S. Augustini. Obiit 1559.

Ioan. Baptista Migliavaca, Asten. Generalis Ord. Sanctae Mariæ Servorum.

Stephanus Fazinus, Cremonen. Provincialis Lombardiae, pro Gener. Carmelitarum.

Iacobus Lainez, Hisp. ex oppido Castellae Almazan, Praepositus Generalis Societatis Iesu. Obiit Romae 1565. 19. Ianuarii.

Thomas Tifernas, civitatis de Castello in Umbria, Generalis Capucchinorum.

*Doctores Legum pro Sacro
Concilio.*

Gabriel Paleotus, Bononien. Audit. Rotae, postea S. R. E. Diaconus Card. tit. SS. Nerei et Achilei, mox SS. Ioan. et Pauli, et Epis. Bononien. deind. tit. S. Martini in Montibus, et primus Bononiae Archiepiscopus, demum tit. S. Laurentii in Lucina, ac Epis. Alban. postremo Epis. Cardinal. Sabinus. Obiit Romae 1567. 11. Kal. Augusti, sepultus Bononiae in Ecclesia Metropolitana.

Scipio Lancelotus, Romanus, Advocatus Consistorialis, postea Auditor Rotae, et S. R. E. Presbyt. Cardinalis, tit. S. Simeonis. Obiit Romae 1598. 6. Non. Iunii, sepultus in S. Ioan. Lateranensis.

Ioan. Baptista Castellius, Bononien. Promotor, postea Epis. Ariminensis.

Michael Thomasius,

Maioricen. Doctor Decretorum, postea Episcopus Ilerdensis.

*Theologi à Summo Pontifice
missi.*

Frater Petrus de Soto. His. Ord. Praed. Obiit Tridenti mense Aprili 1563.

Alphonsus Salmeron. Hisp. Toletanus, Societatis Iesu. Obiit Salmanticae 1590.

Franciscus Turrianus, Legionen. Hisp. Doctor Theologus, postea Societatis Iesu. Obiit Romae 1584. ipso die festo Praesentationis B. Virginis. quem ex Breviario expunctum, Ecclesiae Catholicae restitui procuraverat.

Antonius Solisius. Hispanus, Doctor Theologus.

Frater Camillus Campenius, Papiens. Inquisitor Ferrariae, Ord. Praed.

Frater Hieronymus Bravo, Hisp. Ord. Praed.

Fra-

Frater Adrianus Valentinus, Venetus, Ord. Praed. in demortui F. Petri de Soto locum missus, postea Dominii Veneti Inquisitor Generalis.

Doctores Theologi facultatis Parisiensis missi à Carolo Nono, Galliarum Rege Christianissimo.

Nicolaus Milard., Decanus facultatis Parisiensis.

Ioan. Peletier, Praefectus Collegio Navarrae.

Antonius Demochares, Ressonaeus.

Nicolaus de Bris.

Fr. Iacobus Hugonis, Franciscanus, idem etiam Procurator Reverendiss.

Ioannes Ursini, Epis. Trecorensis.

Simon Vigor, Normanus, Canonicus Parisiensis, postea Archiep. Narbonensis.

Richardus du Pre.

Natalis Paillet. Obiit Tridenti 7. Kalend. Decemb. 1562.

Robertus Fournier.

Antonius Coquier.

Lazarus Broychot.

Claudius de Saintes, Canonicus Regularis S. Augustini, postea Episc. Ebroicensis. Obiit anno 1590.

Theologi missi à Philippo Secundo, Rege Catholico.

Observa hunc Theologorum ordinem à librariis inductum, hic non immutari, salvo tamen Decreto super hac re sancito in fine Sessionis secundae, et Decreto de loco Oratorum sub finem Sessionis vigessimae quinae. Quin et diversum plane ordinem nonnulli servare: inter quos Gentianus Hervetus, Aurelianensis, vir clarissimus, qui, et ipse Concilio inter Theologos interfuit.

Cosmas Damianus, Hortulan. electus Abb. Villabertrandi.

Ferdinandus Tritius, Doctor Theologus, Canonicus. Caurien.

Ferdinand: Vollosillus.
 Doct. Theologus, Canonicus Seguntinus, postea Epis. Lucensis.

Thomas Dassio, I. V. D. Canonicus Valentinus.

Licentiat. Antonius Covarrubias, Didaci frater, Auditor Granaten.

Ferdinandus Vazquez Menchaca, Decretorum Doctor.

Frater Ioannes Ramirez, Hisp. Minister Provincialis Divi Iacobi.

Frater Alphonsus Contreras, Comissarius, Ord. Minorum in Curia Regis Hisp.

Frater Michael de Medina, Hisp. Ord. Min. Sacrae Theologiae Doct. Obiit Tolet.

Frater Ioannes Lobera, Hispanus, Sacrae Theologiae Lector Salmanticae, socius Ministri Provincialis Divi Iacobi.

Cosmus Palma Fonteyus, Sacrae Theologiae Doctor; Hispanus, socius

Hortulani Abbatis.

Frater Ioannes Gallo Hispanus, Ord. Praed.

Frater Petrus Fernandez, Hispanus, Ord. Praed. in societate Magistri Gallo.

Frater Desiderius de S. Martino, Panorm. Ord. Carmelitani.

Michael Baius, Hanno, Athenensis, Sacrae Theologiae Doctor, postea Decanus Ecclesiae Collegiatae Sanct. Petri Lovanii, Academiae Cancellarius, et eiusdem Conservator. Obiit Lovanii 1589. 16. Septemb. ibique sepultus in sacello Collegii Pontificii.

Ioannes Hessels, Brabantus, Lovaniensis, Sacrae Theologiae Doctor. Obiit Lovanii 1579. 7. Novemb.

Cornelius Iansenius, Flander, Hulstensis, Sacrae Theologiae Doctor; postea primus Epis. Gandensis. Obiit Gand. 1576. 11. April.

*Theologi missi à Rege
Portugaliae.*

Frater Franciscus Frierio, Lusitanus Ulisiponensis, Ord. Praed.

Iacobus à Payva de Andrade, Lusitanus, Doctor Theologus.

Melchior Cornelius, Decretorum Doctor, Senator Regis Portugalliae.

*Ab Excellentissimo Duce
Bavariae.*

Ioan. Covillonius Flander, Insulensis, ex Societate Iesu. Obiit Romae 1581.

*Procuratores Episcoporum
absentium.*

Merchantus, Doctor Theologus, pro Illustris. Cardinal. de Mendoza, Epis. Burgens.

Ioan. Gothardus, Clericus Saecul. Germanus, pro Epis. Ratisbonen.

Georgius Hochenvarter, Cleric. Saecul. Doct. Theologus, Suffraganeus,

pro Episcopo Basilensi. Frater Felicianus Minguarda à Morbinto, Ord. Praed. pro Illustrissimo Domino Salisburg. Orator.

Petrus Cumel, Doctor Theologus, Canonicus Malacitanus, pro Reverendissimo Malacitano.

Ioan. Delgadus, Doctor Theologus, Canonicus Tudensis, pro D. Ioanne de S. AEmiliano Episcopus Tudensi.

Gaspar Cardillus, Vilalpandus, Segov. Doctor Theologus, pro Epis. Abulensi.

Frater Ioan. de Luden. Doctor Theologus, Ord. Praed. pro Epis. Seguntino.

Frat. Franciscus Orantes, Lector Vallisoleti, Ord. Minorum, pro Epis. Palentino.

Caesar Ferrantius Suesanus, Doctor Theologus, pro Epis. Suessano apud Reverendissimum Herdensem.

Procuratores Ordinum.

ICan. Gotignon, Doct. Gallus, Procurator Ord. Cluniacensis, postea Prior Maior. Obiit 1572. 22. April. sepultus Marci-niaci.

Nicolaus Boucherat, Gallus, Prior Monasterii de Recluso, Procurator General. Ord. Cisterciens. postea eiusdem Ord. Abbas General. Obiit 1586. 12. Martii.

Theologi Saeculares, et Doctores Iuris Canonici.

GEorgius Girad. Gallus, Doctor Theologus, cum Reverendiss. Andegavensi.

Gentianus Hervetus, Gallus, Aurelianensis, cum Illustriss et Reverendiss. Cardinali à Lotharingia. Fuit postea Canonicus Rhemensis, Obiit Rhemis 1594. 12. Septemb.

Franciscus Sanci us, Decanus facultatis Theologiae, et Canonicus Sal-

manticens, cum Reverend. Salmanticensi.

Mathaeus Guerra Con-sentinus, Calaber, Presb. Saecularis, cum Episc. S. Marci.

Federicus Pendasius, cum Illustriss. Cardin. de Mantua, Legato S. Con-cilii.

Ioan. Franciscus, Lom-bardius, cum Illustriss. Card. Seripando, Legato Sacri Concilii.

Petrus Mercatus, Theo-logus, cum Reverendiss. Vicensi.

Trigillus, Doct. Theolo-gus, Canonicus Legio-nen. cum Reverend. Le-gionensi.

Sobanus Doct. Theolo-gus cum Reverend. Le-gionensi.

Antonius Leitonus, Doct. Theologus, cum Re-verend. Conimbricensi.

Petrus Fontidonius Se-goviensis, Canonicus Sal-mantinus, Doctor Theo-logus, cum Reverend. Salmantino.

Ioan. Villetta, Doctor
Ee Theo-

Theologus , cum Reverend. Bārcinonensi,

Ioan. Fonseca , Doctor Theologus, cum Reverend. Archiepisc. Granatens.

Michaël Oroncuspe ; Doct. Theologus, cum Reverend. Episc. Pampilon.

Alphonsus Fernandez de la Guerra, Hisp. Doct. Theologus , cum Reverend. Guadixiensi.

Michaël Ytero D. V. I. cum Episc. Pampilonensi.

Iosephus Puebla, Doctor Theologus, cum Episcop. Civitatensi.

Ioan. Chacon , Doctor Iuris Canonici, cum Episc. Almeriensi.

Antonius Garcias, Doctor Theologus, cum Episc. Oveten.

Benedictus Arias Montanus , Ordin. S. Iacobi, Doctor Theologus , cum Reverend. Segoviensi.

Ioan. Barcelona , Theologus , cum Episcop. Uscellensi.

Doctores Galli , Ordinis Sanct. Benedict.

IOannes de Chartonge, Doctor Theologus.

Ioan. de Verdun , Doctor Theologus.

Theologi Ordin. Fratrum Praedicatorum.

Angelus Ciosius, Florentinus, cum Illustriss. Cardin. Mantuano, Legato S. Concilii.

Seraphinus de Caballis, Brixienis , Provincialis Terrae Sanctae , cum suo Generali , postea Ordin. Generalis. Obiit Hispali 1578. 21. Novembris.

Heliseus Capys , Vene-tus , Theologus, cum Archiepiscop. Pragensi.

Petrus Ardien. Gallus, cum Rev. Cenomanensi.

Bernardus Bernardi, Gallus , Inquisitor Avenion. Vicarius Congreg. Franciae , cum Rever. Nemausensi.

Ioan. Matthaeus Valdina , cum Reverend. Tarentino.

Petrus Martyr Coma, Hisp. cum Reverend. Gerundensi.
Hieronimus Barolus, Papien.

Petrus Zatores, Hisp. cum Reverend. Dertusensi.
Theologi Ordinis Minorum de Observantia.

Antonius de Grosupto, cum Rever. Viglevanensi.
A Loysius de Burgonovo, Italus, Sacrae

Aurelius de Chio, cum Reverend. Spalatrensi.
 Theologiae Lector Bononiae, Commissarius Generalis, postea Or. Generalis.

Adrianus Valentinus Venetus, cum Reverend. Nicosiensi.
Thomas de Sogliano, Italus, Prov. Bononiae Minister.

Marcus Medices, Veronens. cum Reverend. Cenetensi.
Antonius de Padua, Lusitanus, Ordinis Secretarius.

Benedictus Herba Mantuanus, cum Reverend. Brixisiensi.
Bonifacius Raguseus, Apostolicus Praedicator, Terrae Sanct. Gubernator, postea Episc. de Stagno in Dalmatia.

Michaël de Ast, Genuens. Prior S. Laurentii.
Angelus de Petriolo, Italus, Lector Sacrae Theologiae Perusiae.

Constantinus Coccianus, Isorella, cum Reverend. Montis Politiani.
Angelus Iustinianus, Italus, Lector Sacrae Theologiae Ianuae.

Henricus de S. Hieronymo, cum Reverend. Braccarensi.
Vincentius de Mesina, Italus, Sacrae Theologiae Lector Neapoli.

Ludovicus de Sotomayor, Lusitanus, cum Reverend. Georgio Tudensi.
Iulius Pasiranus, Urceanus, Italus, Sacrae

Baptista de Lugo, cum Reverend. Veronensi.
 Theo-

Theologiae Lector, Bergomi.

Iacobus Alani, Gallus, Theologus, cum Episc. Venetens.

Theologi Ord. Fratrum Minorum Conventualium.

MArcus Antonius Gambaronus à Lugo, socius Religionis.

Bartholomaeus Golphus, de Pergula.

Ioan. Tertius Bergomens. Lector Theologiae publicus in Gymnasio Papiensi.

Clemens Thomasinus de Florentia, Regens in Conventu Sanctae Crucis de Florentia.

Augustinus Balbus à Lugo.

Ioan. Baptista Chisulphus, Ord. Scriba.

Antonius de Grignano, Regens S. Antonii de Pavia.

Lucius Angusiola, Placentinus, Regens S. Francisci Bononiae.

Maximilianns Benja-

mus, Cremen. Orator pro Religione, et Inquisitor Paduae, postea Episcop. Clodiensis.

Octavianus Charus de Neapoli, Regens S. Laurentii de Neapoli.

Antonius Posius de Monte Iicino, Regens in Conventu duodecim Apostolorum Romae. Obiit Montelcini 1580.

Bonaventura Meldulen, Regens in Conventu Parmae.

Martialis Peregrinus, Calaber, Regens in Conventu Ferrariae.

Antonius à Cubalo, Feltrens.

Andreas Schynopius, de Amandula, cum Reverend. Cathanzario.

Balthasar Crispus, Neapolitanus, cum Reverend. Tropien.

Theologi Ordin. Fratrum Eremitarum Sancti Augustini.

THadaeus Perusinus, cum Reverend. Salviato, postea Praepositus Generalis.

Ioannes Paulus Recanatensis, cum Reverendiss. Quinque Ecclesien. Oratore pro Regno Hungariae. nōmine Oratoris VII. Patrum Helveticorum Catholicorum. Obiit Romae 1581. 17. Ianuarii.

Simon Florentinus, cum Illust. Cardinal. Seripan. Legato. Aurelius Corisinalensis, cum Oratore Helveticorum.

Cherubinus Lavosius de Cassia, cum Reverendissimo Vercellen. Balthasar Massanus, cum Episcop. Catanien.

Gabriel Duratellus, Anconitanus. Sebastianus Fanensis, Ordinis Scriba.

Ambrosius Veronensis, Prior Conventus S. Marci in Urbe Tridentina. Christophorus de Sanctoris, Hisp. Burgensis.

Ioannes Baptista Burgos, Hisp. Valentinus. Simon de Brazzolatig, Patavinus.

Antonius Mondulphenensis, cum Reverend. Praegens Oratore. Angelus Ferys, Venetus, cum Reverend. de Osma. Obiit Barii in Apulia Praefect. Provincialis.

Aegidius Volaterranus, cum Episcopo Thiniens. Petrus Lusitanus, cum Reverend. Leiriens.

Eugenius Pisauensis, Concilii Praedicator, postea Episcop. Smirnensis, et Velliternorum Propraesul, apud quos obiit 1580. 21. Iunii. *Theologi Ordinis Fratrum Carmelitan.*

Adamas Florentinus, cum Illustriss. Card. Madrutio. Orationem habuit Ioan. Iacobus Cherecatus, Vicentinus, Provincialis Venetiarum, postea Procurator Generalis Ordinis.

Theodorus Masius, Mantuan. cum Reverendissimo Cremonensi.

Silvester, Confessarius
Illustriss. Card Mantuani.
Lucretius Assolanus,
cum Reverend. Patriarcha
Venetiar.

Nicolaus Gallus, cum
R. Patre Generali.

Eraldas Gallus, cum
R. Patre Generali.

Laurentius Laurens,
Venetus, cum R. Patre
Generali.

Angelus Ambrosianus,
Venetus.

*Theologi Ordinis Fratrum
Servorum B. Mariae.*

Stephanus Bonucius
Tuscanus, Aretinus, pos-
tea Episcopus Alatrinus,
deinde Aretinus, et S. R. E.
Presb. Card. tit. SS. Petri
et Marcellini. Obiit. Ro-
mae 1589. 2. Ianuar. in
Collegio sui Ordinis, ibi-
que sepultus.

Amans, pro Congre-
gatione Servorum, cum
Reverendissimo Sibini-
cens.

*Officiales Sacri Concilii
Tridentini.*

Episcopus Cavensis,
Commissarius.

Episcopus Thelesinus,
Secretarius.

Ludovicus Bondonius,
Magister Caerimoniarum.

Antonius Manellus,
Depositarius.

Cantores Sacri Concilii.

Simon Bartolinus, Pe-
rusinus

Ioannes Aloysius de
Episcopis, Neapolita-
nus.

Bartholomaeus le Com-
te, Gallus.

Mathias Albo, de Ful-
gineo.

Franciscus Bustaman-
te, Hisp.

Ioannes Antonius La-
tinus, Benevent.

Franciscus Druda, Gal-
liensis.

Lucas Longinquus Gi-
sonens.

Petrus Scorteccius,
Aretinus.

Notarii.

Marcus Antonius Peregrinus,
et Cynthius Pamphilus de S. Severino.

Hieronimus Gambarus,
Brisiensis Forensis.

Cursores Sanctissimi Domini nostri, et sacri Concilii.

Nicolaus de Matthaeis,
et Iacobus Carra. Allobroges.

Numerus Praelatorum cuiuscumque nationis, qui ad oecumenicam Tridentinam Synodum convenere.

Praelati.	{	Itali,	187.	per Procuratores,	2.		
		Galli,	26.	per Procuratorem,	1.		
		Germani,	2.	per Procuratores,	4.		
		Hispani,	31.	per Procuratores,	4.		
		Lusitani,	3.	Praelati.	{	Hiberni,	3.
		Graeci,	6.			Flandri,	2.
		Poloni,	2.			Croati,	1.
		Ungari,	2.			Moravi,	1.
		Angli,	1.			Illyrici,	3.

I N D E X

DECRETORUM CONCILII
TRIDENTINI.

- Sess. prima. Pag. 19.* Decretum de Reformatione. 35.
- D**ecretum de inchoando Concilio. *ibid.* *Sess. sexta. 42.*
- Sess. secunda. 20.* Decretum de iustificatione. *ibid.*
- Decretum de modo vivendi, et aliis in Concilio servandis. *ibid.* De naturae, et legis ad iustificandos homines imbecillitate. 43.
- Sess. tertia. 23.* Decretum de dispensatione, et mysterio adventus Christi. *ibid.*
- Decretum de Symbolo fidei *ibid.*
- Sess. quarta. 26.* Qui per Christum iustificantur. 44.
- Decretum de Canonicis Scripturis. *ibid.* Insinuatur descriptio iustificationis impii, et modus eius in statu gratiae. 45.
- Decretum de editione, et uso Sacrorum Librorum. 28. De necessitate praeparationis ad iustificationem in adultis, et unde sit. *ibid.*
- Sess. quinta. 30.* Modus praeparationis. 46.
- Decretum de peccato originali. *ibid.* Quid sit iustificatio impii,

- pii, et quae eius causae. 47.
- Quomodo intelligatur, impium per fidem et gratis iustificari. 49.
- Refellitur inanis haereticorum fiducia. 50.
- De acceptae iustificationis incremento. 51.
- De observatione mandatorum, deque illius necessitate, et possibilitate. *ibid.*
- Praedestinationis temerariam praesumptionem cavendam esse. 54.
- De perseverantiae munere. *ibid.*
- De lapsis, et eorum reparatione. 53.
- Quolibet mortali peccato amitti gratiam, sed non fidem. 57.
- De fructu iustificationis, hoc est, de merito bonorum operum, deque ipsius meriti ratione. *ibid.*
- Canones de iustificatione. 60.
- Decretum de Reformatione. 68.
- Sess. septima. 74.*
Decretum de Sacramentis. *ibid.*
Canones de Sacramentis in genere. 65.
Canones de Baptismo. 78.
Canones de Confirmatione. 81.
Decretum de Reformatione *ibid.*
Bulla facultatis transferendi Concilii 90.
Sess. octava. 93.
Decretum de translatione Concilii, *ibid.*
Sess. nona. 94.
Decretum prorogationis Sessionis, *ibid.*
Sess. decima. 96.
Decretum prorogationis Sessionis. *ibid.*
Bulla Resumptionis Concilii sub Iulio III. 97.
Sess. undecima. 100.
Decretum de resumendo Concilio. *ibid.*
Sess. duodecima 101.
Decretum prorogationis Sessionis. *ibid.*
Sess. decimatertia. 103.
Decretum de Sanctissimo Eucharistiae Sacramento *ibid.*

- De reali praesentia Domini nostri Iesu Christi in Sanctissimo Eucharistiae Sacramento.** 104.
- De ratione institutionis Sanctissimi huius Sacramenti** 105.
- De excellentia Sanctissimae Euchar. super reliqua Sacramenta.** 106.
- De transubstantiatione.** 107.
- De cultu, et veneratione huic Sanctissimo Sacramento exhibenda.** 108.
- De asservando Sacrae Eucharistiae Sacramento, et ad infirmos deferendo** 109.
- De praeparatione adhibenda, ut dignè quis Sacram. Eucharistiam percipiat** 110.
- De usu admirabilis huius Sacramenti.** 111.
- Canones de Sacrosancto Eucharistiae Sacramento.** 112.
- Decretum de Reformatione.** 115.
- Decretum prorogationis definitionis quatuor articulorum de Sacramen-**
- to Eucharistiae, et Salvi conductus Protestantibus dandi.** 121.
- Salvus conductus datus Protestantibus.** 123.
- Sessio decimaquarta.** 124.
- Doctrina de Sanctissimis Poenitentiae, et Extremae Unctionis Sacramentis.** *ibid.*
- De necessitate, et institutione Sacramenti Poenitentiae** 125.
- De differentia Sacramenti Poenitentiae, et Baptismi.** 127.
- De partibus et fructu huius Sacramenti.** 128.
- De Confirmatione.** 129.
- De Confessione.** 131.
- De Ministro huius Sacramenti, et Absolutione.** 134.
- De causum reservatione.** 135.
- De satisfactionis necessitate, et fructu.** 137.
- De operibus Satisfactionis** 140.
- Doctrina de Sacramento Extremae Unctionis.** *ibid.*
- De institutione Sacramen-**

- menti Extremae Uctionis. 141.
- De effectu huius Sacramenti. 142.
- De Ministro huius Sacramenti, et tempore, quo dari debeat. *ibid.*
- Canones de Sanctissimo Poenitentiae Sacramento. 144.
- Canones de Sacramento Extramae Uctionis. 149.
- Decretum de de Reformatione 150.
- Sess. decimaquinta.* 162.
- Decretum prorogationis Sessionis *ibid.*
- Salvus conductus datus Protestantibus. 163.
- Sess. decimasexta.* 168.
- Decretum suspensionis Concilii *ibid.*
- Bulla celebrationis Concilii Tridentini sub Pio IV. Pont. Max. 170.
- Sess. decimaseptima.* 176.
- Decretum de celebrando Concilio *ibid.*
- Sess. decimaoctava.* 177.
- Decretum de librorum delectu, et omnibus ad Concilium fide publica invitandis. *ibid.*
- Salvus conductus concessus Germanicae nationi. 180.
- Extensio ad alias nationes. 184.
- Sess. decimanona.* 185.
- Decretum prorogationis Sessionis. *ibid.*
- Sess. vigesima.* 186.
- Decretum prorogationis Sessionis. *ibid.*
- Sess. vigesimaseptima* 187.
- Doctrina de Communionem sub utraque specie, et parvulorum *ibid.*
- Laicos, et Clericos non conficientes, non adstringi iure divino ad communionem sub utraque specie. 187.
- Ecclesiae potestas circa dispensationem Sacramenti Eucharist. 189.
- Totum, et integrum Christum, ac verum Sacramentum sub qualibet specie sumi. 190.
- Parvulos non obligari ad Communionem Sacramentalem. *ibid.*
- Canones de Communionem sub utraque specie,

- et parvulorum. 191.
Decretum de Reformatio-
 ne. 192.
Sess. vigesima secun. 202.
Doctrina de Sacrificio
 Missae. *ibid.*
De institutione Sacro-
 sancti Missae Sacrifi-
 cii. 203.
Sacrificium visibile esse
 propitiatorum pro vi-
 vis, et defunctis. 205.
De Missis in honorem
 Sanctorum. 206.
De Canone Missae. *ibid.*
De solemnibus Misae sa-
 crificii caerimoniis. 207.
De Missa, in qua solus
 Sacerdos communicat.
ibid.
De aqua, in calice offe-
 rendo, vino miscenda.
 208.
De Missa vulgari lingua
 passim non celebranda,
 et mysteriis eius popu-
 lo explicandis. 209.
Prolegomenon Canonum
 sequentium. *ibid.*
Canones de Sacrificio
 Missae. 210.
Decretum de observan-
 dis, et evitandis in cele-
 bratione Missae. 212.
Decretum de Reformatio-
 tione. 214.
**Decretum super petiti-
 one concessionis Calicis,**
 224.
Sess. vigesimatertia. 225.
Vera, et Catholica doc-
 trina de Sacramento
 Ordinis ad condem-
 nandos errores nostri
 temporis. *ibid.*
De institutione Sacerdo-
 tii Novae Legis. *ibid.*
De septem Ordinibus.
 226.
Ordinem verè esse Sacra-
 mentum. 227.
De Ecclesiastica Hierar-
 chia, et Ordinatione.
ibid.
Canones de Sacramento
 Ordinis. 229.
Decretum de Reformatio-
 tione. 231.
Sess. vigesimaquarta. 252.
Doctrina de Sacramento
 Matrimonii. *ibid.*
Canones de Sacramento
 Matrimonii. 257.
Decretum de Reformatio-
 ne Matrimonii. *ibid.*

- Sess. vigesimaquint.* 300.
 Decretum de Purgatorio.
 ibid.
 De invocatione, veneratione, et Reliquiis Sanctorum, et Sacris Imaginibus. 301.
 De Regularibus, et Monialibus. 305.
 Decretum de Reformatione. 324.
 Decretum de continuanda Sessione in diem sequentem. 353.
 Continuatio Sessionis. ibid.
 Decretum de Indulgentiis. ibid.
 De delectu ciborum, ieiuniis, et diebus festis. 354.
 De indice librorum, et Catechismo, Breviario, et Missali. 355.
 De loco Oratorum. 356.
 De recipiendis, et observandis Decretis Concilii. ibid.
 De recitandis Decretis Concilii sub Paulo III. et Iulio III. in Sessione. 357.
 De fine Concilii, et confirmatione petenda à Sanctissimo Domino nostro. 358.
 Acclamationes Patrum in fine Concilii. 359.
 Confirmatio Concilii. 361.
 Bulla SS. D. N. Pii Divina providentia Papae IV. super confirmatione oecumenici generalis Concilii Trident. 363.

INDEX RERUM, et verborum.

A

Abbates quomodo eligendi. Sessione 25. cap. 6. Nec tonsuram, nec minores ordines iis conferant, qui sibi subiecti non sunt. Sess. 23. cap. 10. Usus Mitrae, et Baculi habentes, qua in causa Episcoporum loco adhibentur. Sess. 13. cap. 4. Visitandi ius habent. Sess. 25. cap. 10. Quae de Regularibus decreta sunt, exequantur. Sess. 25. cap. 22. Abbatum negligentia qua in causa ab Episcopo corrigi possit. Sessio 5. cap. 1. Abbatum Monasteria, in quibus ipsi domicilium habent, à iurisdictione Episcoporum sunt libera. Sess. 25. cap. 11. Abbatum privilegia in Ecclesiis Parochialibus vacantibus, quando locum non habent. Sess. 24. cap. 18.

Abbatissae, qua aetate, et quomodo creari debent. Sess. 15. cap. 7.

Abesse ab Ecclesia Episcopo non licet ultra tres menses Sess. 23. cap. 1. Abesse quo anni tempore ei non licet. Ibid.

Absentes Episcopi qua poena mulctentur. Sess. 23. cap. 5. Absentes inferiores Curati mortaliter peccant. Sess. 23. cap. 1.

Absentiae Episcopi causae legitimae. Sess. 23. cap. 1. Absentiae illius causae à quibus probandae. Ibidem.

Absentiae licentia inferioribus Curatis non ultra
bi-

bimestre tempus danda, nisi &c. *ibid.* Absentiae horum causa, à quo probanda. *ibidem.*

Absolutio Sacerdotalis, sess. 14. cap. 6.

Absolutio Sacerdotalis est actus iudicialis. *Ibid.* cap. 9. Absolutio peccatorum graviorum à quibus. *Ibid.* cap. 7. Quando nullius momenti. *Ibid.* Absolutio peccatorum non absque contritione poenitentis, ministerio Sacerdotis, sess. 14. cap. 6. Absolutionis commoda. *Ibid.* cap. 5. Absolutionis Ministri, sess. 4. Canone 10. Absolutionis de publico crimine impetratae causa, quando cognoscitur ab Episcopo, sess. 13. cap. 5. Absolutio à Summo Pontif. impetrata, usurpantibus bona, et iura Ecclesiastica, non aliter prodest, nisi quae detinent, restituant, sess. 22. cap. 11.

Abusus, qui irrepserunt in usum indulgentiarum, quomodo tollendi, sess. 25. *Decret. de Indulg.* Abusus ex ignorantia, et superstitione, *ibid.* Abusus in reliquiis, et veneratione Sanctorum, *ibid.*

Academiae testimonium de eius doctrina, qui creandus est Episcopus, sess. 22. cap. 2.

Accesus, aut regresus ad beneficium Ecclesiasticum non concedatur, concessi non suspendantur, sess. 25. cap. 7.

Acolythi, sess. 25. cap. 7.

Adae peccatum in omnes transfusum, sess. 5. et sess. 6. cap. 3. et 4.

Administratores cuiusvis loci pii singulis annis Episcopo rationem reddant, sess. 22. cap. 9. Administratores ab Episcopo, Sede vacante, electi, futuro Episcopo rationem reddant, sess. 24. cap. 16.

Adoratio. Vide *Imagines.*

Adulterio matrimonium non dirimitur, sess. 24.

Canon 7. Adulterii poena, sess. 24. cap. 8.

Aetas singulis Ordinibus, praescripta, sess. 13. cap. 12. Aetas obtinendo beneficio, sess. 23. cap. 6.

Aetas ad Canonicatum legitima, sess. 24. cap. 12.

Aetas puerorum, qui in seminarium cooptandi sunt, sess. 23. cap. 18.

Affinitas ex fornicatione, quando dirimat matrimonium, sess. 24. cap. 4.

Alea. Vide *Clerici*.

Alexandri III. Constitutio, sess. 7. cap. 1. et 3. sess. 21. cap. 4. sess. 24. cap. 12.

Anathemata in eos, qui de iustificatione malè sentiunt, sess. 6. Can. 1. et sequentibus. Anathemata circa Sacramentum Matrimonii, sess. 24. Can. 1. et seq. Circa septem Eccles. Sacramenta, sess. 7. Can. 3. et seq. Baptismum, sess. 7. Circa Confirmationem, Ibid. Circa Eucharistiam, sess. 13. Circa Sacram. Poenitent. sess. 14. et seq. Circa Sacram. Extremae Unctionis, sess. 14. Circa Sacram. Ord. sess. 23. Circa Sacrificium Missae, sess. 22. Circa Communionem sub utraque specie, sess. 21.

Anexa beneficia visitet Episcopus, sess. 7. cap. 7.

Annus ad suscipiendos Ordines datus, sess. 22. cap. 4. Antiquior Episcopus, Metropolitano impedito, habendae Synodi Provincialis ius habet, sess. 24. cap. 16. Antiquiori Episcopo Metropolitanae Eccles. oeconomorum eligere, quando licet, sess. 24. cap. 26.

Appellatio in causis criminalibus quando admit-tenda, sess. 13. cap. 1.

Appellationis inhibitio in visitatione, sess. 24. cap. 10. Appellatio concubinariï non impedit executionem, sess. 25. cap. 14. Appellatio in causis matrimonialibus. Ibid. Appellationes, aut inhibitiones in

in prima instantia , ses. 14. cap. 20. Appellatione facta , prescribitur modus transferendi acta. Ibid. Appellationibus admittendis , quae forma servanda, ses. 22. cap. 7.

Apostatae Regularium , ses. 14. cap. 11.

Apostoli in coena Sacerdotes à Domino instituti, ses. 22. cap. 1. Apostolis , et eorum successoribus remittendi , ac retinendi peccata potestas communicata , ses. 14. cap. 1. Apostolis , et consecrandi potestas data , ses. 23. cap. 1.

Aquae mixtio cum vino in Calice , ses. 22. can. 9. et ses. 22. cap. 7. Aqua naturalis. Vide *Baptism.* Aquarum significatio , ses. 22. cap. 7.

Arbiter de suspitione , et iurisdictione cognoscenda inter Ordinarium , et iudicem conservatorem, ses. 14. cap. 5.

Archidiaconi oculi Episcoporum , ses. 24. c. 12. Quales esse debent , ibid. Archidiaconi , qui visitandi ius habent , quomodo visitent , ses. 22. 24. cap. 3. Causas matrimonii , et criminum non iudicant , ibid. cap. 20. Neque ad eorum iudicium concubinatus causae pertinent , ses. 25. cap. 14.

Archiepiscopi Episcopos negligentes in institutione Seminarii compellant , ses. 23. cap. 28. Archiepiscopos ad institutionem Seminarii Synodus Provincialis cogat , ibid. Archiepiscopi negligentes in Synodo Provinciali habenda , qua poena mulctentur , ses. 24. cap. 2. Archiepiscoporum officium , ut Rectores Abbatibus subiecti praedicent , ses. 5. cap. 2.

Archipresbyteri , quibus animarum cura commissa est , quando praedicare debeant , ses. 19. cap. 20.

Assumendus ad Cathedralē Ecclesiam qualis esse debeat , ses. 22. cap. 1.

Attritio , ses. 14. cap. 1.

Avaritiae suspicio ab Ecclesiasticis tollenda , ses. 21. cap. 1.

Aucupia Clericorum. Vide *Clerici*.

B

Baptismus Sacramentum fidei , ses. 6. cap. 7. Baptismus Ioannis , ses. 7. can. 1. Baptismus ad salutem necessarius , ibid. can. 5. Baptismus haereticorum quomodo verus , ibid. can. 4.

Baptismus parvulorum , ibid. can. 13. Baptismus non iterandus , ibid. can. 21. Baptismi doctrina vera in Ecclesia Romana , ibid. can. 3. Baptismi , et Poenitentiae differentia , ses. 14. cap. 2. Baptismi sola recordatio non tollit , neque minuit peccata , ses. 7. can. 10. Baptismo necessaria aqua naturalis , ibid. can. 2. Baptismi gratia , et fructus , ses. 14. cap. 2. Baptismi character indelebilis , ses. 23. cap. 4. Baptismi lavacro regenerati , Christo incorporati , ses. 14. cap. 2. Baptismi Canones , ses. 7. Baptismo suscepto , vota post facta non irrita fiunt , ses. 7. can. 9. Baptizari licet in omni aetate , et tempore , ibid. can. 12. Baptizantur parvuli in fide Ecclesiae , ibid. can. 13. Baptizatus , peccando gratiam amittit , ibid. can. 6. Baptizati , universae Christianae legis debitores , ibid. cap. 7. et 8.

Benedictio Sacerdotalis coniugibus in Templo suscipienda , ses. 24. cap. 1. Benedictio Sacerdotalis , non ab alio quam à suo Parocho sumenda , ibid. Benedictio Sacerdotalis licentia à quo danda , ibid.

Beneficium obtinentium habitus , ses. 14. cap. 6. Beneficia conferantur iuxta Sacros Canones , aliàs provisio nulla , ses. 22. cap. 4. Beneficia habentes , quam-

quamvis familiares Cardinalium, ab Ordinariis non sunt exempti ratione beneficiorum, ses. 24. cap. 11. Beneficia, quibus animarum cura incumbit ab institutione sua, in simplicia non convertantur, ses. 25. cap. 16. Beneficia plura obtinere volentium cupiditati occurritur. ses. 24. cap. 17. Beneficia plura incompatibilia nemini recipere, et obtinere licet, ses. 7. cap. 4. Beneficia regularia regularibus conferantur, ses. 14. cap. 10. Beneficia saecularia impetrare iis non licet, qui ad alium Ordinem translati sunt, ses. 14. cap. 11. Beneficiis obtinendis aetas definita. Vide *Aetas*. Beneficiorum exemptorum visitatio, ses. 24. cap. 9. Beneficiorum haereditariae successiones Patrum decretis odiosae, ses. 25. cap. 7. Beneficiorum qualitatibus, et oneribus, quae ex fundatione, seu donatione sunt, non derogandum, sess. 25. c. 5. Beneficiorum simplicium fructus, quibus attribuendi, ses. 23. cap. 17. Beneficiorum Cathedralibus annexorum visitatio, ibidem cap. 7. Beneficiorum quorumcumque visitatio, ibidem cap. 7. et 8. Beneficium habere debet prima Tonsura initiatus, ut fori privilegio gaudeat, ses. 23. cap. 6. Beneficium unum uni conferendum, ses. 24. cap. 17.

Biblia Latina Vulgatae editionis probata, ses. 4.

Biennii spatium litibus finiendis statutum, ses. 24. cap. 20.

Bigami ad minorum Ordinum munera obeunda non probantur, ses. 13. cap. 17.

Bona Ecclesiastica occupantium poena, ses. 22. cap. 11. Bona mobilia, et immobilia quomodo Regularibus concessa. Vide *Regulares*.

Bononiae Sessiones habitae, ses. 9. et 10.

Brachium Saeculare implorandum pro revocandis

Monialibus intra Urbem , ses. 25. cap. 7.

Bulla indictionis Concilii , fol. 5. Bulla facultatis transferendi Concilii , fol. 90. Bulla resumptionis Concilii , fol. 97. Bulla celebrationis Concilii sub Pio IV. fol. 170. Bulla Confirmationis Concilii , fol. 363.

C

Calices usus an aliquibus nationibus concedendus , ses. 21. et 23.

Candelarum certus numerus in Missarum celebratione superstitiosus , ses. 22.

Canon Missae , ex quibus constet , ses. 22. cap. 4.

Canones omnes antiqui de vita et honestate Clericorum renovati , ses. 22. cap. 1. Canones de Baptismo. Vide *Baptismus*. Canones de Confirmatione , ses. 13. Canones de Eucharistia , ses. 13. Canones de Extrema Unctione , ses. 24. Canones de Iustificatione , ses. 6. Canones de Communionem sub utraque specie , et parvulorum , ses. 21. Canones de Missae Sacrificio , ses. 22. Canones de Matrimonio , ses. 24. Canones de Ordine Sacro , ses. 21. Canones de Poenitentia , ses. 14. Canones omnes Sacri indistinctè ab omnibus observandi , ses. 24. cap. 18.

Canonicatus quibus conferendi , ses. 24. cap. 12. Canonici Regulares translati ad alium Ordinem , beneficia saecularia obtinere non possunt , ses. 14. cap. 11. Canonici praesentes Sacrae Ordinationi , ses. 23. cap. 8. Canonici Divina Officia per se obeant , ses. 24. cap. 12. Canonici professionem fidei faciant , ibid. Canonici quales , ibidem Canonici in Sacris vocem in Capitulo habeant , ses. 22. cap. 4. Canonici non amplius tribus mensibus abesse licet ,

ses.

ses. 24. cap. 12. Canoniorum absentium contumaciae poenae, ibid. Residentia, ibid. Canoniorum vestitus, temperantia, officium in choro, et celebrante Episcopo, ibid. et sequentibus.

Cantus in choro qualis. Ibid. Cantus lascivus in Missis vetatur, ses. 22. Capellani Regii quando Ordinarii subiecti, ses. 24. cap. 11.

Capituli Cathedralis visitatio, et correctio, ses. 25. cap. 6. Capituli officium Sede vacante, ses. 24. cap. 1. Capituli ius oeconomum eligendi Sede vacante, ibid. cap. 16. Capituli negligentiae in eligendo Vicario remedium, ibid. Capitulo, Sede vacante, quando licet litteras remissoriales concedere, ses. 7. cap. 10. Capituli in visitatione Episcopi exemptio nulla, ses. 6. cap. 4. Capitulum quando ius visitandi habet, ab eo delectos Episcopus probet, sess. 24. cap. 3. Capitulum de scripturis futuro Episcopo rationem reddere tenetur, ibid. cap. 16. Capitulum quando in consilium ab Episcopo adhibendum, ses. 25. cap. 6. Capitulum sub tit. S. Petri, et S. Ioannis, ibid. cap. 9. Capitulum Generalium, seu Provincialium negligentia quando à Concilio Provinciali supplenda, ibid. cap. 22. Capitulum Generalium aut Provincialium Officium in Magistris Sacrae Scripturae decernendis, ses. 5. cap. 1.

Capuccinis, et Minoribus de Observantia Fratrum solis bona immobilia possidere non licet. ses. 25. de Regular. cap. 3.

Cardinale ex omnibus Christianae Reip.^o nationibus, ses. 24. cap. 1. Cardinales eligendi quales, ibid. Cardinales tres eligendi, qui testificentur de eo, qui creandus est Episcopus, ibid. Cardinales, qui Ecclesiis Cathedralibus praesunt, consecrationem sus-

cipiant intra tres menses , ses. 23. c. 2. Cardinalibus beneficiorum multitudo negatur, ses. 24. cap. 17. Cardinalium residentia, ses. 23. c. 1. Cardinalium regressus non conceduntur, ses. 25. c. 7. Cardinalium familiares. Vide *Familiares*. Cardinalium privilegia in Ecclesiis Parochialibus vacantibus , ses. 25. cap. 18.

Carthaginense Concilium , ses. 25. cap. 1.

Castitatis donum , ses. 24. can. 9.

Catecheses vulgari lingua à Parocho explicandae ses. 24. cap. 7. Catechesis Singulis Sacramentis praemittenda , ibid.

Catechumeni , ses. 6. cap. 7.

Cathedralibus Ecclesiis qui praeficiendi , ses. 7. cap. 1. et ses. 22. cap. 1. Cathedralibus Ecclesiis quibus pensiones imponendae, ses. 24. cap. 13. Cathedral. Ecclesiis exigui redditus providetur , ibid. Cathedrallem Ecclesiam simul , et Parochialem nemo retineat , ses. 24. cap. 17.

Causae reservatae Sedi Apostolicae , sess. 24. cap. 6. Casuum reservatio , ses. 14. cap. 7. et can. 11. Casuum reservatio nulla in articulo mortis, ses. 14. cap. 7. Casuum reservationis vis , ibidem, et ca n. 11.

Causae fori Ecclesiastici in prima instantia ab Ordinariis cognoscantur , ses. 24. cap. 10. Causae civiles. Vide *Civiles*. Causae exceptae, ses. 24. cap. 20. Causae Matrimoniales , et criminales ad Episcopum spectant , ses. 23. cap. 20. Causis finiendis biennium praescriptum , et non finitis remedium , ibid. Causae Matrimoniales extra provinciam , ibidem. Causae graviores contra Episcopos Summo Pontifici reservantur , ses. 24. cap. 5.

Censurae Ecclesiasticae quando ferendae, ses.

25. cap. 3. Censurae , et interdicta ab Episcopis imposita publicanda , et observanda à Regularibus ses. 25. cap. 12.

Caerimoniae in Sacramentis non contemnendae, ses. 7. c. 13. Caerimoniae in Sacrificio quare institutae , ses. 22. cap. 5. non sunt impietatis irritabula , ibidem , et can. 7. et 9. Caerimoniae in Ordine Sacro non contemnendae , ses. 23. can. 5. in nuptiis , sess. 24. can. 11. Caerimoniae in Sacrificio ab Episcopo non permittantur , nisi ritè stabilitae, ses. 22.

Celebratio Missarum. Vide *Missa*.

Character quid. ses. 7. can. 9. character imprimi-
tur in Baptismo , Confirmatione , et Ordine , ibidem,
et ses. 23. cap. 4. Non potest deleri, ibidem.

Chalcedonense Concilium , ses. 23. cap. 16.

Choreae Clericis prohibitae , ses. 22. cap. 2.

Chrisma , ses. 7. can. 2.

Christus ante legem , et in lege promissus , ses. 6. c. 2. Christus secundus Adam , ibidem , cap. 4. Omnium Sacramentorum auctor , ses. 24. Causa salutis aeternae omnibus obtemperantibus , ses. 7. cap. 11. Datus ut Legislator , ibid. can. 21. Christus meruit nobis iustificationem , et satisfecit pro nobis , ibid. cap. 7. Pro omnibus mortuus , ibidem , cap. 3. Totus sumitur sub qualibet specie Eucharist. ses. 21. c. 3. et can. 3. Sedet ad dexteram Patris , et nobiscum est in Eucharistia , ses. 13. cap. 1. Christi amor erga nos , ibid. c. 8. Resurrectionis eius vis , sess. 6. cap. 9. Christi Adventus Mysterium ses. 6. cap. 2.

Christiani , ses. 6. can. 28.

Ciborum delectus servandus , ses. 25.

Circumstantiae peccati. Vide *Peccatum*.

Citari personaliter quando possit Episcopus , ses. 13. cap. 6.

Civilibus causis definiendis modus praescriptus Ecclesiasticis iudicibus , ses. 25. cap. 3. Civilibus in causis , et criminalibus quando appellationi locus , ses. 13. c. 1.

Clandestinatorum Matrimoniorum correctio , ses. 24. cap. 1. Clandestinis in Matrimonis Parochi Officium. Vide *Parochus*.

Claves datae ad solvendum , et ligandum , ses. 14. cap. 8. Clavium potestas , ibid. cap. 5. et can. 15.

Claustralium Monachorum , Sac. Scripturae Interpretes non examinantur ab Episcopo , ses. 5. cap. 1. Clemens. V. ses. 14. cap. 6.

Clerici coniugati , ses. 23. cap. 6. Clerici peregrini ad Sacra facienda sine litteris sui Episcopi non recipiantur , ses. 23. cap. 16. et ses. 22. *Decret. de Observand.* Clerici bona , et iura Ecclesiastica usurpantes , ses. 22. cap. 11. Clerici , qui debitum Ecclesiae Officium non praestant. ses. 22. cap. 3. Clerici ordinandi certo loco , et Ecclesiae adscribantur , ses. 23. cap. 6. Clericorum vestitus , ses. 14. cap. 6. Clericis alea , et commestationes prohibentur , ses. 22. cap. 1. Clericorum vita , ses. 14. cap. 1. Clericorum mendicitati providetur , ses. 12. cap. 2. Clericorum peregrinatione occurritur , ses. 23. cap. 16. Clericorum vita punienda , appellatione remota , ses. 22. cap. 1. Clericos corrigendi facultas ampla Praelatis tributa , ses. 14. cap. 4. Clericus Saecularis sine beneficio non promovendus , ses. 21. cap. 1.

Clerici concubinariii. Vide *Concubinarius*.

Clericus homicida. Vide *Homicida*.

Cluniacensis Monasterii privilegium , ses. 25. cap. 11.

Coadiutores Parochis quando dandi , ses. 21. cap. 6.

Coadiutoriae cum futura successione tolluntur et quomodo permittantur , ses. 15. cap. 7.

Cognatio spiritualis ex Baptismo , et Confirmatione , quos contingat , ses. 24. cap. 2.

Collatio Ordinum gratuita. Vide *Ord.*

Collegium puerorum Vide *Seminarium*. Collegia dimissorias ad Ordines concedere nequeunt , ses. 23. cap. 10. Collegiorum , et confraternitatum visitatio. Vide *Episcopus*.

Collegiorum personae quomodo exemptae , ses. 24. cap. 11. Collegiorum privilegiis Ordinariis non detrahitur , *ibid.*

Collegiatae Ecclesiae quomodo stipendium procurent interpreti sacrae Scripturae , ses. 5. cap. 1.

Colloquia , et confabulationes dum Sacra fiunt , ses. 22. *Decret. de Observand.*

Comites Palatini in Beneficiis non liberi ab Ordinariorum iurisdictione , ses. 24. cap. 11.

Commendae. Vide *Monasteria*.

Commessiones Clericorum. Vide *Clerici*.

Commissio graviorum criminum contra Episcopos specialis sit , et manu Summi Pontificis signata , ses. 24. cap. 5. Commissiones causarum in provinciis , quibus faciendae , ses. 25. cap. 10.

Communio sub utraque specie , et parvulorum doctrina , ses. 21. cap. 1. et sequentibus.

Compatres in Baptismo , ses. 24. cap. 2.

Concilia Provincialia renoventur , ses. 24. cap. 1. Quo tempore , et quibus de causis habenda , *ibidem*.

De Episcopis creandis inquirent, ibidem, cap. 1. Vide *Provinciale Concilium*.

Concubinatus, ses. 24. c. 8. Severè puniendus. ibid.

Concubinarii Clerici poena, ses. 25. cap. 14.

Concubinarii Episcopi, ses. 25. cap. 24.

Confessio lapsis post Baptismum iure Divino instituta, ses. 14. cap. 5. et can. 6. Non est carnificina, neque impossibilis, ibid. cap. 5. et can. 8. Confessio secreta, ibid. cap. 5. et can. 6. Confessionis Minister, ibid. cap. 6. Confitendi in Quadragesima mos, sess. 1. cap. 5. et can. 8. Confessio occultorum peccatorum necessaria, ibid. can. 7. Confessio circumstantiarum, et venialium, ses. 14. cap. 5. Confessiones audire quibus Presbyteris liceat, sess. 23. c. 15. Confessionum libros discant pueri in Seminario, ses. 23. cap. 18. Confessio fidei ab eo facienda, qui Cathedrali praeficitur, ibid. cap. 15. Confessio Monialium. Vide *Moniales*.

Confirmatio Sacramentum, ses. 7. can. 1. Confirmationis Minister, ibid. can. 3. Confirmationis Sacramentum habeat Tonsura initiandus, sess. 23. cap. 4. Cognatio ex confirmatione, ses. 24. can. 2.

Consanguinei, et familiares Cardinalium, et Episcoporum ne ex fructibus Ecclesiarum dittentur, sess. 25. cap. 1.

Consecratio ubi facienda, ses. 23. cap. 2. Consecrationis tempus Episcopis praescriptum, ibidem.

Conservatores iudices, ses. 14. cap. 5. Erectum tribunal non habeant, ibid. et ses. 7. cap. 14.

Conservatoriae litterae quibus nihil possint, ses. 14. cap. 5. et ses. 7. cap. 14.

Consistorium, ses. 24. cap. 1.

Consuetudo Ecclesiae in dandis indulgentiis,
ses.

ses. 25. In servanda Eucharistia pro infirmis, ses. 13. cap. 5. Consuetudo Ecclesiastica, ses. 13. cap. 7. et 8. can. 6. et ses. 14. cap. 3. et 5. et 7. can. 6. et sess. 22. cap. 8. et ses. 24.

Constantiense Concilium, ses. 15.

Contritio quid. ses. 14. cap. 4. Contritio imperfecta non facit hypocritam, ibid. cap. 4. et can. 5. Libera, et voluntaria, ibid.

Conventus Monachorum Scripturae interpretem habeant, ses. 5. cap. 1.

Convertitae, seu poenitentes mulieres, ses. 24. c. 8

Criminales causae. Vide *Conservatoriae litterae*.

Criminales causae inferiorum Episcopi iudicio non relinquendae, ses. 24. cap. 30. Crimina Episcoporum leviora à quo iudicanda, ses. 24. cap. 5. Graviora, ibid. Criminosi Clerici notorii alteri non ministrent, ses. 22. *Decret. de Observant.*

Curati residere compellantur ses. 6. cap. 2. Curati oves suas cognoscere, et pascere tenentur praecepto Divino, ses. 23. cap. 1. Curatorum non residentium poena. ses. 23. cap. 1. Curati quales esse debent, ses. 24. c. 12. Curati Abbatibus subiecti ad praedicationem à Metropolitanis compellendi, ses. 5. cap. 2. Curati inferiores per se, vel per alios praedicent, ses. 5. cap. 2. Curati Synodo Dioecesanae intersint, ses. 24. cap. 2. Curata beneficia plura simul in commendam data revocantur, ses. 7. cap. 4. Curata beneficia Episcopi visitent quotannis. ibid. cap. 7. Curata plura detinentium poena, cap. 4. Curata simplicia non convertantur, ses. 25. cap. 16. Curatis beneficiis, quae monasteriis subiecta sunt, nemo praeficiatur sine approbatione Episcopi, ses. 25. c. 12.

Curiosa à popularibus concionibus secludantur,

ses.

D

DEambulationes , et actiones saeculares ab Ecclesiis tollant Episcopi , ses. 22. *Decret. de Observ.*

Decalogi praecepta ad Christianos pertinere , ses. 6. cap. 19. Decalogi praecepta duo ultima , ses. 15. cap. 5.

Decanorum visitatio qualis , ses. 25. cap. 3. Quas causas non iudicent Decani , ibid. cap. 20. et sess. 25. cap. 10.

Decimarum solutio , ses. 25. cap. 12. Eam impediētes excommunicantur , ibid. Decimarum assignatione occurritur tenuibus Parochiis , ses. 24. cap. 13.

Decreta Concilii Tridentini recipiantur in Synodis Provincialibus , et Dioecesanis , ses. 25. cap. 2. Decreta de Ecclesiastica disciplina quomodo intelligenda , ses. 25. cap. 21. Decretum de modo vivendi , et servandis in Concilio , ses. 2. Decretum de Symbolo Fidei , ses. 3. Decretum de Canonicis Scripturis , ses. 4. Decretum de editione , et usu Sacrorum Librorum , ibid. folio 28. Decretum de Peccato Originali , ses. 5. Decretum de Reformatione , folio 35. et 68. et 81. et 115. et 150. et 192. et 214. et 231. 257. 267. Decretum de iustificatione , ses. 6. Decretum de Sacramentis , ses. 7. Decretum de Translatione Concilii , folio 93. Decretum prorogationis Sessionis , 94. et folio 96. Decretum de resumendo Concilio , folio 100. Decretum prorogationis , ses. 101. Decretum de Eucharistia , 103. Decretum prorogationis 162. Decretum suspensionis Concilii. 168. Decretum de celebrando Concilio

lio 176. Decretum de Librorum delectu , et invitandis ad Concilium , 177. Decretum prorogationis, 185. et 168. Decretum de Sacrificio Missae , fol. 202. Decretum super petitione concessionis calicis , 224. Decretum de Sacramento Matrimonii 252. et de Reform. Matrim. 257. Decretum de Purgatorio , 300. De invocatione , et Reliquiis , et Imaginibus , 301. De Regularibus , et Monialibus 305. Decretum de Indulgent. ses. 25. De delectu ciborum , de ieiuniis , et diebus Festis , de indice Librorum , Catechismo , Breviario , et Missali. De loco Oratorum. De recipiendis , et observandis Decretis Concilii. De recitandis Decretis. De fine Concilii , et confirmatione petenda , ibid. et seq. Depositionis causae à quibus cognoscantur , ses. 13. cap. 4.

Derogationes quae non faciendae , ses. 25. cap. 5.

Deus Auctor veteris , et novi Testamenti , ses. 4.

Dei clementia , ses. 14. cap. 9. et can. 13. Iudicium , et Misericordia ante oculos habenda , ses. 6. cap. 16. Bonitas , ibid. Deus Iustificatos non deserit , nisi deseratur , ses. 14. cap. 11. Reddit unicuique iuxta opera sua , ibid. cap. 16. Non iubet impossibile , ibid. cap. 11. Bonum opus inchoatum perficiet , ibid. c. 13.

Diaboli tentationibus quomodo resistitur , ses. 14. cap. 2.

Diaconi , ses. 23. cap. 2. Quomodo ordinandi , ses. 22. cap. 12. Diaconorum aetas , ibid. Continentia , sess. 22. cap. 13. Diaconatus , ses. 23. cap. 17. et ses. 24. cap. 12.

Dignitates Ecclesiasticae quare institutae , ses. 24. cap. 12. Quibus conferendae , ibid. In iis collocati resideant , ibid. Per quot menses abesse possint &c. ibid.

Diligentes Christum , eius mandata servant , ses. 6. cap. 11.

Dimissoriae litterae. Vide *Littera*.

Dioeceses quare distinctae , ses. 14. cap. 9. Dioecessana Synodus quotannis habenda , ses. 24. cap. 2. Eius deligendi quatuor Iudices ad causas delegatas , ses. 25. cap. 10. Dioecessanae Synodo qui debeant interesse , ses. 24. c. 2. In ea iuramentum de observandis Decret. Trid. Concilii , ses. 25. cap. 2.

Disciplinae Ecclesiasticae restitutio , ses. 6. c. 1. Quomodo conservatur , ses. 13. cap. 1. et ses. 24. c. 12. et ses. 33. cap. 18. Eius necessitas , ses. 25. c. 1. Nervus , ibid. cap. 3.

Dispensationes extra Curiam Roman. Ordinariis committantur , ses. 22. cap. 5. Dispensatio de promovendo non valet , nisi cum litteris Episcopi , ses. 23. cap. 8. Dispensatio ad matrimonium rarò , et gratis danda , ses. 24. cap. 5. Dispensatio ad transeundum ad alium Ordinem , ses. 14. cap. 11. Dispensatio de non residendo , temporaria , et perpetua , ses. 6. cap. 2. De non promovendo ad annum , ses. 7. cap. 12. De homicidio voluntario , et casuali , ses. 14. cap. 7. Dispensatio in canonum decretis quam ob causam liceat , ses. 25. cap. 18.

Distributiones quotidianae , ses. 21. cap. 3. et ses. 24. cap. 15. et ses. 12. cap. 3. et ses. 24. cap. 12.

Divinorum Officiorum ratio à Synodo praescribenda ses. 24. cap. 12.

Divortium quoad thorum , ses. 24. can. 8.

Doctoribus conferantur dignitates , ses. 24. c. 12.

Doctores , Magistri , et Licentiati Cathedralibus praeficiendi , ses. 22. cap. 2. Doctores Universitatum initio cuiusque anni iurent , se servaturos decreta

Concilii Tridentini, ses. 25. cap. 2.

Doctrina de Communionem, Sacrificio, Sacramentis.
Vide *Decretum*.

Dominicis diebus, et Festis praedicent Parochi, ses. 5. cap. 2. Dominicis diebus populus ad suam Parochiam accedat, ses. 22. *Decret. de observand.*

Domini temporales decreta Concilii curent observari, ses. 25. cap. 20. Ne cogant subditos ad Matrimonium, ses. 24. cap. 9.

Domus Dei nihil profanum habere debet, ses. 24. c. 1.
Duellorum usus, ses. 25. 19.

E

Ecclesia columna veritatis, ses. 13. cap. 1. A Christo edocta, ibid. In quos exercet iudicium, ses. 14. cap. 2. Non errat ses. 24. can. 4. et 8. et iustis de causis communicavit laicos sub una specie, ses. 21. can. 2. Ecclesiae mandatorum observantia, ses. 6. cap. 10. Eius praecepta servare Baptizati tenentur, ses. 25. can. 8. Eius usus in Sanctorum invocatione, ses. 7. Eius potestas in dispensatione Sacramentorum, ses. 21. cap. 2. Eius facultas in gradibus affinitatis, ses. 24. can. 3. Ecclesia privativa, ses. 14. cap. 3. Ecclesia Rom. Magistra omnium Ecclesiarum, ses. 7. can. 3. Eccl. Cathedrali vacante, preces habendae ad Deum, ses. 24. cap. 1. Ecclesiae dignissimis conferantur, ses. 6. cap. 1. Earum status ex dignitate conservandus, ses. 21. cap. 5. Ecclesiae tenues habeant saltem Magistrum Grammaticae, ses. 5. Ecclesiae omnes habeant Ministros ad Minorum Ordinum munia, ses. 23. cap. 15. Ecclesiae dirutae, ses. 21. cap. 7. Ecclesiis quibus pen-

pensiones non imponendae, ses. 25. cap. 13. Ecclesiae res receptivae, ses. 24. cap. 13. Ecclesiae patrimoniales, ibid.

Editio vulgata Sacrorum Librorum retinenda, ses. 4.

Electi Dei nequeunt sciri, nisi speciali revelatione, ses. 6. cap. 12.

Electio Abbatum, et omnium Praelatorum quomodo habenda, ses. 15. cap. 6. Electi Monialium praesidentes claustra ne intrent, ses. 25. cap. 7.

Eleemosynarum quaestorum. Vide *Quaestores*.

Eleemosynarum, et piorum operum administratores rationem Episcopo reddant, ses. 22. cap. 8.

Episcopi quales, ses. 2. Eorum munus in Conciliis, ib. Episcopi quibus in causis ut Apostolicae Sedis delegati, ses. 5. cap. 1. et ses. 6. cap. 2. et 3. et ses. 7. c. 6. et 14. et ses. 3. c. 5. ses. 14. c. 4. et ses. 21. c. 3. et 4. et 5. et 6. et 7. et 8. ses. 22 c. 3. et 5. et 6. et 8. ses. 24. cap. 9. et 10. et 11. et 17. ses. 25. cap. 8. et 9. cap. 14. Episcopi Apostolorum successores, ses. 23. cap. 4. Presbyteris Superiores, ib. et can. 7. Creati à Romano Pontifice sunt legitimi Episcopi, can. 8. Sunt ministri Confirmationis, ses. 7. can. 3. Ab Spiritu Sancto positi regere Ecclesiam Dei, ses. 3. c. 4. In ultimarum voluntatum commutationibus sunt cognitores, ses. 22. c. 6. Piarum dispositionum executores, ibid. cap. 8. Episcopis non licet in aliena Dioecesi Pontificalia exercere, ses. 6. cap. 5. et ses. 24. cap. 1. Episcoporum officium vitia coarguere, ibid. Episcoporum legitimus numerus in atrocioribus Clericorum causis aliquando non requisitus, ses. 13. cap. 4. Episcopi praedicent, ses. 5. cap. 2. Sacrae Scripturae in-

Interpretes examinent , sess. 15. cap. 1. Quibus casibus citari possint , ses. 13. cap. 6. De absolute malè impetrata cognoscant , ibidem cap. 5. Curent , ut Decretum de clandestinis nuptiis publicetur , sess. 24. cap. 1. Invitis Rectoribus , quando novas Parochias erigere possint , ses. 23. cap. 4. Episcoporum non residentium poena , ses. 6. cap. 1. Episcopo honor debitus à Principibus deferatur , sess. 15. cap. 17. Episcoporum modesta supellex , mensa , ses. 25. c. 1. Episcoporum causae. Vide *Causae. Episcopi Titulares. Vide Titulares.*

Eucharistiae institutio , ses. 13. cap. 2. Excellentia , cap. 3. Cultus cap. 5. Usus cap. 8. Eucharistiae asservandae , et ad infirmos deferendae consuetudo , cap. 6. Ad eam praeparatio , cap. 7. Eucharistiae Canones , sess. 13. Eucharistia ne intra septa Monialium asservetur , ses. 25. cap. 10.

Eugeniana constitutio Curatis non suffragatus contra Episcopos , sess. 23. cap. 1. Deque curialibus , et familiaribus Cardinalium , sess. 14. cap. 11.

Excommunicatio , gladius Ecclesiasticae disciplinae , quando ferenda , sess. 25. cap. 3. Excommunicatio non resipiscentis poena , ibid.

Exemptorum locorum variorum visitatio ab Ordinariis , sess. 7. cap. 8. et sess. 21. cap. 8. et sess. 25. cap. 8. Exempti , quando subiecti Ordinariis , quando non , sess. 24. cap. 11.

Exorcistae , sess. 23. cap. 2.

Expectativae non dentur , datae abrogentur , sess. 24. cap. 19.

F

Fabricae Ecclesiae attribuendi fructus Episcoporum malè percepti, sess. 23. cap. 1. Tertia item pars fructuum beneficiorum concubinari, sess. 25. cap. 14. Fabricae administratores visitantur ab Episcopo, sess. 22. cap. 9.

Facultas de promovendo, et non promovendo. *Vide Dispensatio.*

Familiares Episcopi, quando ab illis ordinandi, sess. 23. cap. 9. Qui conservatoriarum privilegio gaudeant, sess. 14. cap. 5. Familiares Cardinalium, quando Ordinariis subiecti, sess. 24. cap. 11.

Festi dies Sanctorum, sess. 25. Festum Corporis Christi, sess. 13. cap. 5.

Feudalia directis Dominis qua causa acquirantur, sess. 25. cap. 19.

Fides radix iustificationis, sess. 6. cap. 8. Non amittitur per peccatum mortale quodcumque, sess. 6. cap. 15. Sine operibus mortua est, ibid. cap. 7. Cooperatur bonis operibus, ibid. cap. 10. Sine ea impossibile est placere Deo; ibid. cap. 8. In Christo ea valet, quae per dilectionem operatur, ibid. cap. 7. *Vide sess. 6. Decr. de Iustificatione.* Fidei rudimenta pueris doceantur in Parochiis, sess. 24. cap. 4. Fidei professio. *Vide Professio.* Fiducia haereticorum inanis, sess. 6. cap. 9.

Filii Dei Christum diligunt, sess. 6. cap. 13. Non desinunt esse iusti propter venialia, ibid.

Filii Clericorum illegitimi ubi nequeant habere pensiones, sess. 25. cap. 15.

Fori Ecclesiastici causae in prima instantia, sess. 24. cap. 20. Fori privilegio quando gaudeant

Tonsurati, ses. 13. cap. 6.

Fratres Minores de Observantia. Vide *Capuccini*.

Fructus absentium quibus dandi, ses. 5. cap. 2.

Malè percepti non retinendi, ses. 23. c. 1. **A quibus malè recipiantur**, ses. 14. c. 17.

Funeralium quarta. Vide *Quarta*.

G

G**E**nerinae metus, salubris, ses. 6. can. 8. et ses. 14. cap. 4.

Grammaticae Magistri, ses. 5. c. 1.

Gradus affinitatis, et consanguinitatis, ses. 24. can. 3. et cap. 4. et 5.

Gratia Dei praeveniens, ses. 6. c. 5. **Eam consecutum se esse nemo scit certitudine fidei &c.** Eadem ses.

Gratis fiant dispensationes, ses. 25. cap. 18.

Gregorius X. ses. 7. cap. 3. et 5.

Gymnasia publica Sacrae Scripturae Lectorem habeant, ses. 5. c. 1.

H

H**A**bitus Clericalis à quibus deferendus, ses. 14. c. 6. et ses. 23. c. 6. **Habitus Religionis palam deferendus**, ses. 25. c. 26. **Post quinquennium non deponendus**, ibid.

Haeresis suspectus, ses. 24. c. 3. **Ab Haeresi in foro conscientiae quis absolvat**, ses. 24. c. 6.

Haeresim praedicant. poena, ses. 5. c. 2. **Haereticorum inanis fiducia**, ses. 6. c. 9. **Callida ingenia**, ses. 6. c. 15. **Novatores**, ses. 41. cap. 8.

Hierarchia Ecclesiastica, ses. 23. can. 6.

Historiae Mysteriorum nostrae redemptionis, ses. 25.

Homicidii voluntarii poena, et casualis, dispensatio, ses. 14. c. 7.

Hospitalia visitanda, ses. 24. c. 8. Fideliter administranda, ses. 7. c. 15. Ea obtinentes debitum munus exerceant, ses. 25. c. 8. Alia de Hospitalibus, ibid. et ses. 22. c. 8. et 9. et ses. 13. c. 18. et ses. 14. c. 13.

I

Illitteratis Parochis Coadiutores dantur, ses. 21. cap. 6.

Ius patronatus ex fundatione, ses. 25. c. 9.

Iustificationis causae, ses. 6. cap. 7. Incrementum, c. 10. Ad iustificationem praeparatio, c. 6. Naturae, et Legis imbecillitas, c. 1. Necessitas praeparationis in adultis, c. Iustificati per Christum, c. 3. &c. ib.

L

Lapsi post Baptismum quomodo amissam gratiam recuperant, ses. 6. can. 26. Eorum reparatio, ib. c. 13.

Lateranense Concilium, ses. 7. c. 1. et ses. 14. c. 5. et ses. 24. c. 1. De Matrim. et ib. c. 12. de Ref. ses. 4. Decret. de Editione &c.

Latinam Linguam sciant minoribus initiandi, ses. 23. c. 11.

Latriae cultus Christo in Eucharistia exhibendus, ses. 13. can. 5. et 6.

Lec. Sac. Scripturae, Lectores, et Lectorum stipendium, ses. 5. c. 5. Eorum privilegium, ib. c. 2.

Lectores, ses. 23. c. 2.

Lex Moysis, ses. 6. c. 1. Legislator Christus, ib. can. 21. Eius Lex, sess. 7. can. 8.

Liberum arbitrium, ses. 6. c. 1. et can. 2. et can. 4.

Libertas Ecclesiastica non violanda, ses. 25. c. 20.

Libri Canonici. Vide *Canonici*.

Librorum delectus, ses. 25. Librorum approbatio ab Ordinariis, ses. 5. Decret. de Editione Sacr. Lib.

Licentiati, ses. 22. Litterae conservatoriae. Vide *Conservatoriae*. Litterae dimissoriae, ses. 14. c. 2.

Litigatorum artes, ses. 25. c. 10.

Locationes bonorum Ecclesiasticorum emendatae, ses. 25. c. 11.

Lugdunense Concilium, ses. 7. c. 3. et 5. et 14. et ses. 21. c. 9.

Luxus, et Luxus Clericorum, ses. 22. c. 1.

M

Magistri in Theologia, ses. 22. c. 2.

Mayores Ordines, et Minores, ses. 23. cap. 5. et 11.

Mandata de providendo. Vide *Expectativae*. Mandatorum Dei observantia, et possibilitas, ses. 6. c. 11.

Mare Magnum, ses. 25. c. 12. et c. 13.

Martyrum Reliquiae , ses. 25.

Matrimonium Sacramentum magnum , ses. 14.

A Christo institutum , ib. can. 1. propter haeresim non solvitur , can. 5. Non consummatum quando dirimatur , can. 6. Eius caerimoniae , can. 11.

Matrimonia contrahendi modus , ses. 24. can. 1.

Matrimonia Clandestina , ibid. Matrimonii libertatem impredientium poena , ibid. cap. 9. &c. Ad Matrimonium pertinentia , ib. In decret. de Reform. Matrimon.

Mercenarii ab animarum cura arcendi , ses. 23. c. 1.

Meritoriae operae , ses. 6. c. 16.

Metropolitanus , ses. 23. c. 1. et ses. 24. decret. de Reform. c. 1. et 2. et 18. et ses. 19. c. 8.

Miraculorum approbatio , ses. 25.

Missa non celebranda vulgari lingua , ses. 22. c. 8. Verum Sacrificium. ib. can. 1. Propitiatorium , can. 2. et 3. Non solum sumenti prodest , ib. &c. Ad Missam pertinentia , sess. eadem.

Monasteriorum visitatio , ses. 25. c. 11. Commendata , ses. 21. c. 8. et ses. 25. c. 20. et 21.

Moniales , ses. 25. c. 10. et 18. Earum Monasteria , ib. c. 9.

Montes Pietatis , ses. 21. c. 8. et c. 9. et c. 11.

N

Naturae impotentia ad iustificationem , ses. 6. c. 1.

Nicaenum Concilium , ses. 13. c. 6. et ses. 25. Decretum de Invocatione &c.

Notariorum imperitiae occurritur , session. 22. c. 10.

Novitii quando ad Professionem admittendi, ses. 25.
c. 15.

Nullius Dioecesis loca, ses. 23. c. 10. et c. 18. et
ses. 24. c. 9.

O

Opera nostra bona, ses. 6. c. 13.

Ordinis Sacri Doctrina, et Canones, ses. 23.

Ordinatio, ib. c. 3. et seq.

P

Parochiae novae, ses. 21. c. 4. Collapsae restituendae, ibid. cap. 6. Vide *Benedictio*, *Catechis. Curati*.

Parvulorum Baptismus, ses. 7. can. 13. et 14.

Peccatum Originale, ses. 5.

Pensiones. Vide *Cathedrales*, et *Seminarium*.

Plures Cathedrales, et beneficia obtinentium poena, ses. 9. c. 4. et ses. 24. c. 17.

Poenitentiae Sacramentum, ses. 14. c. 1. et seq. et
ib. can. 1. et seq.

Poenitentiarius in Cathedralibus, ses. 24. c. 8.

Pontificalia, ses. 6. c. 5. et ses. 14. c. 2.

Praedestinationis arcanum Mysterium, ses. 6.
cap. 12.

Praebendae. Vide *Beneficium*.

Praedicationis munus. Vide *Curati*, et *Episcopi*.

Priorum, et Priorissarum electio, ses. 25. c. 6.
et 7.

- Professionem Fidei, qui facere teneantur, ses. 24.
 c. 1. et 12.
 Promovendi ad Cathedrales, ses. 22. c. 2.
 Ad Ordines, ses. 23. cap. 11.
 Provinciale Concilium, ses. 25. c. 2. et ses. 24. c. 1.
 et c. 3. et c. 13. et ses. 23. c. 1.
 Purgatorium, ses. 6. can. 30. et ses. 25.

Q

- Quarta funeralium, ses. 25. c. 13.
 Quaestores eleemosynarum, ses. 6. c. 2.

R

- Raptores, et raptae, ses. 24. c. 6.
 Rebaptizari non licet, ses. 7. can. 13.
 Rectores, ses. 24. c. 13. et ses. 25. c. 16.
 Regularium Beneficiorum collatio emendata, ses. 14.
 e. 20.
 Regulares, Ordinandi, ses. 23. c. 12. Non praedi-
 cent, contradicente Episcopo, ses. 24. c. 2. Qua ratio-
 ne vitam instituire debeant, ses. 25. de Regui. c. 1. et
 seq. et ses. 21. c. 8.
 Regressus tolluntur, ses. 25. c. 7.
 Reliquiae. Vide *Martyr*.
 Reservationibus fructuum Ecclesiae non gravandae,
 ses. 24. c. 13. Reservationes mentales, ib.
 Residentia, ses. 6. c. 2. et ses. 23. c. 1. et ses. 24. c. 22.
 et 27.

S

- S**acramenta. Vide *Anathemata*, *Canones*, *Decretae*
 Sanctimoniales, sess. 25. c. 5. et sequent.
 Sanctorum invocatio, ses. 25.
 Satisfactio peccatorum necessaria, ses. 6. c. 14.
 Scholasteriae quibus conferendae, ses. 23. c. 18.
 Seminarium Clericorum, ses. 23. c. 18.
 Eius fructus, ses. 14. c. 8. Opera, c. 9.
 Societas Iesu Clericorum Religio, ses. 25. c. 16.
 Subdiaconi, ses. 23. c. 2. et c. 12. et 13.
 Suffragia fidelium pro animabus defunctorum,
 ses. 25.

T

- T**abernaculum Clericorum, ses. 24. c. 12.
 Tempora, quibus nuptiae prohibentur, ses. 24.
 c. 10.
 Testium numerus in Matrimonio, ses. 24. c. 1.
 Testes contra Episcopum, ses. 13. c. 6.
 Titularium Episcoporum licentia correcta, ses. 24.
 c. 2.
 Toletanum Concilium, ses. 2.
 Tonsura prima quibus non confertur, ses. 25.
 c. 3.
 Traditiones Apostolorum, ses. 5. Decret. de
 Pec-

Peccat. origin. et ses. 6. c. 7. et ses. 7. in prooemio, et ses. 15. in salv. conduct.

Transubstantiatio, ses. 13. c. 4. et 12.

Translatio simplicium beneficiorum, ses. 21. c. 7.

Turnorum lucra, ses. 24. c. 14.

V

Vagantes non facilè ad Matrimonium admittantur, ses. 24. c. 7.

Velum Monialium, ses. 25. c. 18.

Vestitus Clericorum, ses. 14. c. 16. et ses. 24. c. 12.

Viennense Concilium, ses. 14. c. 6. et ses. 22. c. 4. et ses. 23. c. 18. et ses. 25. c. 8.

Visitatio, ses. 21. c. 8. et ses. 24. c. 5. et sequent.

Uniones, ses. 7. c. 6. et ses. 14. c. 3. et ses. 23. c. 18. et ses. 24. c. 13.

Universitatum exemptio, ses. 14. c. 5.

Vota Regularium, ses. 24. c. 1.

FINIS.

COROLLARIUM

AD SESSIONES

VI. ET XIV.

Religio fuerit, loca duo insignia suis citatis auctoritatibus non facere testatiora: quorum prior sessione 6. can. 23. Deiparam Virginem ab omni labe veniali omnino vindicat; eum esse asserens Ecclesiae sensum. Et quidem Theologorum Orthodoxorum cum Sancto Thoma, 3. p. q. 27. art. 9. communi suffragio id affirmari constat, si unicum excipias Ariminensem in 2. dist. 30. q. 2. art. 1. ab omnibus aliis meritò reiectum. In cuius tamen observatione dignum est, quid ipsum in fraudem induxerit: cum enim ex Augustini quodam effato videret: Servatoris Matrem ne originali quidem macula in ortu coinquinatam fuisse, si omni postea veniali caruerit, maluit utroque modo ream facere, quam neutro. Verùm nemo illi magis refragatur quam ipse Augustinus lib. de Natura, et Gratia, cap. 36. ubi sanè gravissima emphasi Ecclesiae sententiam suo calculo firmat; ne audire quidem sustinens, ut Deiparae ab omni noxa immunitas in dubium vocetur. Praeiverat Cyprianus Sermon, de Nativ. Christi: secuti sunt Bernard. epist. 174. et Sermon. super Signum magnum. Anselmus de

Cog-

Conceptu Virginis, et de peccato originali, c. 18. Rupertus lib. 7. de Glorif. Trinitat. cap. 13. et l. 9. in Cantic. Ricar. de Sanct. Victore, lib. 2. de Emanuele, cap. 30. et lib. super Cantic. 39. et alii plurimi. Sed prae omnibus magni facienda auctoritas Concilii Claromontani sub Urbano II. apud Vegam, lib. 14. de Iustificat. in hanc session. 6. c. 18. ut quidem citant insignes Theologi Francis. Suarez, Gabriel Vazquez, dum in hoc argumento versantur. Verum diligenter scrutanti mihi, nihil tale apud Vegam occurrit, nisi fortè qui melius appellandum sit. Neque enim Claromontanum citat Vega, sed apud Vegam, faex Europae Calvinus, qui can. 29. sui venenosi Antidoti, purrissimae omnium fidelium Parentis praerogativam hanc omnimodae sanctitatis rubiginoso dente obrodere tentans, fatetur tamen, eam illi laudem iam antea à Concilio Claromontano attributam. Quod sanè testimonium ab hoste ipso veritatis redditum, plurimum videtur habere ponderis, cum certum sit, eum id umquam concessurum, nisi aliquo in exemplari pervetusto (nam in vulgaribus non extat) fortè ex tot nobilibus veterum Monasteriorum manuscriptis, quae illius nebulonis assecrae expilarunt, disertè legisset, ac putasset idem in reliquis praelo iam excusis reperiri.

Alter locus Session. 14. cap. 2. Poenitentiam à Sanctis Patribus laboriosum quemdam Baptismum vocatam fuisse testatur: quos Patres nondum laudatos reperi ab iis qui hactenus hoc Concilium Notis suis illustrarunt. Damas itaque Nazianzenum Orat. In sancta lumina, quae est 39. sub finem, ubi enumerans sex diversas Baptismatum genera, quinto loco collocat *Baptisma quod est*

lacrymarum, *verum laboriosius*. Haesit huius Theologi vestigiis Ioannes Damascenus, lib. 4. de Fide Orthodoxa, cap. 10. qui octo Baptismatum genera commemorans, sexto loco Poenitentiam ponit his verbis: *Sextum quod per poenitentiam, et lacrymas verè laboriosum*. Haec subiungere visum, ne opus hoc aliqua ex parte minùs absolutum quisquam criminari posset.

LAUS DEO.

11/1/19